

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПТИЦИ В GO002086 „Оризища Цалапица”

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ ЗАЩИТЕНА ЗОНА ПО ДИРЕКТИВА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДИВИТЕ ПТИЦИ “ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА”

Код на зоната BG 0002086
BG05 Южен централен Административен район
BG051 Пловдив

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Биогеографски район: Континентален
Означение на зоната: Защитена зона
Местоположение: N – 42°13'13" E - 24°13'29"

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	11
РЕЗЮМЕ	13
ГЛАВА ПЪРВА	13
ОПИСАНИЕ НА ЗОНАТА	
1.1. НАИМЕНОВАНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	19
1.2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	19
1.3. ГРАНИЦИ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	21
1.4. ЦЕЛИ НА ОБЯВЯВАНЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА И ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ	21
1.5. ПРАВЕН СТАТУТ И ВЪВЕДЕНИ РЕЖИМИ	23
1.6. СОБСТВЕНОСТ И УПРАВЛЕНИЕ	23
1.6.1. ПОЗЕМЛЕНИ ИМОТИ ВКЛЮЧЕНИ В ГРАНИЦИТЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	23
1.6.2. НАЧИН НА ТРАЙНО ПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМИТЕ	24
1.6.3. РЕАЛНО ПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ	27
1.6.4. ВИД СОБСТВЕНОСТ	28
1.7. ОБЩЕСТВО И ОБЩЕСТВЕНИ ПРОЦЕСИ	30
1.7.1 ОБЩИНСКИ ЦЕНТРОВЕ И НАСЕЛЕНИ МЕСТА	30
1.7.2. ДЕМОГРАФИЯ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ	32
1.7.2.1. НАСЕЛЕНИЕ	32
1.7.2.1.1. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА МАРИЦА	32
1.7.2.1.2. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА РОДОПИ	35
1.7.2.1.3. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА СЪЕДИНЕНИЕ	36
1.7.2.2. ДЕМОГРАФСКИ АНАЛИЗ	37
1.7.2.3. МИГРАЦИОННИ ПРОЦЕСИ	41
1.7.3. ИНФРАСТРУКТУРА И ИКОНОМИКА	43
1.7.3.1 ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА	44
1.7.3.2 ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ	48
1.7.3.3 СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	51
1.7.4. ПРОБЛЕМИ НА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ	51
1.7.5. ТУРИЗЪМ И ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО	52

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“,
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

1.8. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ И АНТРОПОГЕННИ ВЛИЯНИЯ	52
1.8.1. ВИДОВЕ СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ ИЗВЪРШВАНИ В ГРАНИЦИТЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	53
1.8.2. ВИДОВЕ СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ ИЗВЪРШВАНИ В ПРИЛЕЖАЩИТЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА ТЕРИТОРИИ	55
1.8.3. НАЛИЧИЕ НА ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ	59
1.8.4. АНАЛИЗ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ И ПОТЕНЦИАЛНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНТЕРЕСИ	62
1.9. АДМИНИСТРАТИВНИ ОРГАНИ, СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО НА ЗОНАТА	62
ГЛАВА ВТОРА	63
ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ЗОНАТА	
2.1. ФИЗИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	63
2.1.1. КЛИМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	63
2.1.1.1. РЕГИОНАЛЕН КЛИМАТ	63
2.1.1.2. МЕСТНИ ОСОБЕНОСТИ НА КЛИМАТА	64
2.1.1.3. ИЗМЕНЕНИЯ И КОЛЕБАНИЯ НА КЛИМАТИЧНИТЕ КОМПОНЕНТИ	67
2.1.1.4. ВЛИЯНИЕ НА КЛИМАТА ВЪРХУ ФОРМИРАНЕТО НА ФЛОРАТА И ФАУНАТА В РЕГИОНА	68
2.1.2. ПОДЗЕМНИ ВОДИ	69
2.1.2.1. ГЕОЛОЖКА ХАРАКТЕРИСТИКА	69
2.1.2.2. ХИДРОГЕОЛОЖКА ХАРАКТЕРИСТИКА	71
2.1.2.3. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ	73
2.1.3. ХИДРОЛОГИЯ (ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ)	79
2.1.3.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА	79
2.1.3.1.1. ЕСТЕСТВЕНИ, СИЛНО МОДИФИЦИРАНИ ВОДНИ ОБЕКТИ	79
2.1.3.1.2. ИЗКУСТВЕНИ ВОДНИ ОБЕКТИ	88
2.1.3.1.3. МРЕЖА ЗА ФИЗИКОХИМИЧЕН И ХИДРОБИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ	91
2.1.3.2. ХИДРОХИМИЯ	92
2.1.3.2.1. ПРЕДВАРИТЕЛЕН АНАЛИЗ	92
2.1.3.2.2. КОНЦЕНТРАЦИЯ НА ОСНОВНИТЕ ФИЗИКОХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА	94
2.1.3.2.3. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ ПО ФИЗИКОХИМИЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ	95
2.1.3.2.3.1. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ НА Р. ПОТОКА	95
2.1.3.2.3.2. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ В МРЕЖАТА ОТ КАНАЛИ	97
2.1.3.2.4. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ ПО СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИ И ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА	101
2.1.3.3. ХИДРОБИОЛОГИЯ	103

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.3.3.1 ИХТИОФАУНА	103
2.1.3.3.2. МАКРОЗООБЕЗГРЪБНАЧНИ СЪОБЩЕСТВА	106
2.1.3.3.3. ФИТОБЕНТОСНИ СЪОБЩЕСТВА	110
2.1.3.3.4. МАКРОФИТНИ СЪОБЩЕСТВА	114
2.1.3.3.5. ВОДНИ КОНЧЕТА (ODONATA)	118
2.1.3.4. ХИДРОМОРФОЛОГИЯ	119
2.1.3.4.1. ХИДРОМОРФОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРИЛЕЖАЩИЯ КЪМ ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“ УЧАСТЪК ОТ Р. ПОТОКА	119
2.1.3.4.2. ХИДРОМОРФОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ИЗКУСТВЕНИТЕ ВОДНИ ОБЕКТИ	122
2.1.4. ЕКОЛОГИЧЕН ПОТЕНЦИАЛ	125
2.1.4.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ВОДНОТО ТЯЛО	125
2.1.4.2. ОБОБЩЕНО СЪСТОЯНИЕ НА ВОДНОТО ТЯЛО	127
2.1.5. ХАБИТАТИ И РАСТИТЕЛНОСТ	128
2.1.5.1. ХАБИТАТИ	128
2.1.5.2. РАСТИТЕЛНИ СЪОБЩЕСТВА	132
2.2. ОСНОВНИТЕ ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ	133
2.3. КАРТИРАНЕ НА МЕСТООБИТАНИЯТА НА ВИДОВЕТЕ ПТИЦИ. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КЛЮЧОВИ МЕСТООБИТАНИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ	135
2.4. ПОПУЛАЦИОННИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ВИДОВЕТЕ	144
2.4.1. ВИДОВ СЪСТАВ НА ОРНИТОФАУНАТА	144
2.4.2. ВИДОВЕ ПО ЧЛ. 6, АЛ. 1, Т. 3 ОТ ЗБР	160
2.4.3. ДРУГИ КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМИ ВИДОВЕ, ВКЛЮЧЕНИ В ПРИЛОЖЕНИЕ I КЪМ КЪМ ДИРЕКТИВА ЗА ПТИЦИТЕ, УСТАНОВЕНИ В ХОДА НА ПРОУЧВАНЕТО	255
2.4.4. РЕДОВНО СРЕЩАЩИ СЕ И МИГРИРАЩИ ПТИЦИ ПО ЧЛ. 6. АЛ. 1, Т. 4 ОТ ЗБР	260
2.4.5. АНАЛИЗ НА ГНЕЗДОВАТА ОРНИТОФАУНА	297
2.4.6. АНАЛИЗ НА ОРНИТОФАУНА ПРЕЗ ЗИМНИЯ ПЕРИОД	302
2.4.7. АНАЛИЗИ НА ДАННИТЕ ЗА ОРНИТОФАУНА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЗЗ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“ ПРЕЗПРОЛЕТНАТА И ЕСЕННА МИГРАЦИЯ	305
2.4.8. ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУС	309
2.5. ВЛИЯНИЕ НА СТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ	312
2.6. ТЕХНОЛОГИИ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ОРИЗ И ВЛИЯНИЕТО ИМ ВЪРХУ ВИДОВЕТЕ ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ	314
2.6.1. ТЕХНОЛОГИИ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ОРИЗ	315
2.6.2. ТЕНДЕНЦИИ В ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО	317
2.6.3. ВЛИЯНИЕ НА ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО	323

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.6.3.1. ПОЛОЖИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ	324
2.6.3.2. НЕГАТИВНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ	326
ГЛАВА ТРЕТА	328
ОЦЕНКИ И ЗАПЛАХИ	
3.1. ИДЕНТИФИЦИРАНИ ЗАПЛАХИ	331
3.2. ПРИОРИТИЗАЦИЯ НА ЗАПЛАХИТЕ	333
3.3 ПРИРОДОЗАЩИТНО СЪСТОЯНИЕ НА ПОПУЛАЦИИТЕ НА ВИДОВЕТЕ – ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ	
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА	336
ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ ВИДОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	
4.1. КЛЮЧОВИ ВИДОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	336
ГЛАВА ПЕТА	354
РЕЖИМИ И ПРЕПОРЪКИ	
5.1. РЕЖИМ НА УПРАВЛЕНИЕ НА КЛЮЧОВИТЕ ВИДОВЕ	354
5.1.1. ЕКОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗОНАТА	359
5.1.1.1. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	359
5.1.1.2. ЕСТЕСТВЕНОСТ	360
5.1.1.3. РЯДКОСТ И ЗНАЧИМОСТ	360
5.1.1.4. УЯЗВИМОСТ	361
5.1.1.5. ТИПИЧНОСТ	362
5.1.2. ОБЩИ И СПЕЦИФИЧНИ РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ	362
5.2. ЗОНИРАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА	380
5.2.1. ЗОНА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО	382
5.2.1.1. ЦЕЛ	382
5.2.1.2. ПРИОРИТЕТ НА УПРАВЛЕНИЕТО	382
5.2.1.3. МЕТОДИ И РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ	383
5.2.2 ЗОНА ЗА УСТОЙЧИВО СТОПАНИСВАНЕ И ЗЕМЕДЕЛИЕ	383
5.2.2.1. ЦЕЛ	383
5.2.2.2. ПРИОРИТЕТ НА УПРАВЛЕНИЕТО	384
5.2.2.3. МЕТОДИ И РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ	384
5.2.3 ЗОНА НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ КОРИДОРИ	385
5.2.3.1. ЦЕЛ	385
5.2.3.2. ПРИОРИТЕТ НА УПРАВЛЕНИЕТО	385
5.2.3.3. МЕТОДИ И РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ	385
5.3. МЕРКИ СВЪРЗАНИ С ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ВИДОВЕТЕ И ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ	386
5.4. ПРЕПОРЪКИ, ЗАБРАНИ И РЕЖИМИ	411
5.4.1. ЗАБРАНИ И РЕЖИМИ	411
5.4.2. ПРЕПОРЪКИ	412

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.5. ДЕЙСТВИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	413
5.6. ПРИОРИТЕТНОСТ НА ДЕЙСТВИЯТА И УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА.	429
5.6.1. БИОРАЗНООБРАЗИЕ	429
5.6.2. ЕКОЛОГИЧНИ МРЕЖИ И БИОЛОГИЧНИ КОРИДОРИ	432
5.6.3. УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРИ	435
5.6.4. МУЛТИФУНКЦИОНАЛНО СТОПАНИСВАНЕ НА ОРИЗИЩАТА	437
5.6.5. УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	438
5.7. КОМПЕНСАТОРНИ МЕХАНИЗМИ	440
ГЛАВА ШЕСТА	257
ОПРЕДЕЛЯНЕ СРЕДСТВОТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	
6.1. НЕОБХОДИМИ СРЕДСТВА ЗА УПРАВЛЕНИЕ	442
6.2. ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	442
ГЛАВА СЕДМА	444
МОНИТОРИНГ	
7.1. КЛЮЧОВИ ВИДОВЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	445
7.1.1 ВИДОВЕ ПО ЧЛ. 6, АЛ.1, Т. 3 ОТ ЗБР	445
7.1.2 ВИДОВЕ ПО ЧЛ. 6, АЛ. 1, Т. 4 ОТ ЗБР	446
7.2. ПЕРИОДИКА И МЕТОДИКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МОНИТОРИНГА	446
7.2.1. МЕТОДИКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МОНИТОРИНГ НА КЛЮЧОВИТЕ ВИДОВЕ	446
7.2.2. ПЕРИОДИЧНОСТ НА МОНИТОРИНГА	454
7.2.3. СИСТЕМА ЗА КАЧЕСТВЕН КОНТРОЛ	454
7.2.4. ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ ФИНАНСОВИ, ТЕХНИЧЕСКИ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МОНИТОРИНГА	454
7.3. ИНДИКАТОРИ ЗА УСПЕШНОТО ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА	455

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Използвани съкращения

АМ	Автомагистрала
БАН	Българска Академия на Науките
БД	Басейнова Дирекция
БД ИБР	Басейнова Дирекция Източнореломорски Район
БЕК	Биологичен Елемент за Качество
БИ	Биотичен Индекс
БПК	Биохимична Потребност от Кислород
БПС	Благоприятен Природозащитен Статус (Състояние)
БРИ (BRI)	Базиран на Риби Индекс
ВТ	Водно Тяло
ГИС	Географска Информационна Система
ГФ	Горски Фонд
ДВ	Държавен Вестник
дка	декар
ЕКАТТЕ	Единен Класификатор на Административно-Териториалните и Териториалните Единици
ЕО	Европейска Общност
ЗБР	Закон за Биологичното Разнообразие
ЗЗ	Защитена Зона
ЗК	Земеделска Кооперация
ЗООС	Закон за Опазване на Околната Среда
ИАОС	Изпълнителна Агенция по Околна Среда
ИП	Инвестиционно Предложение
МЗБ	Макрозообентос

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

МС	Министерски Съвет
МОСВ	Министерство на Околната Среда и Водите
МФ	Макрофитна Флора
НАТУРА 2000	Европейска мрежа от защитени зони определени от държавите членки на ЕС съгласно изискванията на Директива за птиците 2009/147/ЕС и Директива за хабитатите 92/43/ЕЕС
НСИ	Национален Статистически Институт
НСМБР	Национална Система за Мониторинг на Биологичното Разнообразие
ОВОС	Оценка на Въздействието върху Околната Среда
ОП	Оперативна Програма
ОС	Околна Среда
ПВТ	Подземно Водно Тяло
ПРСР	Програма за Развитие на Селските Райони
ПС	Природозащитен Статус
ПУ	План за Управление
ПУРБ	План за Управление на Речния Басейн
РДВ	Рамкова Директива за Води 2000/60/ЕС
РИ	Референтен Индекс (с водни макрофити)
РИОСВ	Регионална Инспекция по Околна Среда и Води
СМ	Силно Модифициран
СМВТ	Силно Модифицирано Водно Тяло
ФБ	Фитобентос
ха	хектар
ХМ	Хидроморфология/Хидроморфологичен
ХПК	Химична Потребност от Кислород
ЧК	Червена Книга

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

BG	България
CLC	Corine Land Cover
EC	European Community (Европейска Общност)
EQR	Ecological Quality Ratio (екологично съотношение за качество)
EUNIS	European Nature Information System (Европейска информационна система за природа, вкл. класификационна система за местообитания)
IPS	L 'Indice de Polluosensibilité Spécifique (Френски Диатомов Индекс)
PETI	Potamon-feeding Type Index (Потамален Трофичен Индекс)
RETI	Rhithron-feeding Type Index (Ритрален Трофичен Индекс)

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

УВОД

Планът за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ е разработен в рамките на Проект № 5113123-5-690 „Разработване на Планът за управление на Защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013“.

Планът за управление е с продължителност на действие 10 години. Предвид хетерогенния характер на местообитанията в зоната, част от които са влажни зони и интензивните стопански дейности е необходимо планът да се ревизира на петата година от утвърждаването му.

Мястото на изпълнение е Южен Централен район – Пловдив, землищата на с. Цалапица (Община Родопи), с. Радиново и с. Войсил (Община Марица) и гр. Съединение (Община Съединение).

Изготвянето на Плана за управление е в това число събирането, обобщаването, анализирането на базовата информация, инвентаризацията, картирането и мониторинга на видовете птици и техните местообитания, изготвянето на каталог с мерки, препоръки, дейности и забрани относно режимите за управление, предложените компенсаторни механизми за земеделските производители е извършено от СИ „Екоконсулт“ ООД, София – изпълнител на обществената поръчка с бенефициент Регионална инспекция за околната среда и водите – Пловдив.

Планът за управление и експертните доклади и протоколи са изготвени от следния експертен екип:

Дойчин Тодоров Тодоров – Ръководител на експертния екип
Димитър Георгиев Плачийски – Експерт по биологично разнообразие (Орнитолог)
Владимир Дамянов Добрев – Експерт по орнитология
Ивайла Людмилава Климентова – Експерт по орнитология
Д-р Димитър Атанасов Демерджиев – Експерт по орнитология
Георги Петков Герджиков – Експерт по орнитология
Д-р Георги Сашев Попгеоргиев - Експерт по биологично разнообразие
Доц. д-р Иванка Жечева Димитрова-Дюлгерова - Експерт по биологично разнообразие - местообитания (ботаник)
Д-р Любомир Ангелов Кендеров - Експерт по хидробиология
Светослав Димитров Чешмеджиев - Експерт по качество на водите и интегрирано управление

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“,
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Доц. д-р ЛЪЧЕЗАР ЗЛАТЕВ ПЕХЛИВАНОВ – Експерт по ихтиология
ТИХОМИР СТЕФАНОВ СТЕФАНОВ – Експерт по ихтиология
БОРИСЛАВ ЖЕЛЕВ СТЕФАНОВ - Есперт по оризопроизводство
АНТОН ИВАНОВ ДЖОГЛЕВ - Есперт по оризопроизводство и агроекология
доц. д-р инж. ЦВЯТКА ИВАНОВА КАРАГЪЗОВА – Експерт хидроинженер

Екипът от експерти разработил настоящия План за управление изказва своите **БЛАГОДАРНОСТИ** към:

- **ЕКИПА НА РИОСВ – ПЛОВДИВ** за пълното съдействие и предоставяната детайлна и навременна информация относно Защитената зона и насоките в работата.
- **ЕКИПА НА БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ В ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИЯ РАЙОН** за предоставената информация относно физико-химичното и хидробиологичното състояние на водите на р. Потока.
- **ЕКИПА НА СЪЮЗА НА ОРИЗОПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ** за предоставената пълна информация относно технологиите свързани с отглеждането на ориз, статистическите данни за темповете на развитие на отрасъла и насоките при формирането на мерките и дейностите свързани с устойчивото управление на зоната.
- **ОБЩИНСКИТЕ АДМИНИСТРАЦИИ НА ОБЩИНИТЕ МАРИЦА, РОДОПИ И СЪЕДИНЕНИЕ**, както и **КМЕТОВЕТЕ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА** за подробното описание на проблемите на местно ниво и активното участие при разработването на режимите за управление на зоната.
- **ДИРЕКЦИЯ НА НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАЩИТА НА ПРИРОДАТА КЪМ МОСВ** за коментарите и препоръките по отношение мерките, дейностите и режимите в Защитената зона.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

РЕЗЮМЕ

ОПИСАНИЕ НА ЗОНАТА

Защитена зона BG0002086 „Оризища Цалапица“ представлява комплекс от използващи се за оризопроизводство оводнени площи, обградени с ниски диги и канали и влажни ливади разположени в непосредствена близост до тях. Тя е част от цялата територия на оризищата разположена върху част от землищата на град Съединение и селата Цалапица, Радиново, Войсил, област Пловдив с обща площ от 36 746,232 дка. Центъра на зоната е с координати N - 42°13'13" и E - 24°13'29" при средна надморска височина от 192 м (мин. – 177 м и макс. – 208 м). Зона включва оризища, други екстензивни зърнени култури (включително ротационни култури), орна земя и водни площи, включващи вътрешни стоящи и течащи води.

Защитената зона е обявена съгласно заповед на Министъра на околната среда и водите № РД-368 от 16 юни 2008 г. Целта на обявяването е опазване и поддържане на местообитанията на посочените в предмета на опазване видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние, както и възстановяване на местообитания на видове птици предмет на опазване, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Начините на трайно ползване на земите в Защитената зона са включени в 28 типа. С най-голям дял са оризищата – 26,49 км² (72,11 % от територията на зоната) и нивите (орна земя) – 5,83 км² (15,88 %). Над един процент като земеползване са напоителните – 1,27 км² (3,46 %) отводнителните канали – 1,01 км² (2,76%) и полските пътища – 1,10 км² (2,99 %).

Основната част от земеделските земи са частна собственост, индивидуално обработвана или включена в по-големи кооперации. Общо обработваемите земи възлизат на 32,4322 км². От тях реално обработваемите площи са 32,3 км² или 99,6 %, като едва 0,1322 км² (0,4 %) от земеделските земи остават необработвани или частично обработвани.

Регламентирани са девет вида собственост на земите, разписани с тяхната площ и процентен дял спрямо общата площ. Основна част от земята е частна собственост – 26,66 км² (80,74 % от територията на зоната). Частната собственост включена в

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

обществени организации възлиза на 3,25 км² (8,83 %), приблизително толкова е и общинската частна собственост – 3,17 км² (8,63 %). Сравнително малък е дела на общинската публична – 1,16 км² (3,15 %) и държавната частна собственост – 0,43 км² (1,16 %). Останалите четири вида собственост общо покриват площ от 0,39 км² което представлява 1,05 % от общата територия на Защитената зона

ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗОНАТА

Климатът на района се формира под влияние на лесно циклонално проникване на средиземноморски влажни и топли въздушни маси по долината на р. Марица и континентално проявление с елементи на високопланински климат в планинската част на ограждащите планини. Тези особености създават климат, притежаващ белези както на умереноконтиненталния, така отчасти и на преходносредиземноморския тип. Средногодишната температура на въздуха е около 12°C. Съществува по-малка вътрешно годишна амплитуда и по-мека зимата в сравнение с тази в умереноконтиненталната климатична област. Преходния характер на климата се проявява в по-високите зимни температури (средна януарска температура от – 0,5 до – 0,2°C). Януарските температури се характеризират с известна неустойчивост, като е възможно е да се повиша до 20°C, а така също и да спаднат до – 25 дори – 30°C. Тези ниски температури се появяват обикновено едно две денонощия след нахлуване на студена въздушна маса. Характерни са и ранните есенни и късните пролетни слани. Пролетта настъпва най-рано. Средни температури, над 10°C, обикновено трайно се установяват в началото на април. Температурният режим през лятото се характеризира с преобладаването на твърде високи температури. Най-топъл месец е юли със средна температура 23,5 - 25°C, като при изключително силни затопляния максималната температура може да достигне до 40 - 45°C. Средногодишната температура е около 12,01°C. Ниски са и годишните температурни амплитуди - около 22,8°C.

Територията попада в обхвата на две основни лито- и хроностратиграфски единици – неоген и кватернер. В Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) за Източноромански район химическото състояние на водите в двете ПВТ на база провеждания мониторинг е определено като лошо. Порестите материали, а сред тях най-вече алувиалните кватернерни отложения, представляват най-значителния акумулатор на подземни води в района. Естествените ресурси на

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

подземните води са оценени съответно на 11180 l/sec. - 18819 l/sec. Количественото състояние на подземните водни тела е определено като добро.

Повърхностните водни обекти в Защитената зона са естествени и изкуствени. За естествен, макар силно модифициран в хидроморфологичен аспект воден обект се приема р. Потока. Плътната мрежа от напоителни и отводнителни канали дефинират системата от изкуствени водни обекти. Към тях могат да се отнесат и сезонните влажни зони, които се образуват при значими разливи през активния селскостопански период – от април до септември, както и самите оризищни клетки.

Природните местообитания са представени по Класификационните схеми на Palaeartic Classification и на EUNIS Classification. Не са установени типовете природни местообитания, включени в Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

По Palaeartic Classification са представени в 12 типа местообитания, от различно йерархично ниво, принадлежащи към 3 основни единици. По EUNIS Classification са представени в 10 типа местообитания, от различно йерархично ниво, принадлежащи към 7 основни единици. Най-широко разпространени на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“ са обработваемите земи (в частност оризовите полета) и напоителните канали.

Растителните съобщества са от произведен тип, вторични, появили се в следствие антропогенната дейност на местата на стари смесени широколистни гори - **Селскостопански площи на мястото на смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и виргилиев дъб (*Q. virgiliana*), често с примес и от дръжскоцветен дъб (*Q. pedunculiflora*); Селскостопански площи на мястото на гори от полски бряст (*Ulmus minor*), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), дръжскоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*) и др.; Мезоксеротермна тревна растителност с преобладаване на луковична ливадина (*Poa bulbosa*), насищен райграс (*Lolium perenne*), троскот (*Cynodon dactylon*), на места и белизма (*Dichanthium ischaetum*) и по-рядко садина (*Chrysopogon gryllus*), главно по селските мери; Изкуствени насаждения от салкъм (*Robinia pseudoacacia*).**

Територията на Оризища Цалапица е разположена в гъсто населен район и е подложена на силен антропогенен натиск от интензивни човешки дейности. Основните местообитания са формирани в резултат на човешката дейност и

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

съществуването им до голяма степен зависи от активното ползване на земята свързано основно с производството на ориз.

Стопанските дейности в значимата си част включват отглеждането на селскостопански култури, като 50% от площите в проектната територия са заети от оризови насаждения (*Oriza sativa*). Царевицата (*Zea mays*) представлява 16 % от отглежданите култури. На люцерната (*Medicago sativa*) се падат 18 %, житните култури (*Poaceae*) са 8 %, а слънчогледа (*Helianthus annuus*) - 2 %. Останалите 2 % включват временно или трайно необработваеми площи.

КЛЮЧОВИ ВИДОВЕ

Ключови са видовете птици предмет на опазване в Защитената зона. Видове по чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие, предмет на опазване и мониторинг са тези включени в Приложение II към Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици, както и техните местообитания. На територията на Защитената зона са установени 17 вида предмет на опазване - Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Тръстикова блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*)

Видовете по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие установени в Защитената зона са 11 - Сива чапла (*Ardea cinerea*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*). В случая същественото е опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в Приложение II към Директивата за птиците.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОЦЕНКИ И ЗАПЛАХИ

Територията попада в гъсто населен район, подложен на силен антропогенен натиск от интензивни човешки дейности. Основните местообитания са формирани в резултат на земеделската дейност и съществуването им до голяма степен зависи от стопанското ползване на земята, свързано основно с производството на ориз. Западането на оризопроизводството би довело до запустяване на оризовите полета и до постепенна загуба на подходящи за птиците местообитания. От друга страна интензификацията на производството, свързана с значителна употреба на пестициди, изкуствени торове и други химикали предизвиква промяна в качеството на водите в р. Потока и изкуствените водни обекти, а с това и до нарушаване на местообитанията. Опожаряването на тръстиките и стърнищата често води до разширяване на пожарите в ценните за птиците местообитания. Изсичането на дървесната и храстовата растителност около дигите ограничава възможностите на птиците да намират подходящи места за гнездене и почивка. Други заплахи за видовете са свързани с интензивното събиране на жаби и унищожаването на голям брой земноводни при пресушаване на каналите с което се намалява на хранителната база за много видове птици. Поради лесния достъп до територията се наблюдава значително безпокойство на птиците, причинено от незаконен лов на защитени видове, спортен риболов, движение на моторни превозни средства, ежедневните стопански дейности и др.

Основните типове въздействия са свързани с извършваните интензивни стопански дейности. В много по-голяма степен и на по-голяма площ от проектната територия са отчетени дейности, водещи до негативно въздействие върху целите и предмета на защита.

Най-обхватно въздействие имат използването на пестициди, торенето, замърсяването на водите и почвите, изгарянето и унищожаването на тръстикова и друга водна растителност – върху 80 до 100 % от площта на Защитената зона.

С най-висока интензивност на негативното въздействие се характеризират дейности като реорганизацията на селскостопанските площи, лова, залагането на капани и браконьерството, лова, изгарянето на тръстикови масиви, увреждане от диви животни. Обхвата на тези въздействия е между 3 и 30 % от площта на зоната, най-висок при прочистването и изгарянето на хелеофитната растителност – 80 %.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

РЕЖИМИ И ПРЕПОРЪКИ

Предвид териториалния и стопански характер на територията предложеното първоначално зонироване на територията, включва три зони свързани със съществуващите оризища (Зона А), площите трайно заети с отглеждане на други земеделски култури (Зона Б) и водните обекти с роля на екологични коридори (Зона В).

Предотвратяването на процесите, водещи до влошаването на условията в местообитанията на видовете, както и ограничаването на безпокойството и застрашаването на видовете предмет на опазване в Защитената зона е свързано с прилагането на следните мерките в Плана за управление - Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития; Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности; Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или на популации на растителни и животински видове; Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг.

С плана за управление са въведени следните допълнителни забрани - 1) Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения (включително почистване на канали) в рамките на размножителния период за птиците (15 април – 15 юли), освен при извънредни форс мажорни обстоятелства застрашаващи здравето, живота и собствеността на хората (опасност от наводнения и др.) и удостоверени от съответните компетентни власти и 2) Забрана за ползване на родентициди.

Направените препоръки са свързани със - Скрининг на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимализиране загубите на вода, което в дългосрочен план ще има позитивно влияние върху поддържането на развитието на оризопроизводството; Използване на част от територията за интродуциране на блатното кокиче и други редки, водолюбивы видове; Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – отглеждане на шаран.

МОНИТОРИНГ

Списъкът на видовете подлежащи на мониторинг е изготвен на базата на видовете явяващи се обект на опазване в Защитената зона. Мониторингът следва да се извършва съобразно изискванията на НСМБР към ИАОС. Освен това се въвежда

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

мониторинг и оценка на постигането на целите - индикатори за успешното прилагане на плана.

ГЛАВА ПЪРВА

ОПИСАНИЕ НА ЗОНАТА

1.1. НАИМЕНОВАНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“ С ИДЕНТИФИКАЦИОНЕН КОД BG 0002086

Зоната е обявена със Заповед № РД – 368 от 16 юни 2008 г. на основание чл.12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие и т. 1 от Решение на Министерския съвет № 122 от 2.III.2007 г. (ДВ, бр. 21 от 2007 г.), като защитена зона с предмет на опазване на видове птици и техните местообитания включени в Директива 2009/147/ЕС за защита на дивите птици и Закона за биологичното разнообразие (чл. 6, ал.1, т. 3 и 4).

1.2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Оризищата Цалапица се намират в Горнотракийската низина между едноименното село Цалапица и град Съединение. Територията им е разделена на две от пътя свързващ двете населени места. На юг оризищата граничат с автомагистрала “Тракия”, на изток - с ж.п. линията Пловдив - Съединение. Западната граница съвпада с общинската, а северната преминава няколко километра южно от град Съединение.

Територията представлява комплекс от използващи се за оризопроизводство оводнени площи, обградени с ниски диги и канали и влажни ливади разположени в непосредствена близост до тях. На места каналите са обрасли с папур (*Phragmites australis*) и тръстика (*Typha sp.*). Оризищните клетки са с различно водно ниво и създават условия за обитаване на много тясно специализирани в храненето видове птици.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Защитена зона BG0002086 „Оризища Цалапица“ е част от цялата територия на оризищата разположена върху част от землищата на град Съединение и селата Цалапица, Радиново, Войсил, област Пловдив с обща площ от 36 746,232 дка (фиг. 1.2-1, ПРИЛОЖЕНИЕ III-1). Центъра на зоната е с координати N - 42°13'13" и E - 24°13'29" при средна надморска височина от 192 м (мин. – 177 м и макс. – 208 м).

Защитената зона включва оризища, други екстензивни зърнени култури (включително ротационни култури), други типове орна земя и водни площи, включващи вътрешни стоящи и течащи води.

Фиг. 1.2-1: Местоположение на Защитена зона „Оризища Цалапица“.

Съгласно Стандартния формуляр за тази защитена зона разпределението площта ѝ в % от общата площ е поместено в таблица 1.2-1.

Таблица 1.2-1. Разпределение на площите по класове земно покритие в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

№	Класове земно покритие	% Покритие
1	Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води)	7
2	Друга орна земя	1
3	Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	3
4	Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с	17

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

	периодично оставяне на угар)	
5	Негорски райони, култивирани с дървесна растителност (вкл. овощки, лозя, крайпътни дървета)	0
6	Оризища	72
7	Скали във вътрешността, сипеи, пясъци, постоянен сняг и ледници	0
8	Сухи тревни съобщества, степи	0
Общо покритие:		100

Както е видно от това разпределение на класовете земно покритие, преобладаващата част от площта на Защитената зона се състои от антропогенезирания ландшафт на оризовите насаждения – 72 %. това е важно обстоятелство, което следва да се има предвид при устойчивото управление и опазване на зоната.

1.3. ГРАНИЦИ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“ включва част от землищата на гр. Съединение (Община Съединение), селата Войсил и Радиново (Община Марица), село Цалапица (Община Родопи) при обособени граници:

- На юг зоната граничи с автомагистрала “Тракия”.
- На изток - с ЖП линията Пловдив – Съединение.
- Западната граница съвпада с общинската.
- Северната преминава четири километра южно от град Съединение.

Съгласно Стандартния формуляр общата площ на Защитената зона е 36 746,232 дка.

1.4. ЦЕЛИ НА ОБЯВЯВАНЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА И ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ

Съгласно заповед на Министъра на околната среда и водите № РД-368 от 16 юни 2008 г. Защитената зона „Оризища Цалапица“ с идентификационен код BG0002086 се **обявява с цел:**

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в предмета на опазване (т. 2 от Заповедта) видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние.
- Възстановяване на местообитания на видове птици предмет на опазване (по т. 2 от Заповедта), за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в Защитената зона са следните видове птици:

- Видове по чл. 6, ал.1, т. 3 от ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ.

По тази точка предмет на опазване в Защитената зона са видове и техните местообитания включени в Приложение II към Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици (табл. 1.4-1).

Таблица 1.4-1. Видове птици по чл., ал. 1, т.1 от ЗБР.

№	Вид	Латинско наименование
1	Малък воден бик	<i>Ixobrychus minutus</i>
2	Малка бяла чапла	<i>Egretta garzetta</i>
3	Голяма бяла чапла	<i>Egretta alba</i>
4	Черен щъркел	<i>Ciconia nigra</i>
5	Бял щъркел	<i>Ciconia ciconia</i>
6	Блестящ ибис	<i>Plegadis falcinellus</i>
7	Тръстиков блатар	<i>Circus aeruginosus</i>
8	Полски блатар	<i>Circus cyaneus</i>
9	Белоопашат мишелов	<i>Buteo rufinus</i>
10	Голяма пъструшка	<i>Porzana porzana</i>
11	Малка пъструшка	<i>Porzana pusilla</i>
12	Кокилобегач	<i>Himantopus himantopus</i>
13	Кафявокрил огърличник	<i>Glareola pratincola</i>
14	Белобуза рибарка	<i>Chlidonias hybridus</i>
15	Земеродно рибарче	<i>Alcedo atthis</i>
16	Дебелоклюна чучулига	<i>Melanocorypha calandra</i>
17	Червеногърба сврачка	<i>Lanius collurio</i>

- Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ .

Законовият текст е свързан с опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в Приложение II към

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Директивата за птиците. В Защитена зона „Оризища Цалапица“ са установени 11 вида (табл. 1.4-2).

Таблица 1.4-2. Видове птици по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР.

№	Вид	Латинско наименование
1	Сива чапла	<i>Ardea cinerea</i>
2	Зеленоглава патица	<i>Anas platyrhynchos</i>
3	Лятно бърне	<i>Anas querquedula</i>
4	Качулата потапница	<i>Aythya fuligula</i>
5	Обикновен мишелов	<i>Buteo buteo</i>
6	Черношипа ветрушка	<i>Falco tinnunculus</i>
7	Зеленоножка	<i>Gallinula chloropus</i>
8	Обикновена калугерица	<i>Vanellus vanellus</i>
9	Малък червеноног водобегач	<i>Tringa totanus</i>
10	Голям горски водобегач	<i>Tringa ochropus</i>
11	Жълтокрака чайка	<i>Larus cachinnans</i>

1.5. ПРАВЕН СТАТУТ И ВЪВЕДЕНИ РЕЖИМИ

Защитена зона BG0002086 „Оризища Цалапица“ е обявена със Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. на основание чл.12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие и т. 1 от Решение на Министерския съвет № 122 от 2.III.2007 г. (ДВ, бр. 21 от 2007 г.).

В границите на Защитената зона се забранява:

1. Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
2. Паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.
3. Използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

1.6. СОБСТВЕНОСТ И УПРАВЛЕНИЕ

1.6.1. ПОЗЕМЛЕНИ ИМОТИ ВКЛЮЧЕНИ В ГРАНИЦИТЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В границите на Защитена зона “Оризища Цалапица” с идентификационен код BG0002086 се включват поземлени имоти от землищата на селата Войсил, Цалапица, Радиново и гр. Съединение.

Поземлените имоти в землищата на гр. Съединение и селата Цалапица, Радиново и Войсил, включени в границата на Защитената зона са подробно описани в ПРИЛОЖЕНИЕ II-1.

Собствеността на земята в Защитената зона съгласно НАТУРА 2000, Стандартен формуляр на зоната се разпределя както следва: държавна собственост - 1%; общинска собственост - 12%; частна собственост - 87% (фиг. 1.6.1-1).

Фиг. 1.6.1-1. Собственост на земята в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

1.6.2. НАЧИН НА ТРАЙНО ПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМИТЕ

Информацията и картите свързани с начините на трайно ползване на земите и видовете собственост на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица” се базират на "zem" файловете, с актуалност от 2013 г., на землищата на гр. Съединение и селата Цалапица, Войсил и Радиново (Приложение IV-1).

Общата площ на Защитена зона „Оризища Цалапица” възлиза на 36.731075 км². Тя включва част от антропогенизирания ландшафт в землищата на гр. Съединение и селата Цалапица, Войсил, Радиново.

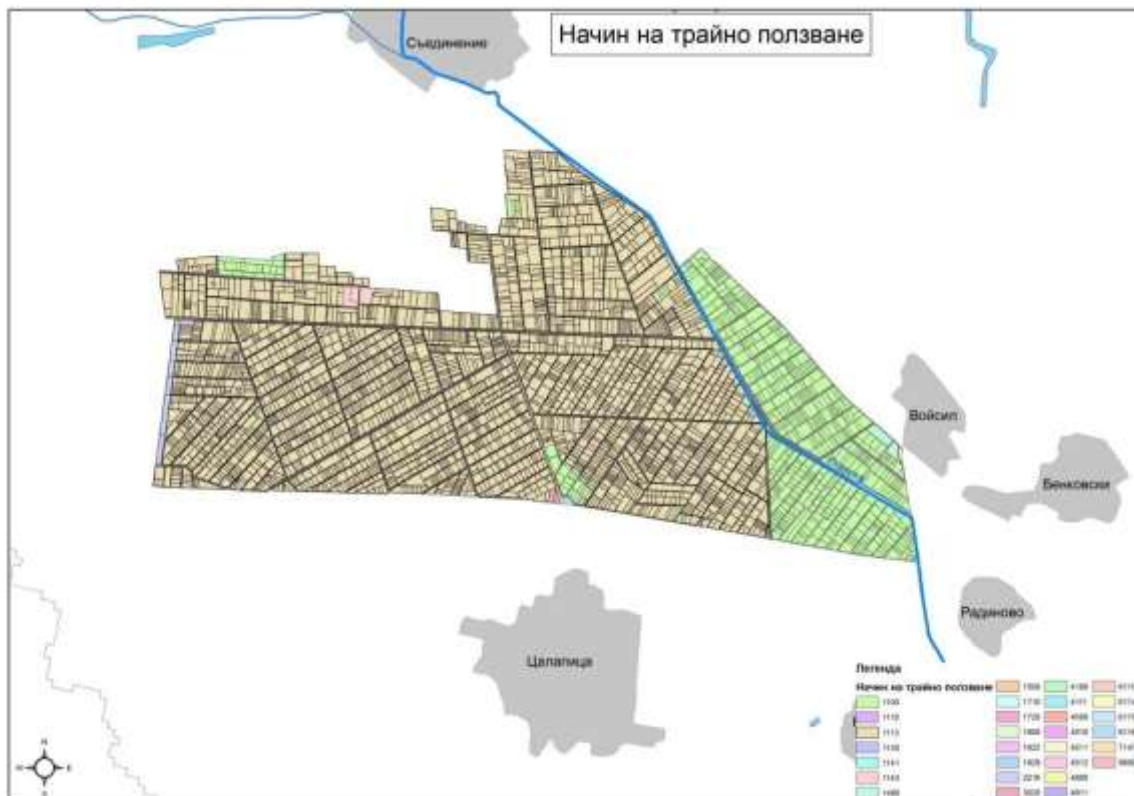

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 1.6.2-1. Карта на начините на трайно ползване на земите в Защитена зона „Оризница Цалапица“.

Съгласно обработените данни начините на трайно ползване на земите в Защитената зона са включени в 28 типа (фиг. 1.6.2-1, Приложение III-2). Техния обхват, като площ и процентно присъствие спрямо общата територия са разгледани в таблица 1.6.2-1. Най-голям е относителния дял на оризищата – 26,49 км² (72,11 % от територията на зоната) и нивите (орна земя) – 5,83 км² (15,88 %). Селскостопанските ниви върху които се отглеждат приоритетно други зърнети-житни, фуражни или технически култури приоритетно заемат югоизточната част на Защитената зона - източно от р. Потока. Над един процент като земеползване са напоителните – 1,27 км² (3,46 %) отводнителните канали – 1,01 км² (2,76%) и полските пътища – 1,10 км² (2,99 %). Останалите 23 типа трайно ползване на земите обхващат обща площ от 1,098 км², което е 2,99 % от проектната територия (фиг. 1.6.2-2).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 1.6.2-1. Начин на трайно ползване на земята в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

Начин на трайно ползване		Площ, км ²	Процент от територията
Код	Наименование		
1100	Ниви (орна земя)	5,833589058	15,8818904
1110	Посевни площи	0,000846634	0,0023050
1113	Оризища	26,4864398	72,1090788
1130	Временно неизползвани орни земи	0,001579721	0,0043008
1141	Изоставени орни земи поради маломерност	0,000240887	0,0006558
1143	Трайно преовлажнени орни земи	0,108895446	0,2964668
1400	Пасища, мери	0,091244579	0,2484125
1500	Стопански дворове	0,003083289	0,0083942
1710	Полски пътища	1,097003094	2,9865804
1720	Прокари	0,010031437	0,0273105
1900	Други територии, заети от селско стопанство	0,069956706	0,1904565
1922	Храсти	0,004611941	0,0125560
1929	Други територии, заети от селско стопанство	0,002898373	0,0078908
2216	Залесени ниви	0,156763285	0,4267865
3020	Бензиностанция	0,02213837	0,0602715
4100	Водни течения	0,020017556	0,0544976
4111	Вътрешни реки	0,113285509	0,3084187
4500	Канали	0,151548111	0,4125883
4510	Канали	0,162060553	0,4412083
4511	Напоителни канали	1,270720514	3,4595244
4512	Отводнителни канали	1,014958367	2,7632144
4800	Територии на водостопански, хидромелиоративни съоръжения	0,001800609	0,0049021
4911	Отдалечени от водното течени предпазни диги	0,060943633	0,1659185
6114	Пътища III клас	0,07602664	0,2069818
6115	Пътища IV клас	0,019903494	0,0541871
6116	Пътни кръстовища	0,013776306	0,0375059
7147	Земни образувания(земни пирамиди, могили, валове)	0,006430935	0,0175082
9600	Депа за битови отпадъци(сметища)	0,000230474	0,0006275

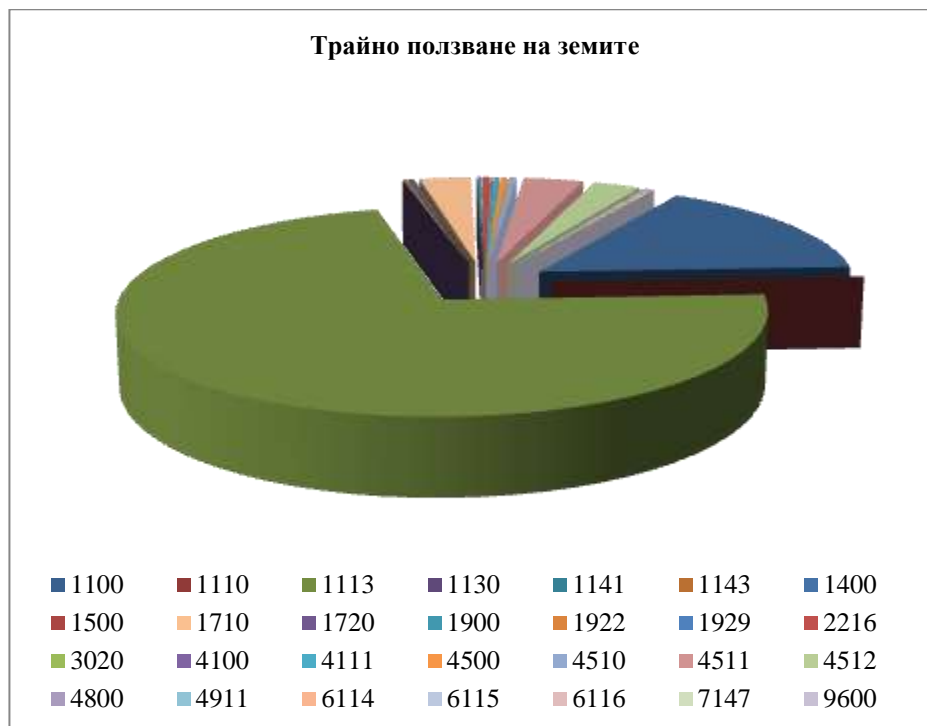
Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 1.6.2-2. Процентно съотношение при ползването на земите в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

1.6.3. РЕАЛНО ПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ

Анализът на реалното ползване на земеделските земи на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“ се базира на използвани ортофото снимки, направения анализ в точка 1.6.2 и верификация на терен. От него може да се заключи, че основните начини за трайно ползване на земите, обхващащи площ от 35,7 км² или 97,2 % от проектната територия са свързани с оризопроизводството, отглеждането на други зърнени (царевица, пшеница), фуражни (люцерна) и технически култури (слънчоглед). Тук трябва да бъдат добавени и съпътстващата хидромелиоративна и транспортна инфраструктура (фиг. 1.6.3-1).

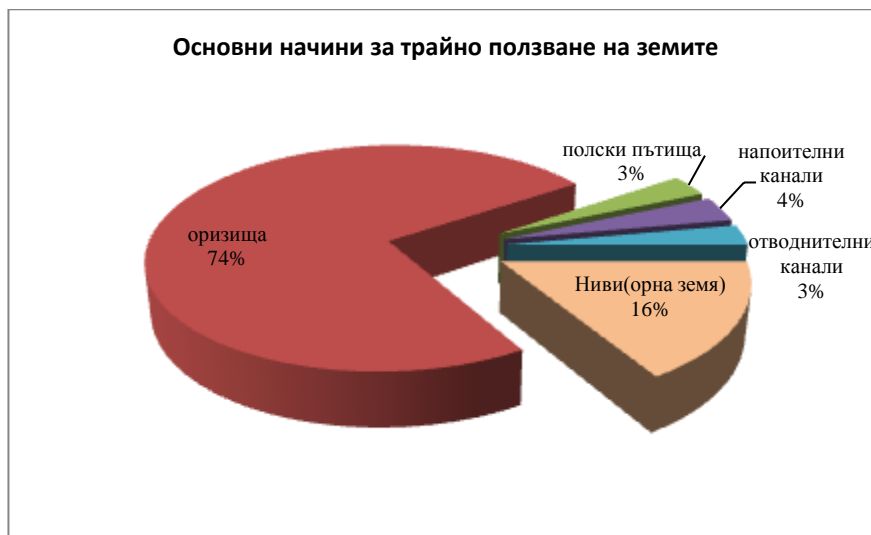

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 1.6.3-1. Основни начини за трайно ползване на земите.

Основната част от земеделските земи са частна собственост, индивидуално обработвана или включена в по-големи земеделски кооперации. Общо обработваемите земи възлизат на 32,4322 км². От тях реално обработваемите площи са 32,3 км² или 99,6 %, като едва 0,1322 км² (0,4 %) от земеделските земи остават необработвани или частично обработвани, включени в категориите - Трайно преовлажнени орни земи, Временно неизползвани орни земи и Изоставени орни земи поради маломерност.

1.6.4. ВИД СОБСТВЕНОСТ

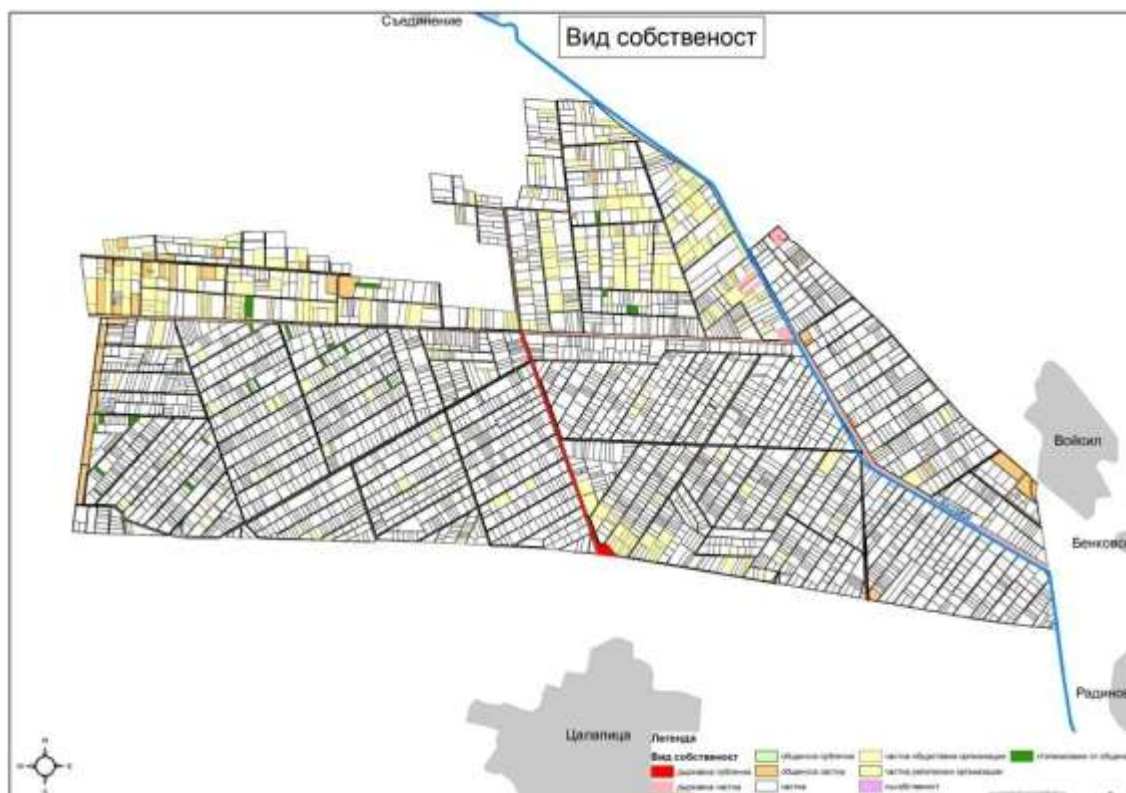
От ключово значение за устойчивото управление на Защитена зона BG0002086 „Оризища Цалапица“ е точното регламентиране и уточняване на вида собственост. На изготвената въз основата „zem“ файловете на землищата на гр. Съединение и селата Цалапица (Община Родопи), Войсил и Радиново (Община Марица) карта на собствеността (фиг. 1.6.4-1, ПРИЛОЖЕНИЕ III-3) може ясно да се отдеференцира преобладаващата частна собственост на имотите.

На територията на Защитената зона са регламентирани девет вида собственост на земите, разписани с тяхната площ и процентен дял спрямо общата площ в таблица 1.6.4-1. Основна част от земята е частна собственост – 26,66 км² (80,74 % от територията на зоната). Частната собственост включена в обществени

организации възлиза на 3,25 км² (8,83 %), приблизително толкова е и общинската частна собственост – 3,17 км² (8,63 %). Сравнително малък е дела на общинската публична – 1,16 км² (3,15 %) и държавната частна собственост – 0,43 км² (1,16 %). Останалите четири вида собственост общо покриват площ от 0,39 км² което представлява 1,05 % от общата територия на Защитената зона (фиг. 1.6.4-2).

Фиг. 1.6.4-1. Карта на вида собственост в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

Таблица 1.6.4-1 Разпределение на собствеността на земята в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

Вид собственост		Площ/ км2	Процент от територията
Код	Наименование		
1	държавна публична	0,073841164	0,20
2	държавна частна	0,427611192	1,16
3	общинска публична	1,157309001	3,15
4	общинска частна	3,171360558	8,63
5	частна	29,65544246	80,74

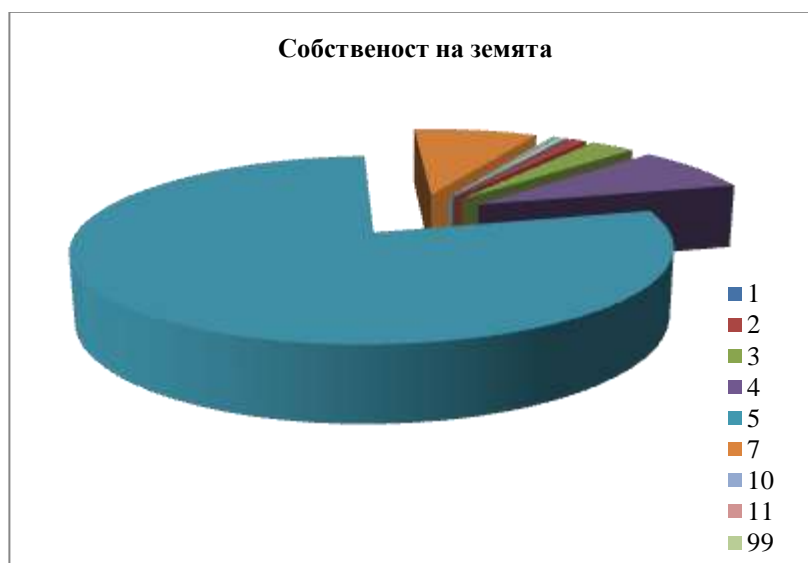

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

7	частна обществени организации	3,245178834	8,83
10	частна религиозни организации	0,121955226	0,33
11	съсобственост	0,002585579	0,01
99	стопанисвано от общината	0,188186723	0,51

Фиг. 1.6.4-2. Съотношение между видовете собственост в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

1.7. ОБЩЕСТВО И ОБЩЕСТВЕНИ ПРОЦЕСИ

Анализът по настоящата точка включва проучване на населението, демографски процеси, населените места и проблемите на местното управление, анализ на наличния капацитет за развитие на туризма (Приложение IV-2).

1.7.1 ОБЩИНСКИ ЦЕНТРОВЕ И НАСЕЛЕНИ МЕСТА.

Територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“ включва части от землищата на гр. Съединение (Община Съединение) и селата Цалапица (Община Родопи), Войсил, Радиново (Община Марица). Административно те са включени в Област Пловдив (фиг. 1.7-1, Приложение III-4).

В териториалния обхват на **ОБЩИНА МАРИЦА** са включени 19 села. По характера на населените места, общинската селищната мрежа е еднотипна. По брой на населението е на пето място в Пловдивска област. Средния брой жители падащи се _____

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

на едно село в общината е 1 668 души при 524 средно за страната, което е показател за добър потенциал на човешките ресурси.

Мрежата от населени места в **ОБЩИНА СЪЕДИНЕНИЕ**, извън общинския център обхваща 9 села. Селищата са сравнително равномерно териториално разположени. Населението на общината наброява 11 577 души.

ОБЩИНА РОДОПИ има територия от 524 км² и заема около 10% от площта на Пловдивска област. Административно в границите на общината са включени 21 селища.

Фиг. 1.7-1. Териториален обхват на Общините Марица, Родопи и Съединение в рамките на Област Пловдив.

1.7.2. ДЕМОГРАФИЯ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ

1.7.2.1. НАСЕЛЕНИЕ

За демографският анализа и отчитане на демографските процеси в разглежданата територия е използвана информацията от Националния статистически институт (НСИ). Данните от проведеното през 2011 г. национално преброяване на населението в Република България за броя на жителите в трите дискутирани Общини са поместени в таблица 1.7.2.1-1 и фиг. 1.7.2.1-1.

Таблица 1.7.2.1-1. Данни за броя на населението в Общините Марица, Родопи и Съединение от последното преброяване през 2011 г. (Източник: НСИ)

Община Марица			Община Родопи			Община Съединение		
ВСИЧКО	мъже	жени	ВСИЧКО	мъже	жени	ВСИЧКО	мъже	жени
32491	16220	16271	32363	15810	16553	10401	5107	5294

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 1.7.2.1-1. Население на Общините Марица, Родопи и Съединение към 2011 г. Общият брой на населението в тези три Общини възлиза на 75255 жители, което е 1,02 % от населението на страната.

1.7.2.1.1. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА МАРИЦА

Община "Марица" заема площ от 34256,8 ха, което представлява 5,7% от територията на областта и 0,3% от територията на страната.

Населението на Община Марица възлиза на 32491 жители, което е 4,5 % от това на Пловдивска област и 0,4 % от това на страната. По общия му брой общината е в групата на "средните (30-100 хил.) общини". Гъстотата е 94 жит./км² при 119 жит./км² за областта и 70 жит./км² за страната. В териториален разрез е налице неравномерност на разпределение на населението в различните зони и деветнадесетте населени места. Характерно и положително е че по-голямата част от селата 12 или 63,2% от всичките 19 могат да бъдат отнесени към големите, за съвременните условия, български села (фиг. 1.7.2.1.1-1). Средно в едно селище живеят около 1650 жители при средно 970 за областта и 520 за страната което е показател за добър потенциал на човешките ресурси.

Фиг. 1.7.2.1.1-1. Разпределение на жителите в населените места от Община Марица (по данни на НСИ).

Селищната мрежа в общината има положителни характерни особености което до голяма степен я отличава от извършващият се срив и деструктиране на населените на национално равнище започнал още след 1980 г.

Профила на населението на Община Марица е с картината за доминиране на хората в трудоспособна възраст – 65 % от общият брой жители. Преобладаващата част от жителите са между 29 и 64 години, като в този диапазон има два по-ясно изразени пика по възрастови групи – 30 до 39 и 60 до 64 години (фиг. 1.7.2.1.1-2).

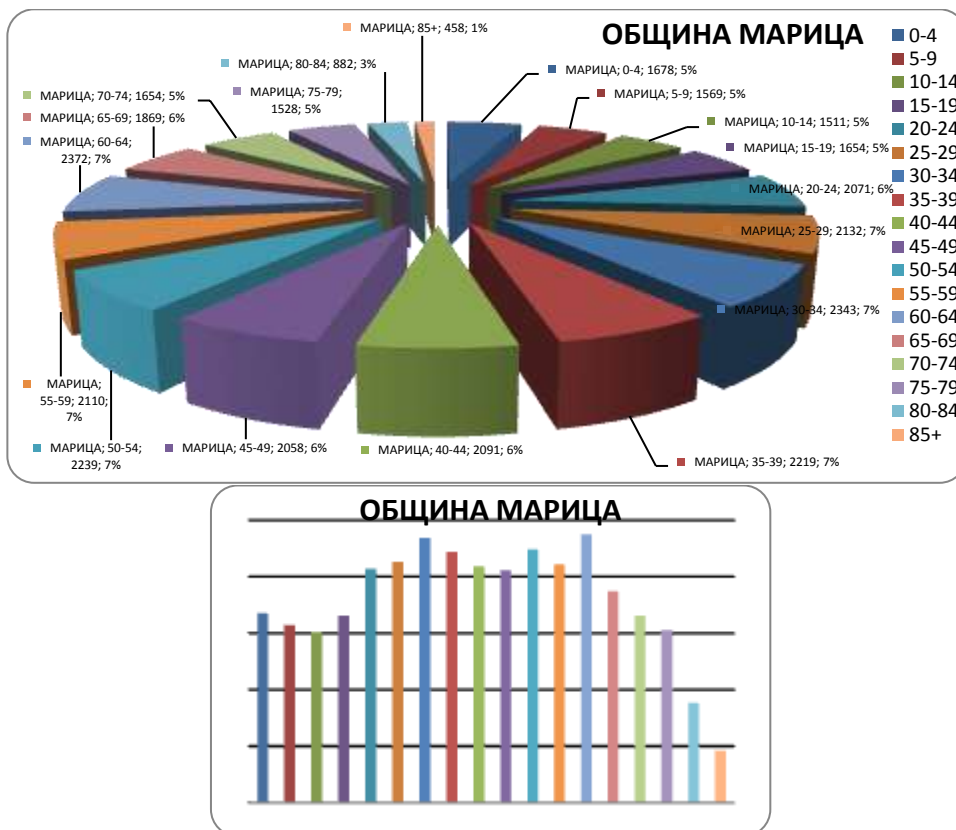

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Фиг. 1.7.2.1.1-2. Официални данни за възрастовата структура на населението в Община Марица от последното преброяване през 2011 г. (по данни на НСИ).

Добрата възрастова структура на населението в Община Марица като нарастващ механичен прираст е следствие от значимите инвестиции, водещи до разкриването на нови работни места, структурата на заетостта, създадената производствена база, природните дадености и съществуващите традиции (табл. 1.7.2.1.1-1).

Таблица 1.7.2.1.1-1. Отрасловата структура на заетостта в общината в настоящия момент изглежда така (в %)

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Населено място	селско стопанство	горско стопанство	промишленост	търговия	туризъм	транспорт	съобщения	образование	здравеопазване	други
Бенковски	14.6	-	53.2	9.2	-	9.7	0.5	4.8	3.0	5.0
Войводиново	10.0	-	62.0	21.0	1.0	-	-	2.0	1.2	4.0
Войсил	34.3	-	38.7	6.2	-	1.2	0.3	3.1	1.2	15.9
Граф Игнатиево	25.0	-	20.7	3.1	-	1.2	0.2	3.6	0.4	45.8
Динк	50.0	-	30.0	5.0	-	2.0	-	-	-	13.0
Желязно	9.5	-	33.3	7.1	-	11.9	2.4	4.8	2.4	28.6
Калековец	45.9	-	33.7	6.9	0.8	2.3	0.8	3.1	0.4	6.1
Костиево	43.4	-	24.2	4.5	0.6	1.1	0.3	1.7	1.5	23.8
Крислово	22.9	-	34.8	3.7	-	-	-	-	1.4	37.2
Маноле	56.4	0.9	16.7	8.3	1.7	1.7	0.3	5.0	0.7	8.3
Манолско Конаре	43.6	0.6	36.4	3.5	-	0.6	0.6	3.5	1.2	10.0
Радиново	8.4	-	75.6	7.0	-	2.8	0.6	1.4	1.4	2.8
Рогош	8.0	-	34.0	15.3	-	8.0	0.5	5.3	3.5	25.4
Скуtare	60.0	-	22.0	5.0	-	3.0	-	3.0	1.0	6.0
Строево	25.0	-	3.7	3.1	-	1.2	0.2	0.6	0.4	65.8
Трилистник	20.0	2.0	25.0	10.0	2.0	15.0	2.5	1.5	1.0	21.0
Труд	2.3	-	54.5	27.3	0.9	4.5	4.5	4.5	0.9	0.6
Царацово	3.5	-	46.5	7.0	-	1.9	-	1.3	1.0	38.8
Ясно поле	31.2	-	13.9	-	13.9	-	-	0.7	0.7	39.6

1.7.2.1.2. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА РОДОПИ

Територията на Община Родопи обхваща 524 кв² и заема около 10% от площта на Пловдивска област.

Населението на Община Родопи възлиза на 32363 жители, което представлява 4,46 % от общия брой на жителите в Пловдивска област и 0,39 % тези в страната. Община Родопи също може да се причисли към групата на „средните по големина общини“ с население между 30-100 хил. Средната гъстота на населението е 62,25 жит./км² - два пъти по-малко от средното за страната и областта. С население над 2000 жители са 8 населени места (38,1%), четири (19%) са с население между 1000 и 2000 жители и 9 (42,9%) са с население под 1000 жители (фиг. 1.7.2.1.2-1).

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opemoev.government.bg

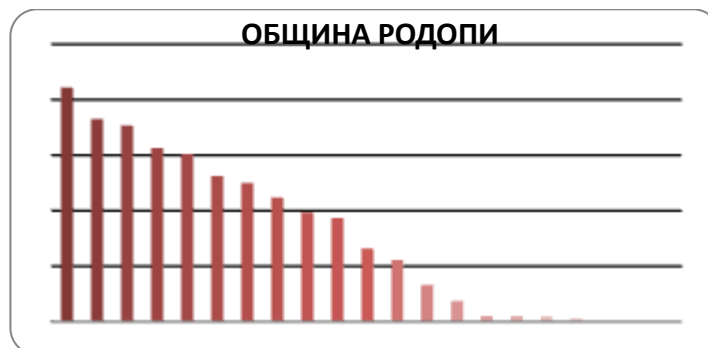

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 1.7.2.1.2-1. Разпределение на жителите в населените вестта от Община Родопи (по данни на НСИ).

Относно териториалното разпределение на населението в Община Родопи съществуват ясни диспропорции. Около половината жителите - 50,4 % (16 495 души) живеят в равнинно разположените селища докато другите 47,6 % (15 667 души) от населението живеят в предпланинските селища. В планинските селища живее само около 2 % от населението (общо 500 - 600 души).

Възрастовата структура на населението в Община Родопи показва изразено доминиране в диапазона 30 – 65 години или хора в трудоспособна възраст. Целият спектър на трудоспособното население в общината, между 15 и 65 години представлява 66 % от общия брой (фиг. 1.7.2.1.2-2).

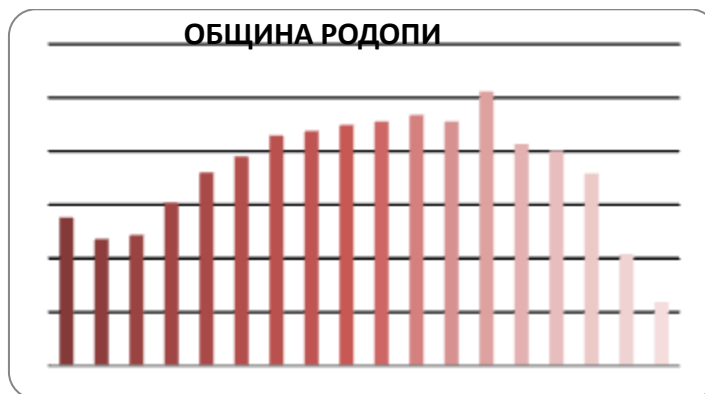

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 1.7.2.1.2-2. Официални данни за възрастовата структура на населението в Община Родопи от последното преброяване през 2011 г. (по данни на НСИ).

1.7.2.1.3. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА СЪЕДИНЕНИЕ

Територията на Община Съединение е 297,992 км², което представлява около 5 % от общата площ на Област Пловдив и 1,3 % от територията на Южен централен район.

Населението на Община Съединение възлиза на 10401 жители. Средната гъстота на населението е 35,08 жит./км² - два пъти по-ниска от средната за страната и три пъти по-ниска от средната за Област Пловдив.

Фиг. 1.7.2.1.3-1. Разпределение на жителите в населените вестта от Община Съединение (по данни на НСИ).

Класификацията на селищата е поляризирана – един град (Съединение) с население от 5661 жители, три средно големи села с население между 500 и 1100 жители и шест малки – до 500 жители (фиг. 1.7.2.1.3-1).

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Възрастовата структура на населението в Община Съединение показва изразено доминиране в диапазона след 60 години или в пред и пенсионна възраст – сегментите 60 – 64, 65 – 69 и 70 - 74 години. Целият спектър на трудоспособното население в общината, между 15 и 65 години представлява 59 % от общия брой (фиг. 1.7.2.1.3-2).

Фиг. 1.7.2.1.3-2. Официални данни за възрастовата структура на населението в Община Съединение от последното преброяване през 2011 г. (по данни на НСИ).

1.7.2.2. ДЕМОГРАФСКИ АНАЛИЗ

Динамиката в развитието на демографските процеси и измененията в структурите на населението през последното десетилетие оказват силно влияние върху

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

основните системи на обществото – икономическата, образователната, здравноосигурителната и системата за социална защита.

Текущата демографска ситуация се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност (табл. 1.7.2.2-1).

Таблица 1.7.2.2-1. Демографска характеристика на Общините Марица, Родопи и Съединение в периода 2004 – 2012 г. (по данни на НСИ).

Година	Община Марица			Община Родопи			Община Съединение		
	Раждаемост	Смъртност	Прираст	Раждаемост	Смъртност	Прираст	Раждаемост	Смъртност	Прираст
2004	280	461	-181	199	520	-321	89	265	-176
2005	300	497	-197	221	523	-302	84	278	-194
2006	278	516	-238	211	519	-308	72	270	-198
2007	292	495	-203	234	527	-293	86	272	-186
2008	249	501	-252	243	537	-294	88	269	-181
2009	284	454	-170	288	518	-230	75	231	-156
2010	307	496	-189	243	546	-303	73	270	-197
2011	308	489	-181	201	484	-283	81	255	-174
2012	297	523	-226	227	553	-326	82	232	-150

Като положителни тенденции могат да се отчетат намаляващата през 2011 – 2012 г. детска смъртност и увеличаващата се средна продължителност на живот на населението (Демографски процеси през 2012 г., НСИ).

Таблица 1.7.2.2-2. Население в Общините Марица, Родопи и Съединение в периода 2004 – 2012 г. (по данни на НСИ).

Година	Общини		
	Марица	Родопи	Съединение
2004	32170	33763	11932
2005	32063	33531	11782
2006	31902	33229	11588
2007	31716	32909	11520

Решения за
по-добър живот

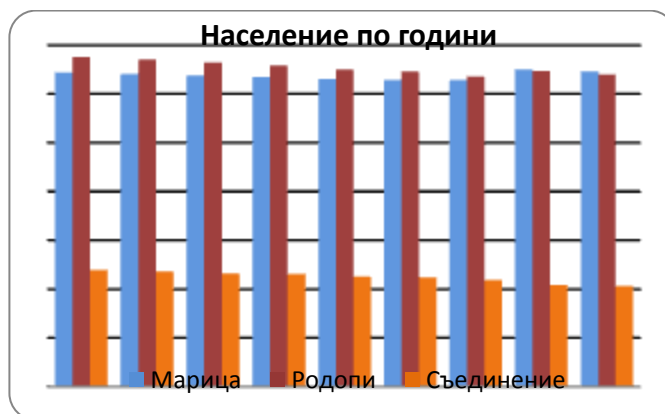

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2008	31512	32527	11311
2009	31447	32286	11193
2010	31451	31778	10939
2011	32491	32363	10401
2012	32295	31981	10321

Към 2012 г. населението на трите общини в сравнение с националното преброяване на населението през 2011 г. (виж. табл. 1.7.2.1-1) към момента се отбелязва спад между 0,6 и 1,2 %.

На база последните 10 години съществува ясна тенденция към трайно намаляване на населението в Общините Марица, Родопи и Съединение с относително ниски, но устойчиви във времето темпове (фиг. 1.7.2.2-1).

Фиг. 1.7.2.2-1. Демографски процеси в Общините Марица, Родопи и Съединение в периода 2004 – 2012 г. (по данни на НСИ).

Продължава процеса на стареене на населението и в трите общини. Общият коефициент на възрастова зависимост за Общините Марица и Родопи е съответно 53,8 % и 51,5 %, което показва, че на всяко лице от зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат приблизително по две лица в активна възраст. За Община Съединение този коефициент е още по-неблагоприятен – 69,5 %. Демографското развитие и на трите общини се характеризира с отрицателен естествен прираст, тенденция която остава устойчива през последните 10 години.

За **ОБЩИНА МАРИЦА** стойността на коефициент на отрицателен естествен прираст за 2012 г. е най-малък в сравнение с останалите две общини – минус 7 ‰. Средно за последните десет години неговата стойност е минус 6,4 ‰ (фиг. 1.7.2.2-2).

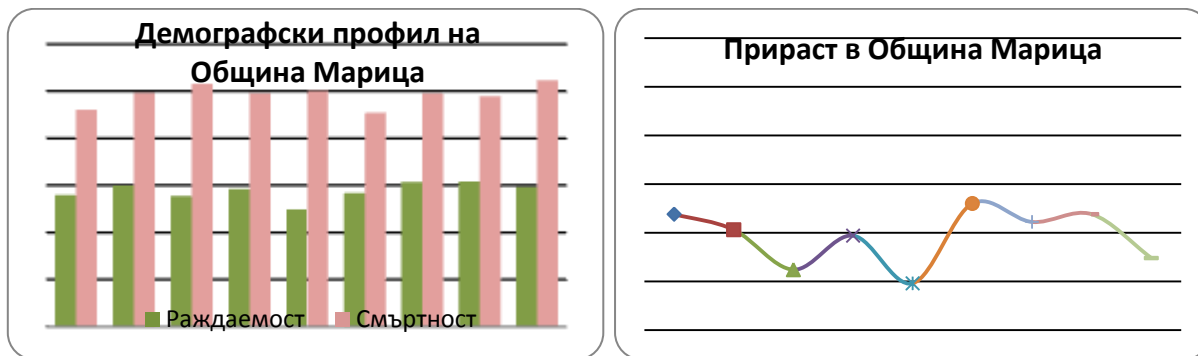

Решения за
по-добър живот

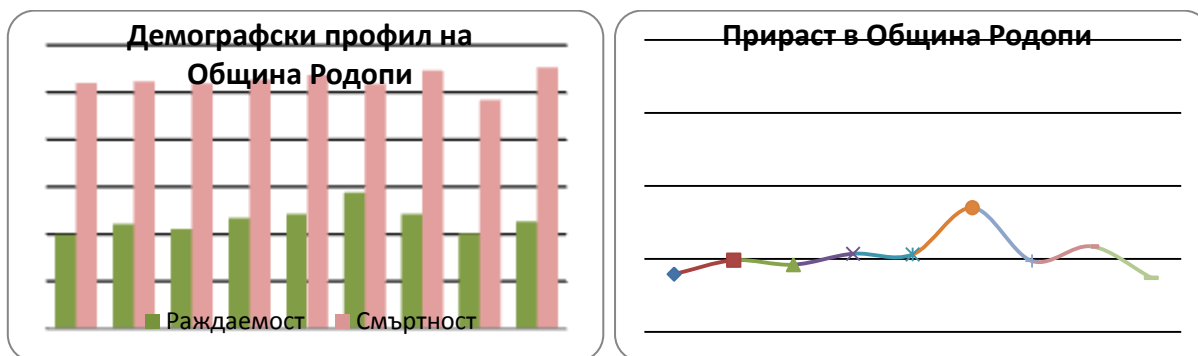
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 1.7.2.2-2. Демографски процеси в Община Марица (по данни на НСИ).

Демографските процеси в **Община Родопи** описани чрез коефициента на отрицателен естествен прираст, показват тревожни симптоми. Стойността му за 2012 г. е минус 10,2 ‰. Тенденциите в демографският срив са трайни, като средната стойност на коефициента на десетгодишна база е минус 9,04 ‰ (фиг. 1.7.2.2-3).

Фиг. 1.7.2.2-3. Демографски процеси в Община Родопи (по данни на НСИ).

Най-тревожно е демографското състояние на **Община Съединение** където коефициента на отрицателен естествен прираст за 2012 г. е минус 14,5 ‰, стойност близка до абсолютния минимум за страната. Средната му стойност за последните десет години е 15,9 ‰ (фиг. 1.7.2.2-4).

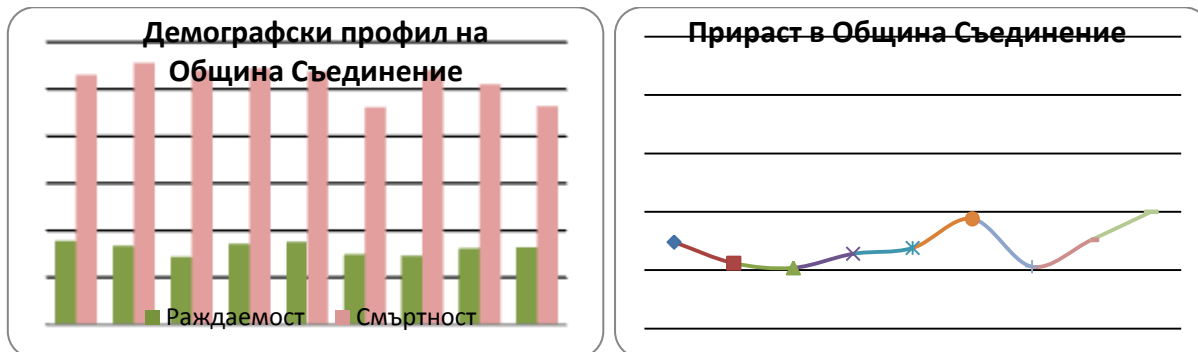

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 1.7.2.2-4. Демографски процеси в Община Съединение (по данни на НСИ).

И в трите общини коефициентите на отрицателен естествен прираст за 2012 г. са по-високи от средният за страната (- 5,5 ‰).

1.7.2.3. МИГРАЦИОННИ ПРОЦЕСИ

Миграционните процеси определят механичният прираст на населението (нетно салдо от външната миграция - *Демографски процеси през 2012 г., НСИ*). Механичният прираст оказва съществено влияние върху броя и структурата на населението. В таблица 1.7.2.3-1 са поместени темповете на механично нарастване или намаление на населението в трите общини за периода от 2003 до 2012 г.

Таблица 1.7.2.3-1. Механичен прираст на населението от Общините Марица, Родопи и Съединение в периода 2003 – 2012 г. (по данни на НСИ).

Година	Съединение			Марица			Родопи		
	Заселени	Изселени	Прираст	Заселени	Изселени	Прираст	Заселени	Изселени	Прираст
2003	295	159	138	813	445	368	686	453	233
2004	234	145	89	542	485	57	669	437	232
2005	212	168	44	653	563	90	561	491	70
2006	155	151	4	468	391	77	389	383	6
2007	312	194	118	602	585	17	514	541	-27
2008	151	179	-28	547	499	48	380	468	-88
2009	265	227	38	697	592	105	559	570	-11
2010	203	260	-57	844	651	193	564	769	-205
2011	240	124	116	630	376	254	384	397	-13

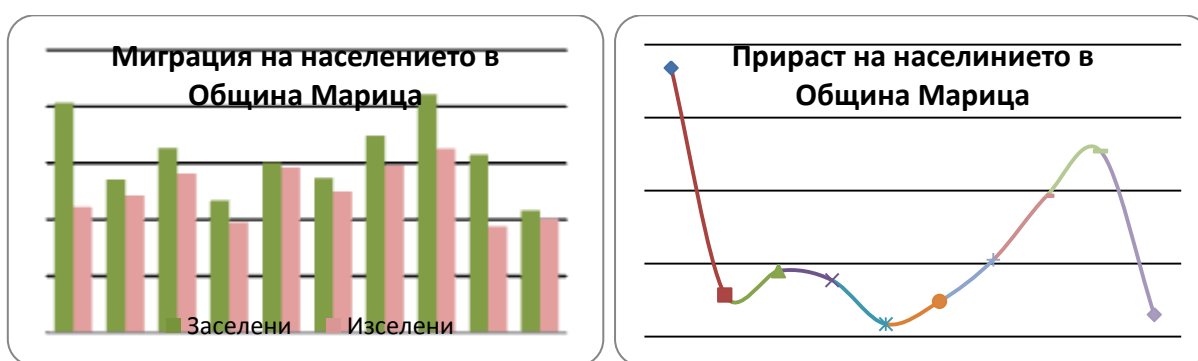
Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2012	174	104	70	432	402	30	318	374	-56
------	-----	-----	----	-----	-----	----	-----	-----	-----

През целият разглеждан период населението в **Община Марица** има положителен механичен прираст (фиг. 1.7.2.3-1). За 2012 г. коефициента на нетна миграция е 0,9 ‰. Средната стойност на коефициента за разглеждания период е 3,04 ‰. Най-значими темпове на нарастване на населението има 2003 г. 368 човека и 2011 г. – 254 човека.

Фиг. 1.7.2.3-1. Миграционни процеси на населението в Община Марица (по данни на НСИ).

В **Община Родопи** се наблюдава известна поляризация в миграционните процеси на населението (фиг. 1.7.2.3-2). През 2012 г. общината има коефициент на нетна миграция – минус 1,75 ‰. Тази зависимост е характерна за последните 10 години, като разглеждания коефициент на средна десет годишна база е минус 0,31 ‰. До 2006 г се наблюдават процеси на механично нарастване на населението, докато след това – обратно ясно изразена тенденция към механично намаляване на населението. Най-значимите положителни тенденции са през 2003 г. – прираст от 233 човека, а най-негативните през 2010 г. – намаление с 205 човека.

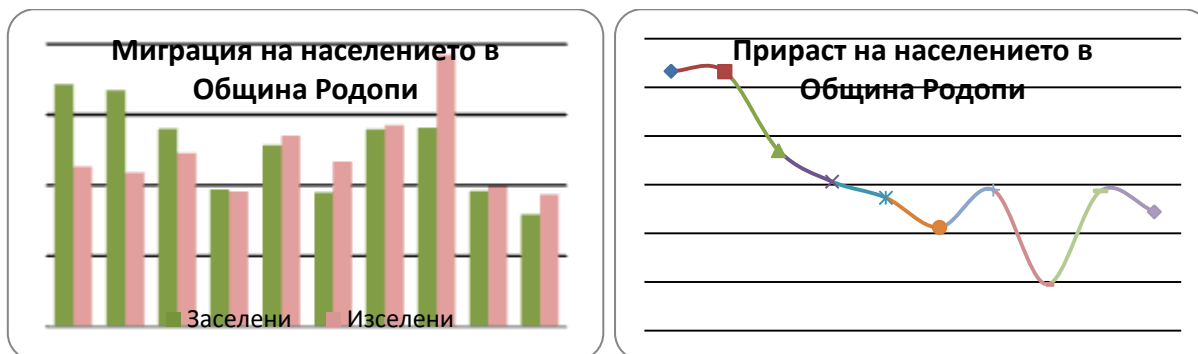

Решения за
по-добър живот

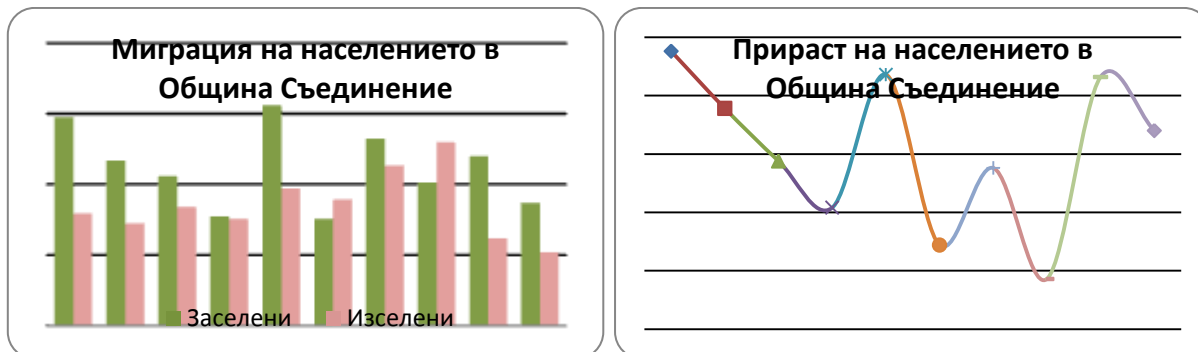

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 1.7.2.3-2. Миграционни процеси на населението в Община Родопи (по данни на НСИ).

Процесите на миграция при населението от **Община Съединение** през последните 10 години се различават от тези в другите две общини. В случая се наблюдава синусоидна крива в прираста, редуваща години с механично нарастване на населението и такива с неговото намаляване (фиг. 1.7.2.3-3).

Фиг. 1.7.2.3-3. Миграционни процеси на населението в Община Съединение (по данни на НСИ).

През 2012 г. общината има коефициент на нетна миграция – 6,78 ‰, с най-голям механичен прираст от разглежданите три общини. Средната стойност на този коефициент на база от десетгодишен период също е положителна – 3,9 ‰.

1.7.3. ИНФРАСТРУКТУРА И ИКОНОМИКА

Инфраструктурният анализ на Общините Марица, Родопи и Съединение обхваща комплекса от съоръжения, отрасли и материални средства, които обслужван

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

производството и осигуряват условия за функциониране и възпроизводство на обществото.

1.7.3.1 ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Местоположението на **Община Марица** обуславя преминаващите през територията и множество важни автомобилни и ЖП- транспортни артерии от национално и три транспортни "коридора" от международно значение (фиг. 1.7.3.1-1):

- ОЕТК № 4 – Централна Европа - Румъния (Калафат) - Видин - София - Пазарджик - Пловдив - Хасково - Свиленград - Турция (Одрин) - Азия;
- ОЕТК № 8 – Албания - Македония (Крива паланка) - Кюстендил - София - Пазарджик - Пловдив - Стара Загора - Сливен - Бургас - Варна;
- ОЕТК № 10 – Централна Европа - Сърбия - Калотина - София - Пловдив - Свиленград - Турция

Фиг. 1.7.3.1-1. Транспортни "коридора" от международно значение преминаващи през Община Марица.

Решения за
по-добър живот

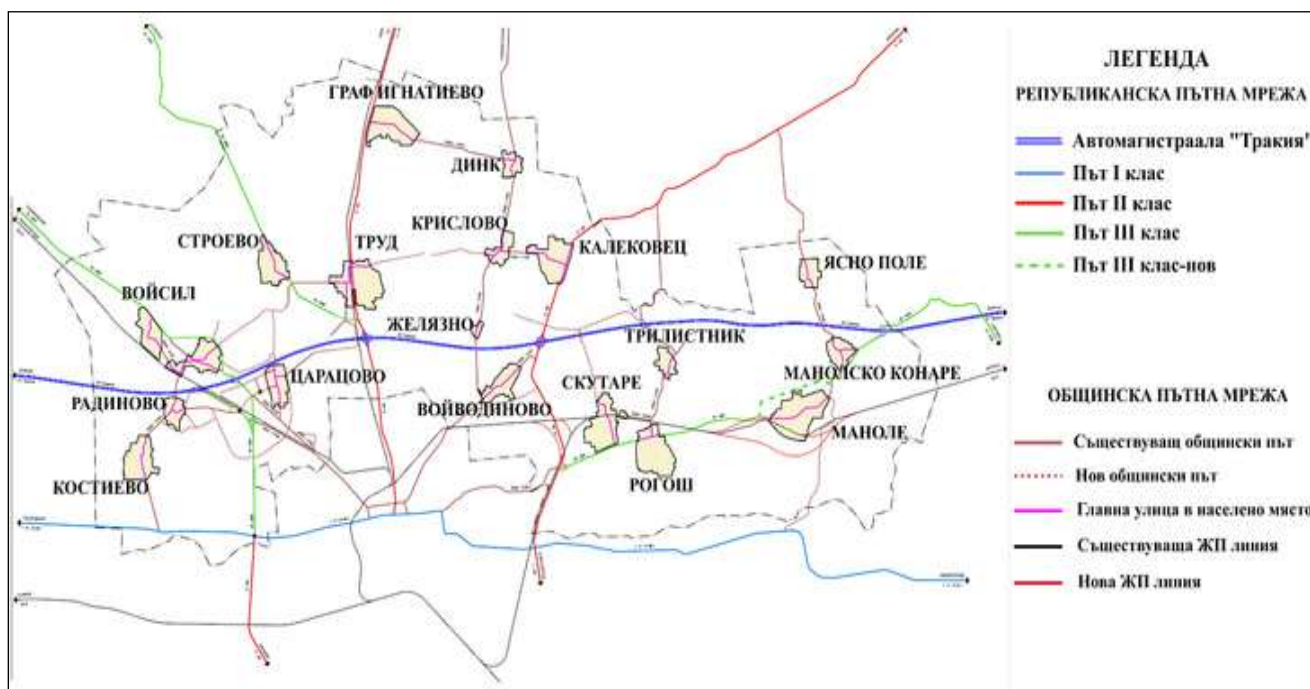
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

През територията на Общината преминава и участък от автомагистрала “Тракия”, чрез която се осъществява бърз транспортен достъп на продукцията до международните “коридори” и международните пазари.

Основните пътища от републиканската пътна мрежа в общината са Автомагистрала “Тракия” (34 км), пътища I клас (7 км), II клас (24 км) и III клас (4 км) (фиг. 1.7.3.1-2). Общинските пътища са с обща дължина 55 км.

Община Марица е 45 км. Наличието на ЖП - транспорт е благоприятен фактор за развитие на местната икономика. При село Бенковски има изградено голямо разтоварище, което е във връзка с разтоварището при ЖП - гара “Филипово” (Пловдив) и Международно летище - Крумово.

Фиг. 1.7.3.1-2. Пътища от републиканската пътна мрежа в община Марица.

Общата дължина за железопътната мрежа, преминаваща през територията на Пътната мрежа в **Община Родопи** в преобладаващата си част се отнасят към II и III-клас. През територията на Община Родопи преминават пътищата от

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

републиканската пътна мрежа I клас в направленията Пловдив – Пазарджик и Пловдив – Асеновград. В северната част на общината, преминава и участък от АМ „Тракия“ (фиг. 1.7.3.1-3).

Фиг. 1.7.3.1-3: Пътна мрежа на община Родопи

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

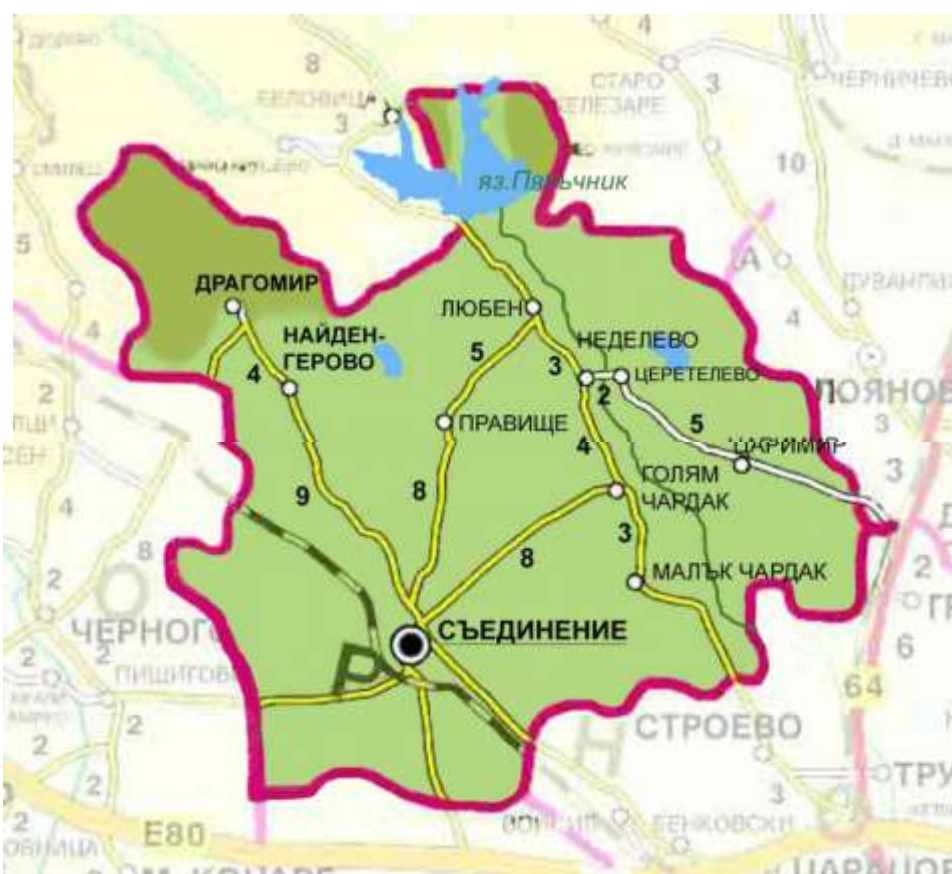

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Важен фактор в транспортната инфраструктура на Община Родопи е преминаващите два железопътни участъка по направленията София – Пловдив и Пловдив – Асеновград.

Стратегическото разположение на **ОБЩИНА СЪЕДИНЕНИЕ** се определя от близостта до АМ Тракия и областния център Пловдив. Дължина на републиканската пътна мрежа, включваща само третокласни пътища е 52,1 км. Общинската, бивша четвъртокласна, има дължина от 39,1 км (фиг. 1.7.3.1-4). През град Съединение минава ЖП линията Пловдив – Панагюрище, ползваща се за превоз на пътници и транспортиране на товари, които през последните няколко години са с увствително увеличен обем.

Фиг. 1.7.3.1-4. Пътна мрежа на община Съединение.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

1.7.3.2 ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ

Структурата на икономиката в **Община Марица** се определя от настъпилите социално-икономически условия през последните 20 години. Определящи за развитието на икономиката в общината са отраслите лека промишленост и селско стопанство. Инвестициите в последните години надхвърлят 1 милиард лева. Регистрирани са над 4000 стопански субекта.

На територията на общината са оформени четири промишлени зони (фиг. 1.7.3.2-1):

1. Радиново, Бенковски, Царацово, Костиево
2. Труд, Строево, Граф Игнатиево
3. Войводиново, Калековец
4. Скутаре, Рогош, Маноле

Фиг. 1.7.3.2-1. Промислени зони в Община Марица

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Отрасловата структура на промишлеността е разнообразна: хранително-вкусова, машиностроителна, металорежеща, дървообработваща, химическа, трикотажна и др. Предприятията са изцяло частни.

Териториално промишлеността се развива извън населените места, а близостта на областния град Пловдив прави изключително бурен процесът на разрастване на стопанските зони. Селското стопанство е структуроопределящ сектор в общинската икономика. Представено е от земеделие и животновъдство, за които има изключително благоприятни природни и агротехнически условия за развитие (табл. 1.7.3.2-1). Земеделските земи заемат 81.5% от площта на общината, което е средно 0.89 ха/жител.

Таблица 1.7.3.2-1. Площ на земеделските земи в землищата на населените места в Община Марица.

<i>Населено място</i>	<i>Землище, ха</i>	<i>Земеделски земи, ха</i>
Бенковски	1689.3	1402.65
Войводиново	1305.7	994.50
Войсил	1801.1	1524.00
Граф Игнатиево	2859.7	2013.40
Динк	588.3	509.60
Желязно	651.0	588.33
Калековец	1796.1	1481.33
Костиево	2348.9	1935.93
Крислово	678.1	574.80
Маноле	3189.2	2408.90
Манолско Конаре	1348.5	1157.90
Радиново	1270.5	1065.84
Рогош	2711.2	2174.30
Скутаре	1854.2	1488.42
Строево	2488.0	2245.10
Трилистник	1183.9	912.69
Труд	3965.0	3140.69
Царацово	1457.0	1204.19
Ясно поле	1080.0	9458.00
ОБЩО	34265.7	27803.0

Големият размер на земеделските територии (83,7% обработваеми) са предпоставка за развитие на интензивни селскостопански производства – зеленчукопроизводство, овощарство, зърнопроизводство, тютюнопроизводство.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Животновъдството показва тенденция за възстановяване на традициите, които Община Марица е имала в отглеждане на свине, крави, овце, кокошки-носачки, патици, гъски, кози (табл. 1.7.3.2-2).

Таблица 1.7.3.2-2. Брой животни в Община Марица към 2010 г.

Говеда	Свине	Птици	Еднокопитни	Кози	Овце	Зайци	Пчелни семейства
3940	1752	120000	1315	3520	9850	4130	2513

Отпадъчните продукти, получавани в животновъдството, са екологична заплаха по отношение качеството на земите и водите. Ниското търсене на оборски тор, ниските му цени, липсата на изисквания при оползотворяването му и на санкции при нарушенията водят до замърсяване на водите и почвите. Липсват или са много малко специално обезопасените торища за приготвяне и съхранение на оборския тор. Състоянието на инфраструктурата също е незадоволително.

На територията на **Община Родопи** действат 8 земеделски кооперации основни производители на селскостопанска продукция, както и над 100 цеха и фирми с разнообразна промишлена дейност. Община „Родопи“ разполага с поземлен фонд от 482 052 дка, категоризиран в трета до десета категория земи. Обработваемата земя на територията на Община Родопи е 221,401 дка.

Животновъдството се развива съобразно съществуващите природни, климатични и агроиндустриални дадености на района, към момента. Отглеждат се основно – говеда, кози, овце, свине, птици, зайци, пчелни семейства.

Структуроопределящи отрасли на местната икономика в **Община Съединение** са селското стопанство, леката, хранително-вкусовата и шивашката промишленост. Насоките за развитие на икономиката в общината следва да са преди всичко към използване на местните ресурси и тясното обвързване на производството на суровини с преработката им. В тази връзка промишлените отрасли са свързани преди всичко с производство на брашно и трици, хляб и хлебни изделия, спиртни напитки, трайни и малотрайни колбаси.

Селското стопанство е водещ отрасъл в икономиката на община Съединение. То е основен източник на доходи и заетост и ще играе важна роля за развитието на района и в бъдеще. Броят на регистрираните земеделски производители в района през 2008 г. достига 634, а през 2011 г. намалява до 422. Главен отрасъл на

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

местното земеделие е растениевъдството с всички подотрасли – зърнопроизводство, оризопроизводство, зеленчукопроизводство, фуражопроизводство, лозарство и овощарство и др. Общият брой декари обработваемата земеделска земя се запазва през анализирания период от 2005 до 2007 г. След това слабо намалява с 260 дка и през 2010 г. е 214 840 дка. Изградените поливни площи на територията на община Съединение са 177 662 дка. От обработваемата земеделска земя в общината годни за напояване са около 68-70%. Реално през 2008 г. са напоявани само 33% от годните площи, а през 2011 г. само 22% – 32 056 дка. Оризът е печеливша, при това стратегическа култура, която се отглежда от арендатори. На територията на общината оризовите полета са около 36 000 дка. През 2010 год. площта е нараснала почти със три пъти, в сравнение с 2006 год., като добивът от декар е повишен.

Животновъдството е вторият важен отрасъл на селското стопанство в община Съединение. Развива се основно в личния сектор на земеделските стопани. Преобладават фермите с 50 до 200 животни.

1.7.3.3 СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Образователната мрежа в **ОБЩИНА МАРИЦА** е представена от 15 целодневни детски градини, 11 основни и 2 начални училища. Броят на децата в детските градини е 940, а броят на учениците в училищата е 2300. Общината разполага със своя медицинска база, като са регистрирани 21 лекарски практики за 32846 жители и 25 стоматологични.

На територията на **ОБЩИНА РОДОПИ** функционират 11 Основни училища, 10 Обединени детски заведения и 3 Целодневни детски градини.

В **ОБЩИНА СЪЕДИНЕНИЕ** има едно Начално училище и едно Средно общообразователно училище в гр. Съединение. Работят също така 3 Целодневни детски градини.

1.7.4. ПРОБЛЕМИ НА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Основните проблеми на местното самоуправление и устойчивото развитие в трите общини са твърде близки по своя характер и са свързани като цяло с:

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Устойчиво развиваща се местна икономика и модерно селско стопанство, отговарящо на европейските стандарти за качество и екологично чиста продукция.
- Добра инфраструктура и чиста околната среда, благоустроени населени места, предлагащи добри условия за живот и бизнес.
- Развитие на човешките ресурси, интеграция на групите в неравностойно положение и по-висок жизнен стандарт.

Това предполага увеличаване равнището на социално-икономическо развитие на общините и доближаване с местните общности от ЕС. Решаването на друг проблем от устойчивото развитие изисква подобряване качеството на местните услуги и на жизнената среда, както и облекчен достъп до предоставяните в общината публични услуги. Очаква се решаването на проблемите на местното самоуправление да доведе до преодоляване на местния дефицит в качеството на човешките ресурси, чрез квалификация и професионална реализация. Значимо предизвикателство пред местното самоуправление и в трите общини, особено Родопи и Съединение е справянето с демографският дисбаланс на населението.

1.7.5. ТУРИЗЪМ И ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Териториите и на трите общини са били населени още през неолита и халколита, което предполага съществуването исторически доказателства свързани с предмети, праисторически поселище, некрополи, тракийски могили и др (Приложение IV-2). Тяхното по-нататъшно изучаване може да стимулира развитието на културния туризъм.

Благоприятното географско разположение на селищата от Община Родопи е предпоставка за развитието на туризма. Малките китни балкански селца на общината са привлекателно място за отдих и почивка. Близостта им до големия град, удобната инфраструктура, свежия въздух и традиционната кухня привличат много туристи.

1.8. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ И АНТРОПОГЕННИ ВЛИЯНИЯ

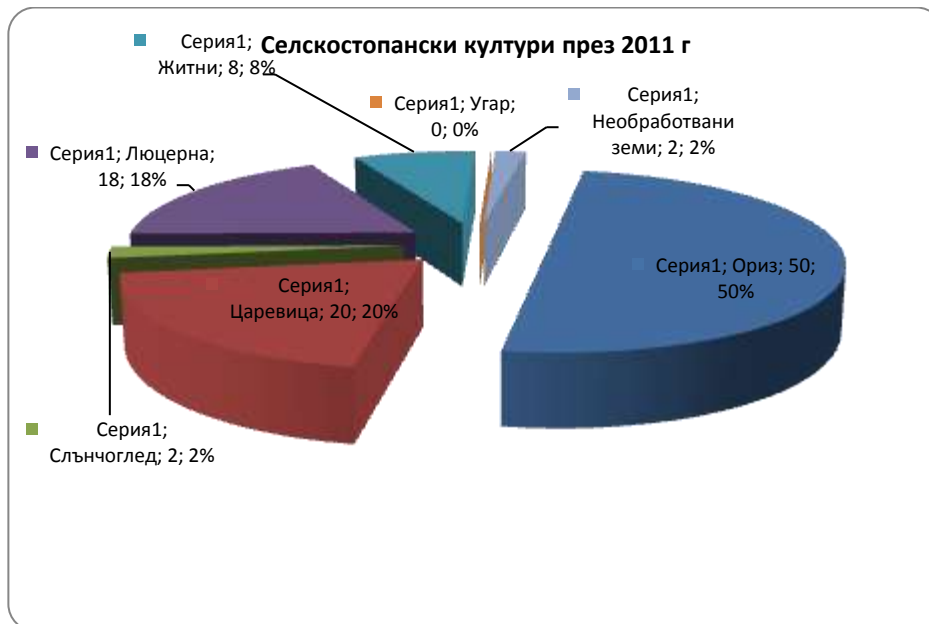
Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

1.8.1. ВИДОВЕ СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ ИЗВЪРШВАНИ В ГРАНИЦИТЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Територията на Оризища Цалапица е разположена в гъсто населен район и е подложена на силен антропогенен натиск от интензивни човешки дейности (Приложение IV-3). Важно е да се отбележи, че основните местообитания в Защитената зона са формирани в резултат на човешката дейност и съществуването им до голяма степен зависи от активното ползване на земята свързано основно с производството на ориз.

Стопанските дейности на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“ в значимата си част включват отглеждането на селскостопански култури. През 2011 г. 50% от площите са заети от оризови насаждения (*Oriza sativa*). Царевицата (*Zea mays*) представлява 16 % от отглежданите култури. На люцерната (*Medicago sativa*) се падат 18 %, житните култури (*Poaceae*) са 8 %, а слънчогледа (*Helianthus annuus*) - 2 %. Останалите 2 % включват временно или трайно необработваеми площи (фиг. 1.8.1-1).

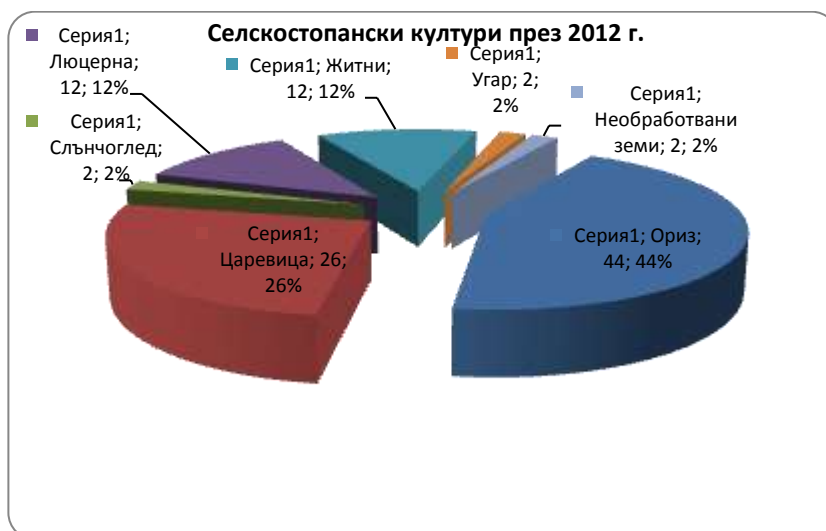
Фиг. 1.8.1-1. Процентно съотношение на културите през 2011 година

Съотношението между отделните култури през 2012 г. не отбелязва значими различия от предходната. Най-голям е дела на ориза 44 %, царевицата отбелязва ръст и засетите площи достигат 26 %. Слаб ръст има и при площите засети с житни култури – достигат 10 %, докато при люцерната се отбелязва спад от 18 % на 12 %. Насажденията от слънчоглед остават 2 %. Около 2 % от територията се пада на угари и също толкова на необработваните през годината земи (фиг. 1.8.1-2).

При анализа на отглежданите култури, трябва да се вземе предвид ротацията на оризовите насаждения. Технологичната схема при отглеждането им изисква на всеки четири години да се извършва сеитбооборот и площите на които е била отглеждана културата за две години да се рекултивират с други стопански видове – житни, люцерна, слънчоглед. Поради това се наблюдават известни вариации в процентния дял на отглеждани култури през отделните години (фиг. 1.8.1-3).

Данните за трайното ползване на земите в проектната територия показват, че площите върху които се отглежда ориз, включително и тези в процес на сеитбооборот и към момента заети с друга култура, възлизат на 26,49 км², което представлява 81,49 % от общата площ в границите на Защитената зона реално използвана за отглеждане на селскостопански видове. Ежегодно в около 30 до 35 % от оризищните клетки се отглеждат друг тип култура. Също така част от тях (0,9 до 1,5 %) по различни причини остават необработвани. Площите върху които трайно се отглеждат други видове (житни, технически, фуражни) общо са 5,84 км² или около 18 % от селскостопанската територия.

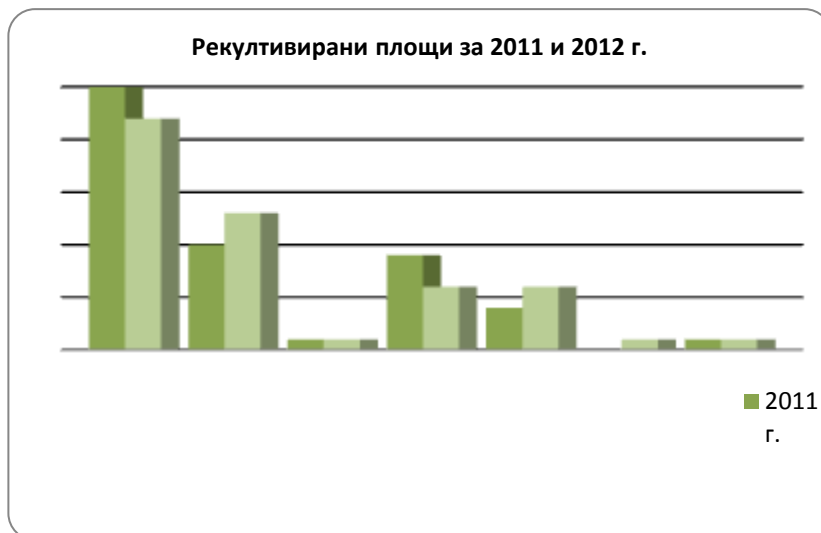

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 1.8.1-2. Процентно съотношение на културите през 2012 година.

Фиг. 1.8.1-3. Промени в площите на отглеждани култури през 2011 г. и 2012 г. (в %).

В северозападната част на границата на Защитената зона върху площ от 0,053 км² има изграден свинекомплекс. Влиянието върху целите и предмета на опазване в зоната е косвено - свързано със замърсяване на водите на р. Потока от формираните в комплекса отпадъчни води.

Направения анализ показва, че досегашната практика на експлоатация на територията с цел оризопроизводство включва и дейности противоречащи на екологичните изисквания за опазване на видовете и местообитанията, като прекомерно използване на пестициди и изкуствени торове, опожаряване на растителност, замърсяване на водите и почвите, браконьерство.

1.8.2. ВИДОВЕ СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ ИЗВЪРШВАНИ В ПРИЛЕЖАЩИТЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА ТЕРИТОРИИ

Прилежащите на Защитена зона „Оризища Цалапица“ територии са част от обработваемите селскостопански площи в Пловдивско – Пазарджишкото поле (Приложение IV-3). Те представляват част от землищата на гр. Съединение и селата Цалапица, Войсил, Радиново (фиг. 1.8.2-1, Приложение III-5).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Начините за трайно ползване на прилежащите територии са включени в 102 типа, като в таблица 1.8.2-1 са поместени обобщени данни от анализа на трайното ползване на земите, обхващащи площ от 169,399 км².

Основната част от стопанските дейности са свързани със селското стопанство. Площта на обработваемите терени е 118,65 км² или 70,04 % от общата територия. От тях 14,21 км² са свързани с оризопроизводството, а върху останалите 104,44 км² се отглеждат житни (пшеница, царевица, ечемик), технически (слънчоглед) и фуражни (люцерна) култури (фиг. 1.8.2-2). Използваните територии за трайни стопански насаждения – овощни градини, лозя, малинови и касисови култури, са в рамките на 11,39 км² (6,72 %). Пасища и мерите има на площ от 8,47 км².

Териториите в регулацията на населените места и прилежащата инфраструктура са 9,61 км². Относително значим е и дела на изкуствените водни басейни, включващи мрежата от напоителни и отводнителни канали – 7,88 км² (4,65 %).

Около 1,28 км² или 0,77 % от прилежащите на Защитената зона територии са свързани с производствени терени на малки предприятия от хранително-вкусовата, дървообработващата, химическата и каучуковата промишленост, както и такива за производство на строителни материали, конструкции и изделия. Те са локализирани основно в гр. Съединение.

Териториите свързани с осъществяването на транспортната дейност са 1,76 км² (1,04 %). Тук се включва участъка от АМ „Тракия“, както и пътища от I, III и IV клас, свързващи населените места.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

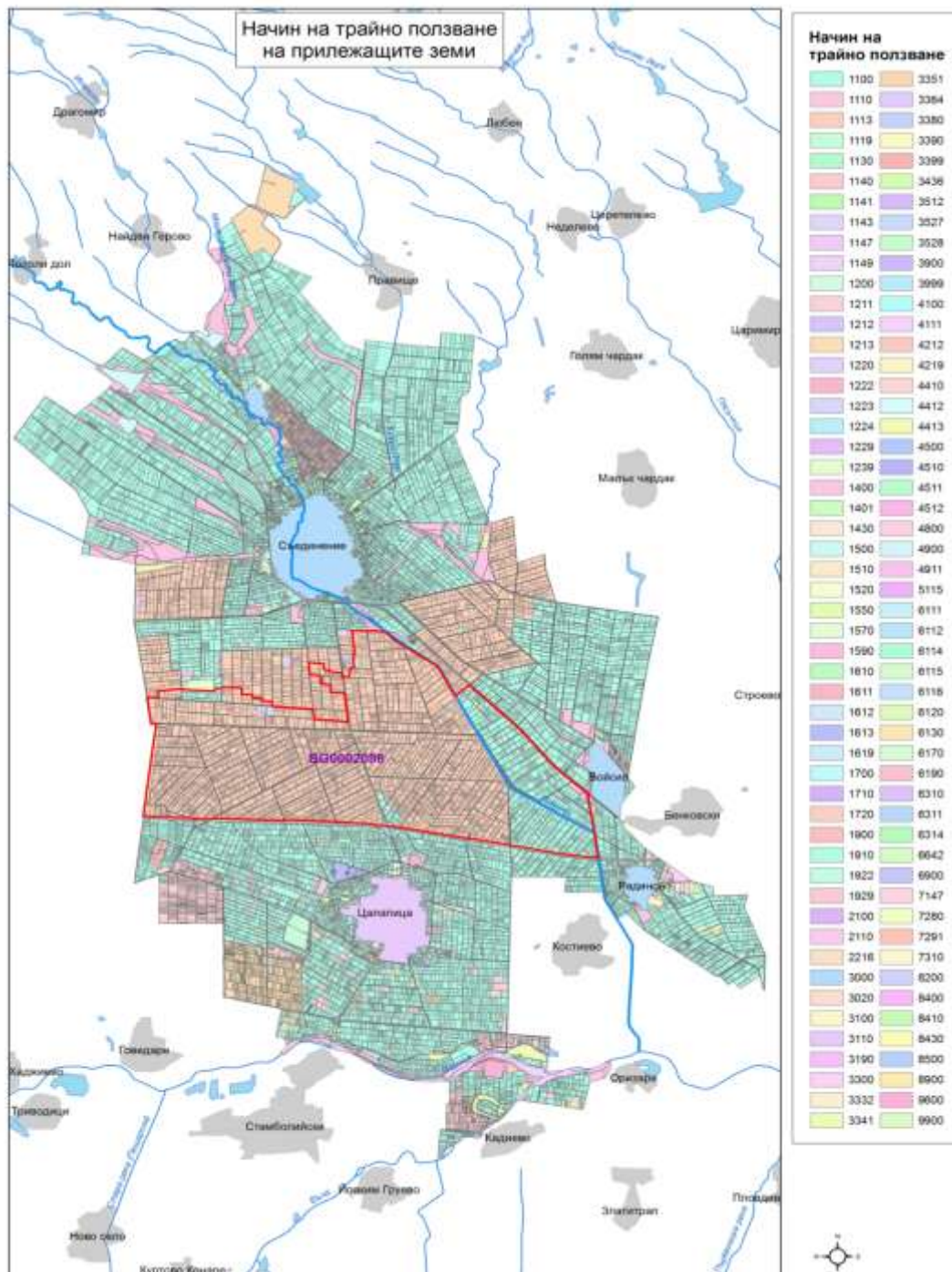
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 1.8.2-1. Начин на трайно ползване на прилежащите на Защитена зона „Оризища Цалапица“ територии

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 1.8.2-1. Обобщени данни за начините на трайно ползване на земите.

№	Начин на трайно ползване на земята	Площ, км ²	% от площта
1	Ниви, орна земя	103,720	61,22801
2	Оризища	14,208	8,387526
3	Други орни земи	0,719	0,424442
4	Овощни насаждения	6,473	3,821156
5	Лозови насаждения	4,647	2,743431
6	Други използвани територии с трайни насаждения	0,268	0,158206
7	Пасища и мери	8,471	5,00062
8	Стопански дворове и производствени бази на селското стопанство	1,061	0,626332
9	Животновъдни комплекси и ферми	0,491	0,289848
10	Полски пътища	5,191	3,064363
11	Други територии заети от селското стопанство	1,01	0,596225
12	Дърво производителни горски площи	0,117	0,069068
13	Територии, заети от населени места и инфраструктура	9,609	5,672407
14	Производствени терени	1,282	0,756793
15	Територии, заети от населени места извън регулация	0,109	0,064345
16	Естествени водни площи	1,522	0,89847
17	Изкуствени водни басейни	7,879	4,651149
18	Територии на свързани с транспорта	1,764	1,041328
19	Други	0,858	0,506496
Общо:		169,399	100

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 1.8.2-2. Съотношение между начините за трайно ползване на земите в прилежащите на Защитената зона територии

1.8.3. НАЛИЧИЕ НА ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Проведения скрининг относно наличието на други планове и програми, касаещи ползването на територията и ресурсите на Защитена зона „Оризища Цалапица“ и получената информация от РИОСВ – Пловдив установиха, че в проектната територия съществуват две процедури по реда на Закона за биологичното разнообразие и/или Закона за опазване на околната среда инвестиционни предложения (табл. 1.8.3-1). Административно-териториално те попадат в землището на с. Цалапица, Община Родопи и касаят бензиностанция с малък офис и магазин (площ от 12,869 дка), както и изграждане на край пътен комплекс на площ от 72,865 дка.

Решения за
по-добър живот

План за управление на защитена зона „Оризища Цалапица“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Бензиностанция с малък офис, магазин	Родопи	с. Цалапица	092010, 092011	12.869	BG0002086	12.869	0	0	0	0	0	0	Пд-ОС-028/03 .06.200 9 г.	Пд-ОС-049/31 .08.200 9 г.	0
Изграждане на крайпътен комплекс - ТИР паркинг, автомивка, бензиностанция, сервиз, търговски комплекс, ресторант за бързо хранене и логистичен парк	Родопи	с. Цалапица	090003, 090021, 090025, 090026, 090027, 086005, 086006, 086007	72.865	BG0002086	72.865	0	0	0	ПВ - 14- ПР/2 3.02. 2011 год	№ 2- П/2 013 год.	0	0	0	0

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

1.8.4. АНАЛИЗ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ И ПОТЕНЦИАЛНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНТЕРЕСИ

Промените след 1990 г. по отношение на собствеността, инвестиционния климат, жизненото равнище на различните групи население, управлението на регионалното развитие, на устройството на територията и на околната среда, създават динамично изменящи се икономически фактори в национален, регионален и локален мащаб. Присъединяването ни към Европейския съюз създава надежди за преход от недалновидно формираната пазарна икономика към устойчиво развитие, при което се осигурява равнопоставеност на целите и интересите на социалното, икономическото развитие и на околната среда. Това води до подчиняване краткосрочните интереси за бързи и максимални печалби на дългосрочните интереси, включително и за опазване на природния потенциал, околната среда и биологичното разнообразие.

Региона в който се намира Защитената зона е икономически динамично развиващ се. Близостта до северната икономическа зона на Пловдив и транспортният коридор на АМ „Тракия“ са значима предпоставка за реални и потенциални икономически интереси.

Реализирането на стратегията за устойчиво развитие е свързано с укрепване на държавността, включително и регулиране на икономическите интереси, респективно противоречия, на различните социални групи и при конкретните условия в Общините Марица, Родопи и Съединение.

1.9. АДМИНИСТРАТИВНИ ОРГАНИ, СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО НА ЗОНАТА

Административните органи свързани с управлението на Защитена зона „Оризища Цалапица“ са:

- РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – ПЛОВДИВ, бул. „Марица“ № 122, e-mail: riosv_plovdiv@dir.bg.
- БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ В ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН – ПЛОВДИВ, ул. „Янко Сакъзов“ № 35, e-mail: bd_plovdiv@abv.bg
- ОБЩИНА МАРИЦА – ПЛОВДИВ, бул. „Марица“ № 57а, web: www.maritsa.bg.
- ОБЩИНА РОДОПИ – ПЛОВДИВ, ул. „Софроний Врачански“ №1А, e-mail: municipality_rodopi@abv.bg

Решения за
по-добър живот

- **ОБЩИНА СЪЕДИНЕНИЕ** – Съединение, бул. „Шести септември № 13, e-mail: oba_saedinenie@abv.bg.

ГЛАВА ВТОРА

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ЗОНАТА

2.1. ФИЗИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Описанието на физическите характеристики от значение или влияещи върху видовете птици предмет на опазване в Защитената зона и техните местообитания включва характеристика на климатичната обстановка (Приложение IV-4), подземните (Приложение IV-5) и повърхностните води (Приложение IV-6), хидрохимичното (Приложение IV-7) и хидробиологичното състояние (Приложения IV-8, IV-9, IV-10, IV-11, IV-12) на водните обекти, хабитатното разнообразие и растителността (Приложение IV-13). Изготвен е анализ на видовия състав, популационните характеристики и местообитанията на орнитофауната в Защитената зона (Приложение IV-18). Оценено е въздействието на видовете стопански дейности и оризопроизводството върху видовете птици предмета на опазване.

2.1.1. КЛИМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

2.1.1.1. РЕГИОНАЛЕН КЛИМАТ

Регионалният климат се формира под влияние на лесно циклонално проникване на средиземноморски влажни и топли въздушни маси по долината на р. Марица и континентално проявление с елементи на високопланински климат в планинската част на ограждащите планини. Тези особености създават климатичен тип, притежаващ белези както на умереноконтинентален, така отчасти и на преходносредиземноморски климат. Орографските прегради около низината оказват съществено значение за формирането на многогодишния режим на времето. На север Стара планина и Средна гора са сериозни орографски прегради спрямо студените въздушни маси, а на юг Родопите възпрепятстват нахлуването на топлия средиземноморски въздух. Средната януарска температура е около 0°C, а средната юлска температура е около 23 -

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

24°C. Валежите в региона са около 500 мм, което по-малко от средното за страната. Налице е относително равномерно им разпределение по сезони с валежен максимум през май и минимум през март. Снежната покривка е обикновено неустойчива и най-често падналия сняг се стопява преди новия валеж.

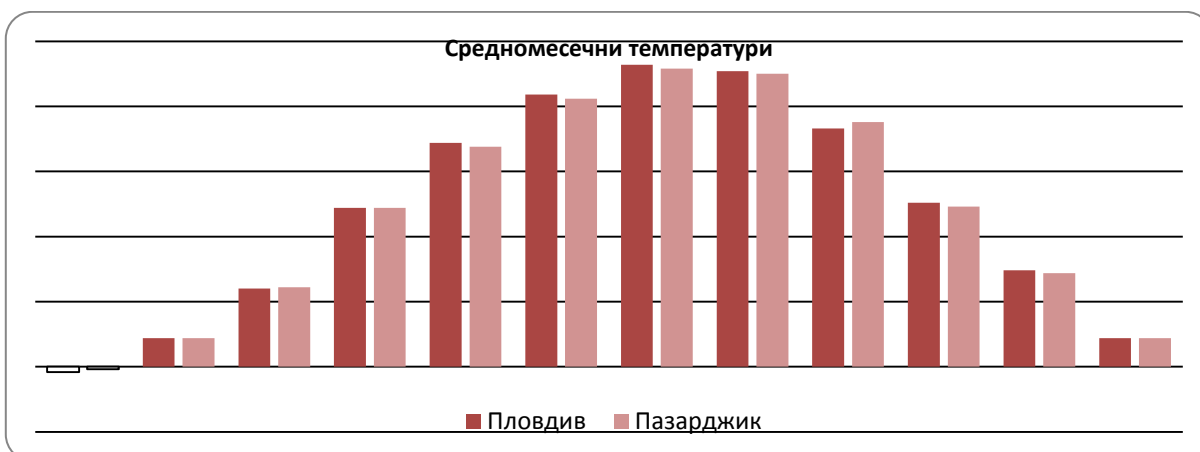
2.1.1.2. МЕСТНИ ОСОБЕНОСТИ НА КЛИМАТА

Местните климатични особености са съотносими към условията в Пловдивско-Пазарджишкото поле.

Отчетената средногодишна **температура** на въздуха е около 12°C с по-малка вътрешно годишна амплитуда и по-мека зимата в сравнение с тази в умереноконтиненталната климатична област (табл. 2.1.1.2-1). Януарските температури се характеризират с известна неустойчивост, като е възможно е да се повиша до 20°C, а така също и да спаднат до – 25 дори – 30°C. Характерни са и ранните есенни и късните пролетни **слани**. Температурният режим през лятото се характеризира с преобладаването на твърде високи температури. Най-топъл месец е юли със средна температура 23,5 - 25°C (фиг. 2.1.1.2-1). Средногодишната температура е около 12,01°C. Годишните температурни амплитуди са с нисък марж - около 22,8°C.

Таблица 2.1.1.2-1. Средно месечна и годишна температура на въздуха (Климатичен справочник за България – том 3).

Станция	Месец												Год
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Пловдив	-0,4	2,2	6,0	12,2	17,2	20,9	23,2	22,7	18,3	12,6	7,4	2,2	12,0
Пазарджик	-0,2	2,2	6,1	12,2	16,9	20,6	22,9	22,5	18,8	12,3	7,2	2,2	11,9

Фиг. 2.1.1.2-1. Средно месечни температури измерени в станции Пловдив и Пазарджик

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Средната годишна относителна **влажност** на въздуха е 73%, като най-висока е през декември – 86% (станция Пловдив), а най-ниска през месец август – 62%.

Мъглите в района са характерни за по-хладните месеци, като регистрираните дни с мъгла в станция Пловдив са значително повече от тези, наблюдавани в станция Пазарджик (табл. 2.1.1.2-2, фиг. 2.1.1.2-2).

Таблица 2.1.1.2-2. Брой на дните с мъгла по месеци, полугодия и годишно (Климатичен справочник за България – том 2)

Станция	Месец												Годишно
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Пловдив	6,7	4,3	2,5	0,7	0,5	0,2	0,0	0,2	0,6	3,1	6,1	8,3	33,3
Пазарджик	4,2	2,1	1,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,7	2,8	4,1	15,5

Фиг2.1.1.2-2. Разпределение на дните с мъгли по месеци отчетени в станции Пловдив и Пазарджик.

Средногодишната продължителност на **слънчево греене** в района по данните от станция Пловдив е 51%. В часове - 2264 h годишно (табл. 2.1.1.2-3, фиг. 2.1.1.2-3).

Таблица 2.1.1.2-3. Продължителност на слънчевото греене в часове (Климатичен справочник за България – том 1).

Станция	Месец												Годишно
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Пловдив	8	110	15	192	23	262	321	299	261	17	98	78	2264
в	3		0		2					8			

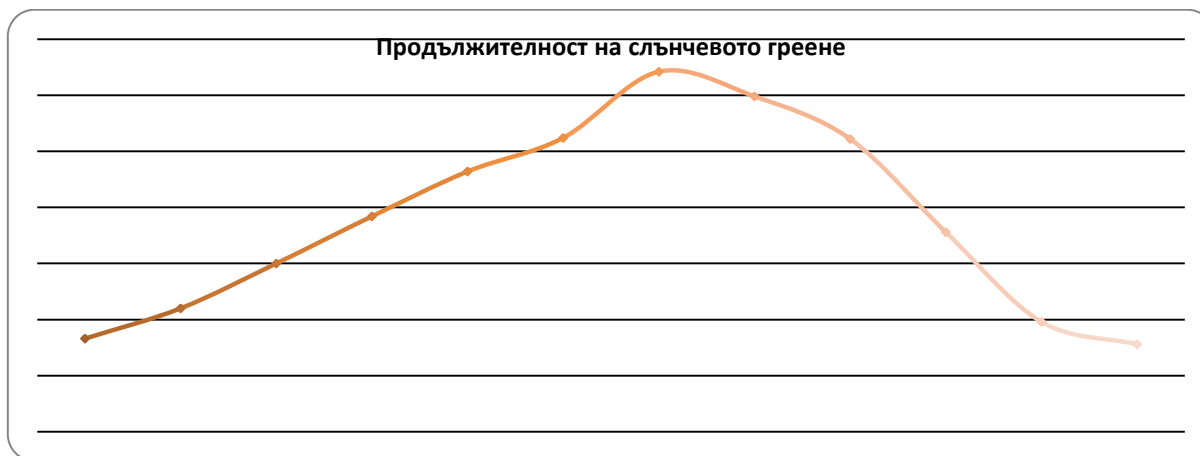
Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.1.1.2-3: Продължителност на слънчевото греене в часове по месеци.

Снежната покривка е краткотрайна и тънка. Периодът, през който е възможно нейното образуване обхваща средно времето от втората половина на декември до края на февруари. Честото формиране на температури на въздуха над 0° води до рязко намаляване на продължителността на снежната покривка (табл. 2.1.1.2-4). Средната височина на снежната покривка регистрирана в станция Пловдив и станция Пазарджик е между 2 и 5 см.

Таблица 2.1.1.2-4. Дата на появяване и изчезване на снежната покривка и период на съществуването ѝ (*Климатичен справочник за България – том 2*).

Станция	Средна дата на появяване	Средна дата на изчезване	Средна продължителност (дни)	% на зимите с устойчива снежна покривка
Пловдив	15.XII	5.III	76	17

Средната годишна сума на **валежите** е около 545 мм, с максимум през май-юни (фиг. 2.1.1.2-5). Като най-сухи месеци се явяват февруари, август и септември (табл. 2.1.1.2-5).

Таблица 2.1.1.2-5. Средно месечна и годишна сума на валежите в мм (*Климатичен справочник – Валежи в България*).

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

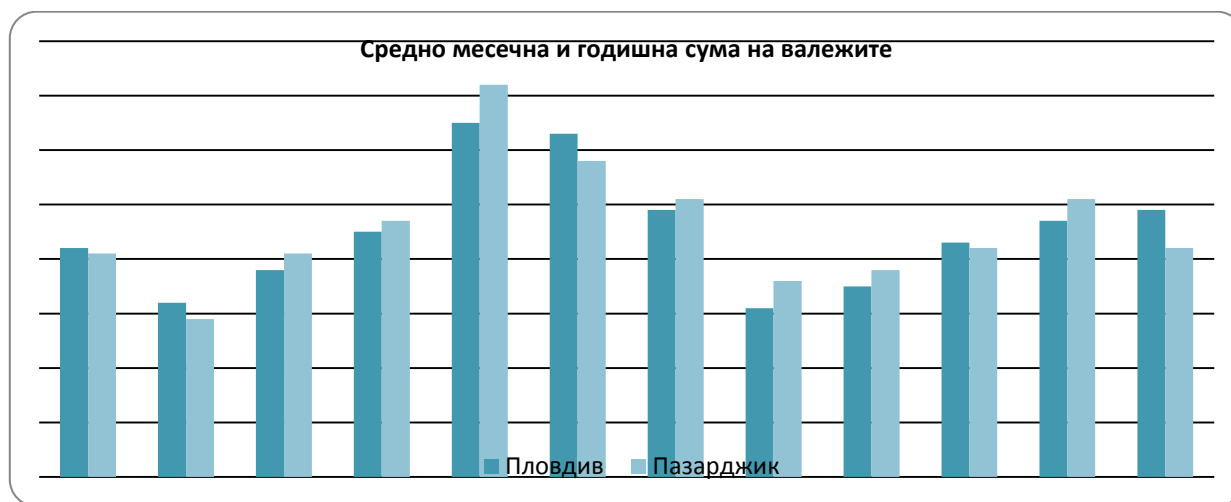

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Станция	Месец												Годиш но
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Пловдив	42	32	38	45	65	63	49	31	35	43	47	49	540
Пазарджик	41	29	41	47	72	58	51	36	38	42	51	42	548

Фиг. 2.1.1.2-5. Разпределение на валежите отчетени в станции Пловдив и Пазарджик по месеци.

Градушките са характерни за района в топлото полугодие с максимум през май - юни или юли. Те са предимно с локален характер и засягат територии във вид на ивица.

Преобладаващите **ветрове** са север-северозападни с регистрирана средногодишна скорост -1,5 m/s (станция Пазарджик) - 1,8 m/s. (станция Пловдив). През пролетта и лятото е възможно ограничена във времето поява на източните и североизточните ветрове.

2.1.1.3. ИЗМЕНЕНИЯ И КОЛЕБАНИЯ НА КЛИМАТИЧНИТЕ КОМПОНЕНТИ

През последните 10 години се наблюдава увеличаване на средната годишна температура за ниските части на страната в сравнение с тези за периода 1961 – 1990 г., средно с 0,3°C. За района на Пловдивско – Пазарджишкото поле средната годишна температура се е повишила с от 0,5 до 0,8°C.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

По отношение на валежните норми картината е по-скоро неблагоприятна. През почти всички месеци средното количество на падналите валежи е по-малко от нормата, като най-сухи се очертават февруари и март. След период на временно увеличение на средно месечните суми на валежите през края на април и май, през лятото отново настъпва относително засушаване. През последните години средно месечното количество на валежите на годишна база е около 26,4 л/м².

Глобалната прогноза за България предвижда средната температура да се повиши с около 2 - 3°C до 2020 г., което ще окаже голямо влияние върху земеделието, цените на храните и качеството на живота. В още по-дългосрочен план се смята, че топлите места ще стават още по-горещи, а студените - по-мразовити.

2.1.1.4. ВЛИЯНИЕ НА КЛИМАТА ВЪРХУ ФОРМИРАНЕТО НА ФЛОРАТА И ФАУНАТА В РЕГИОНА

Климатичната характеристика на Горнотракийската низина е предпоставка както за формирането на локални и ендемични съобщества, така и за смесването на студоустойчиви северни форми с топлолюбивите средиземноморски и субсредиземноморски елементи.

Характерни горски съобщества в региона са ксеротермните гори от цер, благуни и космат дъб. На места покрай реките, главно Марица, са запазили локални крайречни съобщества от лонгозен тип, както и преходни мезофитни гори от дръжкоцветен дъб и полски бряст.

Средиземноморското климатично влияние навлиза и се разпространява по р. Марица и нейните притоци, като създава възможност за развитието на медитерански видове - дървовидна хвойна, плюскач, кървава къпина, кукуч и др.

Основната част от фауната е съставена от европейски, европосибирски и холопалеарктични видове. Наред с тях обаче в региона са разпространени и много топлолюбиви средиземноморски, предноазиатски и степни форми. Характерни са големия брой топлолюбиви земноводни, влечуги, птици и обитаващи откритите низини ровеци и други бозайници (Груев, Кузманов, 1994).

Голяма част от Горнотракийската низина е **превърната в обработваеми земи, поради което естествено разпространената растителност и фауна са силно ограничени**. По-голямо видово разнообразие се е съхранило в предпланинските възвишения и по ниските части на оградящите низините планини. Това до известна

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

степен важи и за остатъчните мозаично разпространени естествени хабитати покрай реките и в низинните горички.

2.1.2. ПОДЗЕМНИ ВОДИ

2.1.2.1. ГЕОЛОЖКА ХАРАКТЕРИСТИКА

В мащабен прочит проектната територията попада в обхвата на две основни лито- и хроностратиграфски единици – неоген и кватернер.

Неогенските материали са представени от теригенни материали - предимно глини, алевролити, глинести пясъци и пясъчливи глини, с прослойки от пясъци, конгломерати, въглища. **Кватернерът** е широко разпространен в коментирания географски регион във всички свои разновидности - алувий, пролувий, делувия, колувий и т.н. Според местоположението и произхода си се разкриват теригенни скали с различна зърнометрия – от валуни в пролувиално-алувиалните наслаги, през чакъли, пясъци до глини в изветрителните кори на по-стари финотеригенните скали. В терасите на повечето реки са се отложили алувиални материали – пясъци, чакъли и глини.

Съгласно тектонското райониране на страната според Йовчев (1971) района попада в **Средногорска тектонска зона**. Тя представлява сложна тектонска постройка, като по-важни структури от по-нисък ред. На фона на тези структури са се образували поредица от наложени грабени, запълнени с неогенски и кватернерни материали и формирали се по големите тектонски нарушения. Поровите подземни води са акумулирани в кватернерните алувиално – пролувиални седименти - пясъци, чакъли и по-рядко глинести материали, отложени от р. Марица и нейните северни и южни притоци, а също така и в отдолу лежащите неогенски седименти (фиг. 2.1.2.1-1).

Кватернерният водоносен хоризонт е със значителна дебелина, достигаща повече от 60 m (до 80 - 85m). Неогенският водоносен хоризонт е с твърде неравномерна дебелина, предопределена от блоковия характер на подложката под него. Така напр. между Пазарджик и с. Лозен подложката е на дълбочина около 205 m, на 1 km север - североизток от с.Цалапица тя е на около 75 m, а в югозападния край на Пазарджик - на около 350 m.

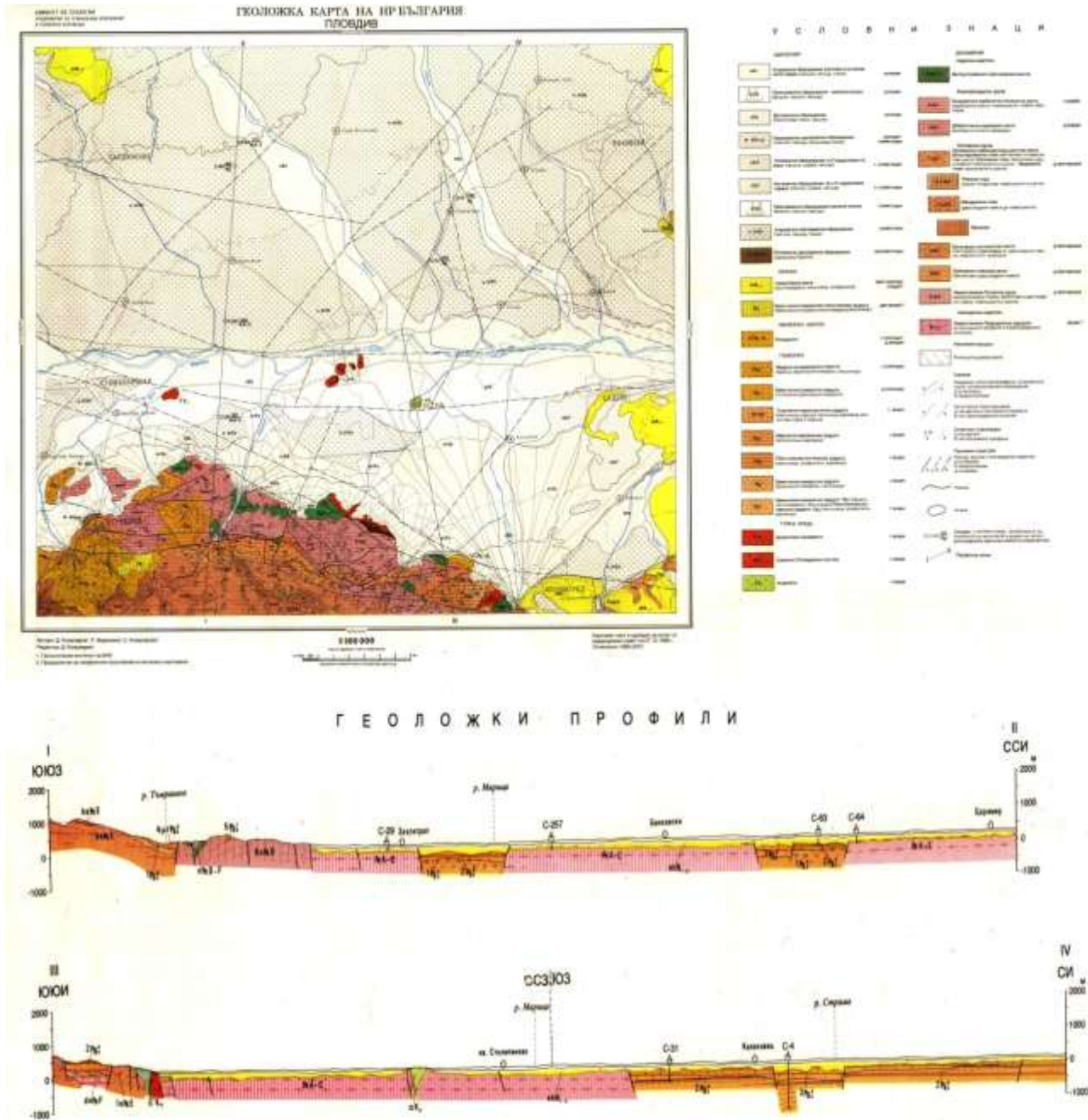
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 2.1.2.1-1. Геоложка карта и профил на региона.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.2.2. ХИДРОГЕОЛОЖКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Порестите материали, а сред тях най-вече алувиалните кватернерни отложения, представляват най-значителния акумулатор на подземни води в разглеждания район. Най-голямата структура, носител на порови води, е **Горнотракийската депресия**, обхващаща равнинната част от територията между градовете Белово и Симеоновград по р. Марица.

Кватернерният водоносен хоризонт се характеризира с твърде високи проводимости, достигащи до около $4000 \text{ m}^2/\text{d}$. Като цяло най-силно водоносните зони са тези около р. Марица. Оттокът на кватернерния водоносен хоризонт към дренаращата река възлиза на около $5,2 \text{ m}^3/\text{s}$ или приблизително $1,7 \text{ m}^3/\text{s}$ за зоната на север от р. Марица и $3,5 \text{ m}^3/\text{s}$ за зоната на юг от нея. Според данни от периода 1992 - 1993 г. приблизителният добив на подземни води е около $4,75 \text{ m}^3/\text{s}$ или $150 \cdot 10^6 \text{ m}^3$ годишно. През 1996 г. тези цифри са съответно $3,04 \text{ m}^3/\text{s}$ или $98 \cdot 10^6 \text{ m}^3$ годишно. Добивът от периода 1992-1993 г. е разпределен както следва: за питейно битови нужди - $34,9 \cdot 10^6 \text{ m}^3$; за промишлено водоснабдяване - $55,1 \cdot 10^6 \text{ m}^3$, за селскостопанско водоснабдяване - $16,4 \cdot 10^6 \text{ m}^3$ и за напояване - $42,9 \cdot 10^6 \text{ m}^3$. Счита се, че в периода 1985-1990 г. максималните черпени количества подземни води са достигали 200 - 220 m^3 годишно (до $7,0 \text{ m}^3/\text{s}$). Въз основа на горното може да се приеме, че при настояща експлоатация от $3,04 \text{ m}^3/\text{s}$ и усвоимост от 0,8 на определения динамичния ресурс от $5,2 \text{ l/s}$, общият експлоатационен ресурс на хоризонта възлиза на около $7,2 \text{ l/s}$.

По състав подземните води в кватернерните отложения на тази част от Горнотракийската низина са предимно хидрокарбонатно - калциеви с минерализация 0,2 – 0,5 g/l. Поради безнапорния характер на кватернерния водоносен хоризонт той е уязвим на замърсявания, най-значителни от които са наторяването, фекално - битовите източници в селищата и промишлените предприятия. Много често срещани замърсители са нитрити, нитрати, амоняк и фосфати, които са разпространени широко във водоносния хоризонт. Наднорменото им съдържание за питейни цели в някои пунктове от водоноса е показано в таблица 2.1.2.2-1

Таблица 2.1.2.2-1. Наднормено съдържание на нитрити, нитрати, амоняк и фосфор (в mg/l), отчетени в осем пункта от подземни води в кватернерни отложения.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Пункт	NO ₂	NO ₃	NH ₄	HPO ₄
Септември, източна част	0.004			0.6
Априлци,	0.28	132	0.006	1.8
Съединение, СЗ край	0.02		0.032	0.8
Пазарджик, северен край	0.01		0.004	0.8
Пазарджик, край Марица	0.08		0.004	0.6
Между Пазарджик и Огняново	0.02	89	0.004	0.8
Цалапица, 1 km СЗ		242	0.005	
Стамболийски	0.03	61	0.002	0.6

Макар и по-рядко, се срещат и наднормени стойности на манган (напр. край Звъничево – 0,4 mg/l; в Пазарджик – 1,5 mg/l; край Огняново – 0.88 mg/l; край Стамболийски – 0,72 mg/l) и на желязо (напр. край Черногорово – 0,25 mg/l; в Съединение – 0,5 mg/l; край Звъничево – 0,4 mg/l; между Пазарджик и Огняново – 0,4 mg/l; край Огняново, южно от Марица – 0,8 mg/l), в редки случаи и цинк - напр. 3,1 mg/l на около 2,5 km северозападно от Цалапица.

Неогенският водоносен хоризонт е изграден е от пясъци, глини и чакъли с преобладаване в разреза на заглинени материали. Дебелината на хоризонта е променлива в зависимост от местоположението (от 49 до 369 м) при средна такава от около 150 m. Ресурсите на водоносния хоризонт възлизат на около 150 l/s и са определени като сума от редуцирания наполовина естествен подземен отток на хоризонта и от експлоатираните водни количества - приблизително 75 l/s. По състав водите в неогенския хоризонт са хидрокарбонатни, натриево-калциеви. Съдържанието на сух остатък варира между 0,2 и 0,7 g/l, като в централните части то е по-голямо от 0,5 g/l, а в останалите - по-малко от тази величина. Благодарение на по-голямата дълбочина на залягане и на по-заглинения характер на отложенията, водите тук са значително по-добре защитени от проникване на повърхностни замърсители в сравнение с тези от кватернерния хоризонт. Геотехнологичният добив на уран в участъците “Момино село-Раковски”, “Трилистник” и “Белозем” обаче е източник на замърсяване с радиоактивни елементи и със сулфати, като предизвиква и понижаване на активната реакция (pH) на водите. Резултатите от обследването на сондажи, разположени в трите участъка през 1993 и през 1995 г. са отразени в таблица 2.1.2.2-2. Първите две колони се отнасят за участък “Момино село-Раковски”, вторите две - за участък “Трилистник” и последните две - за участък “Белозем”.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.1.2.2-2. Резултатите от обследването на сондажи в неогенския водоносен хоризонт през 1993 и през 1995 г.

Показател, измерват. единица	БДС 2823, вода за пиене	1993 г.	1995 г.	1993 г.	1995 г.	1993 г.	1995 г.
pH	6.5 - 8.5	5.9	7.7	7.1	7.0	4.45	8.2
SO ₄ , mg/l	250	132.4	30.9	1471.0	986.0	2648.4	320.97
U, mg/l		0.014	0.01	< 0.17	0.009	0.006	0.005
Ra ²²⁶ , mBq/l	150	405.0	3000.0	636.0	140.0	364.0	< 50
Обща β активност, mBq/l	750	1160.0	500.0	470.0	< 100.0	-	450.0

2.1.2.3. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Оценката на състояние на подземните води в региона е свързана с поровите води в кватернер и неоген – кватернер в подземни водни тела (ПВТ) BG3G000000Q013 и BG3G000000N018 (фиг. 2.1.2.3-1). Това са големи водни тела с площ от 2727 км² (BG3G000000Q013) и 3825 км² (BG3G000000Q018), разположени в пролувиални отложения образувани от р. Марица, и нейните основно леви притоци (табл. 2.1.2.3-1).

На територията на Защитената зона липсва пункт от системата за мониторинг на подземните води на МОСВ. Оценка за качество е направена по данни на Басейнова Дирекция за управление на водите в Източнобеломорски район за седем пункта (2 за ПВТ BG3G000000Q013 и 5 за ПВТ BG3G000000N018) разположени в най-голяма близост до проектната територия – Оризища Цалапица (фиг. 2.1.2.3-2), събирани за различен период от време (табл. 2.1.2.3-2, ПРИЛОЖЕНИЕ III-6).

В Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) за Източнобеломорски район химическото състояние на водите в двете ПВТ на база провеждания мониторинг е определено като **лошо** (табл. 2.1.2.3-3).

показва наднормени стойности при 14 от анализирани показатели (табл. 2.1.2.3-4). В двата пункта (Куртово Конаре и Раковски), характеризиращи ПВТ BG3G000000Q013 Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина се установяват надпрагови стойности за желязо (до 0,23 mg/l), манган (до 0,61 mg/l) и нитратни йони (до 46 mg/l). Завишени стойности от пунктовете в ПВТ BG3G000000N018 се наблюдават за показателите перманганатна окисляемост (до 8,9 mg/l), хлориди (до 469 mg/l), сулфати (до 461 mg/l), обща твърдост (до 30,3), калций (до 231 mg/l), магнезий (до 130 mg/l),

Решения за
по-добър живот

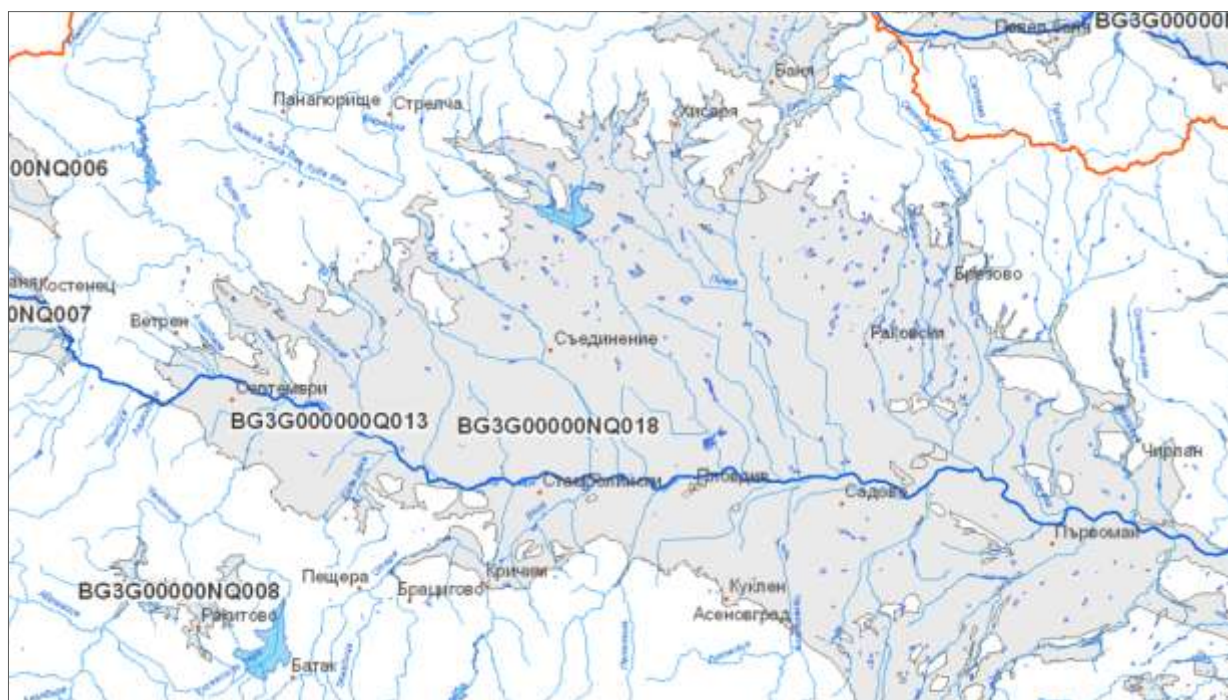
ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

желязо (до 0,92 mg/l), манган (до 0,544 mg/l), олово (до 0,022 mg/l), електропроводимост (до 2180), амониеви йони (до 2,709 mg/l), нитратни йони (до 80,8 mg/l), фосфати (до 2,8 mg/l) и натрий (до 1357 mg/l).

Фиг. 2.1.2.3-1. Подземни водни тела BG3G000000Q013 и BG3G000000Q018

Таблица 2.1.2.3-1. Описание на подземните водни тела.

№	Описание	BG3G000000Q013	BG3G000000Q018
1	Наименование	<i>Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина.</i>	<i>Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район.</i>
2	Характеристика	Едно от най-големите по площ ПВТ в Източнбеломорски басейн. Алувиалните (терасни и алувиални конуси) и пролувиални отложения са образувани от р. Марица, и нейните притоци : Тополница,	Разкрива се на повърхността обикновено по периферията на Пазарджик – Пловдивското поле, има повсеместно разпространение, заляга под кватернерните отложения, ПВТ е разположено в

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

		Луда Яна, Пясъчник, Стряма, Стара река, Въча, Чаа. Населени места – гр. Пловдив, гр. Пазарджик, гр. Раковски, гр. Първомай и др.	централната част на Източноромански басейн. Населени места – гр. Пловдив, гр. Пазарджик, гр. Първомай, с. Борец, с. Православен, с. Гелеменово, с. Татарево, с. Мало Конаре, с. Брани поле и др.
3	Площ на ПВТ	2727 км ²	3825 км ²
4	Тип на водоносния хоризонт	Безнапорен.	Напорен.
5	Литоложки строеж на водоносния хоризонт	Пясъци, глини, гравелити, валуни.	Глини, пясъкливи глини, глинести, пясъци, чакъли, конгломерати, брекчи, брекчо-конгломерати, алевролити.
6	Средна дебелина на ПВТ	1 – 20 м.	1 – 580 м.
7	Среден коефициент на филтрация	75 м/ден.	75 м/ден.

Таблица 2.1.2.3-2. Описание на седем мониторингови пункта в ПВТ BG3G000000Q013 и BG3G000000N018.

№	Подземно водно тяло	Код на пункт	Описание	Редица от данни
1	BG3G000000Q013	BG3G0000aQhMP034	Кладенец, с. Куртово Конаре, общ.Стамболийски, обл. Пловдив	1998 – 2011 г.
2		BG3G000000QMP082	Сондаж № 3, гр. Раковски, общ. Раковски, обл. Пловдив	2006 – 2011 г.
3	BG3G000000N018	BG3G00000N2MP055	Сондаж 55 м – ПС, с. Гелеменово, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик .	2006 – 2011 г.
4		BG3G000000QMP039	Сондаж, с.Мало Конаре, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик	1993 – 2011 г.
5		BG3G000000QMP037	ПС - ПБВ "Ивайло", гр. Пазарджик, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик	1990 – 2011 г.
6		BG3G00aprQpMP123	Тръбен кладенец №1 - "Мовенди", гр. Пловдив, общ. Пловдив, обл. Пловдив	2011 г.
7		BG3G000000QMP040	4 Сондажа - ПС – ПБВ, с.Труд, общ. Марица, обл.Пловдив	1993 – 2011 г.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

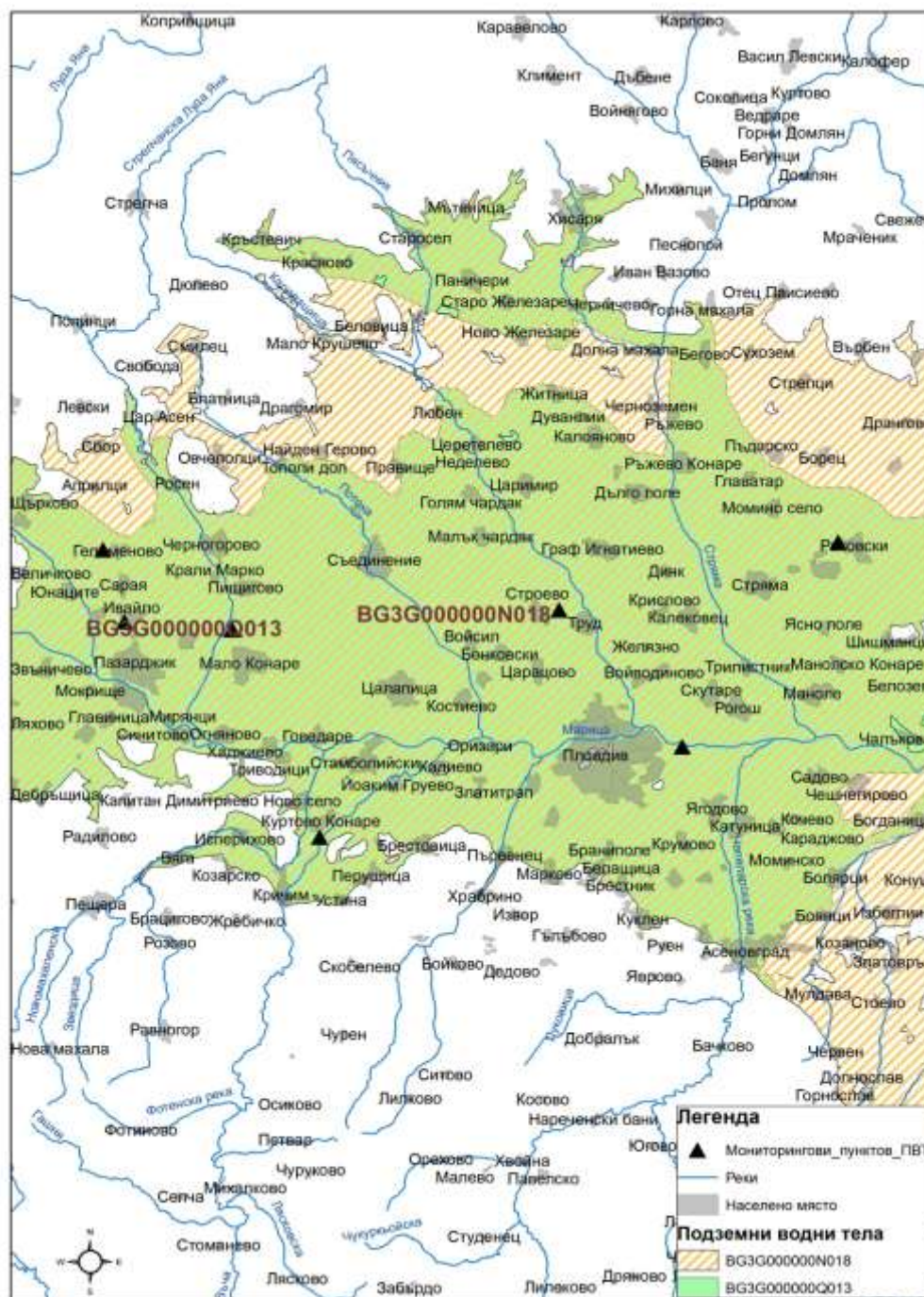
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.1.2.3-2. Пунктове за мониторинг в ПВТ BG3G000000Q013 и BG3G000000Q018.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.op.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.1.2.3-3. Химически статус на подземните водни тела.

№	Код	Име	Химическо състояние
1	BG3G000000Q013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	Лошо
2	BG3G000000N018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район	Лошо

Анализа на стойностите и динамиката в концентрациите на изследваните показатели,

Таблица 2.1.2.3-4. Наднормени стойности на някои показатели в пунктове от ПВТ BG3G000000Q013 и BG3G000000N018.

№	Показател	Прагова стойност, mg/l	BG3G000000Q013		BG3G000000N018	
			Стойности над праговете, mg/l	Пунктове	Стойности над праговете, mg/l	Пунктове
1	Пермаганатна окисляемост	3,95			5,3 - 8,9	Гелеменово, Ивайло
2	Хлориди (Cl ⁻)	191,6775			444 - 469	Пловдив
3	Сулфати (SO ₄ ²⁻)	200,6			202 - 461	Гелеменово, Ивайло
4	Твърдост /обща/ - mgеq/l	10,32			10,36 - 30,3	Ивайло, Пловдив
5	Калций (Ca ²⁺)	130,5513			133 - 231	Ивайло, Пловдив
6	Магнезий (Mg ²⁺)	64,93			67,5 - 130	Ивайло
7	Желязо Fe	0,1528	0,215 - 0,23	Куртово Конаре, Раковски	0,18 - 0,92	Мало Конаре, Ивайло, Труд
8	Манган (Mn ²⁺)	0,044	0,057 - 0,61	Раковски	0,05 - 0,544	Гелеменово, Ивайло
9	Олово (Pb ²⁺)	0,0076			0,02 - 0,022	Ивайло
10	Електропроводимост - μS cm ⁻¹	1638,75			2005 - 2180	Пловдив
11	Амониеви йони (NH ₄ ⁺)	0,39			0,46 - 2,709	Гелеменово, Ивайло

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

12	Нитратни йони (NO ₃ -)	38,2843	46	Раковски	38,98 - 80,8	Ивайло, Труд
13	Фосфати (PO ₄ 3-)	0,3978			0,4 - 2,8	Гелеменово, Ивайло, Труд
14	Натрий	157,8013			228 - 1357	Гелеменово, Пловдив

Установени значими замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води в двете ПВТ са липсата на канализации в населените места, прилаганите земеделски практики, индустриалните площадки, депата за отпадъци, нерегламентираните сметища, минната дейност.

Естествените ресурси на подземните води в двете ПВТ са оценени съответно на 11180 l/sec. за BG3G000000Q013 и 18819 l/sec. за BG3G00000N018. В ПУРБ количественото състояние на двете водни тела е определено като **добро** (табл. 2.1.2.3-5).

Таблица 2.1.2.3-5. Оценка на количественото състояние на подземните водни тела

Код	Име	Обща площ км ²	Модул на подземния отток l/sec/km ²	Естествени ресурси l/sec	Екологичен минимум l/sec	Разполагаеми ресурси l/sec	Разрешено водовземане l/sec	Свободни количества l/sec	Състояние
BG3G000000Q013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	2727	4,1	11180	7933	3247	3070,9	176,1	Добро
BG3G00000N018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район	3957		18819		18819	3830,2	14989	Добро

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.3. ХИДРОЛОГИЯ (ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ)

2.1.3.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Повърхностните водни обекти в Защитена зона „Оризища Цалапица“ са естествени и изкуствени. За естествен, макар силно модифициран в хидроморфологичен аспект, воден обект се приема **р. Потока**. Плътната мрежа от **напоителни и отводнителни канали** в проектната територия дефинират системата от изкуствени водни обекти. Към тях могат да се отнесат и **сезонните влажни зони**, които се образуват при значими разливи през активния селскостопански период – от април до септември, както и самите **оризищни клетки**. Последните в продължение на четири до пет месеца годишно (май – септември) представляват завирени басейни с дълбочина около 0,40 – 0,50 м и притежават характеристиките на изкуствени водни обекти със стоящи води.

2.1.3.1.1 ЕСТЕСТВЕНИ, СИЛНО МОДИФИЦИРАНИ ВОДНИ ОБЕКТИ

Единствения естествен воден обект на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“ е част от поречието на **река Потока**. Тя преминава в източния край на зоната (фиг. 2.1.3.1.1-1). Дължината на речния участък в границите на проектната територия е 9600 м. Средната ѝ ширина е между 2,5 и 6 м.

Фиг. 2.1.3.1.1-1. Местоположение на р. Потока в Защитена зона „Оризища Цалапица“

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Реката е с характеристиките на силно модифициран воден обект (СМ). В този участък река Потока е канализирана, двустранно андигирана, с U – образна форма на речното корито (фото 4.3.1.1.1-1) . Дънния субстрат е пясък и органична тиня.

Фото 2.1.3.1.1-1. Общ изглед от участъка на р. Потока преминаващ през Защитената зона.

Река Потока е ляв приток на р. Марица и води началото си от землището на с. Смилец, Община Стрелча в Същинска Средна гора на 430 м надм. височина. Устието е при 197,5-ят речен километър (фиг. 2.1.3.1.1-2).

Водосборната област на р. Потока е с площ от 422,9 км². Течението на основната река е ориентирано юг - югоизток. Дължина на реката е 55,7 км. Устието е непосредствено преди първият бент на р. Марица при с. Оризаре на 169 м. надм. височина (фиг. 2.1.3.1.1-3, ПРИЛОЖЕНИЕ III-7). Средния наклон на р. Потока е 5 ‰. Средната гъстота на лечната мрежа е от порядъка на 0,40 км/км² – стойност определена от ниската надморска височина (средно 280 м) на водосборната област.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.1.3.1.1-1. По-значими микроязовири във водосбора (основно река и протоци) на р. Потока.

Име	Площ (дка)	Обем млн.м ³	Предназначение	Собственост	Населено място	Община
яз. Смилец-3	145,63	0,32			с. Смилец	Стрелча
яз. Кабаяк	81,88	0,15	напояване, риболов	общинска	с. Блатница	Стрелча
яз. Пикла	97,88	0,12	напояване, риболов	общинска	с. Блатница	Стрелча
яз. Черната кълка	25,19	0	напояване, риболов	общинска	с. Смилец	Стрелча
яз. Дулгяря	21,98	0,027	напояване, риболов	общинска	с. Блатница	Стрелча
яз. Смилец-2	120,64	0,132	напояване, риболов		с. Смилец	Стрелча
яз. Смилец-1	61,85	0,06	напояване, риболов		с. Смилец	Стрелча
яз. Правище	132,00	0	напояване	държавна	с. Правище	Съединение
яз. Правище	234,08	1,4	напояване	държавен	с.Правище	Съединение
яз. Найден Герово ¹	85,24	0,42	напояване		с. Н. Герово	Съединение
яз. с. Драгомир	108,61	0,28	напояване	общински	с. Драгомир	Съединение
яз. с. Драгомир	58,13	0,6	напояване	общински	с. Драгомир	Съединение
Общо:	1229,86	3,729				

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

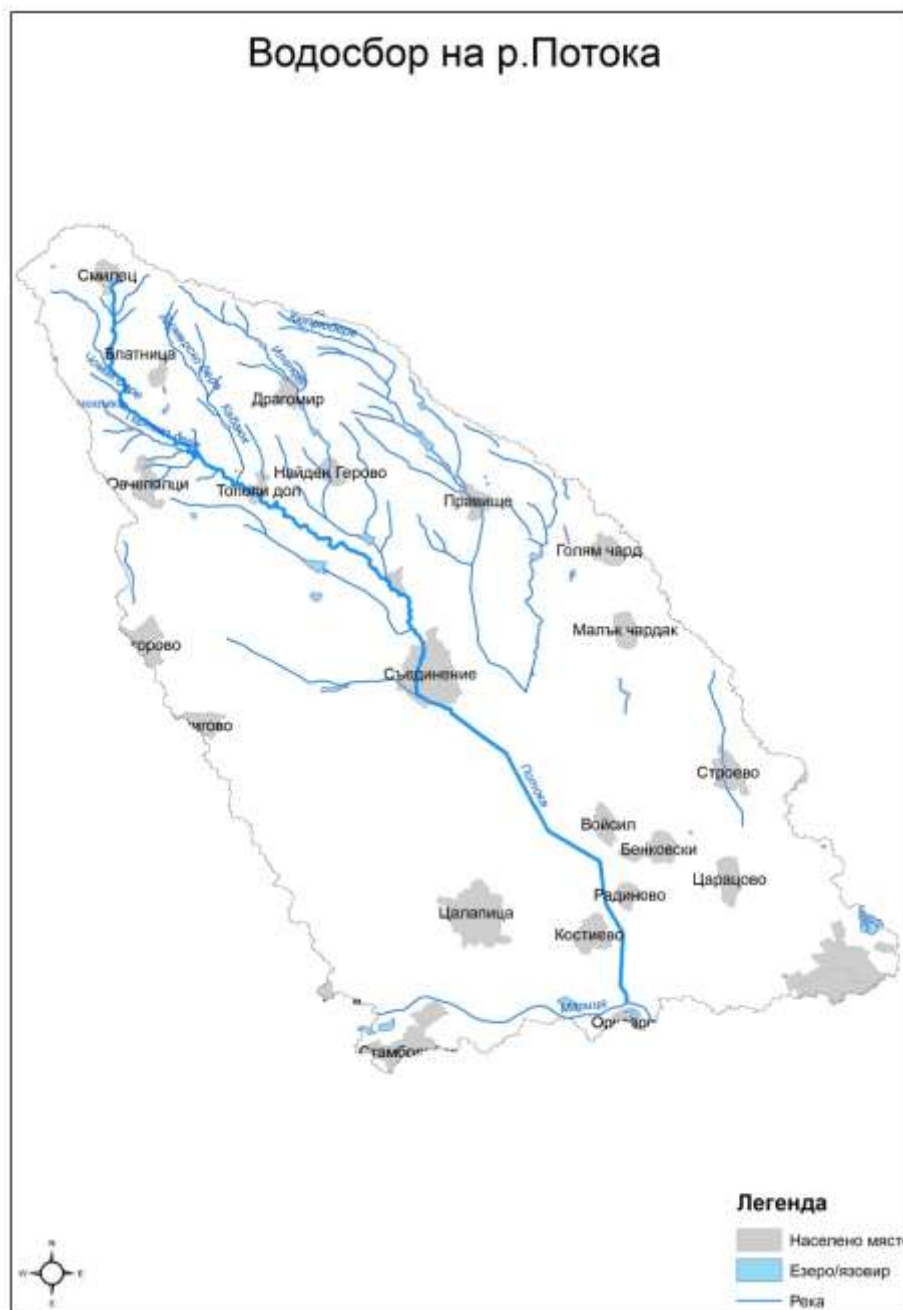
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.1.3.1.1-3. Водосборна област на р. Потока

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цапалица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

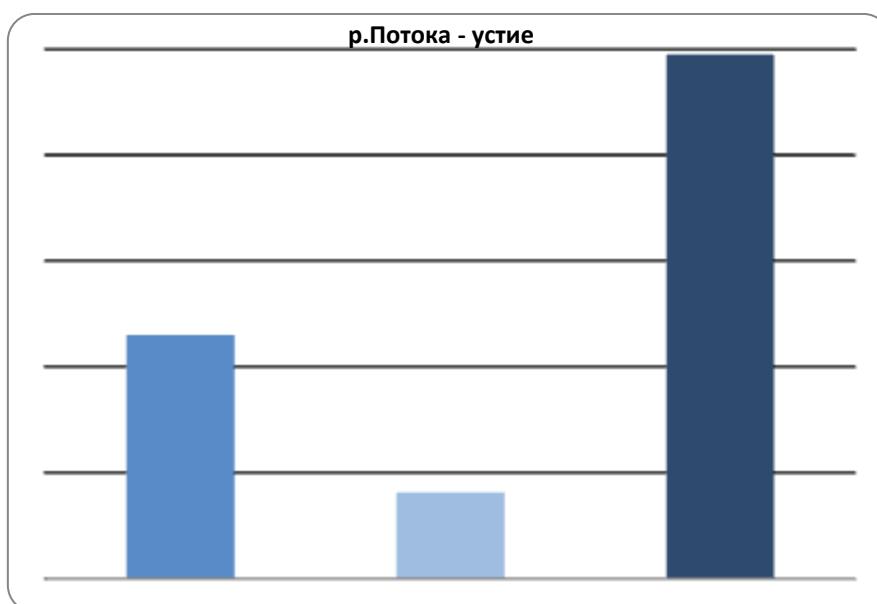

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Представа за режима на оттока на р. Потока в многогодишен аспект дават хронологичните данни на годишните водни количества, получени от пункта на реката при устието за периода 1961 – 1998 г. (табл. 2.1.3.1.1-2, фиг. 2.1.3.1.1-4).

Таблица 2.1.3.1.1-2. Средни многогодишни данни за оттока на р. Потока в периода 1961 – 1998 г.

Река, пункт	Водосборна площ km ²	$Q_{1961-98}$ m ³ /s	Q_{min} m ³ /s	Q_{max} m ³ /s	$M=Q/A$ l/s/km ²	σ m ³ /s	C_v	C_s
р.Потока - устие	422,9	1,15	0,406	2,475	2,719	0,479	0,416	0,944

Фиг. 2.1.3.1.1-4. Средни, минимални и максимални стойности на оттока при пункт р. Потока – устие.

В таблица 2.1.3.1.1-3 са дадени оценките на стандартните статистически характеристики на р. Потока, максималните и минимални стойности на водните количества по месеци за 38-годишен период от 1961 до 1998 г.

Таблица 2.1.3.1.1-3. Основни месечни и годишни статистически характеристики за периода 1961 – 1998 г.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Показат	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Q m ³ /s	1,072	1,825	2,126	1,835	1,499	1,114	0,909	0,619	0,449	0,598	0,782	0,981	1,15
Q _{max} m ³ /s	3,594	9,526	8,051	8,586	7,48	2,828	3,581	2,914	2	6,607	5,939	4,132	2,475
Q _{min} m ³ /s	0,377	0,306	0,288	0,323	0,28	0,227	0,224	0,162	0,193	0,187	0,15	0,234	0,406
σ	0,78	1,98	1,83	1,47	1,26	0,73	0,62	0,51	0,33	1,06	1,02	0,78	0,48
Cv	0,73	1,084	0,857	0,799	0,84	0,653	0,686	0,831	0,742	1,766	1,302	0,793	0,416
Cs	1,499	2,384	1,723	2,764	3,13	0,717	2,721	3,292	3,143	5,307	4,016	2,234	0,944

От фиг. 2.1.3.1.1-5 се виждат значимите месечни амплитуди свързани с максималния (Q_{max}) и минималния (Q_{min}) речен отток. Маркерна характеристика на всички леви притоци на р. Марица, вливащи се в района на Пловдивско – Пазарджишкото поле (с много нисък наклон - 0,13 ‰), включително и на р. Потока е тяхната поройност, като при това те смъкват големи количества наносни материали и засипват работни площи от низината. Максимумът на пълноводие е през февруари – април, до средата на май и минимум на маловодието през август – септември.

Фиг. 2.1.3.1.1-5. Средни, максимални и минимални водни количества за р. Потока разпределени по месеци.

Анализа на земното покритие във водосборната област на р. Потока направен по CORINE LAND COVER (CLC 2012) показва ниско хабитатно разнообразие доминирано от изкуствените съобщества (табл. 2.1.3.1.1-4).

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.1.3.1.1-4. Земно покритие във водосборната област на р. Потока по CORINE LAND COVER

№ по Corine	Клас земно покритие	% на покритието
211	Земеделски земи	66,2
213	Оризиви полета	14
221	Лозови насаждения	3
222	Овощни насаждения	1,8
231	Пасища	3,5
242	Агро-урбанизирани структури	1,8
243	Агро-авнохтонни структури	5
311	Широколистни гори	2,5
321	Естествени пасища	2,2

Естествените хабитати във водосборния басейн на р. Потока заемат едва 4,7 % от общата площ или 19,87 км². Те са разпространени в горната част на водосбора, над 270 м надм. височина (фиг. 2.1.3.1.1-6, ПРИЛОЖЕНИЕ III-8).

В по-ниските части от водосборната област на р. Потока доминират изкуствените, антропогенно повлияни биотопи. Около 90,3 % от площите са свързани с отглеждането на различни селскостопански насаждения. Най-голям е дела на селскостопанските земи – 66,2 %, в които се отглеждат житни култури, царевица, люцерна и др. Оризовите полета, съсредоточени в долното течение на р. Потока, в землищата на гр. Съединение и селата Цалапица, Костиево, Радиново, заемат 14 % от водосборната област (фиг. 2.1.3.1.1-7).

Междинно положение заемат агро-автохтонните структури, представени от частично запазени тесни крайречни дървесни ивици от върби (*Salix alba*, *S. purpurea*), салкъм (*Robinia pseudoacacia*), *Acer nigundo* примесени с високотревни рудерални съобщества. Площите заети от тези структури са около 5 % от водосбора на р. Потока.

Вследствие голямата обезлесеност във водосбора, р. Потока носи значителни количества твърд отток към равнинните части.

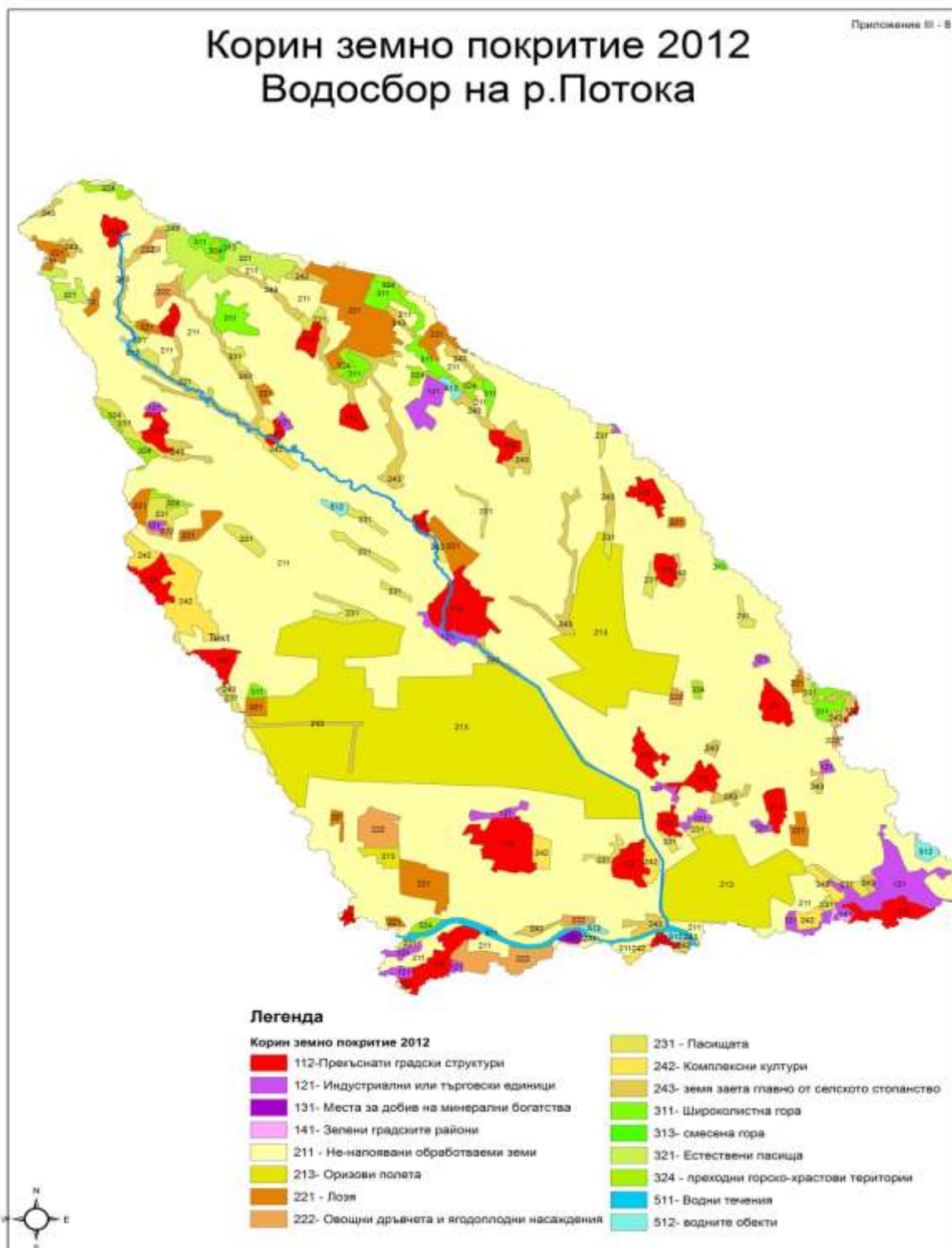
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

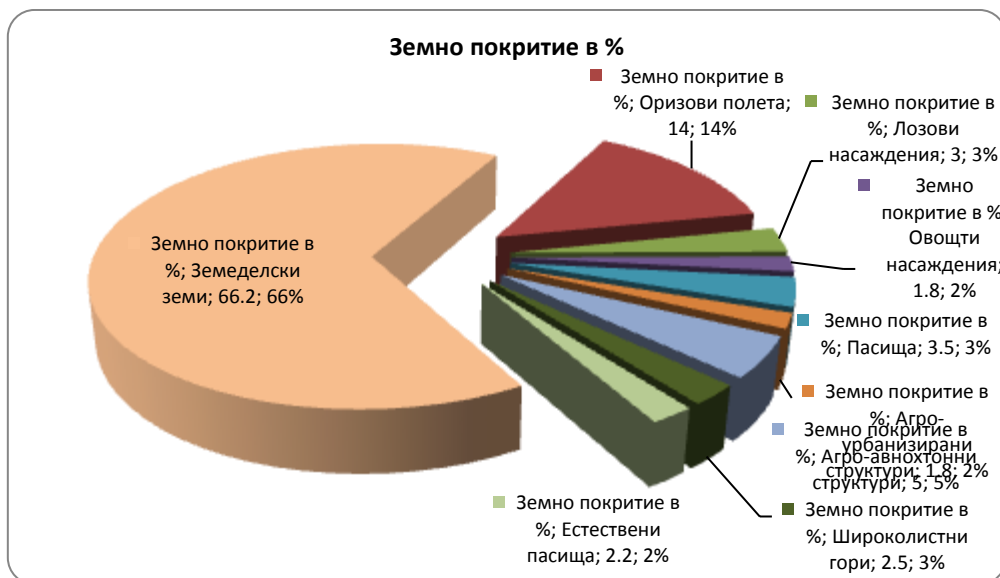
Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Фиг. 2.1.3.1.1-6. Карта на земното покритие във водосбора на р. Потока.

Фиг. 2.1.3.1.1-7. Земно покритие във водосбора на р. Потока

2.1.3.1.2. ИЗКУСТВЕНИ ВОДНИ ОБЕКТИ

В границите на Защитена зона „Оризища Цалапица“ всички останали водни обекти различни от р. Потока са с изкуствен произход. Тук основно става въпрос за мрежа от напоителни и отводнителни канали, част от мащабната напоителна система в района на Пловдивско – Пазарджишкото поле. Дължината само на главните канали на територията на Защитената зона е над 60 км., а общата дължина на мрежата от канали вероятно надхвърля 200 км.

Водите свързани с напояването постъпват в мрежата от канали основно чрез напоителни системи „Алеко-Пазарджик“, „Тополница“ и „Алеко-Потока“.

Напоителна система „Алеко-Пазарджик“ е разположена в долните течения на реките Тополница, Луда Яна и Потока в Пазарджишкия район с напоителна площ възлизаща на 16122 ha. Водните ресурси се задоволяват основно от Баташкия водносилков път чрез канала „Алеко-Потока“, от реките Марица и Тополница със стария канал „Пашаарк“ и подземни води чрез система от кладенци и помпени станции. Каналът „Пашаарк“ води началото си от водохващането на р. Марица и устието на р.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Тополница при гр. Пазарджик, а “Алеко-Потока” започва след долния изравнител на ВЕЦ “Алеко”, пресича с дюкери коритата на реките Пишманка, Чепинска, Марица при с. Злокучене, Тополница и Луда Яна и завършва при р. Потока. Допълнително в него се включват води от р. Марица (от голямото водохранилище при с. Злокучене) по канала “Лисичево-Стряма, от който се подават води в канала “Алеко-Потока”, както и от временното водохранилище на р. Тополница. В крайния участък на канала “Алеко-Потока” между него и р. Потока се намира напоителна система “Алеко-Потока”. Излишните води от канала се поемат след р. Потока от допълнителен отводнителен канал на напоителна система “Тополница”.

Напоителна система “Тополница” обхваща площ която на запад граничи с р. Тополница, на изток с р. Стряма, на север с каналите “Лисичево-Стряма”, а на юг с напоителна система “Алеко-Потока”. Размерът на площта, със запазена инфраструктура е около 36082 ha. Основните водоизточници са яз. “Тополница” и яз. “Пясъчник”, Баташки водносилков път и каскада Белмекен-Сестримо с прехвърлени от тях води. Използват се и местни водоизточници - малки язовири, подземни води и течащи води от р. Луда Яна, р. Стряма и р. Потока, които имат в повечето случаи локално значение.

Напоителната система “Алеко - Потока” е разположена между крайния участък на канала “Алеко - Потока”, напоителния канал Р₁₃ и р. Потока. Тя представлява крайна територия при оползотворяването на водния ресурс от напоителни системи „Алеко – Пазарджик“, „Тополница“ и канала „Пашаарк“. Обхванатата площ със запазена инфраструктура е 3228 ha. В териториалния обхват на напоителната система попада и мрежата от канали в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

Ориентацията на каналите в оризищата е основно в посока запад-изток за главните и югозапад-североизток за второстепенните и локалните канали (фиг. 2.1.3.1.2-1).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.1.3.1.2-1. Опростена схема на организация на мрежата от канали в Оризища Цалапица

Основните канали (собственост на Напоителни системи) имат трапецовидна форма и са с бетонова облицовка, включително и дъното. Тези канали довеждат вода от основни напоителни системи. Значими участъци от тях са с брегова интродуцирана растителност – главно *Amrpha* или високотревни съобщества.

Останалите канали в Защитената зона са предимно землени с U – образна форма и дълбочина от 0,3 до 1,5 м. В коритата им се развиват съобщества както на плаващи (*Potamogeton*, *Lemna minor*), така и полупотопени макрофити (*Typha*, *Phragmites*, *Sparganium*) (фиг. 2.1.3.1.2-2).

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.1.3.1.2-2. Бетонови и землени канали с макрофитни обраствания в Оризища Цалапица

2.1.3.1.3. МРЕЖА ЗА ФИЗИКОХИМИЧЕН И ХИДРОБИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ

Мониторинговата мрежа за анализ на качеството на повърхностните води включва пет пункта проектирани както следва – два на р. Потока, три на главните напоителни канали, довеждащи вода по каналите - “Пашаарк”, “Алеко-Потока” и частично “Лисичево - Стряма”, един позициониран в оризищна клетка (стоящи води).

- Пункт 1. Река Потока при системата от шлюзове.
- Пункт 2. На главен напоителен канал, пренасящ водни количества от канал “Пашаарк”, преди пресичането на пътя Цалапица – Съединение.
- Пункт 3. На главен напоителен канал, пренасящ водни количества от канал “Алеко - Потока”, преди пресичането на пътя Цалапица – Съединение.
- Пункт 4. На главен напоителен канал, пренасящ водни количества от канал “Тополница”, преди пресичането на пътя Цалапица – Съединение.
- Пункт 5. В оризова клетка, стоящи води
- Пункт 6. Река Потока преди мостта на АМ Тракия.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opec.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.3.2. ХИДРОХИМИЯ

2.1.3.2.1. ПРЕДВАРИТЕЛЕН АНАЛИЗ

Анализа на хидрохимичното състояние на водните обекти в Защитена зона „Оризища Цалапица“ е първоначално е използвана информация състоянието на р. Потока след гр. Съединение и съществуващите тенденции, като са използвани данните от провеждания от МОСВ физикохимичен мониторинг в пункт на реката с код BG3MA00581MS0697, локализиран след гр. Съединение.

Река Потока е характеризирана като воден обект II-ра категория. Предвид определянето на реката като силномодифициран воден обект, изискванията за качество на водите съгласно Рамковата Директива за водите 2000/60/ЕС, съответстват на умерено състояние. Предвид това анализа на актуалното състояние на р. Потока е направен спрямо пределно допустимите стойности поместени в таблица 2.1.3.2.1 -1.

Таблица 2.1.3.2.1 -1. Стойности на показателите за мониторинг на повърхностните води съобразени с изискванията на Приложение V към Рамковата Директива за водите 2000/60/ЕС.

№	Физикохимични показатели		Много добро	Добро	Умерено	Лошо	Много лошо	II кат.
1	Активна реакция рН	рН единици	÷	6,5÷8,5	÷	÷	÷	6,5-8,5
2	Температура	°С						
3	Неразтворени вещества	mg/dm ³						50
6	Електропроводимост	µS/cm	700	750	1000	1200	>1200	1300
7	Разтворен кислород	mgO ₂ /dm ³	9,00÷7,00	7,00÷6,00	6,00÷5,00	5,00÷4,00	<4	4
8	Наситеност с кислород в %	%						40
9	БПК ₅	mgO ₂ /dm ³	<2	2÷4	4÷8	8÷20	>20	15
10	ХПК	mgO ₂ /dm ³						70
11	Азот амониев N – NH ₄	mg/dm ³	0,1	0,1÷0,3	0,3÷0,6	0,6÷1,5	>1,5	2
12	Азот нитратен N – NO ₃	mg/dm ³	<0,7	0,7÷2	2÷4	4÷10	>10	10
13	Азот нитритен N – NO ₂	mg/dm ³	<0,03	0,03÷0,06	0,06÷0,09	0,09	>0,09	0,04
14	Ортофосфати P – PO ₄	mg/dm ³						1

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

15	Ортофосфати като Р	mg/dm ³	0,01±0,02 5 / 0,15	0,025±0,06 / 0,4	0,06±0,0 8 / 0,8	0,08±0,1 / 1,2	>0,1 / >1,2	
16	Азот Келдал	mg/dm ³						
17	Азот общ	mg/dm ³	<0,7	0,7±2,5	2,5÷4	4÷10	>10	
18	Фосфор общ като PO ₄	mg/dm ³						2
19	Фосфор Общ като Р	mg/dm ³	<0,025 / <0,2	0,025±0,07 5 / 0,5	0,075±0, 1 / 1	0,1±0,2 / 1,5	>0,2 / >1,5	
20	Нефтопродукти	mg/dm ³						0,3

Предоставените чрез достъп до обществена информация данни за провеждания от МОСВ физикохимичен мониторинг в пункт на р. Потока с код BG3MA00581MS0697, локализиран след гр. Съединение и свързани с основните физикохимични показатели (период от 2010 до 2012 г.) дават възможност за изходна оценка относно състоянието на водите на реката в участъка от Защитената зона (табл. 2.1.3.2.1 -2).

Таблица 2.1.3.2.1 -2. Физикохимични показатели на водите на р. Потока от мониторингов пункт на МОСВ, след гр. Съединение.

№	Показатели	2010				2011				2012		
		II	V	VIII	XI	II	V	VIII	XI	II	V	VIII
1	Активна реакция рН	7,78	8,01	7,34	8,02	8,21	8,04	7,89	8,1	7,9	8,21	8,15
2	Температура	11	17	23,8	12	5,2	21,5	19	10	7	17,8	20
3	Неразтворени вещества	27	23	25	91	<2	160	106	23	90	70	28
6	Електропроводимост	886	862	586	767	964	619	423	945	948	446	504
7	Разтворен кислород	8,7	8	7,9	8,8	9,8	5,6	5,5	9,5	11,3	8,1	7,7
8	Наситеност с кислород в %	81	76	86	75	73	59	60	89	89	83	74
9	БПК ₅	4,5	2,5	52	21	8	2,8	<2	5	3,8	<2	2,5
10	ХПК	17	18	178	54	32	<30	<30	<30	21	24	12
11	Азот амониев N – NH ₄	0,07 4	0,17	0,35	0,24	0,15	0,19	0,37	0,33	0,47	0,25	0,06
12	Азот нитратен N – NO ₃	3,1	2,87	0,058	2	5,7	1,9	0,53	3,3	4,1	1,47	0,53
13	Азот нитритен N – NO ₂	0,04 4	0,08 1	0,011 2	0,072	0,073	0,07 5	0,02 6	0,06 4	0,05 5	0,032	0,0068
14	Ортофосфати Р – PO ₄	0,26 7	0,54	0,162	0,024							
15	Ортофосфати като Р	0,08 9	0,18	0,054	0,008	0,21	0,26	0,08 2	0,13 5	0,17	0,153	0,034

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

16	Азот Келдал	<1	<1	<1	<1	5,4	<1					
17	Азот общ	3,14 4	2,95 1	0,069 2	2,072	11,17 3	2	1,8	5	5,8	1,8	1,2
18	Фосфор общ като PO ₄	0,54	0,54	0,141	0,072							
19	Фосфор общ Като P	0,18	0,18	0,047	0,024	0,21	0,25	0,13	0,12 4	0,26	0,151	0,051
20	Нефтопродукти	0,25	3,5	<0,20	<0,20	<0,20	<0,2 0	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	0,35

2.1.3.2.2. КОНЦЕНТРАЦИЯ НА ОСНОВНИТЕ ФИЗИКОХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА

2.1.3.1.2.1. ПУНКТ 1

Стойностите на основните физикохимичните показатели отчетени при извършените анализи са поместени в таблица 2.1.3.2.2.1-1.

Таблица 2.1.3.2.2.1-1. Физикохимични показатели на водите на р. Потока от мониторингов пункт при системата от шлюзове.

№	Показатели		2013	
			IV месец	VI месец
1	pH	pH единици	7,97	7,6
2	Температура	°C	16,2	21
3	Неразтворени вещества	mg/dm ³		64±2
4	Електропроводимост	µS/cm	663	380
5	Разтворен кислород	mgO ₂ /dm ³	9,34	7,9
6	Наситеност с кислород в %	%	94,5	90,1
7	БПК ₅	mgO ₂ /dm ³	3,1±0,4	13±3
8	ХПК	mgO ₂ /dm ³	12±1	31±2
9	Азот амониен N - NH ₄	mg/dm ³	0,40±0,04	1,01±0,03
10	Азот нитратен N - NO ₃	mg/dm ³	2,7±0,1	1,21±0,06
11	Азот нитритен N - NO ₂	mg/dm ³	0,061±0,002	0,40±0,01
12	Ортофосфати - като P	mg/dm ³	0,219±0,009	0,145±0,006
13	Азот общ	mg/dm ³	3,5±0,7	4,3±0,9
14	Фосфор общ - като P	mg/dm ³	0,32±0,02	0,24±0,02

2.1.3.2.2.2. ПУНКТ 2

Стойностите на основните физикохимичните показатели отчетени при извършените анализи са поместени в таблица 2.1.3.2.2.2-1.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opecw.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.1.3.2.2.2-1. Физикохимични показатели на водите от напоителен канал при Пункт 2.

№	Показатели		2013
			VI месец
1	pH	pH единици	8,87
2	Температура	°C	25,1
3	Неразтворени вещества	mg/dm ³	6,0±0,4
4	Електропроводимост	µS/cm	196
5	Разтворен кислород	mgO ₂ /dm ³	12,6
6	Наситеност с кислород в %	%	154,6
7	БПК ₅	mgO ₂ /dm ³	4,9±0,6
8	ХПК	mgO ₂ /dm ³	20±2
9	Азот амониев N – NH ₄	mg/dm ³	0.29±0.03
10	Азот нитратен N – NO ₃	mg/dm ³	0.27±0.03
11	Азот нитритен N – NO ₂	mg/dm ³	0.018±0.001
12	Ортофосфати - като P	mg/dm ³	<1
13	Азот общ	mg/dm ³	<1
14	Фосфор общ - като P	mg/dm ³	0.13±0.01

2.1.3.2.2.3. ПУНКТ 3

Стойностите на основните физикохимичните показатели отчетени при извършените анализи са поместени в таблица 2.1.3.2.2.3-1.

Таблица 2.1.3.2.2.3-1. Физикохимични показатели на водите от напоителен канал при Пункт 3.

№	Показатели		2013	
			IV месец	VI месец
1	pH	pH единици	8,82	8,31
2	Температура	°C	20,9	25,4
3	Неразтворени вещества	mg/dm ³		10±1
4	Електропроводимост	µS/cm	457	443
5	Разтворен кислород	mgO ₂ /dm ³	19,17	12,3
6	Наситеност с кислород в %	%	215	150,1
7	БПК ₅	mgO ₂ /dm ³	<2*	4,0±0,5
8	ХПК	mgO ₂ /dm ³	<6*	17±2
9	Азот амониев N – NH ₄	mg/dm ³	0,21±0,02	0.31±0.03
10	Азот нитратен N – NO ₃	mg/dm ³	0,079±0,003	0,55±0.02
11	Азот нитритен N – NO ₂	mg/dm ³	0,0054±0,0002	0.127±0.004
12	Ортофосфати - като P	mg/dm ³	0,030±0,002	0.073±0.007
13	Азот общ	mg/dm ³	<1*	<1
14	Фосфор общ - като P	mg/dm ³	0,10±0,01	0.14±0.01

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.3.2.2.4. ПУНКТ 4

Стойностите на основните физикохимичните показатели отчетени при извършените анализи са поместени в таблица 2.1.3.2.2.4-1

Таблица 2.1.3.2.2.4-1. Физикохимични показатели на водите от напоителен канал при Пункт 4.

№	Показатели		2013	
			IV месец	VI месец
1	pH	pH единици	7,85	7,71
2	Температура	°C	21,9	21,8
3	Неразтворени вещества	mg/dm ³		13±1
4	Електропроводимост	µS/cm	710	398
5	Разтворен кислород	mgO ₂ /dm ³	10,96	7,94
6	Наситеност с кислород в %	%	129,6	93,4
7	БПК ₅	mgO ₂ /dm ³	8±2	3,4±0,4
8	ХПК	mgO ₂ /dm ³	26±2	12±1
9	Азот амониен N - NH ₄	mg/dm ³	0,22±0,02	0.25±0.02
10	Азот нитратен N - NO ₃	mg/dm ³	1,42±0,07	0,87±0.04
11	Азот нитритен N - NO ₂	mg/dm ³	0,0071±0,0003	0.019±0.001
12	Ортофосфати - като P	mg/dm ³	<0,01*	0.026±0.003
13	Азот общ	mg/dm ³	1,9±0,4	1,5±0,3
14	Фосфор общ - като P	mg/dm ³	0,092±0,009	0.13±0.01

2.1.3.2.2.5. ПУНКТ 5

Стойностите на основните физикохимичните показатели отчетени при извършените анализи са поместени в таблица 2.1.3.2.2.5-1.

Таблица 2.1.3.2.2.5-1. Физикохимични показатели на водите от напоителен канал при Пункт 4.

№	Показатели		2013
			VI месец
1	pH	pH единици	16.6.2013
2	Температура	°C	8,24
3	Неразтворени вещества	mg/dm ³	33,6
4	Електропроводимост	µS/cm	8,0±0,6
5	Разтворен кислород	mgO ₂ /dm ³	233
6	Наситеност с кислород в %	%	9,95
7	БПК ₅	mgO ₂ /dm ³	140,5
8	ХПК	mgO ₂ /dm ³	5,1±0,6
9	Азот амониен N - NH ₄	mg/dm ³	26±2
10	Азот нитратен N - NO ₃	mg/dm ³	0.29±0.03
11	Азот нитритен N - NO ₂	mg/dm ³	<0,04
12	Ортофосфати - като P	mg/dm ³	0.013±0.001
13	Азот общ	mg/dm ³	<1
14	Фосфор общ - като P	mg/dm ³	0.11±0.01

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

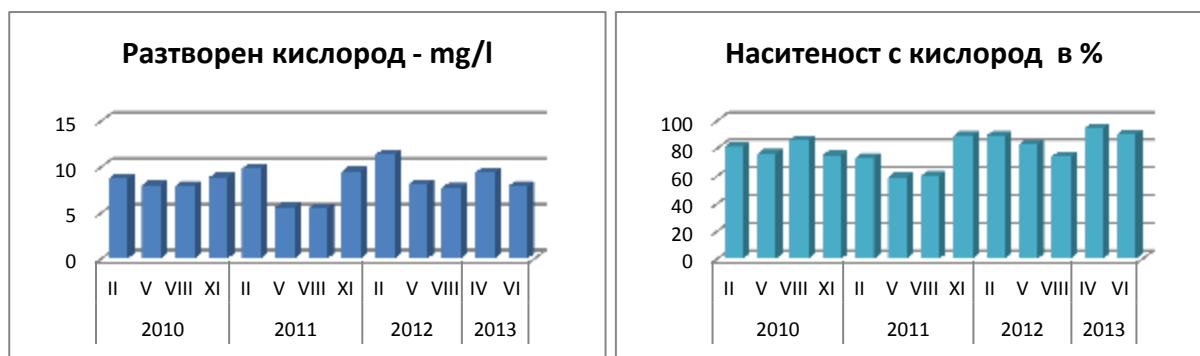

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.3.2.3. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ ПО ФИЗИКОХИМИЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ

2.1.3.2.3.1. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ НА Р. ПОТОКА

Анализирайки резултатите от отчетените стойности на общите физико-химични показатели би могло да се изведе заключението за слаба тенденция към общо подобряване в състоянието на водите на р. Потока след гр. Съединение, в обхвата на Защитена зона „Оризища Цалапица“. Това становище трябва да се приеме с известна условност предвид късият статистически ред от данни. Годишната динамика в стойностите на физикохимичните фактори – активна реакция, електропроводимост (фиг. 2.1.3.2.3.1-5), кислороден режим (фиг. 2.1.3.2.3.1-1), биоразградимост (фиг. 2.1.3.2.3.1-4), концентрациите на минералните форми на азота (амониев, нитритен, нитратен) и общия азот (фиг. 2.1.3.2.3.1-2) определят състоянието на водите като умерено в съответствие с нормите за II – ра категория, с някои еднократни превишавания в концентрациите (за азотните показатели). Трайно неблагоприятни са наблюдаваните тенденции свързани с концентрацията на фосфатите, общия фосфор (фиг. 2.1.3.2.3.1-3) и неразтворените вещества (фиг. 2.1.3.2.3.1-5). Средните годишни концентрации на тези вещества съответстват на лошо състояние на водите.

Фиг. 2.1.3.2.3.1-1. Тенденции на изменение съдържанието на разтворен кислород и наситеност с кислород.

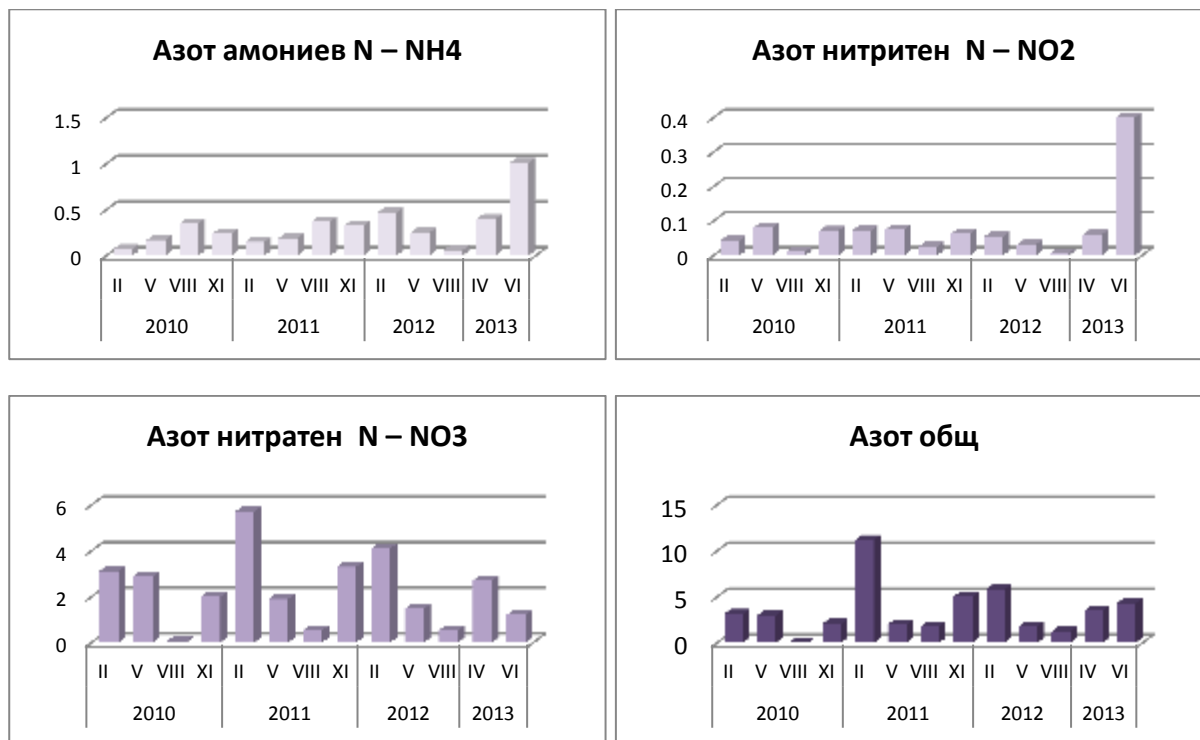
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

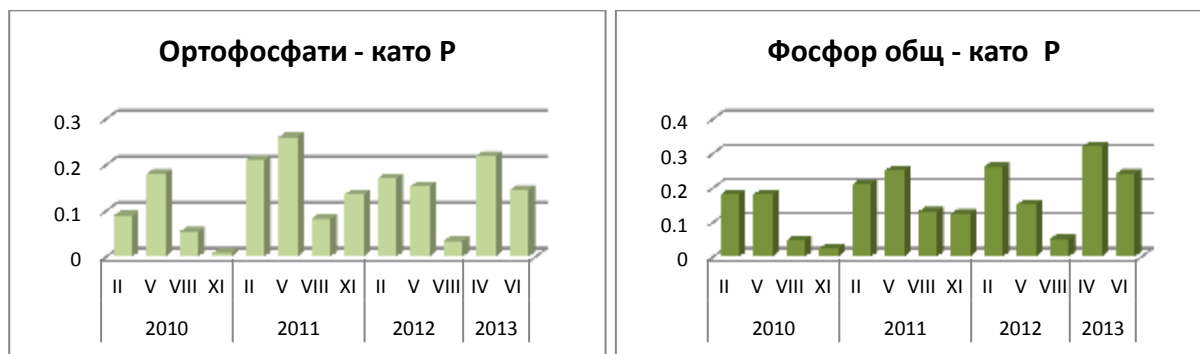
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

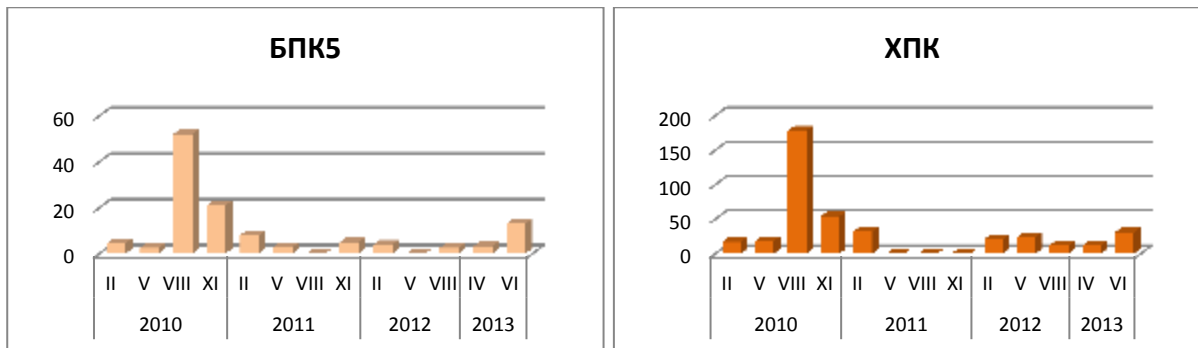
Фиг. 2.1.3.2.3.1-2. Тенденции на изменение съдържанието на амониен азот (N-NH₄), нитритния азот (N-NO₂), нитратния азот (N-NO₃) и общия азот (Total - N).

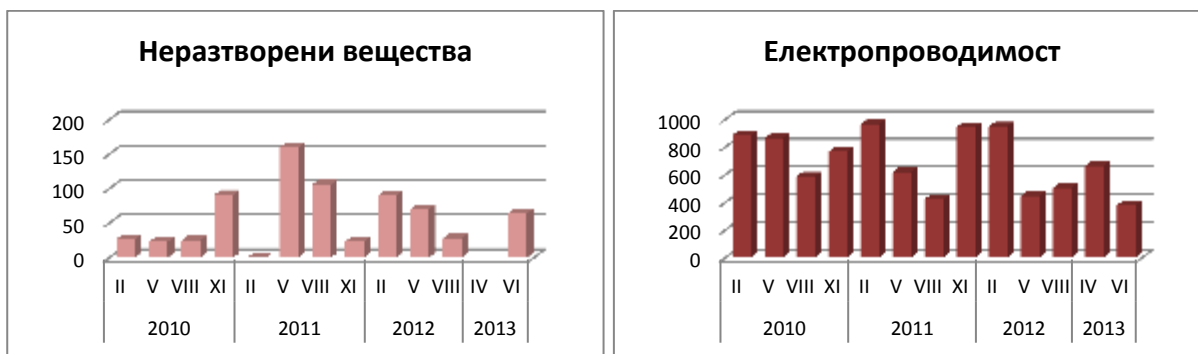
Фиг. 2.1.3.2.3.1-3. Тенденции на изменение съдържанието на фосфати и общ фосфор.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Фиг. 2.1.3.2.3.1-4. Тенденции на изменение в стойностите на BPK₅ и BPK₆.

Фиг. 2.1.3.2.3.1-5. Тенденции в изменение концентрацията на неразтворени вещества и електропроводимостта.

Във връзка с характеризирани на повърхностните води са идентифицирани основните емитери в района на гр. Съединение които заустват в р. Потока или свързаните с нея дерета над обследвания участък, влизащ в обхвата на Защитена зона „Оризища Цаланица“ (табл. 2.1.3.2.3.1-1).

Таблица 2.1.3.2.3.1-1. Емитери в района на гр. Съединение, заустващи в р. Потока или свързани с нея дерета над обследвания участък.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Наименование на собственика	Наименование на обекта	Вид на обекта	Характеристика на заустването	Разрешено годишно зауствано количество м ³ /г.
"Аладин дюнер" ООД	Предприятие за месни продукти и заготовки "Еливекс"	Канализационна система на производствено предприятие.	Смесен поток на отпадъчни води	13000
ЕТ "Аргилашки - Микрон"	Цех за колбаси	Канализационна система на производствено предприятие.	Смесен поток на отпадъчни води	2805
"Щека електроник България" ЕООД	Предприятие за производство на електронни уреди и компоненти.	Канализационна система на производствено предприятие.	Смесен поток на отпадъчни води	1180
"Аладин Техноклима" ООД	Предприятие за месни продукти и заготовки "еливекс"	Канализационна система на производствено предприятие.	Смесен поток на отпадъчни води	13000
"Раух Шпек" АД	Предприятие за производство на сурово сушени салами и деликатеси.	Канализационна система на производствено предприятие.	Смесен поток на отпадъчни води	102400
"Винпром Пещера" АД	Винарска изба	Канализационна система на производствено предприятие.	Битови води	359
"Винпром Пещера" АД	Винарска изба	Канализационна система на производствено предприятие.	Промишлени води	504
"ИТД Готмар" ЕООД – гр. Съединение	Фабрика за производство на пластмасови опаковки	Канализационна система на производствено предприятие.	Смесен поток на отпадъчни води	85900
"ИТД Готмар" ЕООД – гр. Съединение	Фабрика за производство на пластмасови опаковки	Канализационна система на производствено предприятие.	Битови води	200

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Община Съединение	Селищна канализация на гр. Съединение и пречиствателна станция за битови отпадъчни води.	Канализационна система на населено място.	Битови води	500871,25
----------------------	--	---	-------------	-----------

2.1.3.2.3.2. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ В МРЕЖАТА ОТ КАНАЛИ

Концентрациите на наблюдаваните вещества във водите за напояване като цяло са в нормите (табл. 2.1.3.2.2.2-1, табл. 2.1.3.2.2.3-1 и табл. 2.1.3.2.2.4-1). Отчетени са еднократни превишения е има при показателите рН - 8,82 (Пункт 3), нитритен азот - 0,127 mg/l (Пункт 3), общ фосфор – 0,13 до 0,14 mg/l във всички пунктове.

Състоянието на водите в оризовите клетки са в корелация с тези в напоителните канали и не показват значими негативни отклонение в стойностите на наблюдаваните физикохимични показатели (табл. 2.1.3.2.2.5-1).

2.1.3.2.4. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ ПО СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИ И ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

В петте мониторингови пункта на водни обекти в територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“, беше проведено обследване във връзка на съдържанието на опасни и приоритетни вещества в повърхностните води.

При анализа са използвани методите за изпитване - БДС 17.1.4.04:1980; БДС EN 1899-2:2004; ISO 15705:2002; БДС ISO 7150-1:2002; БДС EN 26777:1997; БДС ISO 7890-3:1998; БДС EN 12260:2004; БДС EN ISO 6878:2005; БДС EN ISO 17294-2:2005; ВВЛМ 1012/2010; ВВЛМ 1015/2010; ВВЛМ 1014/2010; БДС EN 12918:2004; БДС EN ISO 15680:2004

Резултатите относно съдържанието на опасни и приоритетни вещества са поместени в таблица 2.1.3.2.4-1.

Таблица 2.1.3.2.4-1. Съдържание на опасни и приоритетни вещества в повърхностните води на Защитената зона.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Показател	Единица	Резултати				
			Пункт 1	Пункт 2	Пункт 3	Пункт 4	Пункт 5
10	Олово	µg/dm ³	<0,1	<0,1	<0,1	<0,1	<0,1
11	Кадмий	µg/dm ³	<0,05	<0,05	<0,05	<0,05	<0,05
12	Никел	µg/dm ³	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
13	Живак	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
14.1	Симазин	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
14.2	Атразин	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
14.3	Трифлуралин	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
14.4	Алахлор	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.1	α-НСН	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.2	β-НСН	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.3	γ-НСН	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.4	δ-НСН	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.5	ε-НСН	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.6	Алдрин	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.7	Изодрин	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.8	Диелдрин	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.9	Ендрин	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.10	α-Ендосулфан	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.11	β-Ендосулфан	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.12	2,4' - ДДД	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.13	4,4' - ДДД	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.14	2,4' - ДДТ	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.15	4,4' - ДДТ	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.16	2,4' - ДДЕ	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15.17	4,4' - ДДЕ	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
16.1	Пентахлорбензен	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
16.2	Хексахлорбензен	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
17.1	Хлорпирифос	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
17.2	Хлорфенвинфос	µg/dm ³	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
18.1	Дихлорметан	µg/dm ³	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4
18.2	Трихлорметан	µg/dm ³	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4
18.3	Тетрахлорметан	µg/dm ³	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4
18.4	1,2- дихлоретан	µg/dm ³	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4
18.5	Бензен	µg/dm ³	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4

Резултати от изпитването са по – малки от границата на количествено определяне на методите, което показва, че **липсват концентрации от опасни и приоритетни вещества в повърхностните води на Защитената зона** – р. Потока, напоителни канали, оризови клетки.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.3.3. ХИДРОБИОЛОГИЯ

2.1.3.3.1 ИХТИОФАУНА

Водните обекти в проектната територия с изключение на р. Потока имат антропогенен произход и роля в стопанските дейности свързани с оризопроизводството и отглеждането на други земеделски култури. В тази връзка водните нива са силно зависими от етапа на който се намират земеделските култури, а в неактивния есенно-зимен период практически мрежата от канали остава суха. Временният характер на водните нива в мрежата от канали създава много екстремни състояния довеждащи нередко до пълна елиминация на рибното население.

Първоначалните данни относно ихтиофауната в р. Потока, събрани от участък при южната граница на Защитената зона установяват наличие на 6 вида - обикновена кротушка (*Gobio gobio*), маришка мряна (*Barbus cyclolepis*), речен кефал (*Squalius orphaeus*), скобар (*Chondrostoma nassus*), скобар (*Carassius gibelio*), щипок (*Cobitis strumicae*). Два от видовете - маришката мряна и щипока са с висок консервационен статус, включени в Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните хабитати и видове. Вероятно реката има роля при миграцията на скобара (*Chondrostoma nassus*) тъй като при обследването в участък от около 150 м² са установени над хиляда индивида от три размерни групи, като най-големите са около 25 см абсолютна дължина на тялото.

Обследването на р. Потока в рамките на изготвянето на Плана за управление установява четири вида – сребриста каракуда (*Carassius gibelio*), псевдоразбора (*Pseudorasbora parva*), горчивка (*Rhodeus amarus*), щипок (*Cobitis strumicae*) в два пункта от р. Потока през месец април.

Пълният списък на установените в речния участък осем вида риби са описани в таблица 2.1.3.3.1-1.

Таблица 2.1.3.3.1-1. Видов състав на ихтиофауната в р. Потока в обхвата на Защитена зона „Оризища Цалапица“.

№	Вид	Латинско наименование
1	Обикновена кротушка	<i>Gobio gobio</i>
2	Маришка мряна	<i>Barbus cyclolepis</i> *
3	Речен кефал	<i>Squalius orphaeus</i>
4	Скобар	<i>Chondrostoma nassus</i>
5	Сребриста каракуда	<i>Carassius gibelio</i>
6	Щипок	<i>Cobitis strumicae</i> *
7	Псевдоразбора	<i>Pseudorasbora parva</i>
8	Горчивка	<i>Rhodeus amarus</i>

* са видове, включени в Приложение II към Директива 92/43/ЕЕС.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Структурата на рибната популация в двата пункта е представена в таблица 2.1.3.3.1-2 и таблица 2.1.3.3.1-3. Различията до голяма степен са повлияни от индивидуалните особености на двете местообитания (табл. 2.1.3.3.1-4).

Таблица 2.1.3.3.1-2. Популационна характеристика ихтиофауната в р. Потока при Пункт 1.

Вид	Брой екземпляри	Численост в %	Численост инд./ха	биомаса	Биомаса в %	Биомаса кг/ха	Абсолютна доминантност
<i>Carassius gibelio</i>	10	40 %	1600	65,4	67 %	10,46	55 %
<i>Cobitis strumicae</i>	15	60 %	2400	32,3	33 %	5,17	45 %
Всичко	25			97,7			
На 100 м²	50			195,4			

Таблица 2.1.3.3.1-3. Популационна характеристика ихтиофауната в р. Потока при Пункт 6.

Вид	Брой екземпляри	Численост в %	Численост инд./ха	Биомаса	Биомаса в %	Биомаса кг/ха	Абсолютна доминантност
<i>Carassius gibelio</i>	9	25 %	720	97,1	65 %	7,77	45 %
<i>Pseudorasbora parva</i>	2	6 %	160	3,2	2 %	0,26	5 %
<i>Rhodeus amarus</i>	5	14%	400	7,7	5 %	0,62	10 %
<i>Cobitis strumicae</i>	20	55 %	1600	41,8	28 %	3,34	40 %
Всичко	36			149,8			
На 100 м²	36			149,8			

Таблица 2.1.3.3.1-4. Характеристика на биотопните условия в двата пункта свързани с анализа на ихтиофауната в р. Потока.

Характеристики	Пункт 1	Пункт 6
Вирове в трансекта	Няма	Няма
Бързеи в трансекта	1	1
„Мокра“ ширина на Реката (m)	5	8
Дължина на трансекта (m)	25	50
Средна дълбочина на трансекта (m)	0,2	0,60

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици VG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Обща риболовна площ (m ²)	50	100
Водно ниво	Ниско	Ниско
Прозрачност на водата	Мътна	Бистра
Скорост на водното течение	бавно (под 0,2 м/сек.)	бавно (под 0,2 м/сек.)
Крайбрежна растителност (хелофити)	Слабо обрастване на места с тръстика	Обрастване на места с тръстика
Характер на речното дъно	70% тиня и 30 % камъни	30% тиня, 50% пясък и 20 % дребни камъни
Бряг	Двустранно андигиран	Двустранно андигиран
Дървета покрай речния бряг (на разстояние 20 m от течението)	Единични върби	Единични върби

Навлизането на видовете в мрежата от канали става чрез преноса на водния ресурс от основните водоизточници – р. Марица, р. Тополница, яз. „Тополница“, както и при миграции от р. Потока. Установените видове са два - сребриста каракуда (*Carassius gibelio*) и щипок (*Cobitis strumicae*) и в основната си част са временно навлизащи в изкуствените канали.

Мястото на рибната фауна в изкуствената екосистема на оризищата е доста важно, защото от видовия състав и числеността на рибните популации зависи количеството и видовия състав на дънната зооценоза, която е в основата на стабилността на екосистемата. От своя страна рибите са важно условие за съществуването на устойчиви популации от рибоядни птици.

За определяне на екологичния потенциал на р. Потока, използвайки БЕК – рибна фауна е използван Базирания на Риби Индекс (БРИ v.1.8/26.3.2010), разработен от Михов (2011). На база на заложените променливи и установения видов състав екологичния потенциал в двата пункта на р. Потока е определен като **лош** (табл. 2.1.3.3.1-5).

Таблица 2.1.3.3.1-5. Екологичен потенциал, използвайки БЕК – рибна фауна е използван Базирания на Риби Индекс.

Пункт	Стойност на BRI	Екологичен потенциал
Пункт 1	0,22	Лош
Пункт 6	0,27	Лош

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.3.3.2. МАКРОЗООБЕЗГРЪБНАЧНИ СЪОБЩЕСТВА

Първоначалната информация относно съобществата от макробезгръбначни (макрозообентос) в р. Потока в участъка след гр. Съединение обхваща данните от хидробиологичния мониторинг извършван от МОСВ в период от 2007 до 2012 г. В таблица 2.1.3.3.2-1 са включени установените таксони и тяхното присъствие в дънните съобщества. На база взетите проби е определен Биотичен индекс (БИ) – 2 през 2007 и 2009 г. и БИ – 2,5 през 2010 и 2012 г.

Таблица 2.1.3.3.2-1. Таксономична структура на съобществата от макробезгръбначни в периода 2007 – 2012 г.

№	Таксон	2007	2009	2010	2012
1	<i>Eiseniella tetraedra</i>				Е
2	<i>Tubificidae</i>	СД	СД	П	П
3	<i>Erpobdella spp.</i>	Е	П	П	П
4	<i>Helobdella stagnalis</i>	Е	Е		
5	<i>Ancylus fluviatilis</i>			П	
6	<i>Physa spp.</i>			Е	Е
7	<i>Asellus aquaticus</i>	Ч	П	Ч	Е
8	<i>Gammarus spp.</i>				Е
9	<i>Baetis spp.</i>	Е	П	СД	Ч
10	<i>Caenis spp.</i>			Е	Е
11	<i>Ephemerella spp.</i>	П	Е		
12	<i>Rhyacophila spp.</i>	П	П		
13	<i>Hydropsyche spp.</i>			П	
14	<i>Simuliidae</i>	Ч	Ч	Ч	Ч
15	<i>Chironomidae</i>	Д	СД	СД	СД
16	<i>Tipula spp.</i>			Е	

Е – единични таксони до 5 инд.; П – присъстващи таксони - 6 до 20 инд.; Ч – често срещащи се таксони - 21 до 50 инд.; СД – субдоминантни таксони от 51 до 100 инд.; Д – доминантни таксони над 100 инд.

От така приложените данни може да се направи заключение, че съществува макар и слаба тенденция към промени в съобществата от макробезгръбначни, що се касае до тяхната структура. През 2007 г. съществува ясно изразен доминиращ комплекс от толерантните към замърсяване и много толерантни форми като *Chironomidae* и *Tubificidae* в дънните съобщества. Значително по-редки са чувствителните и относително толерантните таксони - *Rhyacophila spp.*, *Ephemerella spp.*, *Baetis spp.*

В пробите от 2010 и 2012 г. доминиращия таксономичен състав на дънните съобщества има известно развитие, като в него присъстват освен *Chironomidae* и по-

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

чувствителни на замърсяване форми като *Baetis spp.* и *Simuliidae*. От друга страна индикатори за тежко замърсяване като *Tubificidae* са с по-незначително участие. В групата на единично срещащите се таксони (до 5 инд.) присъстват основно толерантни форми - *Eiseniella tetraedra*, *Physa spp.*, *Asellus aquaticus*.

Обследването за целите на Плана за управление установи общо 22 различни таксона (видове) макрозообентосни организми (табл. 2.1.3.3.2-1) в проби събирани от всички представени субстрати по метода на мултихабитатното пробонабиране (ISO 10870:2012) в неговия адаптиран за България вариант (Cheshmedjiev et al, 2011).

Таблица 2.1.3.3.2-2. Таксономичен състав на макрозообентоса (екз./проба) и трофичен статут на отделните таксони.

Таксон	трофичен статус	Пункт 1	Пункт 2	Пункт 3	Пункт 6
TURBELLARIA Dugesiidae <i>Dugesia sp.</i>	SC/PR				10
OLIGOCHAETA Lumbricidae <i>Eiseniella tetraedra</i> (Savigny 1826)	FL/DF		4		
HIRUDINEA Erpobdellidae <i>Erpobdella sp.</i>	PR	2	6	1	4
GASTROPODA Planorbidae cf. <i>Planorbis planorbis</i> (Linnaeus 1758) cf. <i>Planorbarius corneus</i> (Linnaeus 1758) Lymnaeidae <i>Lymnaea stagnalis</i> (Linnaeus 1758) <i>Radix auricularia</i> (Linnaeus 1758) <i>Radix ovata</i> (Draparnaud, 1805)	FL FL SC SC SC		3 167	4	1 6 2
BIVALVIA Sphaeriidae <i>Sphaerium sp.</i> Unionidae <i>Unio pictorum</i> (Linnaeus 1758)	FL FL		17 2	1	3
AMPHIPODA Gammaridae <i>Gammarus sp.</i>	SC				22
ISOPODA Aselidae <i>Asellus aquaticus</i> (Linnaeus 1758)	SC	9		8	18

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

EPHEMEROPTERA					
Baetidae					
<i>Baetis sp.</i>	SC/CG	35	2	49	16
Ephemerellidae					
<i>Serratella ignita</i> (Poda 1761)	SH/CG	1		8	
Caenidae					
<i>Caenis sp.</i>	DF	1	2	1	
TRICHOPTERA					
Hydropsychidae					
<i>Hydropsyche sp.</i>	CL	3		18	57
ODONATA					
Calopterygidae					
<i>Calopteryx sp.</i>	PR	1			7
Gomphidae					
<i>cf. Gomphus sp.</i>	PR				4
COLEOPTERA					
Coleoptera imago, cf. <i>Colymbetinae</i>	SH/PR	2	2		2
DIPTERA					
<i>Chironomidae g. sp.</i>		5	10	21	
<i>Chironomus plumosus</i> (Linnaeus 1758)	DF	1		1	
<i>Simuliidae g. sp.</i>	FL	4		165	25

Легенда: DF- детритофаги; PR- хищници; FL – филтратори; CL – събирачи; SC – гризещи; SH – стържещи.

При екологичния анализ на макробезгръбначните съобщества във водните обекти на Защитената зона са използвани:

- **Трофичният индекс RETI/PETI** (използван е варианта PETI), отразява въздействията върху екологичното състояние под въздействие на антропогенен импакт и съответната промяна на трофичните ресурси във водната екосистема. Индексът е особено чувствителен не само спрямо органично натоварване, но и по отношение на други въздействия: хидроморфологични промени, характер на дъното, скорост на течението и др (фиг. 2.1.3.3.2-1).
- **Биотичен индекс** - Биотичният индекс, изчислен за всички изследвани пунктове определя екологичното им състояние като умерено (фиг. 2.1.3.3.2-2).

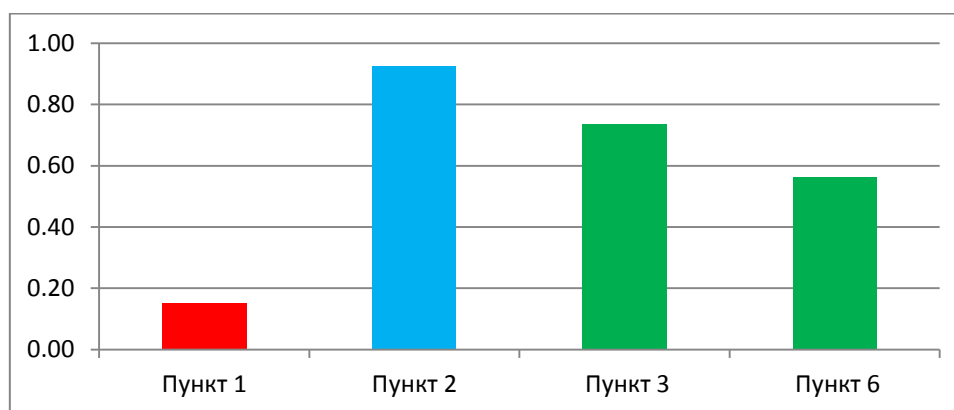

Решения за
по-добър живот

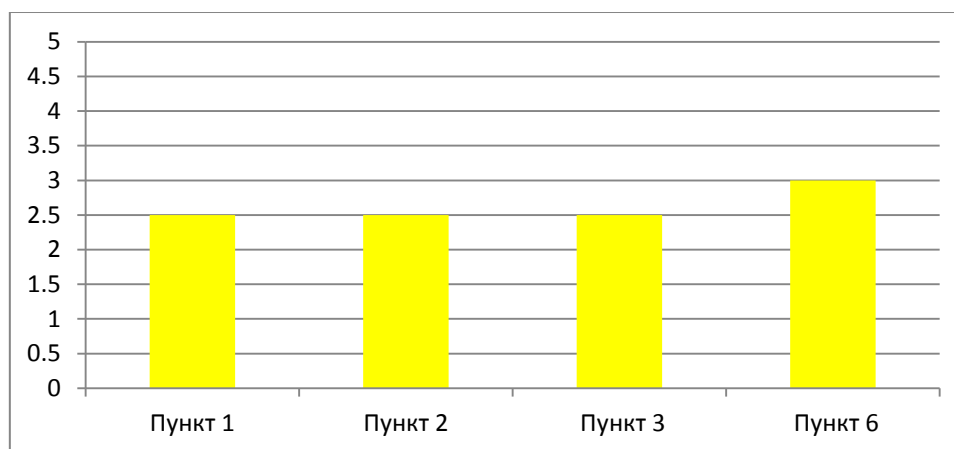

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- **Опростената метрика „Общ брой таксони“** представлява броя ключови групи (родове или семейства), с които се изчислява Биотичен индекс (фиг. 2.1.3.3.2-3).

Фиг. 2.1.3.3.2-1. Екологично състояние на изследваните пунктове, оценено по трофичен индекс RETI. Легенда: синьо = много добро състояние; зелено = добро състояние, червено = лошо състояние.

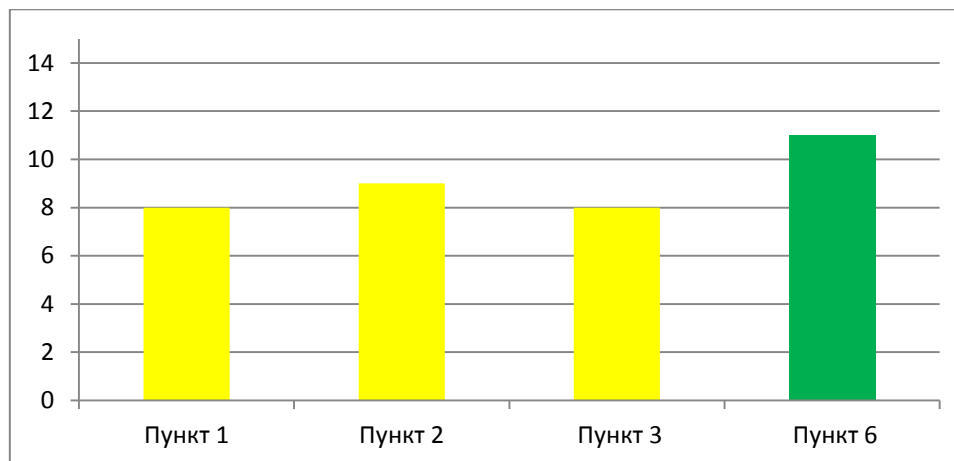
Фиг. 2.1.3.3.2-2. Екологично състояние на изследваните пунктове, оценено по Биотичен индекс. Легенда: жълто = умерено състояние.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.1.3.3.2-3. Екологично състояние на изследваните пунктове, оценено по общ брой таксони (ОБТ) според Биотичен индекс. Легенда: зелено = добро състояние; жълто = умерено състояние.

2.1.3.3.3. ФИТОБЕНТОСНИ СЪОБЩЕСТВА

Оценката на фитобентосните съобщества (кремъчни водорасли) в р. Потока беше извършена на база установените и поместени в таблица 2.1.3.3.3-1 таксони и тяхната численост.

Таблица 2.1.3.2.3-1. Видов състав и численост на диатомовите водорасли в двата пункта на р. Потока.

No	Видов състав	Код	Пункт 1	Пункт 6
			Брой	Брой
1	<i>Achnantheidium minutissimum</i>	ADMI	11	32
2	<i>Adlafia minuscula</i>	ADMS		1
3	<i>Amphora copulata</i>	ACOP	1	
4	<i>Amphora pediculus</i>	APED	3	84
5	<i>Cocconeis pediculus</i>	CPED		1
6	<i>Cocconeis placentula</i> var. <i>lineata</i>	CPLI	8	36
7	<i>Cyclotella meneghiniana</i>	CMEN	1	1
8	<i>Cyclotella ocellata</i>	COCE	1	
9	<i>Cymbella compacta</i>	CCMP	3	
10	<i>Encyonema minutum</i>	ENMI	7	
11	<i>Encyonema ventricosum</i>	ENVE	6	
12	<i>Eolimna minima</i>	EOMI		3
13	<i>Eolimna subminuscula</i>	ESBM	121	49
14	<i>Fragilaria ulna</i>	FULN	3	1
15	<i>Gomphonema acuminatum</i>	GACU	1	
16	<i>Gomphonema italicum</i>	GITA	1	

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

17	<i>Gomphonema micropus</i>	GMIC		1
18	<i>Gomphonema olivaceum</i> var. <i>olivaceum</i>	GOLI	4	17
19	<i>Gomphonema parvulum</i>	GPAR	1	4
20	<i>Gomphonema parvulum</i> f. <i>saprophilum</i>	GPAS	1	
21	<i>Gyrosigma attenuatum</i>	GYAT		1
22	<i>Luticola goeppertiana</i>	LGOE	1	
23	<i>Mayamaea atomus</i> var. <i>permitis</i>	MAPE	79	15
24	<i>Navicula antonii</i>	NANT	1	5
25	<i>Navicula capitatoradiata</i>	NCPR	3	4
26	<i>Navicula cryptocephala</i>	NCRY	1	1
27	<i>Navicula cryptotenella</i>	NCTE	40	8
28	<i>Navicula gregaria</i>	NGRE	9	3
29	<i>Navicula lanceolata</i>	NLAN	1	4
30	<i>Navicula radiosa</i>	NRAD	1	
31	<i>Navicula reichardtiana</i>	NRCH	24	6
32	<i>Navicula tripunctata</i>	NTPT	10	39
33	<i>Navicula trivialis</i> var. <i>trivialis</i>	NTRV	1	2
34	<i>Navicula veneta</i>	NVEN	5	
35	<i>Nitzschia amphibia</i>	NAMP	4	34
36	<i>Nitzschia capitellata</i>	NCPL	31	2
37	<i>Nitzschia constricta</i>	NCOT		1
38	<i>Nitzschia debilis</i>	NDEB	1	
39	<i>Nitzschia dissipata</i> var. <i>dissipata</i>	NDIS	5	53
40	<i>Nitzschia dubia</i>	NDUB	1	
41	<i>Nitzschia fonticola</i>	NFON	7	29
42	<i>Nitzschia inconspicua</i>	NINC	1	
43	<i>Nitzschia linearis</i> var. <i>linearis</i>	NLIN	10	11
44	<i>Nitzschia palea</i>	NPAL	29	10
45	<i>Planothidium frequentissimum</i>	PLFR	7	52
46	<i>Rhoicosphenia abbreviata</i>	RABB	4	2
47	<i>Stephanodiscus tenuis</i>	STTU		1
48	<i>Surirella angusta</i>	SANG		1
49	<i>Surirella brebissonii</i>	SBRE	14	3
50	<i>Surirella brebissonii</i> var. <i>kuetzingii</i>	SBKU	8	
51	<i>Thalassiosira pseudonana</i>	TPSN	1	
SUM			472	517

В мрежата от напоителни канали бяха установени 41 таксона (табл. 2.1.3.3.3-2).

Таблица 2.1.3.3.3-2. Видов състав и численост на диатомовите водорасли в двата пункта на напоителни канали в защитена зона „Оризища Цаланица“.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No	Видов състав	Код	Пункт 2	Пункт 3
			Брой	Брой
1	<i>Achnanthes ploenensis</i> var. <i>gessneri</i>	APGE	23	
2	<i>Achnanthidium eutrophilum</i>	ADEU		1
3	<i>Achnanthidium minutissimum</i>	ADMI	16	12
4	<i>Achnanthidium pyrenaicum</i>	ADPY	2	8
5	<i>Achnanthidium subatomus</i>	ADSU		2
6	<i>Amphora copulata</i>	ACOP	14	
7	<i>Caloneis bacillum</i>	CBAC	1	
8	<i>Cocconeis pediculus</i>	CPED	41	19
9	<i>Cocconeis placentula</i> var. <i>euglypta</i>	CPLE	132	55
10	<i>Cyclotella meneghiniana</i>	CMEN	3	
11	<i>Cyclotella ocellata</i>	COCE		1
12	<i>Cymbella compacta</i>	CCMP		2
13	<i>Diatoma vulgare</i>	DVUL		13
14	<i>Encyonema minutum</i>	ENMI	8	9
15	<i>Eolimna minima</i>	EOMI	24	7
16	<i>Eolimna subminuscula</i>	ESBM	9	8
17	<i>Fragilaria ulna</i>	FULN		1
18	<i>Gomphonema minutum</i>	GMIN	16	1
19	<i>Gomphonema parvulum</i>	GPAR	12	
20	<i>Gomphonema pumilum</i>	GPUM	2	
21	<i>Gomphonema pumilum</i> var. <i>rigidum</i>	GPRI		134
22	<i>Melosira varians</i>	MVAR		1
23	<i>Navicula capitatoradiata</i>	NCPR	1	2
24	<i>Navicula cryptocephala</i>	NCRY	1	
25	<i>Navicula cryptotenelloides</i>	NCTO		11
26	<i>Navicula gregaria</i>	NGRE	12	6
27	<i>Navicula lanceolata</i>	NLAN		9
28	<i>Navicula reichardtiana</i>	NRCH	11	5
29	<i>Navicula</i> spp.	NASP		7
30	<i>Navicula tripunctata</i>	NTPT		6
31	<i>Navicula viridula</i>	NVIR	1	

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

32	<i>Nitzschia amphibia</i>	NAMP	39	21
33	<i>Nitzschia dissipata</i> var. <i>dissipata</i>	NDIS	13	
34	<i>Nitzschia fonticola</i>	NFON	18	14
35	<i>Nitzschia frustulum</i> var. <i>frustulum</i>	NIFR		5
36	<i>Nitzschia inconspicua</i>	NINC		3
37	<i>Nitzschia palea</i>	NPAL		1
38	<i>Nitzschia palea</i> var. <i>debilis</i>	NPAD	1	
39	<i>Nitzschia perminuta</i>	NIPM		4
40	<i>Planothidium frequentissimum</i>	PLFR		32
41	<i>Rhoicosphenia abbreviata</i>	RABB		18
SUM			400	418

Стойността на диатомейния индекс IPS в мониторинговите пунктове на р. Потока определят съответно **лошо** и **умерено** състояние на водите по Биологичния елемент за качество (БЕК) – фитобентос (табл. 2.1.3.3.3-3).

Таблица 2.1.3.3.3-3. Оценка на състояние на водите на р. Потока по БЕК – фитобентос

	Пункт 1	Пункт 6
Стойност на диатомеен индекс IPS/20:	8,10	13,00
Екологично състояние по ФБ:	лошо	умерено

Стойността на диатомеения индекс (IPS/20) в мониторинговите пунктове от напоителни канали определят съответно средно/добро и добро състояние на водите по Биологичния елемент за качество (БЕК) – фитобентос (табл. 2.1.3.3.3-4).

Таблица 2.1.3.3.3-4. Оценка на състояние на водите в напоителните канали по БЕК – фитобентос

	Пункт 2	Пункт 3
Стойност на диатомеен индекс IPS/20:	12,80	15,00
Екологично състояние по ФБ:	средно/добро Добър екологичен потенциал (изкуствен канал)	добро Близко до максимален екологичен потенциал за изкуствени канали

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opew.government.bg

2.1.3.3.4. МАКРОФИТНИ СЪОБЩЕСТВА

Река Потока е от силно хетерогенен тип, с пясъчен субстрат, органични седименти и в някои случаи чакълест субстрат. Тя е коригирана и дигирана. Речното течение е слабо до умерено като на места има образувани завирени участъци. В тях има развити макрофитни съобщества от плаващи и потопени видове като *Potamogeton berchtoldii* (често срещан), *Potamogeton nodosus* (често срещан), *Ceratophyllum demersum* (рядък) и *Lemna minor* (рядък). Има значимо присъствието на хелофити по протежение на речния участък - *Sparganium erectum* (изобилен), *Lythrum salicaria*, *Polygonum hydropiper*, *Typha latifolia*, *Epilobium hirsutum* (често срещани) и *Butomus umbellatus* (много рядко срещан) (табл. 2.1.3.3.4-1, снимки 2.1.3.3.4-1).

Таблица 2.1.3.3.4-1. Таксономичен състав на макрофитите от река Потока – при системата от шлюзове.

Вид	Обилие по Kohler (1978)	Индикаторна група
Потопени и плаващи		
1. <i>Ceratophyllum demersum</i> L.	2	C
2. <i>Lemna minor</i> L.	2	B
3. <i>Potamogeton berchtoldii</i> Fieber	3	C
4. <i>Potamogeton nodosus</i> Poir.	3	B
Хелофити -частично потопени		
5. <i>Butomus umbellatus</i> L.	1	B
6. <i>Lythrum salicaria</i> L.	3	B
7. <i>Polygonum hydropiper</i> L. (<i>Persicaria hydropiper</i> (L.) Opiz)	3	A
8. <i>Sparganium erectum</i> L.	4	B
9. <i>Typha latifolia</i> L.	3	-
10. <i>Epilobium hirsutum</i> L.	3	-

Речните брегове са обрасли с рудерални тревисти хигрофилни видове и единични дървета от бяла върба (*Salix alba*).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Снимки 2.1.3.3.4-1. Макрофити и макрофитни съобщества в р. Потока – при системата от шлюзове.

В участъците с умерено потопените и плаващи макрофити са разположени мозаечно, като често срещани са *Lemna minor*, *Potamogeton nodosus* и *Myriophyllum spicatum*, а видът *Ceratophyllum demersum* е рядък (табл. 2.1.3.3.4-2 и снимка 2.1.3.3.4-2). Срещат се често мозаечно разположени хелофитни видове като: *Persicaria hydropiper* (индикаторна група А) и *Lythrum salicaria* (група В), по-рядко - *Sparganium erectum* (група В) и *Typha latifolia* (неиндикативен); много рядко - *Cyperus longus* (група В) (снимка 2.1.3.3.4-2). Преобладава развитието на индикаторни таксони от група “В”.

Речните брегове са обрасли с рудерални тревисти видове и дървета от бяла върба (*Salix alba*).

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици VG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.1.3.3.4-2. Таксономичен състав на макрофитите от Пункт 6 на река Потока

Вид	Обилие по Kohle (1978)	Индикаторна група
Потопени и плаващи		
1. <i>Ceratophyllum demersum</i> L.	2	С
2. <i>Lemna minor</i> L.	3	В
3. <i>Myriophyllum spicatum</i> L.	3	В
4. <i>Potamogeton nodosus</i> Poir.	3	В
Хелофити -частично потопени		
5. <i>Cyperus longus</i> L.	1	В
6. <i>Lythrum salicaria</i> L.	3	В
7. <i>Polygonum hydropiper</i> L. (<i>Persicaria hydropiper</i> (L.) Opiz	3	А
8. <i>Sparganium erectum</i> L.	2	В
9. <i>Typha latifolia</i> L.	2	-

На базата на установените индикаторни видове макрофити в **Пункт 1** и обилното присъствие на хелофитна растителност се установява $PI = -84,19$ – **лошо състояние** и $EQR = 0,08$ – **лош екологичен потенциал**. Състоянието корелира със силното антропогенно повлияване на реката в обследвания участък, наличието на органично замърсяване и силна мътност. Наблюдава се развитие на *Cladophora sp.* (от зелените водорасли-отдел *Chlorophyta*), което индикира повишено ниво на фосфор във водата.

На **Пункт 6** се отчита по-висока стойност на PI ($PI=12,34$), и окончателна оценка $EQR = 0,56$, което определя **добро екологично състояние** (табл. 2.1.3.3.4-3).

В бетоновите напоителни канали не се наблюдава развитие на макрофитна растителност (снимка 2.1.3.3.4-3). На отделни места има развитие на *Cladophora sp.*, представител на зелените водорасли (*Chlorophyta*). Покрай бреговете съществуват обраствания с тръстика (*Phragmites australis*), аморфа (*Amorpha fruticosa*) и високотревни съобщества от белизма (*Botriochloa ischaetum* (*Dichantium isch.*)), синя жлъчка (*Cichorium intybus*).

Таблица 2.1.3.3.4-3. Оценка на екологичното състояние на водите на р. Потока.

	Пункт 1	Пункт 6
Стойност на PI	-84,19	12,34
EQR	0.08	0,56
Екологично състояние (РДВ) по макрофити	лошо	добро

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В землените отводнителни канали има сравнително добре развити хелофитни съобщества папур (*Typha spp.*) и по-рядко от ежова главица (*Sparganium erectum*) – доминиращи, съобщества от пипериче (*Persicaria hydropiper*) като субдоминант и рядко от европейска катушка (*Lycopus europaeus*) и блатия (*Lythrum salicaria*). В зоната на заустване на тези канали в бетоновите се наблюдава значимо присъствие на макрофитни съобщества от *Potamogeton nodosus* (преобладаващо), *Ceratophyllum demersum* (изобилно) и *Lemna minor* (рядко). Покрай брега на земляния канал се наблюдават единични представителни от аморфа и хигрофилни тревисти видове като *Cyperus longus*, *Lycopus europaeus*, *Aristolochia clematidis* и др. рудерална тревна растителност (снимка 2.1.3.3.4-3).

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Снимки 2.1.3.3.4-2. Макрофити и макрофитни съобщества в р. Потока

Снимки 2.1.3.3.4-3. Макрофитни съобщества в напоителните и отводнителните канали

2.1.3.3.5. ВОДНИ КОНЧЕТА (*ODONATA*)

Районът на Защитена зона „Оризища Цалапица“ до момента не е бил обект на специални одонатологични проучвания. По време на теренните проучвания проведени в рамките на проект „Разработване на План за управление на Защитена зона за опазване на птици BG00022086 „Оризища Цалапица“ бяха установени общо 17 вида водни кончета, спадащи към 7 семейства на двата големи разреда *Zygoptera* (5 вида) и *Anisoptera* (12 вида). Сред тях няма видове с определен консервационен статус (табл. 2.1.3.3.5-1). Преобладават видове с евро-сибирски произход – общо 10 вида, за сметка на такива с медитерански – 7 вида (ПРИЛОЖЕНИЕ IV-18).

Таблица 2.1.3.3.5-1. Видов състав и природозащитен статус на водните в Защитена зона „Оризища Цалапица“.

Вид	Произход	IUCN Red List	HD 92/43	ЗБР	Червен акнига
<i>ZYGOPTERA</i>					
Сем. Calopterygidae					
<i>Calopteryx splendens</i>	Евро-сибирски				
Сем. Lestidae					
<i>Sympetma fusca</i>	Медитерански				
Сем. Coenagrionidae					

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

<i>Ischnura elegans</i>	Евро-сибирски				
<i>Erythromma viridulum</i>	Медитерански				
Сем. Platycnemididae					
<i>Platycnemis pennipes</i>	Евро-сибирски				
ANISOPTERA					
Сем. Aeshnidae					
<i>Aeshna affinis</i>	Евро-сибирски				
<i>Anax imperator</i>	Медитерански				
<i>Anax parthenope</i>	Евро-сибирски				
Сем. Gomphidae					
<i>Onychogomphus forcipatus</i>	Медитерански				
Сем. Libellulidae					
<i>Libellula fulva</i>	Евро-сибирски				
<i>Orthetrum cancellatum</i>	Евро-сибирски				
<i>Orthetrum albistylum</i>	Евро-сибирски				
<i>Orthetrum coerulescens</i>	Медитерански				
<i>Sympetrum pademontanum</i>	Евро-сибирски				
<i>Sympetrum sanguineum</i>	Евро-сибирски				
<i>Sympetrum fonscolombii</i>	Медитерански				
<i>Crocothemis erythraea</i>	Медитерански				

2.1.3.4. ХИДРОМОРФОЛОГИЯ

2.1.3.4.1. ХИДРОМОРФОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРИЛЕЖАЩИЯ КЪМ ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“ УЧАСТЪК ОТ Р. ПОТОКА

Река Потока в цялата си дължина попада в обхвата на силно хетерогенен речен тип - **R13: Малки и средни равнинни егейски реки**. Той включва малки и средни реки с пясъчен дънен субстрат, отложени органични седименти и по-рядко чакълест субстрат. В повечето случаи се касае за силно коригирани и изправени реки с двустранно изградени диги.

Проектният участък, преминаващ през Защитената зона принадлежи на речен тип **R13: Малки и средни равнинни егейски реки** и е представителен по хидроморфологичните характеристики описани в таблица 2.1.3.4.1-1.

Таблица 2.1.3.4.1-1. Основни хидроморфологични характеристики на участъка от р. Потока

№	Хидроморфологична характеристика	Описание
1	Средна надморска височина.	180 м.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2	Форма на речната долина.	Широка речна долина.
3	Планова форма.	Лъкатушна планова форма с изкуствено изправени участъци, в по-голямата си дължина канализирана.
4	Характер на течението.	Речното течение е предимно средно с непрекъсната водна повърхност.
5	Модификация на бреговете	Двустранно андигиран участък.
6	Наличие и характер на наносните форми.	Локални слаби наносни форми, често с макрофитни обраствания.
7	Форма на речното легло.	Речно легло е с преобладаваща U – форма, на места преминаваща във вдълбана U – форма.
8	Характер на дънния субстрат.	Преобладаващият субстрат е пясък и органични седименти.

Участъка от р. Потока, попадащ в обхвата на Защитена зона „Оризища Цалапица“ започва от края на гр. Съединение, при ЖП моста и завършва при моста на АМ „Тракия“. Дължината е 9600 м. Реката преминава през широка речна долина, на места има запазена естествена лъкатушна планова форма, но в по-голямата си дължина участъка е канализиран с праволинейна изкуствена форма. Формата на речното легло е U – образна, която в локални участъци преминава във вдълбана U – форма.

Характера на речното течение е силно променливо с характерна сезонна поройност. В периоди на маловодие скоростта на речното течение е средно до слабо с непрекъсната водна повърхност. Дънния субстрат е слабо компактен. В неговия състав преобладава пясъка – 50 %, органичният субстрат съставен от фини органични частици (FPOМ) е близък като съотношение – около 45 %, останалите 5 % се дължат на дребния чакъл (2 – 16 mm), който в локални участъци присъства като компонент на дънния субстрат.

В различни участъци съществуват малки като площ наносни форми, обикновено свързани с един от бреговете и по-рядко в средата на речното корито. Върху тях се развиват основно и със средно обилие крайбрежни макрофити - основно хелиофитни видове - тръстика (*Phragmites australis*), папур (*Typha sp.*), *Sparganium*, *Potamogeton sp.* и *Lemna minor*.

Речните брегове са кални с преобладаваща конвексна форма, средно стъмни до стръмни (40 - 70°). При развити ерозионни процеси формата на брега е разширена в основата. Височината на бреговете им е между 2,50 и 5 м. Те са обрасли с рудерални и неофитни тревисти видове, обитаващи калните речни брегове. Съществува значима ерозия и по двата бряг. Тя е под формата на периодично повтарящи се по-малки или по-големи участъци с дължина между 15 и 100 м и разстояние между тях не повече от

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

50 м. Височината на откосите също е голяма – средно 3,5 - 4 м, при минимум от 1,5 м и максимум от 5 м.

Участъкът от р. Потока, преминаващ през територията на Оризища Цалапица е двустранно андигиран. На места е изградена устойчива модификация на бреговете под формата на двустранно бетоново брегоукрепване в зоните на ЖП, шосейните мостове и шлюзова система с дължина от 25 до 60 м. Установяват се и локални участъци с едностранно брегоукрепване чрез габиони и едри камъни, част от които са компрометирани.

Състава на крайречната растителност в 50 - метровата ивица по двата бряга се доминира от ниско и високотревна растителност – 85 %. Храстовите съобщества са 5 %, а дърветата с височина под 10 м – 10 %. Съотношението местна към привнесена растителност е 70 % към 30 %. В състава на съобществата влизат върбата (*Salix alba*, *S. purpurea*), салкъма (*Robinia pseudoacacia*), *Acer negundo*, единични млади топови дървета, високотревна рудерална и неофитна растителност.

На 4,4 км след навлизане на р. Потока в Защитената зона има голяма система от шлюзове, включваща праг с четири шлюза на самата река, водовземане с два шлюза на десния бряг и водовземане с два шлюза на десния бряг.

Като цяло проучвания участък от р. Потока е силно антропогенно повлиян - коригиран, канализиран и андигиран (снимки 2.1.3.4.1-1). Водните количества са зависими от стопанските дейности, нуждите на поливното земеделие и са индиректно свързани с целия регион на Пловдивско-Пазарджишкото поле чрез основните напоителни системи.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opec.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фото 2.1.3.4.1-1. Общ изглед от участъка на р. Потока преминаващ през Защитената зона.

2.1.3.4.2. ХИДРОМОРФОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ИЗКУСТВЕНИТЕ ВОДНИ ОБЕКТИ

Системата от канали в Оризища Цалапица представлява мрежа от изкуствени водни обекти, осигуряващи преноса на необходимите водни количества от основните водоизточници към отделните оризищни клетки. В края на активния стопански сезон те осигуряват отводняването, както и извеждането на излишните води чрез насочването им към р. Потока и р. Марица.

Големи напоителни канали, собственост на „Напоителни системи“ АД. Основната им ориентация е юг, югозапад – изток. Те довеждат води необходими за напояване от основните напоителни системи „Алеко – Пазарджик“, „Алеко – Потока“ и „Тополница“.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Имат бетонова конструкция с трапецовидна форма. Ширината на каналите е 2,5 м в основата и 4 м при урезите. Максималната дълбочина е 1,5 до 1,7 м. Значими участъци от тях са с брегова интродуцирана растителност – главно високотревни рудерални съобщества на места примесени с *Amrpha* (фото 2.1.3.4.2-1).

Големи междинни, напоителни и отводнителни канали, разпределящи водните количества към отделни земеделски масиви и сектори. Често са разположени успоредно на големите напоителни канали. Основната посока по която са ориентирани е запад – изток и север – юг. Те са със землена структура, праволинейна изкуствена форма. Формата на речното легло е U – образна. Средната ширина е 2,5 до 3 м, а максимална дълбочина е около 1,2 м. В голяма част от каналите има добре развити хелиофитни съобщества от тръстика (*Phragmites australis*), папур (*Typha sp.*), по-рядко *Sparganium*. В зоните на заустване на тези канали в големите напоителни бетонови канали често се образуват вирове с дълбочина 0,4 – 0,5 м. със значими макрофитни съобщества от *Lemna minor*, *Potamogeton*, *Sparganium* (фото 2.1.3.4.2-1).

Малки допълнителни канали, които осъществяват връзките между по-големите канали и групи оризищни клетки. Това са землени канали с U – образна форма и средна ширина от 1,5 до 2 м. Максималната дълбочина е 0,5 до 0,7 м. Почти целите им корита са плътно обрасли с тръстика и папур (фото 2.1.3.4.2-1).

Малки локални канали, завиряващи и отводняващи отделните оризищни клетки. Връзката между тях и по-големите канали се осъществява чрез шлюзове. Каналите имат U – образна форма и средна ширина от 0,3 – 0,6 м. Максималната им дълбочина е 0,3 м. В коритата им има значими обраствания главно от папур и по-рядко тръстика (фото 2.1.3.4.2-1).

В местата на пресичане на каналите от различни нива има бетоново укрепване на бреговете и дъното и система от шлюзове за регулиране на водния отток. При дълги участъци от успоредно разположени основен и главен канал през определено разстояние са изградени байпасни връзки за прехвърляне на води при достигане на оптимално ниво към основния канал.

характер и съществуват в продължение на четири до пет месеца. Площта на отделните клетки е между 50 и 75 хил. м², а средната височина на водния слой 0,4 до 0,5 м.

При значими разливи в близост до големите напоителни канали през активния селскостопански период – от април до септември се образуват **сезонните влажни зони**. Те имат малка дълбочина на водния слой до 0,3 м и са плътно обрасли от

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

хелиофитни съобщества. Тези разливи обхващат различни по големина площи – от 5 до 40 хил. м² (фото 2.1.3.4.2-2) (Приложение IV-6).

Оризищните клетки представляват изкуствени водни обекти, които имат временен характер – в периода на отглеждане на културата.

Фото 2.1.3.4.2-1. Напоителни и отводнителни канали в Защитената зона.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици VG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фото 2.1.3.4.2-2. Временни влажни зони.

2.1.4. ЕКОЛОГИЧЕН ПОТЕНЦИАЛ

2.1.4.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ВОДНОТО ТЯЛО

Участъка от р. Потока, преминаващ през Защитена зона „Оризища Цалапица“ представлява водният обект на територията на Басейнова Дирекция за управление на водите в Източноромански район с център Пловдив и попада в териториалния обхват на **водното тяло BG3MA500R128 - река Потока от град Съединение до устие** (фиг. 2.1.4.1-1, Приложение III-9). То е определено като **силно модифицирано (СМВТ)**, което определя р. Потока в този участък като силно изменено спрямо естественото състояние в резултат на човешката дейност с цел защита от наводнения на инфраструктурата на гр. Съединение и земеделските площи. Поради този факт за водното тяло се извършва оценка на екологичния потенциал - химичното и екологично състояние.

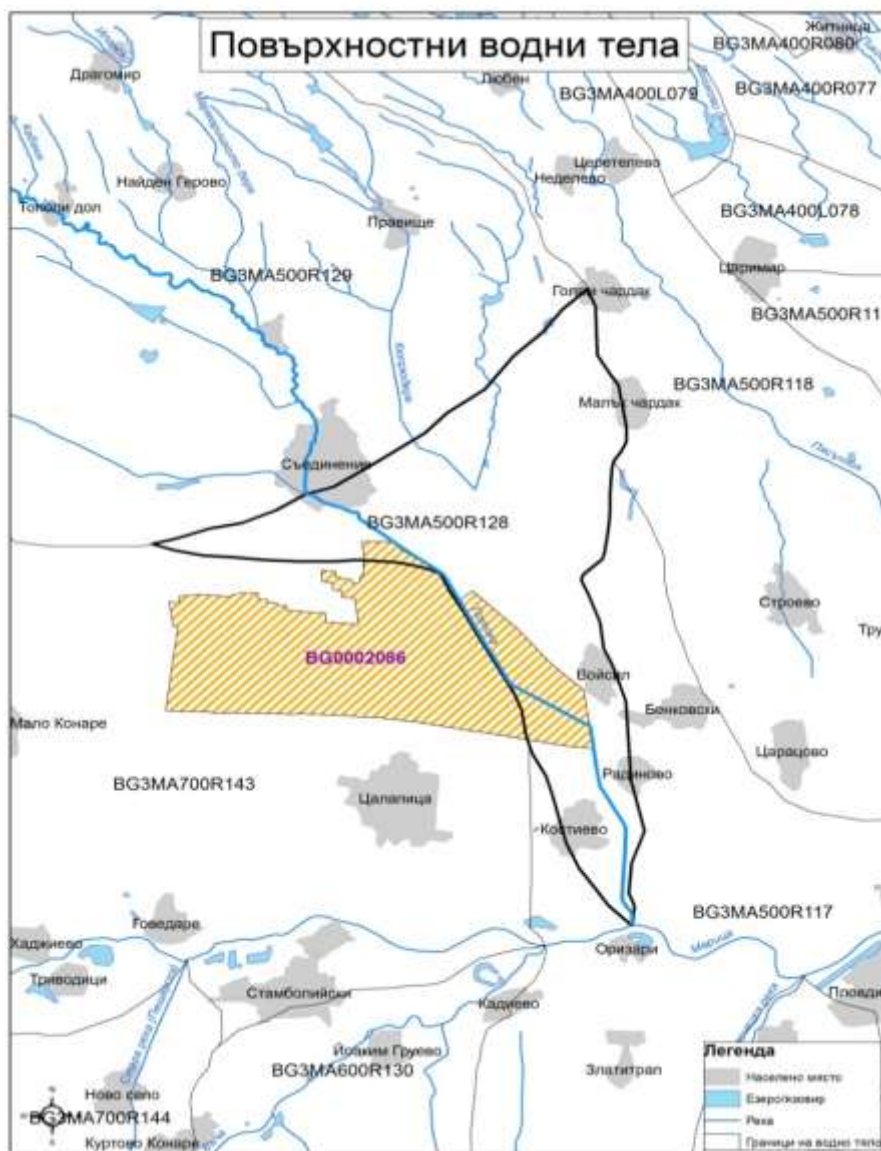
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.1.4.1-1. Териториален обхват на водно тяло BG3MA500R128 - река Потока от град Съединение до устие.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

По-голямата част (около 70 %) от територията на самата Защитена зона попада в северо – източната част на водно тяло (ВТ) № BG3MA700R143 р. Марица от устието на р. Тополница до устието на р. Въча. Предвид организацията на хидромелиоративните дейности всички отводнителни канали от оризищните площи на зоната се оттичат към и заустват в р. Потока поради което в настоящия доклад разглеждаме екологичния потенциал на ВТ № BG3MA500R128.

2.1.4.2. ОБОБЩЕНО СЪСТОЯНИЕ НА ВОДНОТО ТЯЛО

На база химичното състояние и екологичния потенциал в Раздел 4, Глава 1, Приложение № М4-11 на ПУРБ том 4 Марица и направените в рамките на изпълнението на проектното задание физикохимични, хидроморфологични и хидробиологични проучвания е определено общото състояние на водно тяло BG3MA500R128 - река Потока от град Съединение до устие като *лошо*, като резултат от:

- Общо и биогенно замърсяване от битови отпадъчни води от канализацията на гр. Съединение.
- Дифузното замърсяване с води от селското стопанство.
- Индустриално замърсяване на водите на р. Потока от промишлените предприятия на територията на гр. Съединение заустващи в р. Потока и прилежащите дерета.
- Регулиране на оттока и нарушаване на екологичен минимум, имащи негативно влияние върху количествените параметри на водното тяло.
- Коригиране, канализиране на р. Потока и обезлесяване на бреговете ѝ.

Като следствие от тези въздействия се явява общото негативно повлияване върху биоценозата, съобщества и речната екосистема на р. Потока в участъка след гр. Съединение.

През периода 2010 – 2013 г. съществува известна, макар и много слаба, положителна промяна свързана с физико-химичните елементи за качество, тенденция която се отразява и върху екологичното състояние на р. Потока. Поради заложените екологични цели за минимум умерено екологично и добро химично състояние на речните участъци II – ра категория (какъвто се явява участъка от р. Потока след гр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съединение), като цяло **липсва тенденция в общото** състояние на водното тяло и то остава лошо (табл. 2.1.4.2-1) (Приложение II-12).

Таблица 2.1.4.2-1. Промени в елементите за качество и състоянието на водното тяло в периода 2010 – 2013 г.

Показатели	2010	2011	2012	2013
Елементи за качество				
Биологични елементи	умерено	умерено	умерено	умерено
Физикохимични елементи	много лошо	лошо	лошо	лошо
Хидроморфологично елементи	умерено	умерено	умерено	умерено
Състояние на водното тяло				
Екологично състояние	много лошо	лошо	лошо	лошо
Химично състояние	добро	добро	добро	добро
Общо състояние	лошо	лошо	лошо	лошо

2.1.5. ХАБИТАТИ И РАСТИТЕЛНОСТ

2.1.5.1. ХАБИТАТИ

В обхвата на Защитената зона не са установени типовете природни местообитания, включени в Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС. По Palaeartic Classification са представени в 12 типа местообитания, от различно йерархично ниво, принадлежащи към 3 основни единици. По EUNIS Classification са представени в 10 типа местообитания, от различно йерархично ниво, принадлежащи към 7 основни единици. Най-широко разпространени на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“ са обработваемите земи (в частност оризовите полета) и напоителните канали. По-малки площи заемат сладководните местообитания и другите типове изкуствени ландшафти.

PAL. CLASS 2. НЕМОРСКИ ВОДИ/ EUNIS C.1 ВЪТРЕШНИ ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ.

PAL. CLASS 22.411 ПОКРИТИЯ ОТ LEMNA, SPIRODELLA, WOLFFIA.

EUNIS CLASSIFICATION – C1.32 СВОБОДНО ПЛАВАЩА РАСТИТЕЛНОСТ В ЕУТРОФНИ ВОДОЕМИ

Еутрофни до мезотрофни постоянни сладководни водоеми, но също и водоеми частично антропогенно повлияни (стари корита, изоставени наводнени баластииери и др). Срещат се съобщества от същинска водна (еухидрофилна) растителност, съставена главно от формации на *Lemna minor*. Те са потопени, неприкрепени, с плаващи листа. В съседство често се срещат ценози от папур, тръстика, водна глицерия и др.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opec.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

PAL. CLASS 22.421 ДЪННИ ПОКРИТИЯ ОТ ЕДРИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА POTAMOGETON.

EUNIS CLASSIFICATION – C1.33 ВКОРЕНЕНА ПОТОПЕНА РАСТИТЕЛНОСТ В ЕУТРОФНИ ВОДОЕМИ

Сладководни водоеми от предишната група, където се развиват обраствания от широколистни представители на род *Potamogeton*. Често те са съпътствани от видове от род *Lemna spp.*

В Границите на Защитената зона местообитания от този тип представляват големите и сравнително дълбоки отводнителни канали, които не пресъхват през лятото. Също така бавните участъци от р. Потока, в частност преди шлюзовата система и моста на АМ „Тракия“.

PAL. CLASS 5. ТОРФИЩА И МОЧУРИЩА/ EUNIS C.3 ЛИТОРАЛНА ЗОНА НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДОЕМИ И ВЪТРЕШНИТЕ ВОДНИ ПЪТИЩА.

PAL. CLASS 53.13 СЪОБЩЕСТВА ОТ ТУРНА SP.

EUNIS CLASSIFICATION – C3.23 ВКОРЕНЕНА ПОТОПЕНА РАСТИТЕЛНОСТ В ЕУТРОФНИ ВОДОЕМИ

В почти всички сладководни водоеми (блата, езера и заблатени места), по периферията на езера, реки и потоци. Като обраствания на по-малки площи се срещат и в напоителни и отводнителни канали. Месторастенията са с плитка вода и тинести дъна. Срещат се формации от високи тревни житни и разнотревни видове от формациите на род *Typha*, като най-широко разпространена е тази на *Typha angustifolia*. Срещат се неголям брой видове в тези ценози (*Lemna spp.*, *Phragmites australis*, *Sagittaria sagitifolia*, *Sparganium sp.*).

В проектната територия съобществата се срещат основно в напоителните и отводнителни канали, както, в отделени заблатени участъци на р. Потока и временни влажни зони, често с участието и на други хелеофити - *Phragmites australis*, *Sparganium sp.*

PAL. CLASS 8. СЕЛСКОСТОПАНСКИ ЗЕМИ И ИЗКУСТВЕНИ ЛАНДШАФТИ. / EUNIS I. ОБРАБОТВАЕМИ ЗЕМЕДЕЛСКИ, ГРАДИНАРСКИ И ВЪТРЕШНИ МЕСТООБИТАНИЯ.

Тази хабитатна единица заема големи площи на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“. Като цяло 90 % от проектната територия антропогенно повлияна, като са характерни различни типове изкуствени хабитати. По По Palaearctic Classification те са включени към хабитатната единица **8. Селскостопански земи и изкуствени ландшафти**. Съгласно EUNIS Classification на тях съответстват

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

местообитания от хабитатните единици: **G5 Ивици на наскоро отсечени дървета, малки антропогенни гори и млади издънкови гори, J5 Изкуствени водни обекти и свързаните с тях структури, J6 Дена за отпадъци, I1 Обработваеми земи, X Изкуствени местообитания и комплекси.**

PAL. CLASS 81.2 ВЛАЖНИ ИЗКУСТВЕНИ ТРЕВНИ СЪОБЩЕСТВА

Тези съобщества се развиват в близост до напоителните и отводнителни канали като образуват линейни коридори. Съществуват и във временните влажни зони, както и в състава на растителността в необработвани оризови площи.

PAL. CLASS 82.2 ЗЪРНЕНИ КУЛТУРИ СЪС СИНОРИ (ИВИЦИ) ОТ ЕСТЕСТВЕНА РАСТИТЕЛНОСТ.

EUNIS CLASSIFICATION – X07 ИНТЕНЗИВНИ СЕЛСКОСТОПАНСКИ КУЛТУРИ ПРИМЕСЕНИ С ИВИЦИ ОТ ЕСТЕСТВЕНА РАСТИТЕЛНОСТ.

В състава на тези съобщества влизат всички земеделски култури (с изключение на ориза) царевица, пшеница, слънчоглед, люцерна и др. които са предмет на селскостопанска дейност на територията на Защитената зона. По синорите между отделните масиви се развива хидрофилна и мезохидрофилна високотревна растителност.

PAL. CLASS 82.41 ОРИЗИЩА.

EUNIS CLASSIFICATION – I1.4 ОБРАБОТВАЕМИ ЗЕМИ ВКЛЮЧИТЕЛНО ОРИЗОВИ ПОЛЕТА.

Тези съобщества са доминиращи на територията на Защитената зона – 72 % от общата площ. Оризовите полета създават специфичен тип местообитания, характерни със заливаемия си характер и поддържането на висока влажност.

PAL. CLASS 84.1 РЕДИЦИ ОТ ДЪРВЕТА.

EUNIS CLASSIFICATION – G5.1 ЛИНИЯ ОТ ДЪРВЕТА

PAL. CLASS 84.3 МАЛКИ ГРУПИ ОТ ДЪРВЕТА.

EUNIS CLASSIFICATION – G5.2 МАЛКИ ШИРОКОЛИСТНИ, ЛИСТОПАДНИ, АНТРОПОГЕННИ ГОРИ.

Двата хабитатни класа представляват антропогенни ивици от дървета и малки групи главно от хибридна топола и салкъм разпространени покрай пътищата. Подобни съобщества с полуантропогенен произход – частично запазени групи от върби, примесени с изкуствени насаждения от салкъм заедно с *Acer negundo* съществуват и по протежение на р. Потока.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

PAL. CLASS 86.412 КАРИЕРИ ЗА ЧАКЪЛ.

Тук могат да бъдат включени стари, малки по площ кариери за инертни материали по протежение на р. Потока, главно в северо-източната част на зоната. През активния сезон част от тях се пълнят с вода образуващи временни влажни зони. Други са сухи покрити с ниска тревиста рудерална растителност.

PAL. CLASS 86.42 НАСИПИ ОТ СГУР, ШЛАКА И ДРУГИ ОТПАДЪЦИ.

EUNIS CLASSIFICATION – J6.5 ПРОМИШЛЕНИ ОТПАДЪЦИ

След гр. Съединение по десния бряг на р. Потока има образувано нерегламентирано сметище с големина от 0,2 км². Сметището е от твърди битови и промишлени отпадъци, сгур и др.

PAL. CLASS 87.2 РУДЕРАЛНИ СЪОБЩЕСТВА.

EUNIS CLASSIFICATION – I1.5 ИЗОСТАВЕНИ ЗЕМИ

Рудералните съобщества имат мозаично разпространение в Защитената зона. Заемат необработвани площи предназначени за селскостопанска дейност, стари кариери, синори, крайпътни участъци. Общата им площ не надхвърля 0,001 км².

PAL. CLASS 89.22 НАПОИТЕЛНИ КАНАЛИ.

EUNIS CLASSIFICATION – J5 ИЗКУСТВЕНИ ВОДНИ ОБЕКТИ И СВЪРЗАНИТЕ С ТЯХ СТРУКТУРИ.

Мрежата от напоителни и отводнителни канали осигурява водния режим в оризищата. Общата им площ е около 2,2 км². В коритата им се развиват съобщества както на плаващи (*Potamogeton*, *Lemna minor*), така и полупотопени макрофити (*Typha*, *Phragmites*, *Sparganium*).

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.1.5.2. РАСТИТЕЛНИ СЪОБЩЕСТВА

Растителните съобщества на територията на Защитена зона „Оризища Цалапици“ са от произведен тип, вторични, появили се в следствие антропогенната дейност на местата на стари смесени широколистни гори. В проектната територия са описани четири типа растителни съобщества (по Бондев, 1991).

СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПЛОЩИ НА МЯСТОТО НА СМЕСЕНИ ГОРИ ОТ ЦЕР (*QUERCUS CERRIS*) И ВИРГИЛИЕВ ДЪБ (*Q. VIRGILIANA*), ЧЕСТО С ПРИМЕС И ОТ ДРЪЖКОЦВЕТЕН ДЪБ (*Q. PEDUNCULIFLORA*).

Това са земи, разпространени върху черноземи и смолници, върху които се развиват основно житни култури (оризища предимно).

СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПЛОЩИ НА МЯСТОТО НА ГОРИ ОТ ПОЛСКИ БРЯСТ (*ULMUS MINOR*), ПОЛСКИ ЯСЕН (*FRAXINUS OXYCARPA*), ДРЪЖКОЦВЕТЕН ДЪБ (*QUERCUS PEDUNCULIFLORA*) И ДР.

В миналото съществували като горски фитоценози, с преобладаване на полски бряст, ясен и дъб. В последствие те са унищожени. Днес са разпространени в низините и край реки.

МЕЗОКСЕРОТЕРМНА ТРЕВНА РАСТИТЕЛНОСТ С ПРЕОБЛАДАВАНЕ НА ЛУКОВИЧНА ЛИВАДИНА (*POA VULBOSA*), ПАСИЩЕН РАЙГРАС (*LOLIUM PERENNE*), ТРОСКОТ (*CYNODON DACTYLON*), НА МЕСТА И БЕЛИЗМА (*DICHANTUM ISHAEMUM*) И ПО-РЯДКО САДИНА (*CHRYSOPOGON GRYLLUS*), ГЛАВНО ПО СЕЛСКИТЕ МЕРИ.

Характерна растителност край селища, където почвата е утъпкана от тревопасните животни. При по-слабо утъпкване преобладава *Lolium perenne*, *Trifolium repens* и др. С утъпкване на почвата видовият състав се променя – увеличава се участието на *Cynodon dactylon* и редица ксеротермни видове – луковична ливадина, белизма, черна садина и валезийска власатка.

ИЗКУСТВЕНИ НАСАЖДЕНИЯ ОТ САЛКЪМ (*ROBINIA PSEUDOACACIA*).

Заемат малки площи на мястото на деградирани гори, където и в момента се срещат отделни представители на космат дъб, цер, полски бряст и др.

2.2. ОСНОВНИ ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ

Идентифицирането на основните типове местообитания се определя от необходимостта за създаване на единна класификация свързана с местообитанията на видовете птици в Защитената зона. Целта е унифициране на методиката в тази и част и калибрирането и на база реални данни, насочено към осигуряване на ефективен анализ на данните. Като основа е възприета класификацията на Янков (2007). Въз основа на проведеното проучване са идентифицирани няколко основни типа местообитания за птиците, използвани в рамките на проучването.

1. НЕМОРСКИ ВОДИ

1.1. СТОЯЩИ ПРЕСНИ ВОДИ

Описание: естествени сладководни езера, езерца и басейни, също и създадени от човека язовири, микроязовири и др.

1.2. ТЕЧАЩИ ВОДИ

Описание: всички реки, потоци, ручей, канали, постоянни или пресъхващи през част от годината.

2. БЛАТА

2.1. РАСТИТЕЛНОСТ ПО ПЕРИФЕРИЯТА НА ВОДОВЕМИ

Описание: обраствания от тръстика, папур, камъш и друг водолюбива растителност покрай бреговете на реки, потоци, канали, езера, язовири и други водоеми.

3. СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПЛОЩИ И ИЗКУСТВЕНИ ЛАНДШАФТИ

3.1. ПОСЕВИ И ДРУГИ ТРЕВНИ КУЛТУРИ

Описание: посеви с едногодишни култури – зърнени, бобови и зеленчукови, слънчоглед, репка, картофи и други кореноплоди, включително оризища.

- 3.1.1. ОРИЗ (*ORYZASATIVA*)
- 3.1.2. ОВОДНЕН ОРИЗ
- 3.1.3. ЦАРЕВИЦА (*ZEAMAYS*)
- 3.1.4. ЛЮЦЕРНА (*MEDICAGOSATIVA*)
- 3.1.5. СЛЪНЧОГЛЕД (*HELIANTHUSANNUUS*)
- 3.1.6. ЖИТНИ КУЛТУРИ (*POACEAE*)
- 3.1.7. УГАР

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

3.2. ИВИЦИ ДЪРВЕТА, ХРАСТИ И МОЗАЙКИ ОТ ТЯХ

Описание: полезащитни пояси и други линейни формации от дървета и храсти, като крайпътни насаждения, синори, живи плетове и комбинации от тях.

3.3. ГРАДОВЕ, СЕЛА И ИНДУСТРИАЛНИ ЗОНИ

Описание: Същинската урбанизирана част на селищата и индустриалните зони, изоставени такива територии, транспортни територии, парници.

3.4. ПУСТЕЕЩИ ЗЕМИ

Описание: Изоставени терени, крайпътни зони и други междуселищни запуснати земи и силно нарушени терени.

3.5. ДИГИ, СИНОРИ

В ПРИЛОЖЕНИЕ IV-18 са представени броят на видовете обитаващи различни местообитания по време на размножителния и зимния период.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.3 КАРТИРАНЕ НА МЕСТООБИТАНИЯТА НА ВИДОВЕТЕ ПТИЦИ. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КЛЮЧОВИ МЕСТООБИТАНИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ

За нуждите на реализирането на полевите проучвания на видовете птици и техните местообитания, е реализиран предварителен обход на територията обект на проучване. На тази база е реализирано предварително идентифициране и класификация на местообитанията от значение за птиците. Предварително идентифициране на основните типове местообитания се определя от необходимостта от създаване на единна класификация на местообитанията за птиците на територията на защитената зона. Целта е унифициране на методиката в тази и част и калибрирането и на база реални данни, насочено към осигуряване на ефективен анализ на данните. Като основа е възприета класификацията на Янков (2007). Въз основа на проведеното проучване са идентифицирани следните основни типове местообитания за птиците:

4. Неморски води

4.1. Стоящи пресни води

Описание: естествени сладководни езера, езерца и басейни, също и създадени от човека язовири, микроязовири и др.

4.2. Течащи води

Описание: всички реки, потоци, ручей, канали, постоянни или пресъхващи през част от годината.

5. Блата

5.1. Растителност по периферията на водоеми

Описание: обраствания от тръстика, папур, камъш и друг водолюбива растителност покрай бреговете на реки, потоци, канали, езера, язовири и други водоеми.

6. Селскостопански площи и изкуствени ландшафти

6.1. Посеви и други тревни култури

Описание: посеви с едногодишни култури – зърнени, бобови и зеленчукови, слънчоглед, репка, картофи и други кореноплоди, включително оризища.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- 3.1.8. Ориз (*Oryzasativa*)
- 3.1.9. Оводнен ориз
- 3.1.10. Царевица (*Zeamays*)
- 3.1.11. Люцерна (*Medicagosativa*)
- 3.1.12. Слънчоглед (*Helianthusannuus*)
- 3.1.13. Житни култури (*Poaceae*)
- 3.1.14. Угар

6.2. Ивици дървета, храсти и мозайки от тях

Описание: полезащитни пояси и други линейни формации от дървета и храсти, като крайпътни насаждения, синори, живи плетове и комбинации от тях.

6.3. Градове, села и индустриални зони

Описание: Същинската урбанизирана част на селищата и индустриалните зони, изоставени такива територии, транспортни територии, парници.

6.4. Пустеещи земи

Описание: Изоставени терени, крайпътни зони и други междуселищни запустели земи и силно нарушени терени.

6.5. Диги, синори

Съгласно утвърдената методика в хода на реализираните проучвания е проведено охарактеризиране на основните типове местообитания от значение за орнитофауната и тяхното относително процентно покритие. Охарактеризирането на местообитанията е осъществено на база на предварително изготвената класификация за тази цел. В обхвата на проучването са описани основните типове местообитания и тяхното процентно покритие за всички 179 полигона (500 x 500 m UTM грид), обект на проучване.

За всеки от обследваните полигони, в хода на проучването, е събрана информация, включваща следните параметри:

- Процентно покритие на доминантните и второстепенни типове местообитания.
- Местообитания в рамките на които е регистриран всеки екземпляр
- Основни характеристики (видов състав и покритие) на дървесната и храстова растителност;

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Констатирани заплахи, съгласно предоставената и утвърдена класификация на заплахите

Обобщените данни от проведените проучвания са представени в рамките на Приложение 2. На база на събраната информация за местообитания, в рамките на които са регистрирани приоритетните видове по чл. 6, ал. 1, т.3 са изведени следните резултати:

Прегледа на първичните данни за числеността на приоритетните за опазване видове по основни типове местообитания, в които са регистрирани (Таблица 6) сочи, че в рамките на реализираното проучване, в оризовите масиви са регистрирани най – голям брой консервационно значими видове (13) и най – голям брой индивиди (628). В оризовите масиви е регистрирана най-висока численост на видове земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), черен щъркел (*Ciconia nigra*), малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), кокилобегач (*Himantopus himantopus*), малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), белобуза рибарка (*Sterna hybrida*) или 50% (7) от регистрираните видове. Следва да се отбележи, че в анализа не е включен блестящия ибис, които са регистриран в рамките на проучванията на миграцията. Като второ по значение, първичните данни сочат местообитанието заето от люцерна (*Medicago sativa*) с 344 екземпляра от 8 вида, като прави впечатление значително по-ниското видово разнообразие. Третия тип местообитание с най-висока численост на екземпляри (148), но ниско видово разнообразие (7 вида) са масивите от цревица (*Zea mays*). Високата численост на индивиди се определя значението на масивите от цревица за гнездене на кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*) (Таблица 6). Значително разнообразие на видове, макар и с не висока численост се поддържа от местообитанието представено от диги или синури. С най- ниско видово разнообразие и численост на индивидите са представени урбанизираните територии, което се определя от ниския им процент в защитената зона. Те са представени с оглед използването на сгради за гнездене на белия щъркел.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.3-1. Обща численост на установените видове, чиито местообитания са предмет на опазване в ЗЗ „Оризища Цалапица“

Вид	Основни типове местообитания													
	Urb	DS	POA	GRAS	DHL	MS	OS	AL	HPI	HA	FW	SA	UGAR	ZM
Alcedo atthis	0	1	0	0	0	0	11	0	4	0	0	0	0	0
Ardea alba	0	6	2	0	4	5	13	1	0	0	0	37	16	0
Buteo rufinus	0	1	0	0	4	2	1	0	0	0	0	0	1	1
Ciconia ciconia	6	16	45	3	1	215	75	16	1	6	0	24	41	9
Ciconia nigra	0	7	6	0	0	0	59	12	0	0	0	0	9	0
Circus aeruginosus	0	3	6	0	0	7	2	0	0	2	1	1	6	4
Circus cyaneus	0	2	3	0	0	3	1	2	0	0	1	14	9	0
Egretta garzetta	0	0	1	0	0	0	56	0	5	0	1	2	1	0
Glareola pratincola	0	11	11	0	0	44	122	0	0	38	0	7	10	98
Himantopus himantopus	0	2	2	0	0	2	275	0	0	4	0	2	11	10
Ixobrychus minutus	0	0	0	0	2	0	8	0	7	0	0	0	0	0
Lanius collurio	0	3	1	0	34	0	0	0	3	2	0	0	0	1
Melanocorypha calandra	0	14	33	0	0	66	2	10	0	4	0	1	12	25
Sterna hybrida	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
Grand Total	6	66	110	3	45	344	628	41	20	56	3	88	116	148

Легенда

Местообитание код	Местообитание
Urb	Градове, села и индустриални зони
DS	Диги, синори
POA	Житни растения (Poaceae)
GRAS	Затревени площи
DHL	Ивици дървета, храсти и мозайки от тях
MS	Люцерна (Medicago sativa)
OS	Ориз (Oryza sativa)
AL	Пустеещи земи
HPI	Растителност по периферията на водоеми
HA	Слънчоглед (Helianthus annuus)
FW	Стоящи пресни води
SA	Стърнище
UGAR	Угар
ZM	Царевица (Zea mays)

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Въз основа на представените първични данни за числеността на видовете предмет на опазване в зоната по местообитания (Таблица 6) са генерирани индекси на биоразнообразие за съответните типове местообитания (Таблица 7).

Резултатите базирани на **Shannon_H** индексът (представя съотношението между обилието и равномерността в разпределението на численостите при идентифицираните видове по местообитания за цялата територия на зоната) сочат най – високо разнообразие при местообитанието представено от ландшафтните елементи диги и синори, които до голяма степен са свързани и с наличието на дървесна и храстова растителност. Второто местообитание е представено от площите оставени под угар, което се дължи в голяма степен на използването им като територии за хранене от голям брой видове птици. Третия тип местообитание е представено от оризищните масиви, с близки стойности с площите заети от житни култури, стърнищата и ивиците от дървесна и храстова растителност. Прави впечатление, че стойностите за голяма част от местообитанията са сходни (Диаграма 1).

На база на представената по-горе информация, може да се заключи че от ключово значение за постигане на благоприятно природозащитно състояние на приоритетните за опазване видове, в поддържането на разнообразие на типовете местообитания. Голямото видово богатство се дължи най-вече на хетерогенността на местообитанията. От ключово значение е поддържането на диги и синури, поддържането и възстановяването на дървесна и храстова растителност, оставянето на стърнища, площи под угар и ротацията на културите. По отношение на кафявокрил огърличник е от съществено значение поддържането на масиви от люцерна и царевица около масивите с ориз, както и ротацията на оризовите масиви с тези култури. В значителна степен значението на дигите като местообитание за видовете предмет на опазване, кореспондира с наличието на канали и др. територии поддържащи постоянни водни нива.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.3-2. Резултати от генерирани индекси на биоразнообразие, за типовете местообитания, в които са регистрирани видовете, чиито местообитания са предмет на опазване по чл. 6, ал. 1, т.3 от ЗБР в ЗЗ „Оризища Цалапица“

	Taxa_S	Individuals	Dominance_D	Simpson_1-D	Shannon_H	Evenness_e^H/S	Brillouin	Menhinick	Margalef	Equitability_J	Fisher_alpha	Berger-Parker	Chao-1
Urb	1,00	6,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,41	0,00		0,34	1,00	1,00
Lower	1,00	6,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,41	0,00	0,00	0,34	1,00	1,00
Upper	1,00	6,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,41	0,00	0,00	0,34	1,00	1,00
DS	11,00	66,00	0,16	0,84	2,05	0,70	1,82	1,35	2,39	0,85	3,77	0,24	11,33
Lower	11,00	66,00	0,13	0,80	1,89	0,60	1,67	1,35	2,39	0,79	3,77	0,20	11,00
Upper	11,00	66,00	0,20	0,87	2,18	0,81	1,94	1,35	2,39	0,91	3,77	0,35	17,00
POA	10,00	110,00	0,27	0,73	1,60	0,50	1,48	0,95	1,92	0,70	2,67	0,41	10,33
Lower	10,00	110,00	0,22	0,67	1,45	0,43	1,33	0,95	1,92	0,63	2,67	0,34	10,00
Upper	10,00	110,00	0,33	0,78	1,78	0,59	1,64	0,95	1,92	0,77	2,67	0,50	16,00
GRAS	1,00	3,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,58	0,00		0,53	1,00	1,00
Lower	1,00	3,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,58	0,00	0,00	0,53	1,00	1,00
Upper	1,00	3,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,58	0,00	0,00	0,53	1,00	1,00
DHL	5,00	45,00	0,59	0,41	0,87	0,48	0,74	0,75	1,05	0,54	1,44	0,76	5,00
Lower	5,00	45,00	0,42	0,28	0,63	0,38	0,53	0,75	1,05	0,39	1,44	0,60	5,00
Upper	5,00	45,00	0,72	0,58	1,15	0,63	1,02	0,75	1,05	0,72	1,44	0,84	6,00
MS	8,00	344,00	0,44	0,56	1,12	0,38	1,08	0,43	1,20	0,54	1,46	0,63	8,00

140 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

	Taxa_S	Individuals	Dominance_D	Simpson_1-D	Shannon_H	Evenness_e^H/S	Brillouin	Menhinick	Margalef	Equitability_J	Fisher_alpha	Berger-Parker	Chao-1
Lower	8,00	344,00	0,40	0,50	1,01	0,34	0,97	0,43	1,20	0,48	1,46	0,57	8,00
Upper	8,00	344,00	0,50	0,60	1,22	0,42	1,18	0,43	1,20	0,59	1,46	0,67	9,00
OS	13,00	628,00	0,26	0,74	1,66	0,40	1,62	0,52	1,86	0,65	2,32	0,44	13,33
Lower	12,00	628,00	0,24	0,71	1,59	0,38	1,55	0,48	1,71	0,62	2,11	0,40	12,00
Upper	13,00	628,00	0,29	0,76	1,74	0,44	1,70	0,52	1,86	0,68	2,32	0,48	19,00
AL	5,00	41,00	0,30	0,70	1,31	0,74	1,16	0,78	1,08	0,81	1,49	0,39	5,00
Lower	5,00	41,00	0,26	0,62	1,17	0,64	1,03	0,78	1,08	0,73	1,49	0,32	5,00
Upper	5,00	41,00	0,38	0,74	1,45	0,85	1,29	0,78	1,08	0,90	1,49	0,54	6,00
HPI	5,00	20,00	0,25	0,75	1,47	0,87	1,20	1,12	1,34	0,91	2,14	0,35	5,00
Lower	5,00	20,00	0,22	0,64	1,24	0,69	1,00	1,12	1,34	0,77	2,14	0,25	5,00
Upper	5,00	20,00	0,37	0,79	1,57	0,96	1,29	1,12	1,34	0,97	2,14	0,55	6,00
HA	6,00	56,00	0,48	0,52	1,12	0,51	0,98	0,80	1,24	0,62	1,70	0,68	6,00
Lower	5,00	56,00	0,36	0,37	0,81	0,38	0,70	0,67	0,99	0,46	1,33	0,55	5,00
Upper	6,00	56,00	0,63	0,64	1,35	0,64	1,20	0,80	1,24	0,75	1,70	0,79	7,00
FW	3,00	3,00	0,33	0,67	1,10	1,00	0,60	1,73	1,82	1,00	0,00	0,33	6,00
Lower	1,00	3,00	0,33	0,00	0,00	0,94	0,00	0,58	0,00	0,00	0,53	0,33	1,00
Upper	3,00	3,00	1,00	0,67	1,10	1,00	0,60	1,73	1,82	1,00	0,00	1,00	6,00
SA	8,00	88,00	0,28	0,72	1,49	0,55	1,36	0,85	1,56	0,71	2,14	0,42	8,33
Lower	7,00	88,00	0,24	0,64	1,29	0,48	1,19	0,75	1,34	0,64	1,79	0,33	7,00

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

	Taxa_S	Individuals	Dominance_D	Simpson_1-D	Shannon_H	Evenness_e^H/S	Brillouin	Menhinick	Margalef	Equitability_J	Fisher_alpha	Berger-Parker	Chao-1
Upper	8,00	88,00	0,35	0,76	1,63	0,65	1,50	0,85	1,56	0,79	2,14	0,52	14,00
UGAR	10,00	116,00	0,19	0,81	1,94	0,70	1,80	0,93	1,89	0,84	2,62	0,35	11,00
Lower	10,00	116,00	0,15	0,76	1,79	0,60	1,65	0,93	1,89	0,78	2,62	0,27	10,00
Upper	10,00	116,00	0,24	0,85	2,05	0,78	1,91	0,93	1,89	0,89	2,62	0,44	11,00
ZM	7,00	148,00	0,48	0,52	1,09	0,43	1,02	0,58	1,20	0,56	1,53	0,66	8,00
Lower	7,00	148,00	0,40	0,44	0,93	0,36	0,87	0,58	1,20	0,48	1,53	0,58	7,00
Upper	7,00	148,00	0,56	0,60	1,26	0,50	1,19	0,58	1,20	0,65	1,53	0,73	8,00

Решения за
по-добър живот

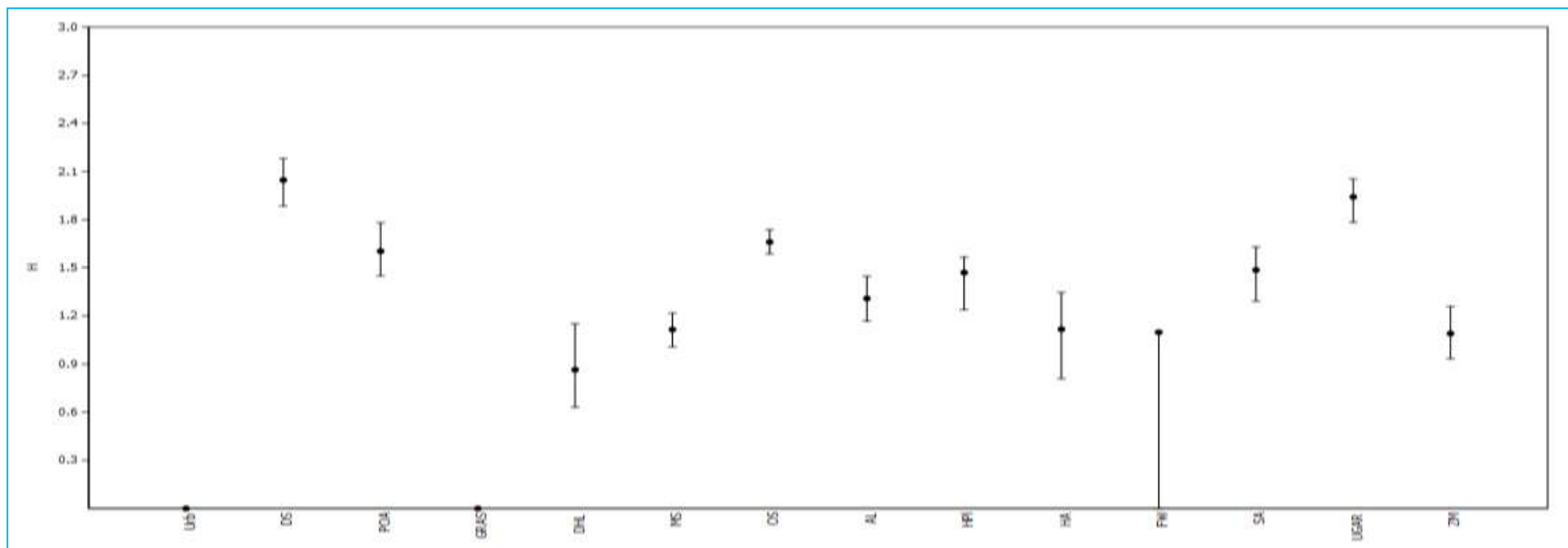
План за управление на защитена зона „Оризища Цаланица“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Диаграма 2.3-3. Shannon_H индекс на разнообразие за основните типове местообитания за видовете предмет на опазване в ЗЗ „Оризища Цаланица“

143 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.4. ПОПУЛАЦИОННИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ВИДОВЕТЕ

2.4.1. ВИДОВ СЪСТАВ НА ОРНИТОФАУНАТА

Птиците са най-богатата и най-добре проучената група животни в Защитена зона „Оризища Цалапица“. Поради изключително важното си значение за редица водолюбиви видове птици, концентрирани по време на гнездене, миграция и отчасти при зимуване, територията на оризищата през 2005 г. е обявена от BirdLife International за **Орнитологично важно място**. През 2008 г. **Оризища Цалапица са обявени за Защитена зона с идентификационен код BG0002086, част от Европейската екологична мрежа Natura 2000** със Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. на Министерството на околната среда и водите.

Проучванията на орнитофауната в Защитена зона „Оризища Цалапица“ в рамките на Проекта по изготвяне на План за управление, представляват най-мощните и пълни проучвания на територията, които са реализирани към момента (Приложение IV-18). В обхвата на теренното проучване са установени общо 155 вида птици от всичко 409 (BUNARCO 2009) за територията на България – 37,9 % от орнитофауната, от които 64 гнездящи вида, 108 мигриращи, 57 зимуващи и 24 летуващи (срещат се в рамките на гнездовия период, но не се размножават) вида (табл. 2.4.1-1).

От общо 18 вида включени в Приложение I към Директива 2009/147/ЕС, чиито местообитания са предмет на опазване в зоната (*съгласно актуалния стандартен формуляр за защитената зона от 2011 г.*) в обхвата на реализираните проучвания са установени и проучени 16 вида. За останалите 2 вида - голяма пъструшка (*Porzana porzana*), малка пъструшка (*Porzana pusilla*) - видовете от сем. Дърдавцови (Ralidae) следва да се предприемат по-целенасочени екологични проучвания, с включване на нощни обследвания на територията, при което е много вероятно тези видове, да се регистрират в обхвата на територията в голяма численост.

Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*) и блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*) са регистрирани с единични наблюдения в рамките на миграционните проучвания.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

От 11 струпващите се и мигриращи видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР, чиито местообитания са предмет на опазване в зоната са установени 10 вида.

Допълнително е регистриран един вид включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕС, за който територията е от значение - голяма воден бик.

От установените видове 48 вида са включени в Приложение 2 на ЗБР, 132 вида са включени в Приложение 3 на ЗБР, като защитени на територията на цялата страна. Общо 62 вида са включени в различните категории на ЧК на РБългария (2011), в това число 9 вида са включени в категорията „критично застрашен“ (CR), 16 вида са включени в категорията „застрашен“ (EN), 25 вида са включени в категорията „уязвим“ (VU) и 5 вида са включени в категорията „почти застрашен“ (NT) (Таблица 2).

Един вид – ловен сокол (*Falco cherrug*) е световно застрашен вид, включен в категорията „застрашен“ (EN) в Червения списък на IUCN (Таблица 2).

От установените видове 43 са включени в Приложение I към Директива 2009/147/ЕС.

145 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.4.1-1. Статус на пребиваване и природозащитен статус на установените видове птици в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“.

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризища Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Cygnus olor</i>	Ням лебед				+	III	VU	LC	LC	II2	III	II
<i>Tadorna tadorna</i>	Бял ангъч		+			II/III	VU	LC	LC		II	II
<i>Anas strepera</i>	Сива патица		+			III	CR	LC	LC	II1	III	II
<i>Anas crecca</i>	Зимно бърне		+	+		IV/V		LC	LC		III	II
<i>Anas platyrhynchos</i>	Зеленоглава патица		+	+	+	IV/V		LC	LC		III	II
<i>Anas querquedula</i>	Лятно бърне		+			IV	VU	VU	LC	II1	III	II
<i>Aythya nyroca</i>	Белоока потапница		+			II/III	VU	LC	NT	I	III	I/II
<i>Perdix perdix</i>	Полска яребица	+		+		IV/V		LC	LC		III	
<i>Coturnix coturnix</i>	Пъдпъдък	+	+			IV		LC	LC		III	II
<i>Phasianus colchicus</i>	Колхидски фазан	+		+		IV/V	RE	LC	LC		III	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Малък гмурец	+				III	VU	LC	LC		II	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Голям корморан			+				LC	LC		III	
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Малък корморан			+		II/III	EN	LC	LC	I	II	II
<i>Botaurus stellaris</i>	Голям воден бик	+				II/III	EN	LC	LC	I	II	II
<i>Ixobrychus minutus</i>	Малък воден бик	+				II/III	EN	LC	LC	I	II	II

146 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризища Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Нощна чапла		+		+	II/III	VU	LC	LC	I	II	
<i>Egretta garzetta</i>	Малка бяла чапла		+		+	II/III	NT	LC	LC	I	II	
<i>Ardea alba</i>	Голяма бяла чапла		+	+		II/III	CR	LC	LC	I	II	II
<i>Ardea cinerea</i>	Сива чапла		+	+	+	III	VU	LC	LC		III	
<i>Ciconia nigra</i>	Черен щъркел		+		+	II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Ciconia ciconia</i>	Бял щъркел	+	+		+	II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Plegadis falcinellus</i>	Блестящ ибис		+			II/III	CR	LC	LC	I	II	II
<i>Pernis apivorus</i>	Осояд		+			II/III	LC	LC	LC	I	II	II
<i>Milvus migrans</i>	Черна каня		+			II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Circaetus gallicus</i>	Орел змияр		+			II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Circus aeruginosus</i>	Тръстиков блатар	+	+	+		II/III	EN	LC	LC	I	II	II
<i>Circus cyaneus</i>	Полски блатар		+	+	+	II/III	CR	LC	NT	I	II	II
<i>Circus pygargus</i>	Ливаден блатар	+	+			II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Accipiter gentilis</i>	Голям ястреб		+			III	EN	LC	LC		II	II
<i>Accipiter nisus</i>	Малък ястреб		+			III	EN	LC	LC		II	II
<i>Buteo buteo</i>	Обикновен мишелов	+	+	+	+	III		LC	LC		II	II
<i>Buteo rufinus</i>	Белоопашат мишелов		+	+	+	II/III	NT	LC	LC	I	II	II

147 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризница Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Aquila pomarina</i>	Малък креслив орел		+			II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Hieraetus pennatus</i>	Малък орел		+			II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Falco tinnunculus</i>	Черношипа ветрушка	+	+	+		III		LC	LC		II	II
<i>Falco vespertinus</i>	Червенонога ветрушка		+			II/III	NT	VU	NT	I	II	II
<i>Falco columbarius</i>	Малък сокол		+	+		II/III		LC	LC	I	II	II
<i>Falco subbuteo</i>	Сокол орко		+			III	VU	LC	LC		II	II
<i>Falco cherrug</i>	Ловен сокол			+	+	II/III	CR	VU	VU	I	II	II
<i>Falco peregrinus</i>	Сокол скитник		+	+	+	II/III	EN	LC	LC	I	II	II
<i>Rallus aquaticus</i>	Крещалец		+			III	NT	LC	LC		III	
<i>Porzana parva</i>	Средна пъструшка	+	+			II/III	EN	LC	LC	I	II	II
<i>Crex crex</i>	Ливаден дърдавец	+				II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Gallinula chloropus</i>	Зеленоножка	+	+			III		LC	LC		III	
<i>Fulica atra</i>	Лиска	+	+			V		LC	NT		III	II
<i>Grus virgo</i>	Момин жерав		+			III	RE	NA	LC		II	II
<i>Himantopus himantopus</i>	Кокилобегач	+	+			II/III	EN	LC	LC	I	II	
<i>Burhinus oedicephalus</i>	Турилик	+				II/III	VU	LC	LC	I	II	II
<i>Glareola pratincola</i>	Кафявокрил огърличник	+				II/III	EN	LC	LC	I	II	II

148 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризница Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Charadrius dubius</i>	Речен дъждосвирец		+		+	III	VU	LC	LC		II	II
<i>Pluvialis squatarola</i>	Сребриста булка		+			III		LC ^w	LC		III	II
<i>Vanellus vanellus</i>	Обикновена калугерица	+	+		+	III	LC	VU	VU		III	II
<i>Calidris alba</i>	Трипръст брегобегач		+			III		LC ^w	LC		II	II
<i>Calidris ferruginea</i>	Кривоклюн брегобегач		+					VU ^w	VU		II	
<i>Philomachus pugnax</i>	Бойник		+			II		EN	LC	I	III	II
<i>Gallinago gallinago</i>	Средна бекарина		+			IV/V	CR	LC	LC		III	II
<i>Limosa limosa</i>	Черноопашат крайбрежен бекас		+			III	LC	EN	VU		III	II
<i>Tringa totanus</i>	Малък червеноног водобегач		+			II/III	CR	VU	LC		III	II
<i>Tringa stagnatilis</i>	Малък зеленоног водобегач		+			III	LC	EN	LC		II	II
<i>Tringa nebularia</i>	Голям зеленоног водобегач		+			III		LC	LC		III	II
<i>Tringa ochropus</i>	Голям горски водобегач	+	+		+	III	EN	LC	LC		II	II
<i>Tringa glareola</i>	Малък горски водобегач		+			II/III		LC	LC	I	II	II
<i>Actitis hypoleucos</i>	Късокрил кюкавец		+		+	III	LC	NT	LC		II	II
<i>Arenaria interpres</i>	Камъкообръщач		+			III		EN	LC		II	II

149 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризница Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Речна чайка		+		+	III	LC	LC	LC		III	
<i>Larus michahellis</i>	Средиземноморска жълтонога чайка		+	+	+			LC	LC			
<i>Chlidonias hybrida</i>	Белобуза рибарка		+			II/III	VU	LC	LC	I	II	
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Белокрила рибарка		+			II/III		LC	LC		II	II
<i>Sterna sandvicensis</i>	Гривеста рибарка		+			II/III	EN	LC	LC	I	II	II
<i>Sterna hirundo</i>	Речна рибарка		+			II/III	EN	LC	LC	I	II	II
<i>Columba oenas</i>	Хралупар			+	+	III	EN	LC	LC		III	
<i>Columba palumbus</i>	Гривяк	+	+	+		IV/V		LC	LC			
<i>Columba livia f. domestica</i>	Полудив гълъб		+	+	+			LC	LC			
<i>Streptopelia decaocto</i>	Гугутка		+	+	+	IV		LC	LC		III	
<i>Streptopelia turtur</i>	Обикновена гургулица	+	+			IV		NT	VU		III	II
<i>Clamator glandarius</i>	Качулата кукувица	+				III	CR	LC	LC		II	
<i>Cuculus canorus</i>	Обикновена кукувица	+	+			III		LC	LC		III	
<i>Tyto alba</i>	Забулена сова			+		III	VU	LC	LC		II	
<i>Athene noctua</i>	Обикновена кукумявка	+		+		III		LC	LC		II	

150 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризница Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Asio otus</i>	Горска ушата сова	+		+		III		LC	LC		II	
<i>Asio flammeus</i>	Блатна сова				+	II/III		LC	LC	I	II	
<i>Apus apus</i>	Черен бързолет				+	III	VU	LC	LC		II	
<i>Apus pallidus</i>	Блед бързолет				+	III		LC	LC		II	
<i>Alcedo atthis</i>	Обикновено земеродно рибарче	+		+		II/III		VU	VU	I	II	
<i>Merops apiaster</i>	Обикновен пчелояд		+		+	II		LC	LC		II	II
<i>Coracias garrulus</i>	Синявица		+			II/III		LC	LC	I	II	II
<i>Upupa epops</i>	Папуняк	+	+			III		LC	LC		II	
<i>Jynx torquilla</i>	Въртошийка		+			III		LC	LC		II	
<i>Picus viridis</i>	Зелен кълвач	+				III		LC	LC		II	
<i>Dendrocopos major</i>	Голям пъстър кълвач	+		+		III		LC	LC		II	
<i>Dendrocopos syriacus</i>	Сирийски пъстър кълвач	+		+		II/III		LC	LC	I	II	
<i>Dendrocopos medius</i>	Среден пъстър кълвач	+				II/III		LC	LC	I	II	
<i>Melanocorypha calandra</i>	Дебелоклюна чучулига	+		+		II/III	EN	VU	LC	I	II	
<i>Galerida cristata</i>	Качулата чучулига	+	+	+		III		LC	LC		III	
<i>Alauda arvensis</i>	Полска чучулига	+	+	+		III		LC	LC		III	

151 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризища Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Riparia riparia</i>	Брегова лястовица		+			II/III		LC	LC		II	
<i>Hirundo rustica</i>	Селска лястовица	+	+			III		LC	LC		II	
<i>Delichon urbicum</i>	Градска лястовица	+				III		LC	LC		II	
<i>Cecropis daurica</i>	Червенокръста лястовица	+				III		LC	LC		II	
<i>Anthus campestris</i>	Полска бърбрица	+				II/III		LC	LC	I	II	
<i>Anthus trivialis</i>	Горска бърбрица		+			III		LC	LC		II	
<i>Motacilla flava</i>	Жълта стърчиопашка	+	+			III		LC	LC		II	
<i>Motacilla cinerea</i>	Планинска стърчиопашка			+		III		LC	LC		II	
<i>Motacilla alba</i>	Бяла стърчиопашка		+	+		III		LC	LC		II	
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Орехче			+		III		LC	LC		II	
<i>Erithacus rubecula</i>	Червеногръдка		+	+		III		LC	LC		II	
<i>Luscinia luscinia</i>	Северен славей		+			III		LC	LC		II	
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Южен славей	+	+			III		LC	LC		II	
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Домашна червеноопашка		+			III		LC	LC		II	
<i>Saxicola rubetra</i>	Ръждивогушо ливадарче		+			III		LC	LC		II	
<i>Saxicola rubicola</i>	Европейско черногушо ливадарче		+	+		III		LC	LC		II	

152 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризница Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Turdus merula</i>	Кос	+		+		III		LC	LC		III	
<i>Turdus pilaris</i>	Хвойнов дрозд			+		III		VU	LC		III	
<i>Turdus philomelos</i>	Поен дрозд		+			III		LC	LC		III	
<i>Turdus viscivorus</i>	Имелов дрозд		+			III		LC	LC		III	
<i>Locustella luscinioides</i>	Тръстиков цвъркач		+			III	VU	LC	LC		II	II
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Крайбрежно шаварче		+			III	VU	LC	LC		II	II
<i>Acrocephalus palustris</i>	Мочурно шаварче	+	+			III		LC	LC		II	II
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Блатно шаварче	+				III		LC	LC		II	II
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Тръстиково шаварче	+	+			III		LC	LC		II	II
<i>Hippolais pallida</i>	Малък маслинов присмехулник	+	+			III		LC	LC		II	II
<i>Sylvia atricapilla</i>	Голямо черноглаво коприварче	+				III		LC	LC		II	II
<i>Sylvia curruca</i>	Малко белогушо коприварче	+	+			III		LC	LC		II	II
<i>Sylvia communis</i>	Голямо белогушо коприварче	+	+			III		LC	LC		II	II

153 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризища Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Буков певец		+			III		LC	LC		II	II
<i>Phylloscopus collybita</i>	Елов певец		+			III		LC	LC		II	II
<i>Muscicapa striata</i>	Сива мухоловка		+			III		LC	LC		II	II
<i>Parus major</i>	Голям синигер	+	+			III		LC	LC		II	
<i>Remiz pendulinus</i>	Торбогнезден синигер	+	+			III	VU	LC	LC		III	
<i>Oriolus oriolus</i>	Авлига	+				III		LC	LC		II	
<i>Lanius collurio</i>	Червеногърба сврачка	+	+			II/III		LC	LC	I	II	
<i>Lanius minor</i>	Черночела сврачка	+	+			II/III		LC	LC	I	II	
<i>Lanius excubitor</i>	Сива сврачка			+		III	CR	VU	VU		II	
<i>Lanius senator</i>	Червеноглава сврачка	+	+			III		LC	LC		II	
<i>Pica pica</i>	Сврака	+	+	+		IV		LC	LC			
<i>Corvus monedula</i>	Чавка			+		IV		LC	LC			
<i>Corvus frugilegus</i>	Посевна врана			+		IV		LC	LC			
<i>Corvus cornix</i>	Сива врана	+	+	+		IV		LC	LC			
<i>Corvus corax</i>	Гарван		+	+		III	NT	LC	LC		III	
<i>Sturnus vulgaris</i>	Обикновен скорец	+	+	+		IV		LC	LC			
<i>Sturnus roseus</i>	Розов скорец		+			III	VU	LC	LC		II	

154 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (латински)	Вид (български)	Статус в ЗЗ "Оризища Цалапица"				ЗБР	ЧК	IUCN (EU 27)	IUCN Global	2009/147/EU	BERN	BON
		Гнездящ	Мигриращ	Зимуващ	Летуващ							
<i>Passer domesticus</i>	Домашно врабче	+		+			LC	LC				
<i>Passer hispaniolensis</i>	Испанско врабче	+	+			III	LC	LC		III		
<i>Passer montanus</i>	Полско врабче	+	+	+		III	LC	LC		III		
<i>Fringilla coelebs</i>	Обикновена чинка		+	+		III	LC	LC		III		
<i>Fringilla montifringilla</i>	Планинска чинка			+		III	VU	LC		III		
<i>Serinus serinus</i>	Европейско канарче			+		III	LC	LC		II		
<i>Carduelis chloris</i>	Зеленика	+		+		III	LC	LC		II		
<i>Carduelis carduelis</i>	Щиглец			+		III	LC	LC		II		
<i>Carduelis cannabina</i>	Обикновено конопарче		+	+		III	LC	LC		II		
<i>Emberiza citrinella</i>	Жълта овесарка			+		III	LC	LC		II		
<i>Emberiza hortulana</i>	Градинска овесарка		+			II/III	LC	LC	I	III		
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Тръстикова овесарка			+		III	LC	LC		II		
<i>Emberiza melanocephala</i>	Черноглава овесарка	+	+			III	LC	LC		II		
<i>Emberiza calandra</i>	Сива овесарка	+		+		III	LC	LC		III		

155 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ЛЕГЕНДА

ЗБР – Видове включени в приложенията на Закона за биологичното разнообразие

II – Приложение № 2 към чл. 6, ал.1, т. 3 и 4, ал. 3 от Закона за биологичното разнообразие

Чл. 6. (1) Защитени зони се обявяват за:

3. Опазване на местообитания на видовете птици, посочени в приложение № 2;

4. Опазване на територии, в които по време на размножаване, линееене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в приложение № 2.

(3) Застрашените от изчезване растителни и животински видове, включени в приложение № 2, са приоритетни за опазване.

III – Приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие

Чл. 37 За защитени на територията на цялата страна се обявяват дивите животински и растителни видове, посочени в приложение № 3.

IV- Приложение № 4 към чл. 41 от Закона за биологичното разнообразие: видове, под режим на опазване и регулирано ползване от природата съгласно.

VI- Приложение № 6 към чл. 47, ал.2 от Закона за биологичното разнообразие: видове за които не се прилага забрана за търговия и транспортиране, ако са родени на затворено.

ЧК - Видове включени в съответната категория в Червена книга на Р България, Том II, Животни (Големански, 2015)

CR – Критично застрашен

EN – Застрашен

VU – Уязвим

Международен природозащитен статус

2009/147/EU – Видове, включени в Директива на Европейската общност за защита на дивите птици.

Приложение I – видове, които ще бъдат обект на специални природозащитни мерки по отношение на техните местообитания, за да осигури оцеляването и възпроизводството в района на разпространението им.

156 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Приложение II/1 – на видовете може да се ловува в района, където директивата се прилага.

Приложение II/2 – на видовете може да се ловува само в страните членки на директивата, благодарение на които те са определени.

Приложение III/1 – за включени видове не се разрешава продажбата, транспорта с цел продажба и предлагането за продажба на живи или мъртви птици или характерни познаваеми части от тях.

Приложение III/2 – за включените видове стрните членки се задължават да приемат на тяхна територия дейности, осигуряващи съответни граничения, в случай че птиците са законно убити, затворени или по друг начин законно придобити.

IUCN Red List Categories (EU 27/Global)

EX Изчезнал

CR Критично застрашен

EN Застрашен

VU Уязвим

NT Почти застрашен

LC Слабо засегнат

BERN – Видове, включени в Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания.

II – видове, включени в приложение II на конвенцията, като строго защитени.

III – видове, включени в приложение III на конвенцията, като защитени.

BONN – Видове, включени в Конвенцията за защита на мигриращите видове диви животни.

I – видове, включени в Приложение I (Appendix I) на конвенцията, като застрашени навсякъде в целия и по-голяма част от техния ареал.

II – видове, включени в Приложение II (Appendix II) на конвенцията, като приоритет в международното сътрудничество що се отнася до тяхното опазване и управление

157 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.4.2. ВИДОВЕ ПО ЧЛ. 6, АЛ. 1, Т. 3 ОТ ЗБР

КАФЯВОКРИЛ ОГЪРЛИЧНИК (*GLAREOLA PRATICOLA*)

Природозащитен статус. На национално ниво видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. На територията на страната гнездящ и мигриращ вид (Големански, 2015). В защитената зона е гнездящ вид.

Местообитания. Гнезди в посеви и други (едногодишни) тревни култури (особено в ниви с царевица и памук в началния стадий на развитие на растенията), в степни и сухолюбиви тревни съобщества по варовити терени, в засолен терени с халофитна растителност, както и около блата, в тревна растителност по периферията на водоеми. Колониите се разполагат в близост до водоеми със стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и лагуни (Янков, 2007). Резултатите от проведените проучвания и тези на Климентова (2012) сочат че на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът гнезди основно в посеви от царевица и люцерна, в непосредствена близост до оризови масиви и канали с вода.

Разпространение в България и ЗЗ „Оризища Цалапица“. С групирани гнездовища в три обособени района – Тракийска низина (между Пазарджик и Чирпан), Бургаските влажни зони и Северното Черноморско крайбрежие (Шабленско и Дуранкулашко езеро). Единични находища и в други части на страната (Софийско поле, Варненско – Белославски езерен комплекс и др.) (Янков, 2007). **На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е установен в 19 пробни площадки (Фигура 3).**

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 10000– 18000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 140– 180 гнездящи двойки (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 10 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007; Стандартен Натура 2000 формуляр). В обхвата на проучвания през 2011 и 2012 г. на територията на защитената зона, числеността е оценена на мин. 25 гнездящи двойки (Климентова, 2012). На 19.06.2012 г.

158 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

видът е наблюдаван с численост 120 екземпляра, мин. 60 двойки (Герджиков, *непубл. данни*).

Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките в които е установен (n=19) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 7,37 екз. ($Ab = 7,37 \pm 8,61$). Общата стойност на обилие е 140 екз. или 70 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 30,5 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ.

Заплахи. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, монокултурно земеделие, хищничество.

159 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A625-B	Glareola pratincola	F2					
		ПлощОпт.мест.**		ПлощПот.мест.**			
						3338,91	

Номери Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02-Промяна на практиката за култивиране
	A02.01-Интензифициране на земеделието
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали

160 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона;	A02 - Промяна на практиката за култивиране	
	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока;	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;
Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;	K03 Междувидови фаунистични отношение K03.04 Хищничество	Хищничество - пряко унищожаване на индивиди, унищожаване на яйца и малки с оглед наземния характер на гнездене
	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

162 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 3. Разпространени на Glareola pratincola в рамките на 33 „Оризидца Цаланица

Легенда

- Glareola pratincola гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризидца Цаланица"

Този продукт е подготвен по проект „Изработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици“ BG0002086 „Оризидца Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

КОКИЛОБЕГАЧ (*HIMANTOPUS HIMANTOPUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернската конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ и мигриращ вид (Големански, 2015).

Местообитания. Гнезди най-често в солници или край други плитководни водоеми – лагуни и засолени терени с халофитна растителност, а в по-редки случаи – по бреговете на стоящи бракични води и стоящи пресни води, където устройва гнездата си в тревна растителност по периферията на водоема (Янков, 2007).

Настоящите проучвания, както и тези проведени от Климентова (2012) сочат, че в рамките на 33 „Оризища Цалапица“, видът гнезди основно в оризища, в затревени площи (диги) по тяхната периферия, в посеви от царевица и люцерна разположени в непосредствена близост до оризизщните масиви.

Разпространение в България. Петнисто и разпръснато разпространение, основно по Черноморското крайбрежие, в Тракийската низина, покрай р. Дунав и близко разположени водоеми в Дунавската равнина. Изолирани, вероятно епизодични гнездовища и в други части на страната (Янков, 2007; Големански, 2015).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 37000–64000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценен на 350–430 гнездящи двойки (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на 33 „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на над 8 преминаващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007; Стандартен Натура 2000 формуляр). В обхвата на проучвани през 2011 и 2012 г. пробни площадки на територията на защитената зона, видът е регистриран 31 пъти в 23 различни пробни площадки в рамките на гнездовия сезон. Наблюдавани са 91 индивида и минимум 20 гнездящи двойки в 5 пробни площадки (Климентова, 2012; Велев, *непубл. данни*; Герджиков, *непубл. данни*).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираните проучвания на територията на защитената зона видът е установен в 44 пробни площадки (Фиг. 4). **Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=44) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 4,53 екз. ($Ab = 4,53 \pm 4,63$). Общата стойност на обилие е 199,5 екз. или около 100 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 24 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ.**

По време на есенната миграция видът е установен с численост от 114 екз.

Заплахи. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, монокултурно земеделие, хищничество. Разораване на синури и разрушаване на диги.

165 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A131	Himantopus himantopus	F2					
		ПлощОпт.мест.**	ПлощПот.мест.**				
							3338,91

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	-
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.01-Интензифициране на земеделието
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали
M59-Подкрепа за прилагане на аква екологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на Защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

166 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
<p>Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите</p> <p>Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона;</p> <p>Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой.</p>	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	A02.02 Промяна на културите	
	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие Разораване на синури и разрушаване на диги
	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;
	K03 Междувидови фаунистични отношение K03.04 Хищничество	Хищничество - пряко унищожаване на индивиди, унищожаване на яйца и малки с оглед наземния характер на гнездене
	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 4. Разпространение на *Himantopus himantopus* в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Himantopus himantopus*_гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“,
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

МАЛЪК ВОДЕН БИК (*Ixobrychus minutus*)

Природозащитен статус. На **национално ниво**, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). На **международно равнище** видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. В България видът е гнездящ и мигриращ (Големански, 2015). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ видът е гнездящ.

Местообитание. Гнезди в растителност по периферията на водоеми, блата и в стоящи пресни води: микроязовири, карьерни езера, рибарници, отводнителни канали, блатни водоеми, големи паркове, канали и корита на реки, в пределите на населени места (Янков, 2007). В извънгнездовия сезон се среща и в нетипични за вида местообитания, като пустеещи терени и крайнини на гори в ниските части на планините (Големански, 2015).

На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът се среща най-вече в растителността по каналите и оризища.

Разпространение в България – широко и сравнително плътно разпространение по Дунавското крайбрежие, Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и някои котловинни полета в Западна България, на места в Добруджа и по долините на реките Арда, Струма и Места (Янков, 2007). Според Големански (2015) видът се среща почти в цялата страна, главно под 600 m н. в. и в някои планини (Стара планина, Средна гора, Лозенска планина). Зимувачи птици са регистрирани край Пловдив, Белославското езеро, с. Струмско, Благоевградско и с. Тюленово, Добричко.

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 60000-120000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост е оценена на България: 1500 - 4500 гнездящи двойки и 0 – 5 зимувачи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматикова 2007);

Разпространение и численост в ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена 5 гнездящи двойки (Стандартен Натура 2000 формуляр).

170 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираните проучвания на територията на защитената зона видът е установен в 9 пробни площадки (Фиг. 5). **Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=9) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 1,89 екз. ($Ab = 1,89 \pm 0,93$). Общата стойност на обилие е 17 екз. или 8-9 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 4 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ.**

Заплахи. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, хищничество. Отстраняване на растителност по каналите, премахване на дървесно - храстова растителност, опожаряване на водолюбива растителност. Разораване на синури и разрушаване на диги.

171 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A02 - Промяна на практиката за култивиране	
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой.	A02.01 Интензифициране на земеделието	Разораване на синури и разрушаване на диги
Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците;	K03 Междувидови фаунистични отношение K03.04 Хищничество	Хищничество - пряко унищожаване на индивиди, унищожаване на яйца и малки.
Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности
	A11 Други земеделски дейности	Отстраняване на растителност по каналите, премахване на дървесно - храстова растителност, опожаряване на водолюбива растителност

172 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

173 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opew.government.bg

Решения за
по-добър живот

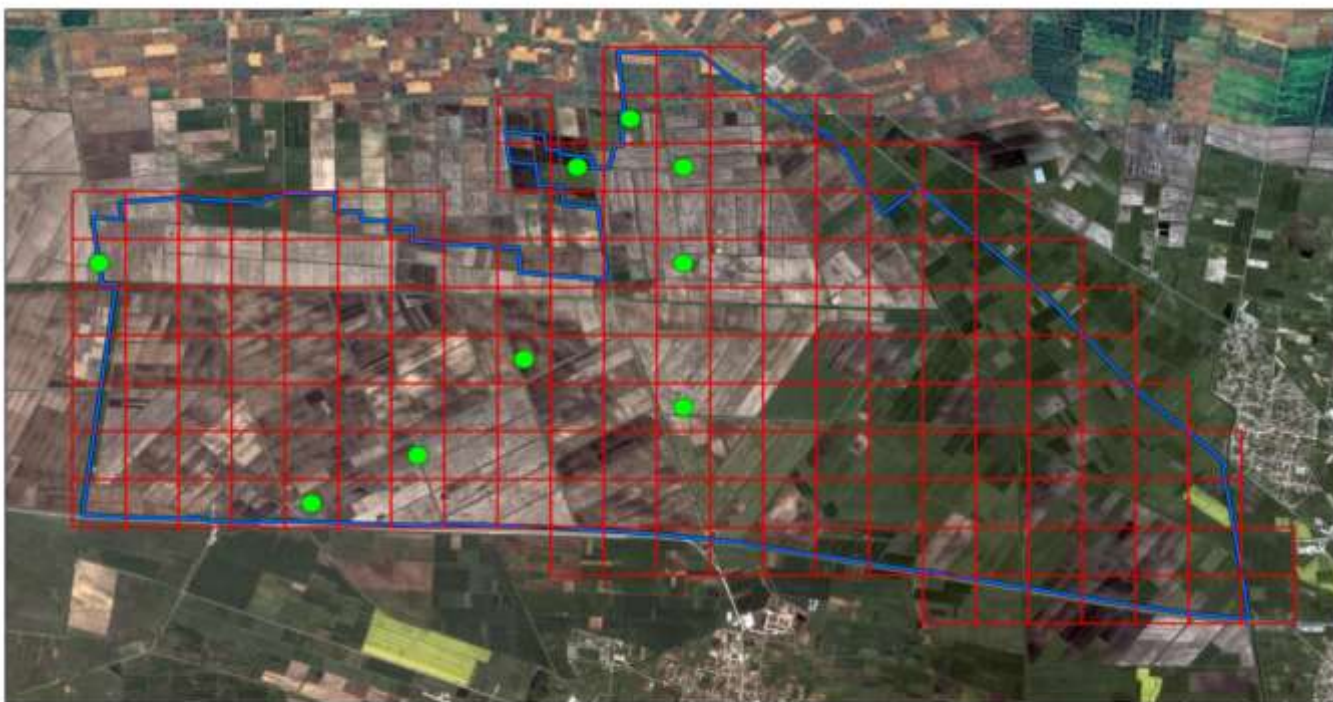
ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 5. Разпространение на *Ixobrychus minutus* в рамките на 33 „Оризища Цалапица“

Легенда

- Ixobrychus minutus*
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

този продукт е изготвен по проект „газработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ЗЕМЕРЕДНО РИБАРЧЕ (*ALCEDO ATTHIS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР. В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, и Приложение II към Бернска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, постоянен и зимуващ вид (Нанкинов *и кол.* 1997).

Местообитания. Гнезди по бреговете на реки, канали и други водоеми с течащи води, край стоящи пресни води, по-рядко стоящи бракични води, зависим от наличието на подходящи отвесни земни или пясъчни откоси. Обитава и подходящи участъци по морското крайбрежие (тесни морски заливи, естуари). В тези случаи устройва гнездата си както по бреговете на вливащи се в морето реки, така и в стръмни земни стени по самото крайбрежие, като птиците ловуват в по-тихите заливи (Янков, 2007).

На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ вида гнезди основно по отвесни брегове на канали и реки.

Разпространение в България. Групово и линейно разпространение, свързано с речната мрежа (средните и долните течения) и с други водоеми в равнинните и хълмистите части на цялата страна, в някои предпланински и планински райони (Предбалкан, Западни Родопи). По-ясно групирано покрай р. Дунав, Черноморското крайбрежие, Източните Родопи и значителни части от Дунавската равнина, Тракийската низина, Софийското поле и др. Почти отсъства от Добруджа. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (срутване, заравняване и т. н.) (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 79000– 160000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост е оценена на 1000– 2000 гнездящи двойки и 1000 – 10000 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 1 постоянна двойка (Стандартен Natura 2000 формуляр; Климентова, 2012).

В рамките на реализираните проучвания на територията на защитената зона видът е установен в 9 пробни площадки (Фиг. 6). **Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които**

175 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

е установен ($n=9$) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 1,44 екз. ($Ab = 1,44 \pm 0,53$). Общата стойност на обилие е 13 екз. или 13 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 2 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ. През зимата вида е установен с численост от 2 екземпляра.

Заплахи. Промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, хищничество. Отстраняване на растителност по каналите, бетониране на каналите и техното пресушаване.

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A229	Alcedo atthis	F2					
		ПлощОпт.мест.**		ПлощПот.мест.**			

НомериИменаМярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водните с цел съвместни дейности.	-
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризидца Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой. Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците; Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност. Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали	A02 - Промяна на практиката за култивиране	
	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	K03 Междувидови фаунистични отношение K03.04 Хищничество	Хищничество - пряко унищожаване на индивиди, унищожаване на яйца и малки.
	A11 Други земеделски дейности	Отстраняване на растителност по каналите, бетониране на каналите и тяхното пресушаване.

177 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризидца Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

178 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

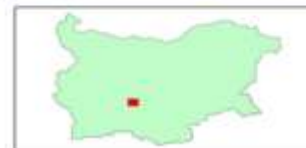
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 6. Разпространение на *Alcedo atthis* в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Alcedo atthis*_гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ДЕБЕЛОКЛЮНА ЧУЧУЛИГА (*MELANOCORYPHA CALANDRA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, и Приложение II към Бернската конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Нанкинов 2009). За територията на защитената зона вида е установен като гнездящ и зимуващ вид.

Местообитание. Гнезди основно в степни и сухолюбиви тревни съобщества по варовити терени, тревни съобщества по сухи, силикатни терени (най-често пасища) и пустеещи земи, по-рядко – подобрени тревни площи (многогодишни тревни култури) (люцернови полета) или в по-малки тревни площи сред ниви (Янков, 2007). Според Нанкинов (2009) в Югозападна България гнезди край ерозирани хълмове и в лозя.

На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ вида гнезди основно в посеви от люцерна и затревени площи (синури, диги, пустеещи земи и др.) най-често в близост до насаждения със зърнени култури и ориз.

Разпространение в България. Петнисто и в по-малка степен разпръснато разпространение в равнини и нискохълмисти райони в различни части на страната, основно в Крайморска Добруджа, районите около Дервентските възвишения, Сакар и северните части на Източните Родопи, Тракийската низина и долината на р. Струма с прилежащите ѝ части на Южен Пирин и Славянка. С изолирани или разположени в съседни квадрати находища и в други части на страната (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 10000000– 24000000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 3000– 5000 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 1000 – 1500 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни автори, числеността на вида е оценена на до 10 постоянни двойки (Стандартен Натура 2000 формуляр), 1 – 22 гнездящи двойки (Климентова, 2012). Видът е наблюдаван в гнездовия период с ниска численост.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираните проучвания на територията на защитената зона видът е установен в 33 пробни площадки (Фиг. 7). **Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=33) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 3,22 екз. ($Ab = 3,22 \pm 2,36$). Общата стойност на обилие е 106,17 екз. или около 106 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 10 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ. Пре зимата са установени 28 екз.**

Заплахи. Монокултурно земеделие, унищожаване на диги и синури, разораване на постоянно затревени площи, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, хищничество. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	
	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури
	A02.03 Отстраняване на тревни площи за земеделски площи	Разораване на постоянно затревени площи
	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;

182 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

опазване; Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори; Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земята като такива; Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено- житните култури до разораването на площите; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата	A11 Други земеделски дейности K03 Междувидови фаунистични отношение K03.04 Хищничество	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности Хищничество - пряко унищожаване на индивиди, унищожаване на яйца и малки с оглед наземния характер на гнездене
---	--	---

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

184 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 7. Гнездово разпространение на *Melanocorypha calandra* в рамките на 33 „Оризища Цаланица“

Легенда

- *Melanocorypha calandra* гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цаланица"

185 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ЧЕРВЕНОГЪРБА СВРАЧКА (*LANIUS COLLURIO*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР. В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, и Приложение II към Бернската Конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. На територията на страната - гнездящ и прелетен вид (Иванов 2011). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ е гнездящ и прелетен вид.

Местообитания. Гнезди в примесени с открити пространства храсталаци на местата с умерен климат, суходлюбиви храсталаци, пустеещи земи, в крайнините на разреждени широколистни листопадни гори, овощни градини, дървесни и храстови плантации, ивици дървета, храсти и мозайки от тях, градски паркове и градини и други обрасли с храсти и слабо посещавани места в градове, села и индустриални зони, както и в селища с разпръснати дворове (планински махали, вилни зони и т. н.) (Янков, 2007).

На територията на защитената зона, видът гнезди основно в растителност от единични и групи храсти, разположени по диги, синури и напоителни канали.

Разпространение в България. Разпространен повсеместно на цялата територия на страната (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 6300000–13000000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 300000–700000 гнездящи двойки (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 10 гнездящи двойки (Стандартен Натура 2000 формуляр).

В рамките на реализираните проучвания на територията на защитената зона видът е установен да гнезди в 22 пробни площадки (Фиг. 8). **Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=22) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 1,24 екз. ($Ab = 1,24 \pm 0,44$). Общата стойност на обилие е 27,3 екз. или около 27 - 28 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 2,33 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ.**

186 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

По време на миграция са установени 579 екз., от които 4 екз. са установени през пролетната и 575 екз. през есенната миграция.

Заплахи. Монокултурно земеделие, унищожаване на диги и синури, премахване и намаляване количеството на дървесна и храстова растителност, разораване на постоянно затревени площи, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, хищничество. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Безпокойство в резултат на селскодтопански дейности.

187 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	
Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока;	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури
	A02.03 Отстраняване на тревни площи за земеделски площи	Разораване на постоянно затревени площи
	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;

188 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори; Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земята	A10.01 Отстраняване на живи плетове и горички или храсталаци	премахване и намаляване количеството на дървесна и храстова растителност
Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори; Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земята	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности
Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено- житните култури до разораването на площите; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата	K03 Междувидови фаунистични отношение K03.04 Хищничество	Хищничество - пряко унищожаване на индивиди, унищожаване на яйца и малки

189 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

190 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 8. Гнездово разпространение на *Lanius collurio* в рамките на ЗЗ „Оризища Цаланица“

Легенда

- *Lanius collurio*_гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цаланица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Бял щъркел (*CICONIA CICONIA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение II и Приложение III към ЗБР, уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България (Големански, 2015); *международен*: Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. За територията на страната е гнездящ, мигриращ и по изключение зимуващ вид (Големански, 2015). Статуса на вида на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ е идентичен с този в страната.

Местообитания. Гнезди почти изцяло в градове, села и индустриални зони в близост до мочурливи места или влажни зони от различен тип. Част от гнездата (около 9 % от заетите) са разположени в свободната природа, най-често по единични или групи дървета или антропогенни съоръжения в селскостопански площи и изкуствени ландшафти (Янков, 2007).

Разпространение в България. Плътено разпространение на територията на цялата страна с изключение на планинските райони с голямо вертикално разчленение на релефа или плътни горски масиви, на районите, лишени от влажни зони и тези при надморска височина над 1300 m (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 180000 – 220000 гнездящи двойки и 9400 – 11000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 4956 – 5672 гнездящи двойки, и до 5 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на >43 индивида през размножителния период и >51 мигриращи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007; Стандартен Натура 2000 формуляр).

В рамките на реализираните проучвания на територията на защитената зона видът е установен като гнездящ в 2 пробни площадки (Фиг. 9), с обща численост от 2 гнездящи двойки. Ниската гнездова численост се определя от липсата на сгради и електрически стълбове, върху които птиците изграждат гнездата си. Въпреки това територията на защитената зона е от ключово значение като територия предоставяща хранителни местообитания за вида. В рамките на

192 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

реализираните три посещения за проучване на гензовата орнитофауна на територията на оризищата са регистрирани от 106 до 231 индивида, в рамките на 87 полигона (Фиг. 10). По време на миграция са регистрирани 178 екз., от които 25 по време на пролетна и 153 екз. по време на есенна миграция.

Заплахи. Западане на оризопроизводството. Монокултурно земеделие. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство.

193 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A667-B	Ciconia ciconia	F1					
		Площ Опт. мест.**		Площ Пот. мест.**			
							3350,34

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.03-Отстраняване на тревни площи за земеделски площи
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали

Съгласно План за управление на 33 „Оризища Цаланица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A02 - Промяна на практиката за култивиране	
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

прекратено през последните 5 и повече години;
Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой.
Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.

A02.02 Промяна на културите

Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;

A07 Използване на биоциди, хормони и химикали

Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 9. Гнездово разпространение на *Sisonia sisonia* в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Sisonia sisonia*_гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 10. Разпространение на хранителните местообитания на *Ciconia ciconia* в рамките на ЗЗ „Оризища Цаланица“

Легенда

- *Ciconia ciconia* хранителни местообитания
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цаланица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ЧЕРЕН ЩЪРКЕЛ (*CICONIA NIGRA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение II и Приложение III към ЗБР, уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. На територията на страната, видът е гнездящ, мигриращ и отчасти зимуващ вид (Големански, 2015). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ видът е летуващ и мигриращ.

Местообитания. Гнезди основно по скали и скални стени (във вътрешността на страната), понякога и във входните части на пещерите. Около една трета от популацията гнезди в широколистни листопадни гори и по-рядко в алувиални и много влажни гори и храсталаци, а по изключение – в иглолистни гори (Янков, 2007). Гнезди също в проломи на реки, язовири, микроязовири, рибарници, оризища и др.

На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ основното местообитания определящо присъствието на вида са оризищните масиви и др. територии със стоящи пресни води.

Разпространение в България. Петнисто и разпръснато в почти цялата страна. Най-плътно в Източните Родопи, Сакар и Странджа, с по-отдалечени находища в Западните Родопи, Източна Стара планина, Дунавската равнина, Предбалкана, Тракийската низина, долините на реките Струма, Места и др. Почти отсъства от Добруджа, Лудогорието и района на Краище – Осоговска планина (Янков, 2007; Големански, 2015).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 7800 – 12000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 300 – 550 гнездящи двойки и 0 - 6 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007);

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни автори, числеността на вида е оценена на >5 индивида в гнездовия период и >1 индивид по време на миграция (Костадинова и Граматиков, 2007), 1 - 24 мигриращи индивида (Климентова, 2012; Янков, *непубл. данни*, Велев, *непубл. данни*).

Територията на защитената зона е от ключово значение за летуване и като територия, предоставяща хранителни местообитания за вида. В рамките на
198 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

реализираните три посещения в гнездовия период на територията на оризищата са регистрирани от 16 до 47 индивида, в рамките на 31 полигона (Фиг. 11). По време на миграция са установени 103 екз., от които 79 по време на пролетна и 24 по време на есенна миграция.

Заплахи. Западане на оризопроизводството. Монокултурно земеделие. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство.

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A030-B	Ciconia nigra	F1					
		ПлощОпт.мест.**	ПлощПот.мест.**				

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	-
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на 33 „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури
Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой.	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.	A02.03 Отстраняване на тревни площи за земеделски площи	Разораване на постоянно затревени площи
Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – смесени култури от ориз и рибни видове (шаран);	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;

200 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
<p>Поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали; Забрана за ползване на родентициди.</p>		
Общи мерки		
<p>Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;</p>		
<p>Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;</p>		
<p>Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;</p>		
<p>Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;</p>		
<p>Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване</p>		
<p>Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;</p>		
<p>Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;</p>		
<p>Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;</p>		
<p>Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство</p>		
<p>Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.</p>		

201 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 11. Разпространение на *Ciconia nigra* в рамките на размножителния сезон в 33 „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Ciconia nigra*
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

202 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ГОЛЯМА БЯЛА ЧАПЛА (*EGRETTA (ARDEA) ALBA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, критично застрашен вид (CR), съгласно ЧК на България (Големански, 2015); В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. На територията на страната е гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Големански, 2015). На територията на защитена зона „Оризища Цалапица“ е зимуващ и мигриращ вид, с единично наблюдение в рамките на размножителния период.

Местообитания. Гнезди в растителност по периферията на водоеми (сладководни езера и блата, язовири и микроязовири, рибарници и рибовъдни стопанства) (Янков, 2007). Според Големански (2015), по време на миграции и зимуване, се среща и в крайбрежни бракични водоеми, незамръзващи язовири, канали за напояване, обработваеми площи (предимно люцерни) и др. На територията на защитената зона вида се среща основно в обработваеми земи и канали с наличие на вода, където търси храна.

Разпространение в България. Отделни изолирани гнездовища само по Дунавското и Черноморското крайбрежие. Редовно се размножава само в ез. Сребърна, но е установено сигурно гнездене в местността „Пода“ до Бургас (Петков Н. *непубл. данни*, 2001). Отделни двойки гнездят епизодично и в останалите части на Бургаските езера. През гнездовия период закъснели мигранти или летуващи неразмножаващи се екземпляри са регистрирани в Северозападна България, Тракийската низина, по р. Искър, Източни Родопи, покрай р. Дунав и Черно море (Янков, 2007). По време на миграция и през зимата видът се среща по Черноморското крайбрежие (езерото Вая) и по-рядко в ниски части от вътрешността на страната (яз. "Кърджали", "Студен кладенец" и "Ивайловград") (Големански, 2015).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 11000 – 24000 гнездящи двойки и 8600 – 23000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007); Националната численост е оценена на 5 – 25 гнездящи двойки и 267 – 1369 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни автори, числеността на вида е оценена на >5 преминаващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007; Стандартен Натура 2000 формуляр), 1 - 29 индивида (Климентова, 2012) в периода на миграция. Редовно зимуващ вид с численост 500 – 2000 индивида (Големански, 2015).

В рамките на реализираното проучване вида е установен основно през зимата и по време на миграция, и еднично наблюдение през размножителния период в общо 45 пробни площадки (Фиг. 12). Общата численост на установените екземпляри е 154 екз., от които 83 са установени през зимния сезон, 1 екземпляр през размножителния период и 70 екземпляра по време на миграция (47 пролетна и 27 есенна).

Заплахи. Западане на оризопроизводството. Монокултурно земеделие. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Пресушаване на каналите и премахване на растителността по напоителните съоръжения.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой. Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност. Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците; Забрана за ползване на родентициди Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април -юли) в системата от канали	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	
	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури
	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;
	A11 Други земеделски дейности	Пресушаване на каналите и премахване на растителността по напоителните съоръжения.

205 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

206 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 12. Разпространение на *Ardea alba* в ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Ardea alba*
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

207 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Изработване на план за управление на защитена зона за охрана на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

МАЛКА БЯЛА ЧАПЛА (*EGRETTA GARZETTA*)

Природозащитен статус. На *национално ниво*, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В *международен план* видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. На територията на страната вида е гнездящ и мигриращ (Големански, 2015). За територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е летуващ (неразмножаващ се) и мигриращ.

Местообитания. Гнезди в блата, в растителност по периферията на водоеми, в алувиални и много влажни гори и храсталаци, включително групи върби и други дървета в плитките части на микроязовири, стари речни корита (Янков, 2007), както и в рибарници и рибовъдни стопанства (Големански 2015). По време на миграция и през зимата, се среща и в крайбрежни бракични водоеми, язовири, канали за напояване (Големански, 2015).

На територията на защитената зона основно местообитание, в което видът е регистриран са оризищните масиви, растителност по периферията на оризищни масиви и канали и стърнища.

Разпространение в България. Групово и разпръснато разпространение, предимно по Дунавското крайбрежие, долините на реките и други влажни зони в Дунавската равнина и Тракийската низина, на места по Черноморското крайбрежие, в Софийското поле, по р. Арда и др. Неразмножаващи се индивиди или малки групи и в други райони (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 68000–94000 гнездящи двойки и 28000 – 49000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост е оценена на 1400–2000 гнездящи двойки, и 0 – 29 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007)

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни автори, числеността на вида е оценена на >1 индивида в гнездовия период (Костадинова и Граматиков, 2007), и 1 - 3 индивида през гнездовия период и периода на миграция (Климентова, 2012; Велев, *непубл. данни*).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираното проучване вида е установен основно през размножителния период (неразмножаващи се индивиди) и по време на миграция, в общо 29 пробни площадки (Фиг. 13). Общата численост на установените екземпляри е 22 - 35 неразмножаващи се екземпляра по време на гнездовия период, и 245 екз. по време на есенна миграция.

Заплахи. Западане на оризопроизводството. Монокултурно земеделие. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Пресушаване на каналите и премахване на растителността по напоителните съоръжения.

209 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A697	Egretta garzetta	F2					
		ПлощОпт.мест.**		ПлощПот.мест.**			

Номер и Имена Мярка	Коди Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	-
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

210 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой. Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност. Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците; Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	
	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури
	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;
	A11 Други земеделски дейности	Пресушаване на каналите и премахване на растителността по напоителните съоръжения.

211 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

212 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 13. Разпространение на *Egretta garzetta* в ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Egretta garzetta*
- Грнд 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Ловен сокол (*Falco cherrug*)

Природозащитен статус – България: Приложения II и III към ЗБР, критично застрашен вид (CR), съгласно ЧК на България (Големански, 2015); международен: застрашен (EN) – IUCN, Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение III към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия – постоянен и преминаващ вид (Големански, 2015). В рамките на реализираните проучвания, видът е регистриран с 2 наблюдения през зимния период и 2 през размножителния, като размножаване не е доказано.

Местообитание – Гнезди по високи скали и скални стени (във вътрешността на страната), най-често близо до пасища или други открити терени с колонии на *Spermophilus cillellus*. Възможно е през последните години да се размножава и в стари гнезда на други птици в широколистни листопадни гори в някои планински райони (Янков, 2007). Според Големански (2015) в България видът обитава два типа местообитания – заливни гори и скални комплекси в равнинни и планински райони в близост до открити територии. С намаляването на влажните зони се установява по-често в планините. В Европа постепенно се премества от степните и лесостепните райони към райони с интензивно земеделие, където гнезди по стълбове на далекопроводи.

В хода на проучванията, в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е регистриран основно в обработваеми земи (люцерна, площи под угра и стрънища).

Разпространение в България – Разпръснато на изолирани находища предимно в скалистите части на Стара планина, планините на Западна България, Родопите, Сакар и Странджа. Наблюдаван през гнездовия период и в някои равнинни или хълмисти райони и в по-високи части на планините (Янков, 2007).

Численост – Европа: 360-540 гнездящи двойки, България: 10-15 гнездящи двойки и 0-5 зимуващи индивида (Костадинова, 2007), около 6 двойки (Янков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. В хода на реализираните проучвания видът е наблюдаван общо 4 пъти в 4 пробни площадки (Фиг. 20). На база на направените наблюдения числеността на вида е

214 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

оценена на 2 – 4 екз., при установена минимална численост от 1 екз. и максимална от 2 екземпляра.

Следва да се отбележи, че видът използва територията основно като място за хранене. Хипотезите, които могат да бъдат изразени е че това са птици от размножавачи се двойки от района на северните склонове на Западни Родопи или преминаващи птици.

Заплахи. Монокултурно селско стопанство. Западане на оризопроизводството. Браконьерски отрсрел на хищни птици. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство.

215 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Natura 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A511	Falco cherrug	F1					
		Площ Опт. мест.**		Площ от.мест.**			
							3669,31

Номер и Име на Мярка	Код и Име на Заплаха/Влияние
M47-Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми.	D02.01.01-Окачени електропроводи и телефонни линии
	G05- Друга човешка намеса и безпокойство
	J03.01-Намаляване загубата на специфични особености на местообитанията
	J03.02.02-Намаляване на разпространяването

216 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

План за управление на защитена зона „Оризища Цалапица“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на 33 „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата; Проект за проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи покрай АМ „Тракия“; Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Създаване на полезащитни пояси препятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици; Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране A02.02 Промяна на културите A02.01 Интензифициране на земеделието A02.03 Отстраняване на тревни площи за земеделски площи A07 Използване на биоциди, хормони и химикали A11 Други земеделски дейности	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството; Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури Разораване на постоянно затревени площи Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; Безпокойство в резултат на селскостопански дейности

217 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
<p>растителност, синори; Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива; Забрана за ползване на родентициди</p> <p>Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите;</p>	<p>F03.02.03 Браконьерски улов</p>	<p>Браконьерски лов на хищни птици</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 20. Територии на регистрирани наблюдения на *Falco cherrug* на територията на ЗЗ „Оризница Цалапица“

Легенда

- *Falco cherrug*
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризница Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

БЕЛООПАШАТ МИШЕЛОВ (*BUTEO RUFINUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. За територията на страната постоянен, гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Големански, 2015). За територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ е летуващ (неразмножаващ се), зимуващ и мигриращ вид.

Местообитания. Гнезди в проломи, долини, хълмисти терени, предпланински склонове, ниски планини, но и в низини и равнини със скали и скални стени (във вътрешността на страната), включително ниски и лесно достъпни такива. По-рядко гнезди по стръмни скалисти (морски) брегове (по Северното Черноморско крайбрежие), на дървета в крайнини на широколистни листопадни гори, в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, както и по електрически стълбове, в изоставени кариери и ерозирали земни склонове (Янков, 2007). На територията на защитената зона основните местообитания в които е регистриран вида по време на хранене са ивици дървесна и храстова растителност, оризови масиви, други земеделски култури (люцерна и царевица), диги и синури.

Разпространение в България. Петнисто и разпръснато разпространение в цялата страна, предимно в равнините и нископланинските части. По-концентрирано в Източните Родопи, Сакар и поречието на р. Тунджа с прилежащите му райони, планините на запад и на север от Софийско поле, Врачанска планина и Искърския пролом, поречието на повечето реки в Дунавската равнина, включително суходолията в Добруджа, южните склонове на Стара планина, района на Същинска Средна гора и западната част на Тракийската низина и др. Почти не гнезди в по-високите части на Рила, Пирин, Западни Родопи, напълно отсъства и от гористия район на Странджа (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 8700–15000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 650 – 750 гнездящи двойки и 50 – 100 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 1-2 двойки в гнездовия период (Климентова, 2012), среща се в периода на миграция и през зимата (Стандартен Natura 2000 формуляр; Климентова, 2012).

В рамките на реализираното проучване не са установени гнездящи двойки. Регистрирани зимуващи и летуващи птици в рамките на 8 пробни площадки, разположени основно по периферията на защитената зона (Фиг. 14). Видът е регистрира с численост 2-4 неразмножаващи се екземпляра през размножителния период и 2 екз. по време на пролетна миграция.

Заплахи: Браконьерски лов на кищни птици, браконьерско изсичане на дървесна растителност, използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Разораване на постоянно затревени площи, Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури.

222 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на 33 „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;	A02 - Промяна на практиката за култивиране	
Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата;	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
Проект за проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи покрай АМ „Тракия“;	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - унищожаване на диги и синури
Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение;	A02.03 Отстраняване на тревни площи за земеделски площи	Разораване на постоянно затревени площи
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;

223 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

План за управление на защитена зона „Оризища Цалапица“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Създаване на полезащитни пояси
препятстващи негативното въздействие
на вятъра и субстрат за гнездене на
птици; F03.02.03 Браконьерски улов Браконьерски лов на хищни птици

Възстановяване и създаване на
характеристики на ландшафта –
единични и групи от дървесна и
хростова растителност, синори;

Забрана за премахване на
характеристики на ландшафта (синори,
единични и групи дървета) при
ползването на земеделските земи като
такива; F.04 Вземане / отстраняване на сухоземни растения от общ характер Браконьерско изсичане на дървесна растителност

Забрана за ползване на родентициди

Насърчаване увеличаването на периода
последващ прибирането на зърнено-
житните култури до разораването на
плочите;

Решения за
по-добър живот

План за управление на защитена зона „Оризища Цалапица“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

225 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 14. Разпространение на *Buteo rufinus* в 33 „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Buteo rufinus* хранителни местообитания
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ТРЪСТИКОВ БЛАТАР (*CIRCUS AERUGINOSUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. На територията на страната е гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Големански, 2015). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е гнездящ, мигриращ и зимуващ.

Местообитания. Гнезди в блата, в растителност по периферията на водоеми, крайречни и приизворни мочурища, а през последните години наблюдаван и в посеви и други (едногодишни) тревни култури. Установен да гнезди както в приморски, крайречни и вътрешни естествени влажни зони, така и в изкуствени водоеми, като рибарници, микроязовири и язовири. Гнездата се разполагат предимно в тръстикови масиви (Янков, 2007). Според Големански (2015) по време на миграции и зимуване обитава различни естествени и изкуствени влажни зони в ниските части на страната.

На територията на защитената зона, видът е регистриран основно около оризищни масиви, растителност по периферията на водоеми, посеви и други (едногодишни) тревни култури и люцерна.

Разпространение в България. Петнисто и разпръснато разпространение в ниските части в по-голямата част от страната, по - концентрирано в централната част на Тракийската низина, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, на места по Черноморското и Дунавското крайбрежие и прилежащите им райони и в Софийско поле. Отделни изолирани находища и на други места в страната (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 93000–140000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост е оценена на 220 – 240 гнездящи двойки и 20–50 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на >1 индивид в гнездовия период и по време на миграция (Костадинова и Граматиков, 2007). Постоянен по време на миграция (Стандартен Натура 2000 формуляр).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираните проучвания, видът е регистриран да гнезди в 3 пробни площадки (Фиг. 15), с численост от 3 гнездящи двойки. Числеността на летуващите, неразмножавачи се индивиди, установена в хода на проучванията е 6 – 18 екз. Общото разпространение на вида е предстванео на фигура 16. В рамките на зимните посещения е регистриран 1 екз. По време на миграция са регистрирани 42 екземпляра, от които 19 по време на пролетна миграция и 23 по време на есенната миграция.

Заплахи: Браконьерство, изсичане на дървесна растителност, използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Премахване на растителността по напоителните канали, Разораване на синури, диги и постоянно затревени площи. Сблъсък с автомобили.

228 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A081	Circus aeruginosus	F2					
		ПлощОпт.мест.**		ПлощПот.мест.**			
							3374,40

Номер и Име на Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	-
M47-Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми.	A02-Промяна на практиката за култивиране
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

229 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
<p>Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата;</p> <p>Проект за проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи покрай АМ „Тракия“;</p> <p>Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение;</p> <p>Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;</p> <p>Създаване на полезащитни пояси препятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици;</p> <p>Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и</p>	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	
	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - разораване на диги и синури, премахване на растителността по напоителни канали
	A02.03 Отстраняване на тревни площи за земеделски площи	Разораване на постоянно затревени площи
	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;
	A11 Други земеделски дейности	Ранно прибиране на реколтата
D01.02 Пътища, шосета	Сблъсък с автомобили	

230 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

План за управление на защитена зона „Оризища Цалапица“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
хростова растителност, синори; Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	F03.02.03 Браконьерски улов	Браконьерски лов на хищни птици
Забрана за ползване на родентициди Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците; Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите;	F.04 Вземане / отстраняване на сухоземни растения от общ характер	Браконьерско изсичане на дървесна растителност

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 15. Гнездово разпространение на Circus aeruginosus в 33 „Оризища Цалапица“

Легенда

- Circus aeruginosus_гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

233 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ПОЛСКИ БЛАТАР (*CIRCUS CYANEUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, критично застрашен вид (CR), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. На територията на страната е мигриращ, зимуващ и вероятно гнездящ вид (Големански 2015). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е регистриран като летуващ (неразмножаващ се), зимуващ и мигриращ.

Местообитания. Повечето от наблюдаваните птици са в близост до стоящи пресни води (микроязовири и други влажни зони) с блатна растителност (растителност по периферията на водоеми) и тревни съобщества по влажни терени, в съседство с ниви и други обработваеми площи (посеви и други едногодишни тревни култури), а в бившето Стралджанско блато – и до мезофилни тревни съобщества (Янков, 2007).

На територията на защитената зона, видът е регистриран основно около оризищни масиви, растителност по периферията на водоеми, посеви и други (едногодишни) тревни култури и люцерна.

Разпространение в България. Установен в Тракийската низина, района на бившето Стралджанско блато, Северното Черноморско крайбрежие и Дунавската равнина (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 32000–59000 гнездящи двойки 8500 – 19000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 0-2 гнездящи двойки и 16 – 234 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни автори, числеността на вида е оценена на 1 – 2 двойки в гнездовия период, 1 - 9 индивид в периода на миграция (Климентова, 2012) и >1 индивид по време на миграция (Костадинова и Граматиков, 2007), постоянен вида по време на миграция (Стандартен Натура 2000 формуляр). На 9.02.2008 г. на територията на зоната е наблюдаван 1 индивид (Гигов, *непубл. данни*).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираните проучвания през размножителния период са регистрирани 2 наблюдения на вида в рамките на 2 пробни площадки (Фиг. 17) с обща численост от 2 екз. В рамките на зимните посещения, видът е регистриран в 31 пробни площадки (Фиг. 18) с обща численост от 33 регистрирани екземпляра. По време на пролетната миграция, видът е регистриран с численост от 5 екз.

Заплахи: Браконьерство, изсичане на дървесна растителност, използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Разораване на синури, диги и постоянно затревени площи. Сблъсък с автомобили.

235 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
<p>Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата; Проект за проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи покрай АМ „Тракия“; Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Създаване на полезащитни пояси препятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици; Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори; Забрана за премахване на характеристики на</p>	A02 - Промяна на практиката за култивиране	
	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	A02.01 Интензифициране на земеделието	Монокултурно земеделие - разораване на диги и синури
	A02.03 Отстраняване на тревни площи за земеделски площи	Разораване на постоянно затревени площи
	A07 Използване на биоциди, хормони и химикали	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;
	D01.02 Пътица, шосета	Сблъсък с автомобили
	F03.02.03 Браконьерски улов	Браконьерски лов на хищни птици

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ландшафта (синори, единични и групи дървета)
при ползването на земеделските земи като
такива;
Забрана за ползване на родентициди
Насърчаване увеличаването на периода
последващ прибирането на зърнено-житните
култури до разораването на площите;

F.04 Вземане / отстраняване на сухоземни растения от общ
характер

Браконьерско изсичане на дървесна растителност

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

237 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 17. Територии на регистриране на *Circus cyaneus* през размножителния период в ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Circus cyaneus* хранителни местообитания
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

238 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 18. Територии на регистриране на *Circus cyaneus* през зимния период в ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Circus cyaneus*_зимуване
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

МАЛКА ПЪСТРУШКА (*PORZANA PUSILLA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, критично застрашен вид (CR), съгласно ЧК на България (Големански 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ и мигриращ вид (Големански, 2015). Видът не е регистриран на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ в хода на реализираните проучвания.

Местообитания. Гнезди изключително в различни по характер блата (в растителност по периферията на водоеми), особено с влажни ливади по периферията им (Янков, 2007). Според Големански (2015) гнезди в мочурища, оризища, торфени блата и по периферията на влажни ливади. Предпочита обширни мочурливи площи, покрити със сравнително рядка дебелостъблена тревиста растителност (предимно от род *Carex*), разпределена на отделни туфи и разделена от малки водни огледала със сравнително бистра вода, като избягва водоеми с интензивни еутрофикационни процеси и бракичните водоеми по Черноморието.

Разпространение в България. Разпръснато с изолирани гнездовища, най-близо едни до други около Бургас, по Северното Черноморско крайбрежие, в Софийско поле и бившето Стралджанско блато и силно отдалечени по Дунавското крайбрежие, Тракийската низина, Добруджа, Странджа, Чокльовото блато. Възможно е наличие на находища и на други места в страната, не установени поради скрития начин на живот на вида и краткия период на токуване. Най-значими гнездовища са в Драгоманското блато и в района на бившето Стралджанско блато (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 760–3200 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 50–100 гнездящи двойки (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 3 гнездящи двойки (Стандартен Натура 2000 формуляр).

В хода на реализираните проучвания, гнезденето на вида не е потвърдено.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Заплахи: Безпокойство в резултат на селскостопански дейности. Промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството. Премахване на растителността от каналите. Пресушаване на каналите. Влошаване на качествените и количествени показатели на водите. Опожаряване на тръстикови масиви по каналите.

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A720	Porzana pusilla	F2					
		Площ Опт.мест.**		Площ Пот.мест.**			

Номер и Имена Мярка	Коди Имена Заплаха /Влияние
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.01-Интензифициране на земеделието
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризища Цаланица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A02.02 Промяна на културите	
Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой;	A02.01 Интензифициране на земеделието	Влошаване на качествените и количествени показатели на водите
Проучване и последващ мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови ;	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности
Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност;	A11 Други земеделски дейности	Премахване на растителността от каналите
Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали;	A11 Други земеделски дейности	Пресушаване на каналите
Забрана за ремонт на хидротехническите	J01.01 Изгаряне	Опожаряване на тръстикови масиви

242 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

съоръжения в рамките на размножителния период за птиците;
Скрининг на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимализиране загубите на вода

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

Реализиране на мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема

243 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ГОЛЯМА ПЪСТРУШКА (*PORZANA PORZANA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България (Големански 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ и мигриращ вид (Големански 2015). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ в рамките на реализираните проучвания вида не е регистриран.

Разпространение в България. Разпръснато в ниските части на цялата страна, главно по Черноморското крайбрежие, в Софийско поле, бившето Стралджанско блато, с изолирани находища покрай р. Дунав, в Тракийската низина, Дунавската равнина, долината на р. Струма и др. Поради скрития начин на живот и кратък период на токуване, вероятно са известни не всички действителни гнезда (Янков, 2007).

Местообитания. Гнезди в блата и по-специално – в растителност по периферията на водоеми (обикновено на стоящи пресни води), с изразено предпочитание към мочурища, обрасли канали, рибарници, плитки части на микроязовири и т. н. (Янков, 2007). Според Големански (2015) предпочита оризища, торфени блата и влажни ливади. В бракичните водоеми по Черноморието се наблюдават предимно скитащи и мигриращи птици.

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 120000– 260000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 100 – 400 гнездящи двойки (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 6 гнездящи двойки (Стандартен Натура 2000 формуляр).

В хода на реализираните проучвания гнезденето на вида не е потвърдено. Заплахи: Безпокойство в резултат на селскостопански дейности. Промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството. Премахване на растителността оканалите. Пресушаване на каналите. Влошаване на качествените и количествени показатели на водите. Опожаряване на тръстикови масиви по каналите.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A119	Porzana porzana	F2					
		ПлощОпт.мест.**		ПлощПот.мест.**			
							3338,91

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водните с цел съвместни дейности.	-
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.01-Интензифициране на земеделието
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	

245 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризница Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A02.02 Промяна на културите	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой;	A02.01 Интензифициране на земеделието	Влошаване на качествените и количествени показатели на водите
Проучване и последяващ мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности
Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност;	A11 Други земеделски дейности	Премахване на растителността от каналите
Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали;	A11 Други земеделски дейности	Пресушаване на каналите
Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците;	J01.01 Изгаряне	Опожаряване на тръстикови масиви

246 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризница Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Скрининг на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимализиране загубите на вода		
Общи мерки		
Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;		
Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;		
Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;		
Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;		
Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване		
Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;		
Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;		
Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;		
Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство		
Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.		
Реализиране на мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема		

247 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Блестящ ибис (*PLEGADIS FALCINELLUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, критично застрашен вид (CR), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ вид (Големански, 2015). В рамките на защитена зона „Оризища Цалапица“ вида е установен като есенен мигрант.

Местообитания. Гнезди в блата (в растителност по периферията на водоеми) и в алувиални и много влажни гори и храсталаци (Янков, 2007). Според Големански (2015) гнезди в заливни и дъбови гори, рибарници и рибовъдни стопанства, язовири и микроязовири, водоеми с богати на органични вещества води.

Разпространение в България. Изолирани гнездовища само в по-големи смесени чаплого - корморанови колонии. Сигурно гнездене в 5 колонии по Дунавското и по Черноморското крайбрежие, във вътрешността на страната отделни, епизодично гнездящи двойки (Янков, 2007). Според Големански (2015) гнезди с отделни прекъсвания в три основни находища: Белене, Сребърна и Бургаските езера и по поречието на реките Марица и Тунджа.

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 16000– 22000 гнездящи двойки (Костадинова, 2007). Националната численост на вида е оценена на 50 – 150 гнездящи двойки и до 5 зимуващи индивида (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена над 3 мигриращи индивида (Стандартен Natura 2000 формуляр).

В хода на реализираните проучвания вида е регистриран в рамките на есенната миграция, с численост от 3 индивида.

Заплахи: Безпокойство в резултат на селскостопански дейности. Промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството. Премахване на растителността от каналите. Пресушаване на каналите. Влошаване на качествените и количествени показатели на водите. Опожаряване на тръстикови масиви по каналите.

248 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Natura 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A700	Plegadis falcinellus	F1					
		ПлощОпт.мест.**		ПлощПот.мест.**			
							3374,40

НомериИменаМярка	КодиИменаЗаплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.01-Интензифициране на земеделието
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Natura 2000.	
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Natura 2000.	

249 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на 33 „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Създаване на малки влажни зони; Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност; Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали; Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците; Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори;	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране A02.02 Промяна на културите A02.01 Интензифициране на земеделието A11 Други земеделски дейности A11 Други земеделски дейности A11 Други земеделски дейности	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството; Влошаване на качествените и количествени показатели на водите Безпокойство в резултат на селскостопански дейности Премахване на растителността от каналите. Остраняване на дървесна и храстова растителност. Пресушаване на каналите

250 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

J01.01 Изгаряне

Опожаряване на тръстикови масиви

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

Реализиране на мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

БЕЛОБУЗА РИБАРКА (*CHLIDONIAS HYBRIDA* / *STERNA HYBRIDA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, и Приложение II към Бернска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ и мигриращ вид (Големански, 2015). В хода на реализираните проучвания, видът е регистриран като пролетен мигрант.

Местообитания. Гнезди в блата, върху плаваща в откритите им части водна растителност (растителност по периферията на водоема), включително в рибарници и други подобни водоеми. При пълноводие, поради заливане на плаващата водна растителност, гнезди и във временно заляти ливади и други низинни чати на терена (крайречни и приизворни мочурища), което е характерно и често свързано с неуспешно гнездене (Янков, 2007). Според Големански (2015) по време на миграция се среща и в соленоводни водоеми.

В рамките на реализираните проучвания, видът е регистриран в оризови масиви по време на пролетна миграция.

Разпространение в България. Разпръснато до групирано, основно по р. Дунав и Дунавската равнина. С изолирани находища по Черноморското крайбрежие, в Тракийската низина и Софийско поле. В тези случаи вероятно се касае за късни мигранти, пристъпващи към гнездене в дунавските колонии едва в края на юни, когато останалите двойки вече имат напълно оперени малки. При високи води в гнездовите места ги напуска и образува малки колонии в разливи или изкуствени водоеми, което води до промени в разпространението (Янков, 2007). На 26.06.2011 г. са наблюдавани 8 индивида (Велев, *непубл. данни*).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 42000– 87000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 220– 800 гнездящи двойки (Янков, 2007; Костадинова и Граматиков, 2007; Големански 2015).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 20 индивида в периода на миграция (Стандартен Натура 2000 формуляр).

252 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В хода на реализираните проучвания, видът е регистриран с численост от 3 индивида, по време на пролетна миграция.

Заплахи: Безпокойство в резултат на селскостопански дейности. Промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството. Влошаване на качествените и количествени показатели на водите.

253 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на ЗЗ „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството; Влошаване на качествените и количествени показатели на водите
Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;	A02.02 Промяна на културите	
Създаване на малки влажни зони;	A02.01 Интензифициране на земеделието	
	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;
Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;
Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;
Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;
Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване
Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;
Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;
Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;
Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство
Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.
Реализиране на мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема

254 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.4.3. ДРУГИ КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМИ ВИДОВЕ, ВКЛЮЧЕНИ В ПРИЛОЖЕНИЕ I КЪМ ДИРЕКТИВА ЗА ПТИЦИТЕ, УСТАНОВЕНИ В ХОДА НА ПРОУЧВАНЕТО

Голям воден бик (*Botaurus stellaris*)

Природозащитен статус – България: Приложения II и III към ЗБР, застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България (Големански, 2015); международен: Приложение I към Директива 2009/147/ЕО, Приложение II към Бернска конвенция, Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия – постоянен вид (Големански, 2015). В обхвата на ЗЗ „Оризища Цалапица“ е регистриран като размножаващ се вид.

Местообитания. Гнезди в блата и неморски води, в растителност по периферията на водоеми, като предпочита обширни влажни тръстикови масиви, частично залети с вода (до 30 см) и с площ не по-малка от 20 ha. От съществено значение е наличието на стоящи пресни води или стоящи бракични води, в периферията на които също излиза да се храни (Янков, 2007). В рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е регистриран в растителност по периферията на водоеми (напоителни канали).

Разпространение в България – Разпръснато в по-големи влажни зони с обширни тръстикови масиви, основно покрай р. Дунав и в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле. През отделни години с неблагоприятни условия (ниски или прекалено високи водни нива) не обитава някои от находищата (Янков, 2007). Според Големански (2015) видът е Съобщен за о. Персина, Дуранкулашкото, Варненското и Атанасовското езеро, при селата Триводици, Лебед и Горно Езерово. Зимувачи птици са установени в Алдомировското блато, езерата Вая, Мандренско, Шабленско и Дуранкулашко, до с. Безден, местн. Рупите (Петричко), местн. Пода. През пролетния прелет е наблюдаван в рибарниците в местн. Ормана (Ямболско), а през есенния – в Шабленското езеро.

Численост – Европа: 34000-54000 гнездящи двойки и 2400-6700 зимувачи индивида (Костадинова, 2007); България: 20-70 гнездящи двойки и 0-22 зимувачи индивида (Костадинова, 2007).

255 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. В рамките на реализираните проучвания през размножителния период са регистрирани 2 мъжки екземпляра в рамките на 1 пробна площадка (фиг. 19). В тази връзка гнездовата численост на вида е оценена на 1 – 2 гнездящи двойки.

Заплахи: Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Премахване на растителността по напоителните канали, разораване на синури и диги. Западане на оризопроизводството. Влошаване на качествените и количествени показатели на водитепаленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.

256 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно План за управление на 33 „Оризища Цалапица“, за вида са планирани следните мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Име на мярката Специфични мерки	Код и име на заплахата	Влияние
<p>Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години;</p> <p>Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване;</p> <p>Създаване на малки влажни зони;</p> <p>Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност;</p> <p>Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали;</p> <p>Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците;</p>	A02 - Промяна на практиката за кукултивиране	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството;
	A02.02 Промяна на културите	
	A02.01 Интензифициране на земеделието	Влошаване на качествените и количествени показатели на водите
	A11 Други земеделски дейности	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности
	A11 Други земеделски дейности	Премахване на растителността от каналите. Остраняване на дървесна и храстова растителност.
	J01.01 Изгаряне	Опожаряване на тръстикови масиви

257 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Общи мерки

Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания;

Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване;

Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона;

Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност;

Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания;

Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;

Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители;

Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

Реализиране на мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема

258 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

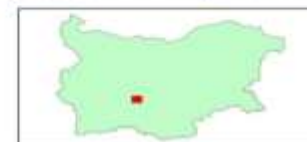
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 19. Гнездово разпространение на *Botaurus stellaris* на територията на 33 „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Botaurus stellaris*_гнездене
- Грнд 500 x 500 м
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

259 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.4.4. РЕДОВНО СРЕЩАЩИ СЕ И МИГРИРАЩИ ПТИЦИ ПО ЧЛ. 6. АЛ. 1, Т. 4 ОТ ЗБР

СИВА ЧАПЛА (*ARDEA CINEREA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение III към ЗБР, уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България (Големански, 2015); В международен план, видът е включен в Приложение III към Бернска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Големански, 2015). Статус в ЗЗ „Оризища Цалапица“ – мигриращ, зимуващ и летуващ (неразмножаващ се).

Местообитание. Гнезди в блата (в растителност по периферията на водоеми) и в алувиални и много влажни гори и храсталаци, понякога – по единични или групи от дървета в открити селскостопански площи и изкуствени ландшафти. По изключение се размножава и по скали и скални стени (във вътрешността на страната) (колония от 6 – 8 дв. до стената на яз. Студен кладенец) (Янков, 2007). Според Големански (2015) по време на миграции и зимуване се среща и в крайбрежни бракични водоеми, както и в язовири, люцернови ниви, оризища, канали за напояване, главно в ниските части на страната.

В обхвата на защитената зона вида е регистриран основно в обработваеми земи (едногодишни тревни култури, земи под угар, оризищни масиви, люцерна и др.) растителност по периферия на канали и в рамките на самите канали.

Разпространение в България и ЗЗ „Оризища Цалапица“. В самостоятелни или смесени колонии разпръснато из цялата страна, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие и долините на повечето по-големи реки в равнините (Дунавска равнина, Тракийска низина) и ниските части на планините (най-вече Предбалкана) (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 210000– 290000 гнездящи двойки 86000 – 230000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост е оценена на 1000–1400 гнездящи двойки (Янков, 2007; Големански, 2015) и 339–1118 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

260 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“.

На територията на защитената зона числеността на вида, според различни автори, е оценена на 2 преминаващи индивида (Стандартен Natura 2000 формуляр). До 5 индивида в гнездовия период и до 28мигриращи индивида (Климентова, 2012).

В рамките на реализираното проучване, видът е установен в 44 пробни площадки (Фигура 21) по време на зимния период и в 58 пробни площадки по време на гнездовия период (Фигура 22). Общо са установени 527 индивида, от които 82 през зимния сезон, 147 през гнездовия сезон (неразмножаващи се) и 298 по време на миграция.

Заплахи. Пресушаване на влажните зони важни за изхранването, редуциране на гнездови субстрати (дървета, храсти, тръстикови масиви), премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива; използване на пестициди в селското стопанство, и използване на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство, преследване от ловците и рибопроизводителите като вредител по рибните култури.

Съгласно НПРД за Natura 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A699	Ardea cinerea	F2					
		Площ	Опт. мест.**	Площ	Пот.мест.**		

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водните зони с цел съвместни дейности.	-
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Natura 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Natura 2000.	-

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 21. Зимно разпространение на *Ardea cinerea*, в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Ardea cinerea* зимуване
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 22. Разпространение на *Ardea cinerea* през гнездовия сезон, в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Ardea cinerea*_летни местообитания
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ЗЕЛЕНОГЛАВА ПАТИЦА (*ANAS PLATYRHYNCHOS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение IV и Приложение VI към ЗБР. В международен план, видът е включен в Приложение II1 и III1 към Директива 2009/147/ЕО, Приложение III към Бернска конвенция, и Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, постоянен, мигриращ и зимуващ вид (Нанкинов *и кол.*, 1997). В изследваната територия вида зимува, мигрира и летува (без доказано гнездене).

Местообитания. Гнезди в неморски води (лагуни, стоящи пресни води, стоящи бракични води), блата (в растителност по периферията на водоеми), по-рядко – в течащи води (отводнителни канали или други водоеми с бавно течение), влажни зони в пределите на градски паркове и градини и други части на градове, села и индустриални зони, особено на периферията им, в кариери за инертни материали, канали, разливи и др. Разполага гнездата си в тревни съобщества по влажни терени, в посеви и други (едногодишни) тревни култури (оризища, житни ниви близо до водоеми), по различен субстрат в заливни гори (алувиални и много влажни гори и храсталаци) и др. (Янков, 2007).

В рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е пяко свързан с оризишните масиви.

Разпространение в България. Най-често срещаният гнездящ вид патица, с по-сгъстено и по-разсеяно разпространение в цялата страна без високите части на планините, преобладаващо гористите или други райони, лишени от средни или по-големи влажни зони с крайбрежна растителност. В Родопите и на места в Рила достига до пояса на иглолистните гори, включително до вековни гнездовища като Баташкото блато (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида, е оценена на 3300000–5100000 гнездящи двойки 3700000 – 6400000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида, е оценена на 2500–6000 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 33000 – 148600 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида, според различни автори, е оценена на >6 размножаващи се индивида и >18 преминаващи индивида (Стандартен Натура 2000 формуляр), до 68 индивида в гнездовия период и до 200 мигриращи индивида (Климентова, 2012).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираното проучване на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е установен, видът е установен в 6 пробни площадки (Фигура 23) по време на зимния период и в 50 пробни площадки по време на гнездовия период (Фигура 24). Общо са установени 1766 индивида, от които 33 инд. през зимния сезон, 184 през гнездовия сезон (неразмножаващи се) и 1549 по време на миграция.

Заплахи. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности, пресушаване на водните обекти, нерегулиран лов, редуциране на гнездови местообитания, разрушаване на гнездови местообитания, липса на водни тела по време на миграция.

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A705	Anas platyrhynchos	F2					
		Площ Опт.мест.**		Площ Пот.мест.**			

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	-
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производствена аквакултура, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

265 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

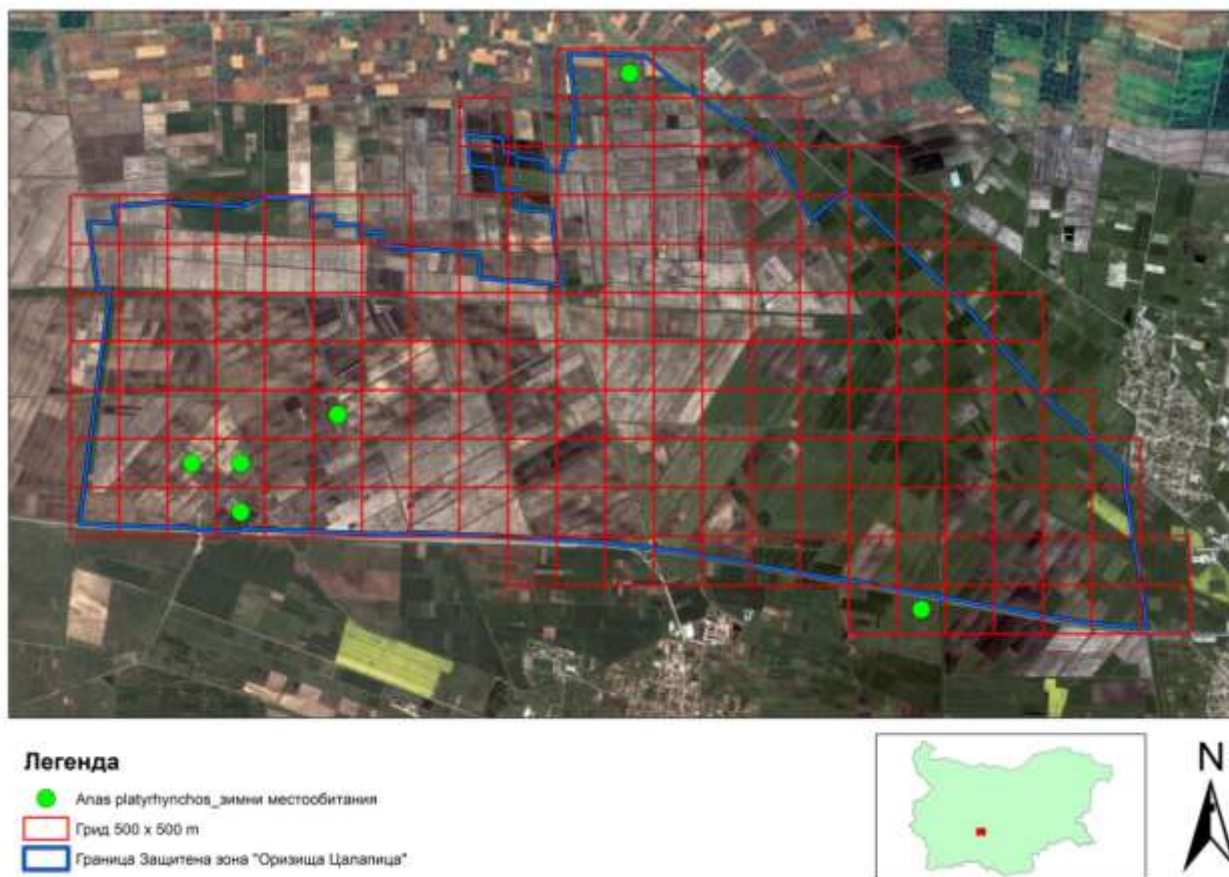
Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 23. Разпространение на *Anas platyrhynchos* през зимния сезон в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Легенда

- Анас platyrhynchos_летни местообитания
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризница Цаланица"

Фигура 24. Разпространение на *Anas platyrhynchos* през гнездовия сезон в рамките на 33 „Оризница Цаланица“

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Лятно бърне (*ANAS QUERQUEDULA*)

Природозащитен статус. На национално ниво видът е включен в Приложение IV към ЗБР, уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България (Големански, 2015). В международен план, видът е включен в Приложение П1 към Директива 2009/147/ЕО, Приложение III към Бернска конвенция и Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Големански, 2015). В изследваната територия вида е установен само като мигриращ.

Местообитание. Гнезди в разнообразни влажни зони и най-вече в блата с различна площ (в растителност по периферията на водоеми), в лагуни, стоящи пресни води и стоящи бракични води, както и в тревни съобщества по влажни терени, когато са разположени по брега на влажните зони (Янков, 2007). По време на миграция може да се регистрира в същите типове влажни зони, а също така и във временни разливи и заблатени места сред обработваеми площи.

Разпространение в България. Относително широко, разсеяно и в някои райони групирано разпространение. Основно покрай р. Дунав и в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и Софийското поле. Установяван е и в по-големи населени места (София). Най-значимите гнездовища са покрай р. Дунав (ез. Сребърна, рибарниците Мечка и Орсоя), в Бургаските влажни зони и в Тракийската низина (около реките Марица и Тунджа). Донякъде разпространението зависи и от състоянието на водното ниво във влажните зони, някои находища изчезват при пресъхване на водоемите (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 390000–590000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида, е оценена на 150–350 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 0–42 зимуващи индивида (Костадинова, 2007); 200–300 (Големански 2015). На територията на защитената зона числеността на вида, според различни автори, е оценена на 1 гнездяща двойка и >21 мигриращи индивида (Стандартен Натура 2000 формуляр).

Разпространение и численост в границите на ЗЗ „Оризища Цаланица“. На територията на ЗЗ „Оризища Цаланица“, видът е установен в 2 пробни площадки по време на зимния период и по време на есенната миграция.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираното проучване вида е установен само по време на миграцията на вида. През пролетта са регистрирани 2 мигриращи индивида. През есента са отбелязани 831 индивида. Повечето от тях са регистрирани в разорани и допълнително оводнени оризови клетки в северната част на защитената зона.

Заплахи. Безпокойство, пресушаване и редуциране на влажни зони, браконьерски лов.

269 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Natura 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A055	Anas querquedula	F2					
		ПлощОпт.мест.**	ПлощПот.мест.**				

Номер и Имена Мярка	Коди Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водните тела с цел съвместни дейности.	-
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Natura 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Natura 2000.	-

270 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

КАЧУЛАТА ПОТАПНИЦА (*АУТНУА FULIGULA*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения IV и VI към ЗБР. В международен план, видът е включен в Приложения II1 и III3 IV Директива 2009/147/ЕО, Приложение III към Бернска конвенция и Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия – мигриращ и зимуващ вид (Нанкинов *и кол.*, 1997). На територията на изследване вероятно мигриращ. В обхвата на реализираното проучване, видът не е установен.

Местообитание. Наблюдаван в блата (растителност по периферията на водоеми) – най-често в по-големи влажни зони водно огледало и растителност по бреговете, рибарници и др. Също в неморски води (лагуни, стоящи пресни води, стоящи бракични води) (Янков, 2007). Според Нанкинов *и кол.* (1997) по време на миграция и през зимата видът се среща и в морски заливи и язовири.

Разпространение в България и ЗЗ „Оризища Цалапица“. Разпръснати изолирани находища до Дунавското крайбрежие и прилежащите му части на Дунавската равнина, Черноморското крайбрежие, Софийското поле и Тракийската низина (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида, е оценена на 730000–880000 гнездящи двойки и 1200000–1900000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 0-3 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 3047–16040 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на 2 мигриращи индивида (Стандартен Натура 2000 формуляр).

В рамките на реализираното проучване вида не е установен.

Заплахи. Не са установени такива

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A061	Aythya fuligula	F2					
		ПлощОпт.мест.**	ПлощПот.мест.**				

Номер и ИменаМярка	Код и ИменаЗаплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водните тела с цел съвместни дейности.	-
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

272 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Обикновен мишелов (*BUTEO BUTEO*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение III къмЗБР. В международен план, видът е включен в Приложение II към Бернска конвенция и Приложение II към Бонска конвенция

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, постоянен, мигриращ и зимуващ вид (Симеонов и кол. 1990). В изследваната територия вида е постоянен, редовно зимуващ в големи числености, мигриращ и вероятно гнездящ.

Местообитания. Гнезди в широколистни листопадни гори, иглолистни гори, смесени гори и алувиални и много влажни гори и храсталаци, както и в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, винаги в близост до открити пространства. Рядко гнезди в големи градски паркове и градини на периферията на големи селища (Янков, 2007). В обхвата на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е установен най-вече в рамките на обработваеми земи с наличие на ивици от дървесна и храстова растителност.

Разпространение в България. Повсеместно на цялата територия на страната. Не е установен на места в равнинни безлесни райони с преобладаване на земеделските култури – локално в Дунавската равнина, Тракийската низина, Бургаската низина и др. (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида, е оценена на 710000–1200000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната популация на вида, е оценена на 2500–4000 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 10000–22000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространениеи численост на вида вЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона числеността на вида е оценена на до 22 индивида през гнездовия период и до 7 индивида по време на миграция (Климентова, 2012). През зимата са регистрирани до 5 индивида. Съгласно Стандартния Natura 2000 формуляр, за вида е посочена липса на информация.

В рамките на реализираното проучване вида е установен през периода на зимуване, по време на пролетната и есенната миграция и през гнездовия период. По време на зимните проучвания вида е регистриран с 182 индивида, в по-голяма част (114) от проучваните пробни площадки (Фиг. 25). По време на пролетната и есенната миграция са установени общо 77 индивида.

273 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Размножаване на вида е отчетено в 5 пробни площадки (Фиг. 26). Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен ($n=5$) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 1,2 екз. ($Ab = 1,2 \pm 0,20$). Общата стойност на обилие е 6,0 екз. или 3 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 2 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ.

Заплахи. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, унищожаване на гнездови субстрат (дървета, храсти и комбинации от тях), премахване характеристиките на ландшафта (синури, единични и групи дървета при ползването на земеделските земи като такива), тровене, използване на пестициди в селското стопанство, използване на родентициди, използване на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство, преследване като вреден дивеч, браконьерски лов, редуциране на хранителната база за вида.

274 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

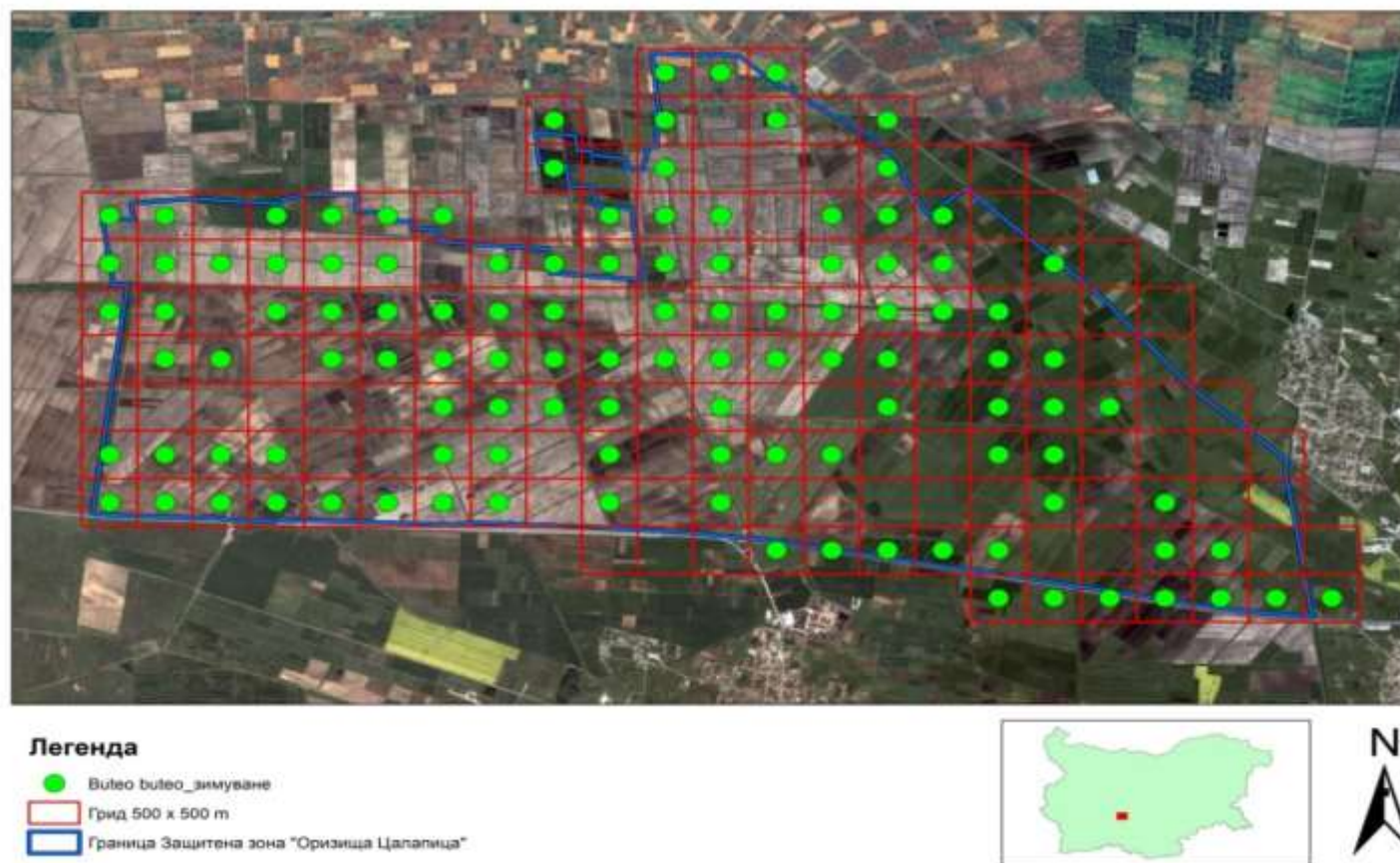
ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 25. Разпространение на Buteo buteo през зимния сезон в рамките на 33 „Оризища Цалапица“

275 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 26. Гнездово разпространение на *Buteo buteo* в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

276 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ЧЕРНОШИПА ВЕТРУШКА (*FALCO TINNUNCULUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение III към ЗБР. В международен план, видът е включен в Приложение II към Бернска конвенция и Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Симеонов *и кол.*, 1990). В изследваната територия вида е отбелязан като гнездящ, мигриращ и зимуващ.

Местообитание. Гнезди основно по скали и скални стени (във вътрешността на страната), включително около входове на пещери, по ивици дървета, храсти и мозайки от тях, в градове, села и индустриални зони, по стълбове, единични постройки и други съоръжения сред селскостопанските площи и изкуствени ландшафти, по-рядко на крайнините на равнинни широколистни листопадни гори и стръмни скалисти (морски) брегове (Янков, 2007). В обхвата на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е установен основно в обработваеми земи, в близост до ивици от дървесно – храстова растителност.

Разпространение в България. Повсеместно разпространение в по-голямата част от страната, както в равнините, така и в планините, където достига до алпийските им части. Отсъства или е рядък в гористите райони, особено в планините (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида, е оценена на 330000–500000 гнездящи двойки (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида, е оценена на 4000–7500 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 1000-3000 зимуващи индивида (Костадинова, 2007).

Разпространение и численост на вида в ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни източници числеността на вида е оценена на 2 (местни) гнездящи двойки и 5 мигриращи индивида (Стандартен Натура 2000 формуляр). Климентова (2012) регистрира 2 индивида през зимата, 1-13 индивида в гнездовия период и 1-8 мигриращи индивида.

В обхвата на реализираните проучвания, на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е установен като гнездящ в 23 пробни площадки (Фигура 27). Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=23) сочат, че средната

277 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

стойност на обилието на вида е 2,0 екз. ($Ab = 2 \pm 0,11$). Общата стойност на обилие е 23,0 екз. или около 23 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 4 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ. Всички двойки са с открити гнезда.

По време на зимните проучвания вида беше регистриран с 27 индивида. По време на пролетната и есенната миграция са установени общо 11 индивида.

Заплахи. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, унищожаване на гнездови субстрат (дървета, храсти и комбинации от тях), премахване характеристиките на ландшафта (синури, единични и групи дървета при ползването на земеделските земи като такива), тровене, използване на пестициди в селското стопанство, използване на родентициди използване на пестициди в селското стопанство, преследване като вреден дивеч, браконьерски лов, редуциране на хранителната база за вида.

278 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Natura 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A096	Falco tinnunculus	F2					
		Площ Опт.мест.**		Площ Пот.мест.**			
							3338,91

Номер и Имена Мярка	Коди Имена Заплаха/Влияние
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали
M47-Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми.	A02-Промяна на практиката за култивиране
	A11-Земеделски дейности, неупоменати по-горе
	J03.02.02-Намаляване на разпространяването

279 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 27. Гнездово разпространение на *Falco tinnunculus*, в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Falco tinnunculus*_гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ЗЕЛЕНОНОЖКА (*GALLINULA CHLOROPUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение III към ЗБР. В международен план, видът е включен в Приложение II2 към Директива 2009/147/ЕО и Приложение III към Бернска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Симеонов *и кол.*, 1990). Вида гнезди и мигрира през изследваната територия.

Местообитание. Гнезди в растителност по периферията на водоеми във влажни зони с различен характер и размери – блата, стоящи пресни води, като рибарници, микроязовири, водоеми в стари речни корита, малки блатисти водоеми в градове, села и индустриални зони и в градски паркове и градини. Често и в течащи води – канали, речни брегове, понякога – в лагуни, стоящи бракични води и др. Заема напълно обраснали водоеми без водно огледало, по-рядко мочурища (Янков, 2007).

На територията на ЗЗ „Оризища цалапица“, основното местообитание на вида са оводнените оризишни масиви и по-големите канали, обрасли с растителност.

Разпространение в България. Неравномерно петнисто разпространение в равнинните и низинните части на цялата страна, най-широко покрай р. Дунав и в Дунавската равнина, Тракийската низина, Черноморското крайбрежие, по поречията на по-големите реки. На места и в по-ниските части на планините, в преобладаващо гористи (Странджа) или сухи каменисти (Източни Родопи) райони, където гнезди и в много малки влажни зони с блатна растителност (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида, е оценен на 900000–1700000 гнездящи двойки 280000–600000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 5000–12000 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 5000–10000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост на вида в ЗЗ „Оризища Цалапица“. Постоянно срещащ се вид и срещащ се в периода на миграция (Стандартен Натура 2000 формуляр).

В обхвата на реализираното проучване, видът е регистриран като гнездящ в 13 пробни площадки (Фигура 28). Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=13) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 1,69 екз. (Ab

281 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

= 1,69±0,13). Общата стойност на обилие е 22,0 екз. или около 11 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 2 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ.

По време на пролетната и есенната миграция са установени общо 79 индивида.

Заплахи. Безпокойство, унищожаване на гнездови местообитания (тръстикови масиви), премахване и изгаряне на тръстикови масиви и друга водна растителност, паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност, непостоянни водни нива, замърсяване на води с битови и строителни отпадъци, замърсяване на води с химикали. Западане на оризопроизводството. Почистване на напоителни канали.

282 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Ф

Фигура 28. Гнездово разпространение на *Gallinula chloropus*, в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Gallinula chloropus*_гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

283 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОБИКНОВЕНА КАЛУТЕРИЦА (*VANELLUS VANELLUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение III към ЗБР. В международен аспект, видът е включен в Приложение II2 към Директива 2009/147/ЕО, Приложение III към Бернска конвенция и Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Нанкинов *и кол.* 1997). В изследваната територия вида е установен като гнездящ, зимуващ и мигриращ.

Местообитание. Гнезди в тревни съобщества по влажни терени, по-рядко – в мезофилни тревни съобщества, често в близост до стоящи пресни води, стоящи бракични води или течащи води, както и около блата (в растителност по периферията на водоеми, крайречни и приизворни мочурища). Много често и в селскостопански площи и изкуствени ландшафти, предпочита периферии на сезонно заливани терени, както и обработваеми площи с редки посеви и други (едногодишни) тревни култури, особено на оризища или временно заливани житни ниви (Янков, 2007). В обхвата на ЗЗ „Оризища Цалапица“ основните местообитания, в които видът е установен са оризищни масиви, тревни съобщества (включително многогодишни тревни култури) в близост до напоителни канали и оризищни масиви, сезонно заливани терени и по рядко други селскостопански площи.

Разпространение в България. Петнисто и разпръснато разпространение в низинните и равнинните части на страната, най-плътно – в Тракийската низина, Софийското поле, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, Дунавското крайбрежие и понижения с влажни зони в Дунавската равнина, а с по-малко групирани находища – и в някои по-влажни части на Лудогорието, Добруджа, Предбалкана и дори около яз. Батак, където има традиционно гнездовище, известно от XIX в. (Райзер, 1894). Разпространението се мени през годините, поради гнезденето на редица места във временни пролетни разливи в нивите (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида, е оценена на 1700000– 2800000 гнездящи двойки 2800000 – 5500000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 1000 – 1700 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 14 - 1253 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Разпространение и численост на вида в ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни източници, числеността на вида е оценена на 4 гнездящи двойки (мигрираща популация) и 44 мигриращи индивида (Стандартен Natura 2000 формуляр). Според други орнитологични данни 1–40 индивида в гнездовия период, до 63 индивида в гнездовия период и до 180 мигриращи индивида (Климентова, 2012).

В рамките на реализираните проучвания на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е установен като гнездящ в 99 пробни площадки (Фигура 29). Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=99) сочат, че средната стойност на обилието на вида е 3,09 екз. ($Ab = 3,09 \pm 0,24$). Общата стойност на обилие е 306,2 екз. или около 153 гнездящи двойки. Минималният отчетен брой екземпляри е 1 екз., а максималният – 16,5 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ. По време на зимните проучвания вида е установен с численост 1039 индивида. По време на пролетната и есенната миграция са установени общо 418 индивида.

Заплахи. Безпокойство в резултат на селскостопански дейности, промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството, монокултурно земеделие, хищничество, използване на пестициди в селското стопанство, използване на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

Съгласно НПРД за Natura 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A142	Vanellus vanellus	F2					
			ПлощОпт.мест.**	ПлощПот.мест.**			
							3338,91

Номер и Имена Мярка	КодиИменаЗаплаха/Влияние
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.01-Интензифициране на земеделието
	A02.03-Отстраняване на тревни площи за земеделски площи
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали

Решения за
по-добър живот

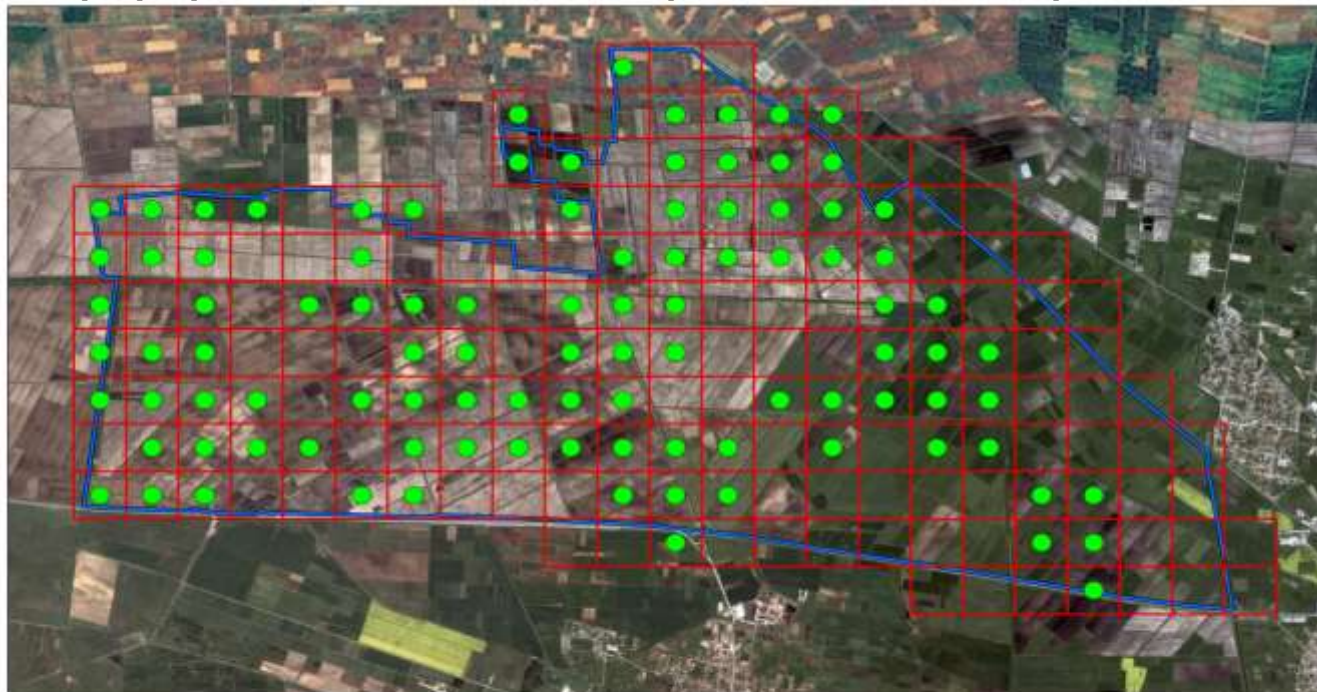
ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 29. Гнездово разпространение на *Vanellus vanellus* през гнездовия сезон в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Vanellus vanellus* гнездене
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

286 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

МАЛЪК ЧЕРВЕНОНОГ ВОДОБЕГАЧ (*TRINGA TOTANUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложения II и III към ЗБР, критично застрашен (CR) в ЧК на България (Големански, 2015). В международен аспект, видът е включен в Приложение II2 към Директива 2009/147/ЕО, Приложение III към Бернска конвенция и Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Големански 2015). В изследваната територия вида е установен като мигриращ.

Местообитание. Гнезди в блата, лагуни, засолен терени с халофитна растителност край солници, други затревени терени (тревни съобщества по влажни терени) край стоящи бракични води, по-рядко – до стоящи пресни води (вкл. рибарници, микроязовири и др.) (Янков, 2007).

Разпространение в България. Разпръснато разпространение, по-групирано в основното гнездовище на вида в Бургаските влажни зони, но единични находища и във Варненско – Белославския езерен комплекс, Шабленската тузла, покрай р. Дунав и прилежащите части на Дунавската равнина, Тракийската низина, Странджа и др. В редица случаи е възможно наблюденията да се отнасят за летуващи неразмножаващи се индивиди (Янков, 2007). Според Големански (2015) по време на миграции посещава влажни зони в цялата страна, главно по Черноморието.

Численост. Европейската численост е оценена на 280000–610000 гнездящи двойки 180000–220000 зимуващи индивида (Костадинова Граматиков, 2007). Според различните автори, националната численост е оценена на 15-35 гнездящи двойки (Янков, 2007; Големански, 2015) и 5-60 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007), 3248 мигриращи индивида и до 68 зимуващи индивида (Големански 2015).

Разпространение и численост на вида в ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, числеността на вида е оценена на 681 мигриращи индивида (Стандартен Натура 2000 формуляр).

В рамките на реализираното проучване вида е установенеднократно през периода на есенната миграция. Установени са 2 индивида, хранещи се във временно оводнени оризови клетки в северната част на зоната.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Заплахи. Използване на пестициди в селското стопанство, използване на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

288 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A162	Tringa totanus	F2					
		ПлощОпт.мест.**	ПлощПот.мест.**				
							3338,91

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водните тела с цел съвместни дейности.	-
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.01-Интензифициране на земеделието
	A07-Използване на биоциди, хормони и химикали
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ГОЛЯМ ГОРСКИ ВОДОБЕГАЧ (*TRINGA OCHROPUS*)

Природозащитен статус. На национално ниво, видът е включен в Приложение III към ЗБР. В международен аспект, видът е включен в Приложение II към Бернска конвенция и Приложение II към Бонска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид (Нанкинов *и кол.* 1997). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е регистриран като рядък гнездящ, мигриращ и зимуващ.

Местообитание. Гнезди до течащи води: потоци, реки и ручей, обрасли с крайбрежна дървесна растителност и с влажни и тинести биотопи край тях, особено в широколистни листопадни гори, по-рядко в алувиални и много влажни гори и храсталаци и иглолистни гори. Някои от гнездовищата са в близост до стоящи пресни води и растителност по периферията на водоеми (Янков, 2007).

Основно местообитания за вида в обхвата на изследваната територия са оводнените оризови масиви.

Разпространение в България. Разпръснато разпространение из цялата страна, основно в равнините и по поречията на големите реки. Някои от наблюденията в Софийското поле и Витоша, Източните Родопи, Тракийската низина, Предбалкана и Дунавската равнина са в сравнително близко разстояние едно от друго (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 330000–800000 гнездящи двойки 3700–8800 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 50–80 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 19–129 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост на вида в ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни автори числеността на вида е оценена на 683 мигриращи индивида (Стандартен Натура 2000 формуляр); 1 – 25 индивида в гнездовия период и 1 – 4 мигриращи индивида (Климентова, 2012).

В обхвата на реализираното проучване, на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“, видът е установен като гнездящ в 1 пробна площадка (Фигура 30). Резултатите от проведеното проучване при използване на средните стойности на числеността на вида за площадките, в които е установен (n=1) сочат, че средната

290 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

стойност на обилието на вида е 2,0 екз. ($Ab = 2 \pm 0,0$). Общата стойност на обилие е 2 екз. или около 1 гнездяща двойка. Минималният отчетен брой екземпляри е 2 екз., а максималният – 2 екз. на площадка. Площадките с нулеви стойности за изключени от анализ.

По време на зимните проучвания вида е установен с численост 19 индивида, в 10 пробни площадки. По време на пролетната и есенната миграция са установени общо 227 индивида по всички обхождани маршрути.

Заплахи. Безпокойство по време на гнездовия период, пресушаване на водоеми, липса на влажни зони по време на миграция и зимуване, замърсяване на водите, хищничество, използване на пестициди, използване на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

291 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Съгласно НПРД за Натура 2000 в България 2014 – 2020 г., за вида са планирани следните специфични мерки, съобразно идентифицираните заплахи.

Код	Име	Приоритет	Поп	Пл.	СФ	БП	КО
A165	Tringa ochropus	F2					
			Площ Опт.мест.**		Площ Пот. мест.**		
							3338,91

Номер и Имена Мярка	Код и Имена Заплаха/Влияние
M28-Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности.	-
M44-Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.	A02.01-
	A07-Използване на биоциди,хормон и химикали
M59-Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	-
M88-Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000.	-
M105-Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000.	-

Решения за
по-добър живот

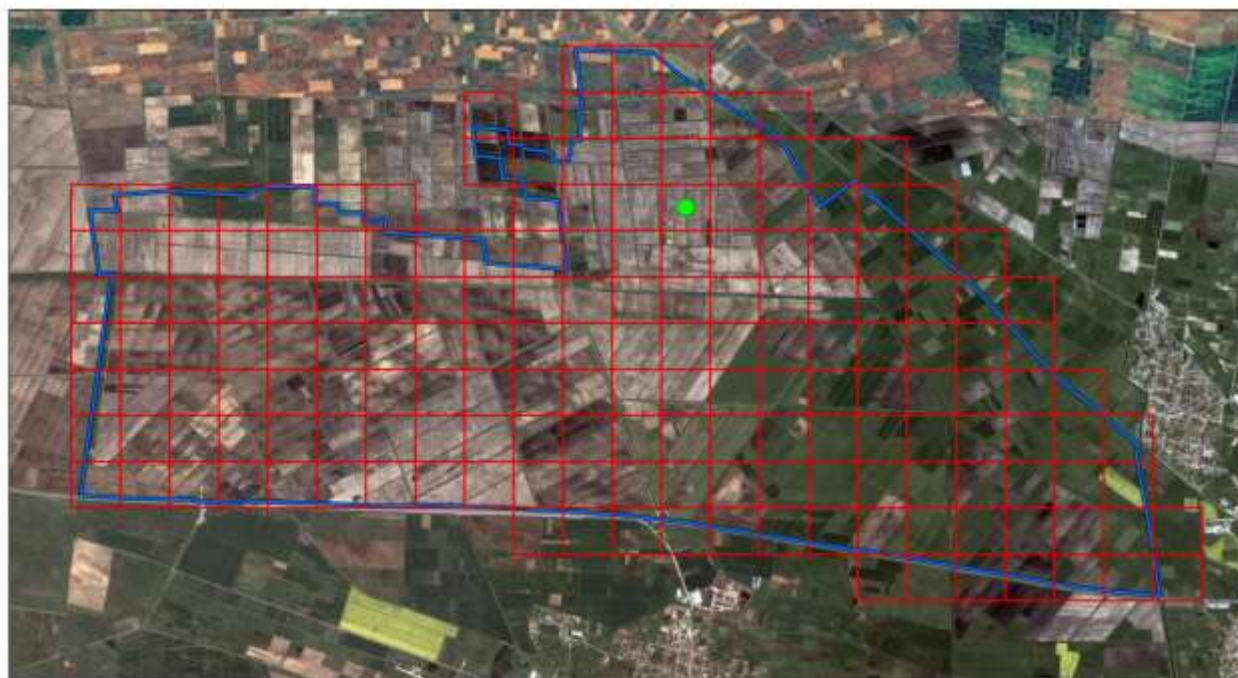
ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 30. Гнездово разпространение на *Tringa ochropus* в рамките на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Tringa ochropus* гнездове
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ЖЪЛТОКРАКА ЧАЙКА (*LARUS MICHAHELLIS*)

Природозащитен статус. В международен аспект, видът е включен в Приложение II2 към Директива 2009/147/ЕО и Приложение III към Бернска конвенция.

Статус на вида в страната и в изследваната територия. Гнездящ, постоянен, мигриращ и зимуващ вид (Нанкинов *и кол.*, 1997). На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ вида е регистриран като редовно зимуващ, мигриращ и летуващ. Размножаване на вида в зоната не е установено.

Местообитание. Гнезди предимно в градове, села и индустриални зони, но също така и по стръмни скалисти (морски) брегове и острови, островчета, надводни скали и камъни и по-рядко по преградните диги в солници (лагуни) (Янков, 2007). Според Нанкинов *и кол.* (1997) по време на миграция и зимуването видът се среща и в езера, блата, оризища, различни на реки и язовири, градски сметища.

На територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ се среща в основно оризови масиви, земи под угар, стърнища, масиви с люцерна и др.

Разпространение в България. Разпръснато и линейно групирано по Черноморското крайбрежие (където гнезди основно в крайморските селища) и донякъде по р. Дунав. С единични отдалечени гнездовища във вътрешността на страната, където също се придържа към селищата, предимно по долините на по-големите реки или край язовири. Скитащи неразмножаващи се индивиди се задържат през цялото лято около влажни зони, най-вече в близост до съществуващи гнездовища (Янков, 2007).

Численост. Европейската численост на вида е оценена на 310000–580000 гнездящи двойки и 380000–920000 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007). Националната численост на вида е оценена на 5000–7000 гнездящи двойки (Янков, 2007) и 5085–16101 зимуващи индивида (Костадинова и Граматиков, 2007).

Разпространение и численост на вида в ЗЗ „Оризища Цалапица“. На територията на защитената зона, според различни автори числеността на вида е оценена на 613 преминаващи индивида (Стандартен Натура 2000 формуляр); 1-92 индивида в гнездовия период и 1-12 индивида в периода на миграция (Климентова, 2012).

294 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В рамките на реализираните проучвания, на територията на 33 „Оризища Цалапица“, видът е установен като зимуващ и летуващ в 55 пробни площадки (Фигура 31).

По време на зимните проучвания вида е установен с численост 18 индивида. По време на пролетната и есенната миграция са установени общо 1110 индивида. По време на гнездовия сезон вида е наблюдаван с обща численост от 617 индивида. Гнездене на вида не е установено. Територията на 33 „Оризища Цалапица“ се използва от вида като място за ступване на неполовозрели индивиди, място за изхранване и като място за събиране на излетелите малки преди миграция.

Заплахи. Не са установени

295 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фигура 31. Общо разпространение на *Larus michahellis* по време на зимния и гнездовия период в рамките на 33 „Оризища Цалапица“

Легенда

- *Larus michahellis*
- Грид 500 x 500 m
- Граница Защитена зона "Оризища Цалапица"

296 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.4.5. АНАЛИЗ НА ГНЕЗДОВАТА ОРНИТОФАУНА

В хода на теренните проучвания през размножителния период са проучени общо 179 полигона. С оглед факта, че площта на един от полигоните е под 1% в границите на защитената зона, в рамките на включената в границите площ не са установени гнездящи птици. Във връзка с гореизложеното е налична информация за орнитофауната през гнездовия период в рамките на 178 полигона 500 x 500 m УТМ грид.

В обхвата на проучването през гнездовия период са установени 107 вида птици (Приложение 4), от които за 64 вида е доказано сигурно гнездене ((табл. 2.4.5-1). В рамките на Таблица 3 са представени резултатите от изготвен дескриптивен статистически анализ на данните за видовете птици, за които е доказано сигурно гнездене. Като основа за анализа са използвани средните стойности на числеността, на установените видове, отнесено към броя на квадратите в които са регистрирани. По – детайлно, данните от проведения статистически анализ са представени за видовете предмет на опазване в защитената зона, в рамките на видовете очерци. Резултатите от анализа на данните за гнездящите видове птици на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ сочат, че най – обилен гнездящ вид на територията, е полската чучулига (*Alauda arvensis*) с обща стойност на обилието от 695 гнездящи двойки. Втория вид по обилие е жълта стърчиопашка (*Motacilla flava*) с обща стойност на обилие от 392 двойки (табл. 2.4.5-1).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.4.5-1. Резултати от дискриптивна статистическа обработка на данните за обилието на гнездящите видове птици на територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“

Species	Ab_Means	Confidence -95,000%	Confidence +95,000%	Average_Numb Sum	Average_Numb Std.Dev.	Average_Numb Std.Err.	Average_Numb Minimum	Average_Numb Maximum
Acrocephalus arundinaceus	1,80241	1,5672	2,03761	174,833	1,16700	0,118491	1,00000	7,00000
Acrocephalus palustris	1,12500	0,8294	1,42058	9,000	0,35355	0,125000	1,00000	2,00000
Acrocephalus scirpaceus	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Alauda arvensis	4,63444	3,9942	5,27466	695,167	3,96812	0,323996	1,00000	26,50000
Alcedo atthis	1,44444	1,0393	1,84957	13,000	0,52705	0,175682	1,00000	2,00000
Anthus campestris	2,66667	1,2324	4,10088	8,000	0,57735	0,333333	2,00000	3,00000
Asio otus	2,00000			2,000	0,00000		2,00000	2,00000
Athene noctua	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Botaurus stellaris	2,00000			2,000	0,00000		2,00000	2,00000
Burhinus oedicephalus	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Buteo buteo	1,20000	0,6447	1,75529	6,000	0,44721	0,200000	1,00000	2,00000
Carduelis chloris	1,16667	0,4496	1,88378	3,500	0,28868	0,166667	1,00000	1,50000
Cecropis daurica	2,00000			2,000	0,00000		2,00000	2,00000
Ciconia ciconia	4,00000			8,000	0,00000		4,00000	4,00000
Circus aeruginosus	1,00000			3,000	0,00000		1,00000	1,00000
Circus pygargus	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000

298 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Species	Ab_Means	Confidence -95,000%	Confidence +95,000%	Average_Num Sum	Average_Num Std.Dev.	Average_Num Std.Err.	Average_Num Minimum	Average_Num Maximum
Clamator glandarius	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Columba palumbus	1,33333	-0,1009	2,76755	4,000	0,57735	0,333333	1,00000	2,00000
Corvus cornix	1,45513	1,2577	1,65260	37,833	0,48889	0,095880	1,00000	2,00000
Coturnix coturnix	1,38462	0,9916	1,77767	18,000	0,65044	0,180401	1,00000	3,00000
Crex crex	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Cuculus canorus	1,07143	0,9697	1,17312	30,000	0,26227	0,049563	1,00000	2,00000
Delichon urbicum	34,00000			34,000	0,00000		34,00000	34,00000
Dendrocopos major	1,00000			5,000	0,00000		1,00000	1,00000
Dendrocopos medius	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Dendrocopos syriacus	2,00000			2,000	0,00000		2,00000	2,00000
Emberiza calandra	1,69249	1,5114	1,87359	120,167	0,76514	0,090805	1,00000	4,50000
Emberiza melanocephala	1,62037	1,4082	1,83254	87,500	0,77731	0,105778	1,00000	4,00000
Falco tinnunculus	2,00000	1,7742	2,22583	46,000	0,52223	0,108893	1,00000	4,00000
Fulica atra	2,00000			2,000	0,00000		2,00000	2,00000
Galerida cristata	1,50000	1,2546	1,74539	55,500	0,73598	0,120994	1,00000	4,50000
Gallinula chloropus	1,69231	1,4020	1,98260	22,000	0,48038	0,133235	1,00000	2,00000
Glareola pratincola	7,36842	3,2169	11,51993	140,000	8,61337	1,976041	1,00000	30,50000
Himantopus himantopus	4,53409	3,1250	5,94320	199,500	4,63480	0,698722	1,00000	24,00000

299 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Species	Ab_Means	Confidence -95,000%	Confidence +95,000%	Average_Num Sum	Average_Num Std.Dev.	Average_Num Std.Err.	Average_Num Minimum	Average_Num Maximum
Hippolais pallida	1,42105	1,0873	1,75482	27,000	0,69248	0,158866	1,00000	3,00000
Hirundo rustica	7,85714	1,0520	14,66233	55,000	7,35818	2,781132	2,00000	24,00000
Ixobrychus minutus	1,88889	1,1756	2,60218	17,000	0,92796	0,309320	1,00000	4,00000
Lanius collurio	1,24242	1,0493	1,43556	27,333	0,43561	0,092872	1,00000	2,33333
Lanius minor	1,25000	0,4544	2,04561	5,000	0,50000	0,250000	1,00000	2,00000
Lanius senator	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Luscinia megarhynchos	1,68750	1,3877	1,98727	54,000	0,83145	0,146981	1,00000	4,66667
Melanocorypha calandra	3,21717	2,3790	4,05535	106,167	2,36382	0,411488	1,00000	10,00000
Motacilla flava	2,72222	2,3995	3,04496	392,000	1,95928	0,163273	1,00000	12,50000
Oriolus oriolus	1,20833	0,9944	1,42222	19,333	0,40139	0,100347	1,00000	2,00000
Parus major	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Passer domesticus	4,00000	-34,1186	42,11861	8,000	4,24264	3,000000	1,00000	7,00000
Passer hispaniolensis	9,62500	3,6022	15,64776	154,000	11,30265	2,825664	1,00000	37,00000
Passer montanus	3,79630	2,1150	5,47755	102,500	4,25002	0,817917	1,00000	21,00000
Perdix perdix	1,61765	0,6239	2,61135	27,500	1,93269	0,468746	1,00000	9,00000
Phasianus colchicus	1,00000			4,000	0,00000		1,00000	1,00000
Pica pica	1,90476	1,6441	2,16545	120,000	1,03510	0,130410	1,00000	5,00000
Picus viridis	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000

300 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Species	Ab_Means	Confidence -95,000%	Confidence +95,000%	Average_Numb Sum	Average_Numb Std.Dev.	Average_Numb Std.Err.	Average_Numb Minimum	Average_Numb Maximum
Porzana parva	1,16667	0,7382	1,59510	7,000	0,40825	0,166667	1,00000	2,00000
Remiz pendulinus	1,00000			1,000	0,00000		1,00000	1,00000
Streptopelia turtur	1,37500	1,0134	1,73658	16,500	0,56909	0,164282	1,00000	2,50000
Sturnus vulgaris	3,15476	2,0034	4,30611	44,167	1,99408	0,532939	1,00000	8,00000
Sylvia atricapilla	1,25000	0,4544	2,04561	5,000	0,50000	0,250000	1,00000	2,00000
Sylvia communis	1,14286	0,7933	1,49242	8,000	0,37796	0,142857	1,00000	2,00000
Sylvia curruca	1,33333	-0,1009	2,76755	4,000	0,57735	0,333333	1,00000	2,00000
Tachybaptus ruficollis	1,50000	-4,8531	7,85310	3,000	0,70711	0,500000	1,00000	2,00000
Tringa ochropus	2,00000			2,000	0,00000		2,00000	2,00000
Turdus merula	1,20000	0,6447	1,75529	6,000	0,44721	0,200000	1,00000	2,00000
Upupa epops	1,21875	0,9274	1,51010	19,500	0,54677	0,136693	1,00000	3,00000
Vanellus vanellus	3,09259	2,6081	3,57713	306,167	2,42941	0,244165	1,00000	16,50000

ЛЕГЕНДА:

Species - Вид

Ab_Means – Средни стойности на обилие

Confidence $\pm 95,000\%$ - Доверителен интервал $\pm 95,000\%$

Average_Numb Sum – Обща стойност на обилие

Average_Numb Std.Dev. – Стандартно отклонение

Average_Numb Std.Err. – Стандартна грешка

Average_Numb Minimum – Минимални стойности на обилие

Average_Numb Maximum – Максимални стойности на обилие

2.4.6. АНАЛИЗ НА ОРНИТОФАУНА ПРЕЗ ЗИМНИЯ ПЕРИОД

Проучването на зимуващите птици е проведено съгласно одобрената методика. Зимните проучвания са проведени в края на месец февруари 2013 г. Посетени са всички 179 полигона 500 x 500 m UTM грид. В рамките на проведените теренните изследвания на зимуващите птици са регистрирани общо 63 вида (табл. 2.4.6-1).

Най-масовия регистриран вид, е полудивия гълъб (*Columba livia f.domestica*) с малко над 4300 наблюдавани индивида. С малко над 4200 индивида, е вида жълта овесарка (*Emberiza citrinella*). По време на теренните проучвания са регистрирани и някои редки и защитени видове като черен щъркел (*Ciconia nigra*), ловен сокол (*Falco cherrug*) и малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*). Забуленатасова (*Tyto alba*) е регистрирана по пресни хранителни остатъци. По време на полевите проучвания са установени и множество мъртви птици като обикновен мишелов, горска ушата сова, черношипа ветрушка и сврака. Някои от тези птици са загинали от недохранване, но са констатирани и такива загинали в резултат на браконьерски лов и пътен трафик.

Таблица 2.4.6-1. Видов списък и брой на регистрираните видове птици по време на зимните полеви проучвания в ЗЗ „Оризища Цалапица“

Вид (български)	Вид (латински)	Брой
Голям ястреб	<i>Accipiter gentilis</i>	2
Малък ястреб	<i>Accipiter nisus</i>	4
Полска чучулига	<i>Alauda arvensis</i>	620
Земеродно рибарче	<i>Alcedo atthis</i>	2
Зимно бърне	<i>Anas crecca</i>	3
Зеленоглава патица	<i>Anas platyrhynchos</i>	33
Голяма бяла чапла	<i>Ardea alba</i>	83
Сива чапла	<i>Ardea cinerea</i>	82
Горска ушата сова	<i>Asio otus</i>	1
Домашна кукумявка	<i>Athene noctua</i>	1
Обикновен мишелов	<i>Buteo buteo</i>	182
Белоопашат мишелов	<i>Buteo rufinus</i>	2
Щиглец	<i>Carduelis carduelis</i>	156

302 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (български)	Вид (латински)	Брой
Зеленика	<i>Carduelis chloris</i>	1
Черен щъркел	<i>Ciconia nigra</i>	1
Тръстиков блатар	<i>Circus aeruginosus</i>	1
Полски блатар	<i>Circus cyaneus</i>	33
Полудив гълъб	<i>Columba livia f.domestica</i>	4346
Гълъб хралупар	<i>Columba oenas</i>	7
Гривяк	<i>Columba palumbus</i>	9
Гарван	<i>Corvus corax</i>	1
Сива врана	<i>Corvus cornix</i>	99
Посевна врана	<i>Corvus frugilegus</i>	281
Голям пъстър кълвач	<i>Dendrocopos major</i>	4
Сива овесарка	<i>Emberiza calandra</i>	1167
Жълга овесарка	<i>Emberiza citrinella</i>	4296
Тръстикова овесарка	<i>Emberiza schoeniclus</i>	468
Червеногръдка	<i>Erithacus rubecula</i>	2
Ловен сокол	<i>Falco cherrug</i>	3
Сокол скитник	<i>Falco peregrinus</i>	2
Черношипа ветрушка	<i>Falco tinnunculus</i>	27
Обикновена чинка	<i>Fringilla coelebs</i>	187
Планинска чинка	<i>Fringilla montifringilla</i>	14
Лиска	<i>Fulica atra</i>	1
Качулата чучулига	<i>Galerida cristata</i>	374
Средна бекарина	<i>Gallinago gallinago</i>	6
Кокилобегач	<i>Himantopus himantopus</i>	2
Селска лястовица	<i>Hirundo rustica</i>	7
Червеногръба сврачка	<i>Lanius collurio</i>	1
Сива сврачка	<i>Lanius excubitor</i>	1
Средиземноморска жълтонога чайка	<i>Larus michahellis</i>	18
Дебелоклюна чучулига	<i>Melanocorypha calandra</i>	28
Бяла стърчиопашка	<i>Motacilla alba</i>	6
Планинска стърчиопашка	<i>Motacilla cinerea</i>	1
Жълта стърчиопашка	<i>Motacilla flava</i>	1
Голям синигер	<i>Parus major</i>	1
Домашно врабче	<i>Passer domesticus</i>	70
Испанско врабче	<i>Passer hispaniolensis</i>	10

303 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (български)	Вид (латински)	Брой
Полско врабче	<i>Passer montanus</i>	1549
Полска яребица	<i>Perdix perdix</i>	62
Малък корморан	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	59
Сврака	<i>Pica pica</i>	160
Торбогнезден синигер	<i>Remiz pendulinus</i>	4
Черногушо ливадарче	<i>Saxicola rubicola</i>	1
Диво канарче	<i>Serinus serinus</i>	123
Гугутка	<i>Streptopelia decaocto</i>	33
Обикновен скорец	<i>Sturnus vulgaris</i>	1686
Голям горски водобегач	<i>Tringa ochropus</i>	19
Орехче	<i>Troglodytes troglodytes</i>	9
Кос	<i>Turdus merula</i>	7
Хвойнов дрозд	<i>Turdus pilaris</i>	62
Забулена сова	<i>Tyto alba</i>	2
Обикновена калугерица	<i>Vanellus vanellus</i>	1039

304 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.4.7. АНАЛИЗИ НА ДАННИТЕ ЗА ОРНИТОФАУНА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЗЗ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“ ПРЕЗ ПРОЛЕТНАТА И ЕСЕННА МИГРАЦИЯ

Съгласно утвърдената методика, през пролетта е използван метода на проследяване на миграцията от стационарна наблюдателна точка. Избрана е точка в северната част на Защитената зона. Проучванията са провеждани всяка седмица по един ден (с минимум 5 дни разлика между двете наблюдения) в рамките на 2 месеца (март и април). През пролетта са установени общо 70 вида мигриращи птици. Част от регистрираните видове късни мигранти, като розов скорец (*Sturnus roseus*), речна рибарка (*Sterna hirundo*), осояд (*Pernis apivorus*) и др. са установени по време на полевите проучвания на гнездящите птици. Най-масовия реещ се вид по време на пролетната миграция е черния щъркел (*Ciconia nigra*) с наблюдавани 79 индивида. От хищниците най-масов е обикновения мишелов (*Buteo buteo*) с 56 индивида. От нереещите се видове най-масово през пролетта мигрира селската лястовица (*Hirundo rustica*), с установени 100 индивида, следвана от бялата стърчиопашка (*Motacilla alba*) с численост от 71 индивида, и обикновения пчелояд (*Merops apiaster*) с численост от 48 индивида. Другите регистрирани видове са с ниска численост (табл. 2.4.7-1).

С оглед регистрирания видов състав на мигриращите птици през пролетната миграция и малкия брой реещи се видове, по време на есенната миграция е приложен метода на маршрутното отчитане на мигриращите видове. Избрани са 3 маршрута, които най-пълно да покриват територията на Защитената зона и всички регистрирани местообитания. Всеки един маршрут е обходен по три пъти с минимум 2 дни разлика между полевите обхождания. Общо са регистрирани 79 мигриращи вида. Най-масов от всички видове е селската лястовица (*Hirundo rustica*) с над 15000 наблюдавани индивида. От хищните птици не са регистрирани големи числености мигриращи индивиди, поради ранното провеждане на проучването. За регистрирани на хищните птици най-добрия период е след 1 септември. Важно е да се отбележи, че с избрания метод на маршрутното отчитане на птиците през есента са регистрирани множество видове птици, които не биха били регистрирани от стационарна точка. Някои от тези видове са редки и застрашени според редица документи момин жерав (*Grus virgo*),

305 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

белоока потапница (*Aythya nyroca*), бял ангъч (*Tadorna tadorna*), кокилобегач (*Himantopus himantopus*), черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*) и др. (табл. 2.4.7-1).

На база полевите наблюдения и последвалия анализ на данните се препоръчва:

- Провеждане на по-задълбочени и цялостни изследвания върху мигриращите птици в ЗЗ „Оризища Цалапица“;
- От направения анализ и получените данни може да се заключи, че територията на ЗЗ „Оризища Цалапица“ не е от съществено значение за мигриращите реещи се птици (пеликани, щъркели, жерави и хищници), но е от изключително значение за мигриращите водолюбиви и дъждосвирцоподобни видове птици;
- Горното твърдение трябва да бъде задължително подкрепено и потвърдено от по подробни проучвания.

Таблица 2.4.7-1. Видов списък и брой на регистрираните видове птици по време на полевите проучвания на пролетната и есенна миграция в ЗЗ „Оризища Цалапица“

Вид (български)	Вид (латински)	Пролет	Есен
Голям ястреб	<i>Accipiter gentilis</i>	2	0
Малък ястреб	<i>Accipiter nisus</i>	17	1
Тръстиково шаварче	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	0	86
Мочурно шаварче	<i>Acrocephalus palustris</i>	1	3
Крайбрежно шаварче	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	0	353
Късокрил кюкавец	<i>Actitis hypoleucos</i>	19	0
Земеродно рибарче	<i>Alcedo atthis</i>	0	9
Зимно бърне	<i>Anas crecca</i>	1	38
Зеленоглава патица	<i>Anas platyrhynchos</i>	27	1522
Лятно бърне	<i>Anas querquedula</i>	0	831
Сива патица	<i>Anas strepera</i>	0	4
Горска бърбрица	<i>Anthus trivialis</i>	9	13
Черен бързолет	<i>Apus apus</i>	2	0
Малък креслив орел	<i>Aquila pomarina</i>	1	1
Голяма бяла чапла	<i>Ardea alba</i>	47	23

306 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (български)	Вид (латински)	Пролет	Есен
Сива чапла	<i>Ardea cinerea</i>	15	283
Камъкообращач	<i>Arenaria interpres</i>	0	2
Белоока потапница	<i>Aythya nyroca</i>	0	6
Обикновен мишелов	<i>Buteo buteo</i>	56	21
Белоопашат мишелов	<i>Buteo rufinus</i>	2	0
Трипръст брегобегач	<i>Calidris alba</i>	0	15
Кривоклюн брегобегач	<i>Calidris ferruginea</i>	0	22
Обикновено конопарче	<i>Carduelis cannabina</i>	1	0
Речен дъждосвирец	<i>Charadrius dubius</i>	1	0
Белокрила рибарка	<i>Chlidonias leucopterus</i>	0	1
Бял щъркел	<i>Ciconia ciconia</i>	25	153
Черен щъркел	<i>Ciconia nigra</i>	79	24
Орел змияр	<i>Circaetus gallicus</i>	14	0
Тръстиков блатар	<i>Circus aeruginosus</i>	19	23
Полски блатар	<i>Circus cyaneus</i>	5	0
Ливаден блатар	<i>Circus pygargus</i>	1	4
Полудив гълъб	<i>Columba livia f.domestica</i>	0	5
Гривяк	<i>Columba palumbus</i>	1	10
Синявица	<i>Coracias garrulus</i>	3	0
Гарван	<i>Corvus corax</i>	4	2
Сива врана	<i>Corvus cornix</i>	0	519
Пъдпъдък	<i>Coturnix coturnix</i>	0	37
Обикновена кукувица	<i>Cuculus canorus</i>	1	1
Малка бяла чапла	<i>Egretta garzetta</i>	0	245
Градинска овесарка	<i>Emberiza hortulana</i>	1	0
Черноглава овесарка	<i>Emberiza melanocephala</i>	4	0
Червеногръдка	<i>Erithacus rubecula</i>	2	0
Малък сокол	<i>Falco columbarius</i>	1	0
Сокол скитник	<i>Falco peregrinus</i>	3	0
Сокол орко	<i>Falco subbuteo</i>	0	2
Черношипа ветрушка	<i>Falco tinnunculus</i>	11	0
Червенонога ветрушка	<i>Falco vespertinus</i>	29	0
Обикновена чинка	<i>Fringilla coelebs</i>	20	0
Лиска	<i>Fulica atra</i>	0	94
Качулата чучулига	<i>Galerida cristata</i>	11	0

307 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (български)	Вид (латински)	Пролет	Есен
Средна бекасица	<i>Gallinago gallinago</i>	6	255
Зеленоножка	<i>Gallinula chloropus</i>	0	79
Момин жерав	<i>Grus virgo</i>	0	1
Малък орел	<i>Hieraaetus pennatus</i>	2	0
Кокилобегач	<i>Himantopus himantopus</i>	0	114
Малък маслинов присмехулник	<i>Hippolais pallida</i>	2	4
Селска лястовица	<i>Hirundo rustica</i>	100	15150
Въртошийка	<i>Jynx torquilla</i>	0	11
Червеногърба сврачка	<i>Lanius collurio</i>	4	575
Черночела сврачка	<i>Lanius minor</i>	0	9
Червеноглава сврачка	<i>Lanius senator</i>	1	0
Средиземноморска жълтонога чайка	<i>Larus michahellis</i>	10	1100
Речна чайка	<i>Larus ridibundus</i>	0	8
Черноопашат крайбрежен бекас	<i>Limosa limosa</i>	0	1
Тръстиков цвъркач	<i>Locustella luscinioides</i>	0	2
Северен славей	<i>Luscinia luscinia</i>	1	10
Южен славей	<i>Luscinia megarhynchos</i>	0	1
Пчелояд	<i>Merops apiaster</i>	49	77
Черна каня	<i>Milvus migrans</i>	1	0
Бяла стърчиопашка	<i>Motacilla alba</i>	71	0
Жълта стърчиопашка	<i>Motacilla flava</i>	3	618
Сива мухоловка	<i>Muscicapa striata</i>	0	7
Нощна чапла	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0	456
Авлига	<i>Oriolus oriolus</i>	0	26
Голям синигер	<i>Parus major</i>	1	11
Испанско врабче	<i>Passer hispaniolensis</i>	37	2311
Полско врабче	<i>Passer montanus</i>	10	411
Осояд	<i>Pernis apivorus</i>	4	0
Разноцветен бойник	<i>Philomachus pugnax</i>	2	41
Домашна червеноопашка	<i>Phoenicurus ochruros</i>	2	0
Елов певец	<i>Phylloscopus collybita</i>	6	31
Буков певец	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	0	1
Сврака	<i>Pica pica</i>	2	403
Блестящ ибис	<i>Plegadis falcinellus</i>	0	3
Сребриста булка	<i>Pluvialis squatarolla</i>	0	1

308 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Вид (български)	Вид (латински)	Пролет	Есен
Средна пъструшка	<i>Porzana parva</i>	0	6
Воден дърдавец	<i>Rallus aquaticus</i>	1	4
Торбогнезден синигер	<i>Remiz pendulinus</i>	0	10
Брегова лястовица	<i>Riparia riparia</i>	10	2250
Ръждивогоушо ливадарче	<i>Saxicola rubetra</i>	1	149
Черногоушо ливадарче	<i>Saxicola rubicola</i>	1	0
Гривеста рибарка	<i>Sterna sandvicensis</i>	0	1
Белобуза рибарка	<i>Sterna hybrida</i>	3	0
Речна рибарка	<i>Sterna hirundo</i>	1	0
Гургулица	<i>Streptopelia turtur</i>	3	18
Обикновен скорец	<i>Sturnus vulgaris</i>	0	2774
Розов скорец	<i>Sturnus roseus</i>	3	0
Голямо белогушо коприварче	<i>Sylvia communis</i>	0	17
Малко белогушо коприварче	<i>Sylvia curruca</i>	2	2
Бял ангъч	<i>Tadorna tadorna</i>	0	1
Малък горски водобегач	<i>Tringa glareola</i>	19	562
Голям зеленоног водобегач	<i>Tringa nebularia</i>	3	5
Голям горски водобегач	<i>Tringa ochropus</i>	28	199
Малък зеленоног водобегач	<i>Tringa stagnatilis</i>	0	10
Малък червеноног водобегач	<i>Tringa totanus</i>	0	2
Поен дрозд	<i>Turdus philomelos</i>	2	0
Имелов дрозд	<i>Turdus viscivorus</i>	18	0
Папуняк	<i>Upupa epops</i>	1	9
Обикновена калугерица	<i>Vanellus vanellus</i>	47	371

2.4.8. ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУС

Природозащитния статус на видовете птици предмет на опазване в Защитената зона е представен в таблица 2.4.8-1, където различните видове се разпределят в основните национални и международни природозащитни категории.

309 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 2.4.8-1. Състояние на сигурност на видовете птици предмет на опазване в Защитена зона „Оризища Цалапица“

№	Име на вида	Численост в България				Стандартен Natura 2000 формуляр			Численост от проведените проучвания			Процент от националната численост				Състояние
		Гнездова популация		Зимуваща популация		Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация		Зимуваща популация		
		min	max	min	max							min	max	min	max	
1	<i>Ixobrychus minutus</i>	1500	4500	0	5	5			8-9			0,2	0,5			Сигурно състояние
2	<i>Egretta garzetta</i>	1400	2000	0	29	1i			22i - 35i		245i					Сигурно състояние
3	<i>Egretta alba</i>	5	25	267	1369			5	1i	83	70i			6,06	31,1	Сигурно състояние о
4	<i>Ciconia nigra</i>	300	550	0	6	5i		1	16i - 47i		10i					Сигурно състояние
5	<i>Ciconia ciconia</i>	4956	5672		5	43i		51	2 / 106 - 231i		178i	0,03	0,04			Сигурно състояние
6	<i>Plegadis falcinellus</i>	50	150		5			3i			3i					Сигурно състояние
7	<i>Falco cherrug</i>		6	0	5			1	1i-2i	2i		8.3	16.7		20	Намаляваща популация
8	<i>Circus aeruginosus</i>	220	240	20	50	>1i		>1	3	1	42i	1,25	1,36	2	5	Сигурно състояние
9	<i>Circus cyaneus</i>	0	2	16	234			>1	2i	33	5i				14,1	Сигурно състояние

310 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Име на вида	Численост в България				Стандартен Natura 2000 формуляр			Численост от проведените проучвания			Процент от националната численост				Състояние
		Гнездова популация		Зимуваща популация		Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация		Зимуваща популация		
		min	max	min	max							min	max	min	max	
10	<i>Buteo rufinus</i>	650	750	50	100		P	P	2i-4i		2					Намаляваща популация
11	<i>Porzana porzana</i>	100	400			6										Намаляваща популация
12	<i>Porzana pusilla</i>	50	100			3										Намаляваща популация
13	<i>Himantopus himantopus</i>	350	430			8i			100			23,2	28,6			Сигурно състояние
14	<i>Glareola pratincola</i>	140	180			10			70			38,8	50			Сигурно състояние
15	<i>Chlidonias hybrida</i>	220	800					20i			3i					Сигурно състояние
16	<i>Alcedo atthis</i>	1000	2000	1000	10000	1			13	2i		0,6	1,3	0,002	0,2	Сигурно състояние
17	<i>Melanocorypha calandra</i>	3000	5000	1000	1500	10			106	28i		2,1	3,5	1,9	2,8	Сигурно състояние
18	<i>Lanius collurio</i>	300000	700000			10			27-28		579	0,004	0,009			Сигурно състояние

311 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.5. ВЛИЯНИЕ НА СТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ

Разнообразието от земеделски култури предлага разнообразни условия и местообитания за голям брой видове птици, което обяснява и високото видово разнообразие на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“.

В направения анализ върху приоритетните за опазване видове птици в проектната територия през периода на гнездене 2011 – 2012 в оризови култури са установени 66 кокилобегача (*Himantopus himantopus*), в царевичата - 49 кафявокрили огърличника (*Glareola pratincola*) и 14 кокилобегача. В площите засети с люцерната от приоритетните за опазване видове са регистрирани 50 бели щъркела (*Ciconia ciconia*), 6 кафявокрили огърличника и 4 кокилобегача. Също така в тази култура е установена и висока численост на полската чучулига (*Alauda arvensis*) – 237 инд. и дебелоклюнатата чучулига (*Melanocorypha calandra*) - 52 индивида.

През гнездовия сезон на 2012 – 2013 г. се забелязва малък спад в процентното съотношение на пробни площадки, заети от ориз, и увеличаване на площадките заети с други култури или смесени посеви от различни култури. Тези резултати могат да се обяснят с факта, че за да се избегне намаляване в плодорието на обработваемите земи е необходимо да се прилага практиката - ротация на културите. Така се създават условия за разнородност на изкуствените съобщества, а съответно и по-голяма хетерогенност в типовете местообитания, които предлага Защитената зона.

Резултатите от направените анализи дават основание да се предположи, че съществуващите оризови масиви са предпоставка за оцеляването на популациите от водолюбиви видове предмет на защитите. С други думи оцеляването на популациите от видове птици, привързани към влажни местообитания все повече става зависимо от развитието на оризопроизводството. Масивите върху които се отглежда царевича са предпочитани за популациите на кафявокрилия огърличник и кокилобегача. Основната част от регистрираните гнездящи двойки на кафявокрилия огърличник бяха в царевични масиви, намиращи се в непосредствена близост до оводнени оризови клетки. Насъжденията от люцерна са предпочитани биотопи за гнездене от голям брой видове птици, като полската и дебелоклюнатата чучулига, които са с неблагоприятен статус в Европа.

312 Стр.

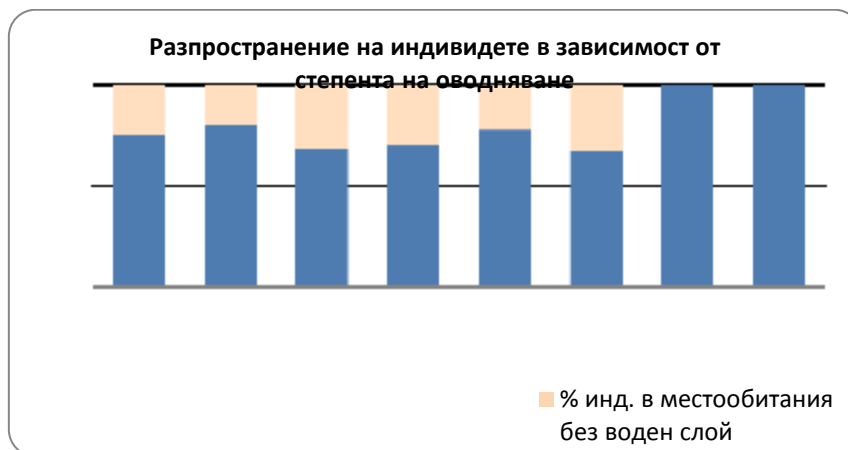

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Водният режим е основен лимитиращ и средообразуващ фактор в разглеждания тип изкуствени местообитания с консервационна стойност както са оризищата. Резултатите от анализа на зависимостта на водолюбивите птици от водния баланс в мрежата от канали и пробни площадки показват значима корелативна връзка между видовете и тези условия. На места със съществуващ воден слой (стълб от 0,10 – 0,40 м) е регистрирана основната част от популациите на сивата чапла (*Ardea cinerea*) – 75 %, кафявокрилия огърличник - 80%, кокилобегача - 68 %, нощната чапла (*Nycticorax nycticorax*) – 70%, водобегачите (род *Tringa*) – 78 %, обикновената калугерица (*Vanellus vanellus*) – 68 %. В оводнени зони са установени видовете черен щъркел (*Ciconia nigra*) и бойник (*Philomachus pugnax*), като липсват наблюдения върху последните в места без съществуващ воден слой (фиг. 2.5-1) (Приложение II-3).

Фиг. 2.5-1. Зависимост на някои консервационно значими видове от заливаемия характер на проектната територия.

Решения за
по-добър живот

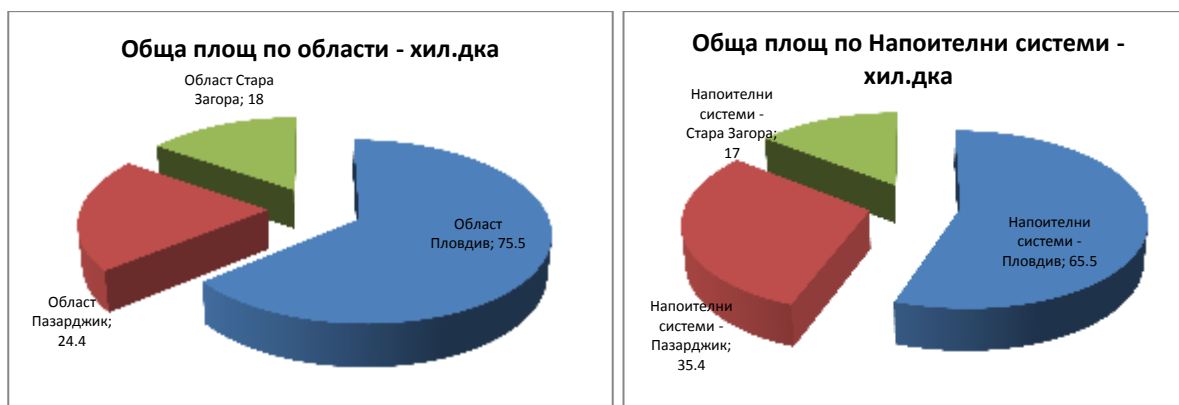
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.6. ТЕХНОЛОГИИ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ОРИЗ И ВЛИЯНИЕТО ИМ ВЪРХУ ВИДОВЕТЕ ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ

2.6.1. ТЕХНОЛОГИИ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ОРИЗ

Производството на ориз в страната след 2000 г. показва ясна позитивна тенденция, като по-значим ръст в добивите има след 2006 г. Според данните на Дирекция Агростатистиката на Министерството на земеделието и храните (МЗХ) от 20,2 хил. тона през 2005 г. количествата се увеличават до 56 хил. тона през 2010 г., или със 177,2 %. Тенденцията, според експертите в бранша, се дължи преди всичко на възстановеното на оризовите площи, които от 45 хил. дка (2005 г.) възлизат на 119 хил. дка (2010 г.), с изменение от 160 %. Средните добиви през периода 2005 – 2010 г. са сравнително стабилни и варират от 448,0 кг/дка до 478,9 кг/дка, според биологичните възможности на сортовете и климатичните условия през годините. През 2011 г. Аграрния доклад на Министерството на земеделието и храните отчита 117,9 хил. дка реколтирани площи и 59,6 хил. тона произведен ориз при среден добив от 505,6 кг/дка.

Основното производство на оризова арпа традиционно е съсредоточено в Южен централен район и по-конкретно в **Пловдивска, Пазарджишка и Старозагорска област**. Осигуряването на поливна вода за оризовите полета от своя страна попада в обхвата на три клона на „Напоителни системи“ ЕАД (фиг. 2.6-1).

Фиг. 2.6-1. Разпределение на площите за оризопроизводство през 2011 – 2012 г. по области и Напоителни системи.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Традиционният подход свързан с производството на ориз е **приготвянето на разсад**, като за целта ориза се сее на малки лехи. При достигане на определена височина се изважда за да се присади отново в оризовите полета, които предварително трябва да са завирени. Този метод е използван и в Италия до 1950 г. – страната с най-голямо производство на ориз в Европа. Днес метода все още се прилага в редица азиатски страни, особено за неголеми по площ стопанства. Ефективността при използването на този метод е сравнително малка.

Техническото обезпечение на оризопроизводителите в момента позволява да бъде използване технологията за **сеитба на място в оризовите полетата**. Основно застъпени са два метода:

- **Сеитба на сухи площи** чрез използване на механизирани сеялки за слята повърхност. Метода е идентичен с този при останалите зърнени култури.
- **Сеитба на предварително оводнени площи**. Използват се тороразпръсквачи ремаркета или авиация. Този метод налага семената предварително се държат във вода за да са достигнали фазата пред покълване при самата сеитба. Метода е икономически изгоден защото спестява технологично време и посевите по-бързо поникват.

Вегетацията на ориза продължава от 100 до 110 дни за ранните сортове и 145 - 155 дни при по-късните. Първоначалното завиряването на площите продължава около 80 дни при ранните и до 110 дни при късните сортове. Всъщност **процеса на оводняване** на оризовите полета е от ключово значение при технологията на отглеждане на културата като етапите в него са три:

1. След сеитбата площите се завиряват като водния стълб е в рамките на 0,05 до 0,07 м. Той бива поддържан до покълване на семената. След това оризовите полета се пресушават. В зависимост от метода на сеитба завиряването продължава до 6 - 8 дни.
2. След поникване на ориза, при 4-ти лист площите се третират с хербициди и отново се завиряват с тънък слой вода. След въздействието на хербицида следва ново пресушаване за да може ориза да брати.
3. След приключването на този етап се пристъпва към постоянно завиряване на оризовите полета. Това става в началото на месец юли. Пълното и постоянно завиряване е около две трети от общото завиряване.

315 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

От края на август до края на септември оризовите полета поетапно се пресушава, като процеса съвпада с периода на преминаване от восъчна зрялост до пълното узряване на оризовите култури.

При дълго отглеждане на ориза като монокултура започват процеси на заблатьяване и засоляване на почвата. Масово се развиват специализирани плевели, което увеличава загубите от болести и неприятели. За да се избегне този негативен ефект **при отглеждането на оризовите култури се прилагат специални сеитбообращения**. В съвременна практика у нас обикновено ориза се отглежда върху една площ последователно в продължение на 2 до 4 години, след което тя се засява с друга култура – люцерна, детелина, царевица, грах, слънчоглед и др.

През есента, след прибирането на предшественика, **почвата се изорава** на 23 - 25 см, като така обработена тя се оставя до пролетта. Ако се установят блатни плевели се прилага допълнителна оран на дълбочина 12 - 15 см, за тяхното премахване. През пролетта почвата обикновено се култивира 1 - 2 пъти, а непосредствено преди сеитбата всяка оризова клетка се подравнява и валира.

Торенето на ориза се извършва главно с азотни и фосфорни торове. Калиеви торове се внасят само при доказана необходимост. Нормите на торене на ориза зависят от запасеността на почвата с хранителни елементи и от очаквания добив. Най-често се внасят около 6 - 8 кг/дка N и 8-10 кг/дка P₂O₅. Необходимо е да бъдат внасяни торове които се свързват с почвата и не се измиват лесно от бавно течащата през оризището вода. От азотните торове такива са амониевият сулфат, карбамидът и др., а от фосфорните - суперфосфатът. Внасянето на фосфорния и 1/2 до 2/3 от азотния тор става през пролетта преди предсеитбената подготовка на почвата. С останалата част от азотния тор почвата се подхранва двукратно - при поникването и във фаза 5-ти - 6-ти лист.

Времето за засяване настъпва при трайно затопляне до 10-12°C на почвения слой на дълбочина 5 см. Това става най-често през третата десетдневка на април – до първата на май. Веднага след сеитбата клетките се заливат с тънък слой вода с дълбочина до 0,07 м. Водата постепенно попива, обикновено до масовото покълване на семената. До образуването на 2 - 3 листа се правят поливки за навлажняване на почвата. През този период се извършва и първото подхранване на оризовите култури. След него клетките се заливат с воден слой, като през

316 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

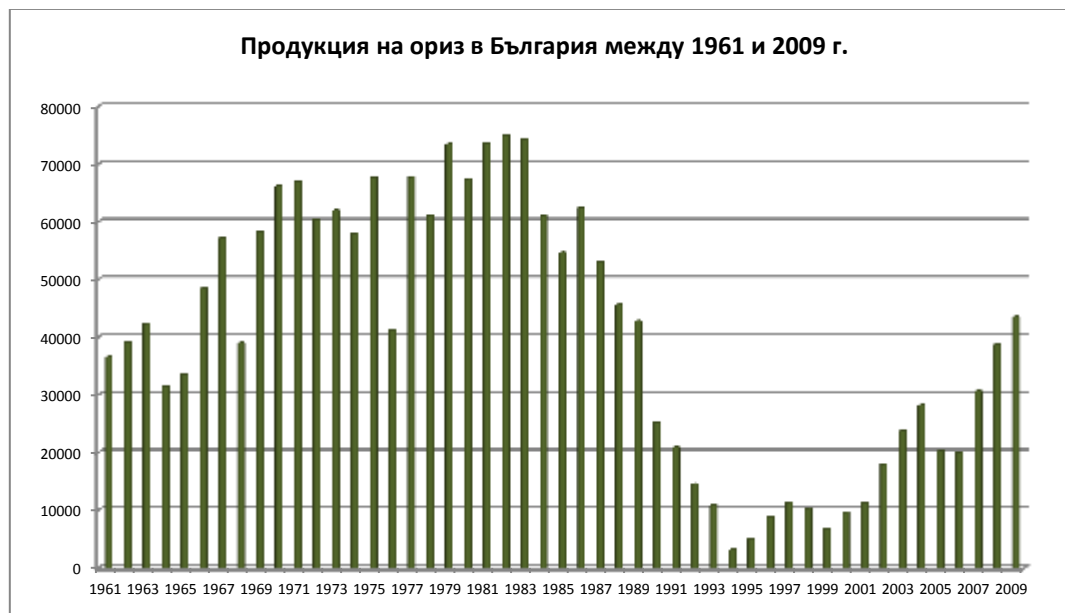
Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

първите 7 - 8 дни, за да се ускори братенето, дебелината му не трябва да е повече от 0,05 м. Ако е необходимо допълнително се прави и второ подхранване. Към края на братенето водният слой в оризовите клетки постепенно се увеличава до 0,40 – 0,50 м и се поддържа така до настъпването на восъчна зрелост. След което започва отводняването на културите. **Оризовите клетки се изсушават** за да може да започне **жътвата**.

Оризът може да се отглежда на всички почви, с изключение на блатните, торфените, песъчливите и чакълестите. Важно условие е те да имат непропусклива подпочва. Оризът не понася засоляване, особено наличност на натриев карбонат, натриев сулфат и натриев хлорид. За него най-подходящи са богатите алувиални почви с по-тежък механичен състав, черноземите и чернозем - смолниците с реакция на почвата неутралната до слабо киселата.

2.6.2. ТЕНДЕНЦИИ В ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО

Показателна за производството на ориз в България е статистиката на FAOSTAT по данни на Организацията по прехрана и земеделие на Организацията на обединените нации (ФАО) за период от 50 години – между 1961 и 2009 г (фиг. 2.6.2-1).

Фиг. 2.6.2-1. Производство на ориз в България за период от 50 години между 1961 и 2009 г.

317 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

През последното десетилетие се наблюдава позитивна тенденция за възраждане на оризопроизводството в България. Отчетен е устойчив ръст както в площите заети с отглеждане на културата, така и в произведените количества. В периода след 2006 г се наблюдават по-устойчив растеж в бранша, като производството на оризова арпа у нас достига близо 60 хил. тона през 2011 г, което до голяма степен се дължи на усвояването на нови оризови площи – около 120 хил. декара (2010 – 2011 г.) и въвеждането на нови технологии (табл. 2.6.2-1).

Таблица 2.6.2-1 Реколтирани площи, производство и средни добиви на оризова арпа в България за периода 2002 – 2011 г.

Година	Реколтирани площи дка	Производство тона	Среден добив кг/дка
2002	41659,0	17955,0	431,0
2003	56332,0	23659,0	420,0
2004	56685,0	28116,0	496,0
2005	45006,0	20163,0	448,0
2006	45385,0	20008,0	440,8
2007	65830,0	30576,0	464,5
2008	77882,0	38645,0	496,2
2009	83115,0	43441,0	522,7
2010	119772,0	57432,0	479,5
2011	117914,0	59619,0	505,6

В началото на периода реколтираните площи са 41,7 хил. дка, а получената продукция 18 хил. тона. Данните за 2011 г. показват ръст от 182,7 % при засетите, реколтирани площи, които достигат 117,9 хил. дка. Ръста в производството на ориз е с 231,1 %, достигайки нива от 59,6 хил. тона (фиг. 2.6.2-2).

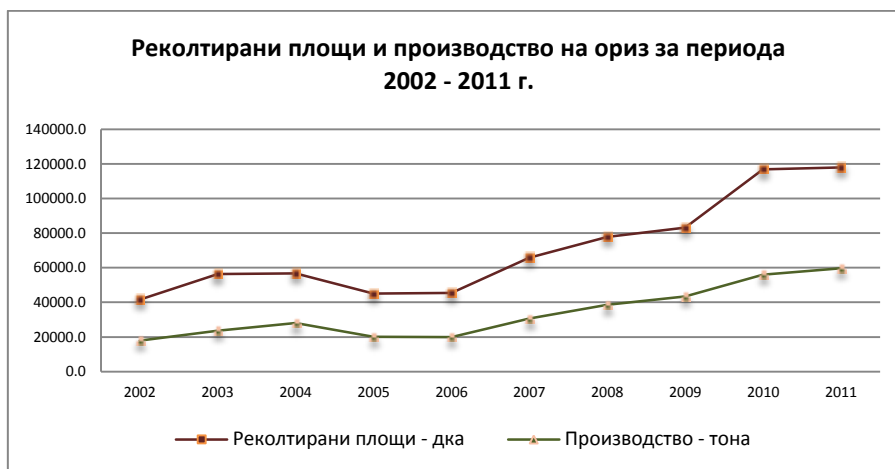

Решения за
по-добър живот

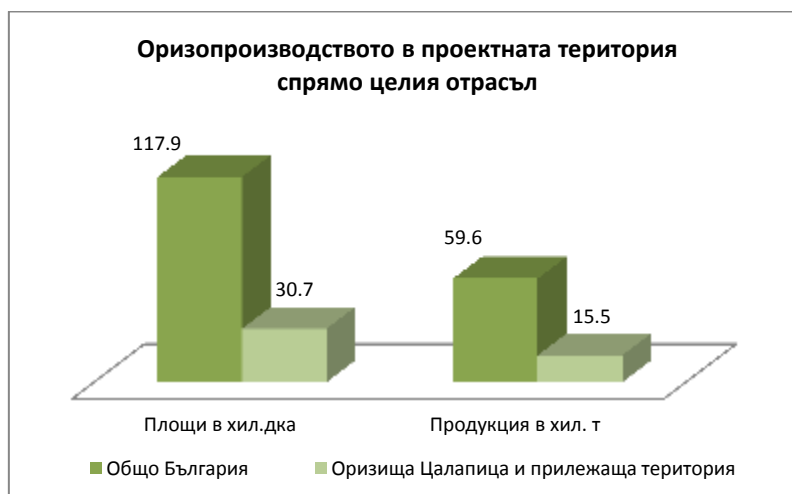

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 2.6.2-2. Темпове в производството на ориз в периода 2002 – 2011 г.

Района на Защитена зона „Оризища Цалапица“ и прилежащите ѝ територии е с традиции в оризопроизводството. Към 2011 и 2012 г. реколтираните площи в района (вкл. Защитената зона) възлизат на около 30667 дка, което представлява 26,01 % от всички площи заети с оризови култури в страната. Произведената оризова арпа е 15522,6 тона или 26,04 %. Това определя проектната територия като изключително значима за развитието на отрасъла (фиг. 2.6.2-3).

Фиг. 2.6.2-3. Дял на отрасъла оризопроизводство в Защитената зона и прилежащите територии спрямо общите показатели за България.

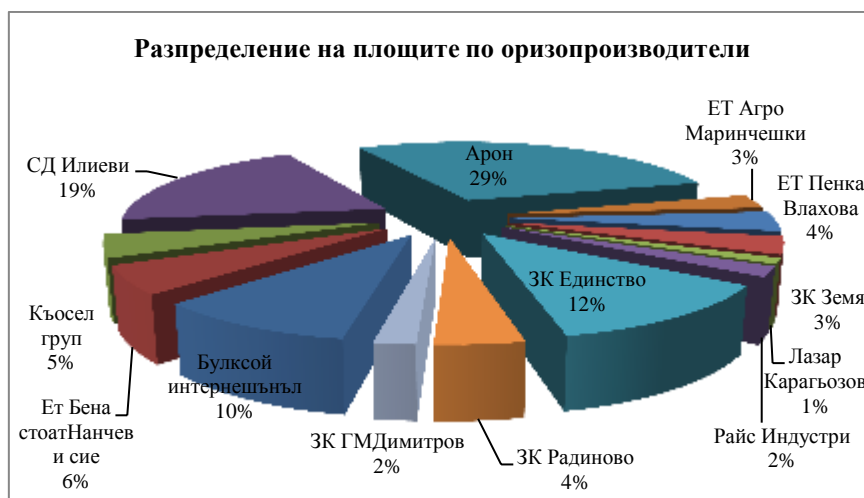

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

В региона оризопроизводството е свързано с дейността на 13 производители, които обработват оризовите полета в Защитената зона и околните землища. Най-значими са дяловете на Арон – 29 % от общата площ на оризовите полета, СД „Илиеви“ – 19 % (Съединение), ЗК „Единство“ (Костиево) – 12 %, Булксой Интернешънъл (Цалапица) – 10 %. Тези производители обработват 70 % от всички площи свързани с оризопроизводството в проектната територия (фиг. 2.6.2-5).

Фиг. 2.6.2-5. Разпределение на площите свързани с оризопроизводство в Защитената зона и прилежащите територии по производители (в %).

Анализа изготвен от Съюза на оризопроизводителите в България за последните пет години (2007 – 2011 г.), на база статистически данни от кооперациите и производителите в проектната територия, показват покачване в средните стойностите както на приходите така и на разходите за производство на ориз от единица декар. Средните приходи за сектора през 2007 г. са били 265,26 лева/дка, а през 2011 г. те достигат 332,00 лева/дка, което е увеличение с 25,2 %. От 203,04 лева/дка през 2007 г. общите разходи през 2011 г. са достигнали 285,43 лева/дка – или 40,6 % увеличение на петгодишна база (табл. 2.6.2-5).

Таблица 2.6.2-5 Себестойност и рентабилност на оризопроизводството по осреднени данни за България.

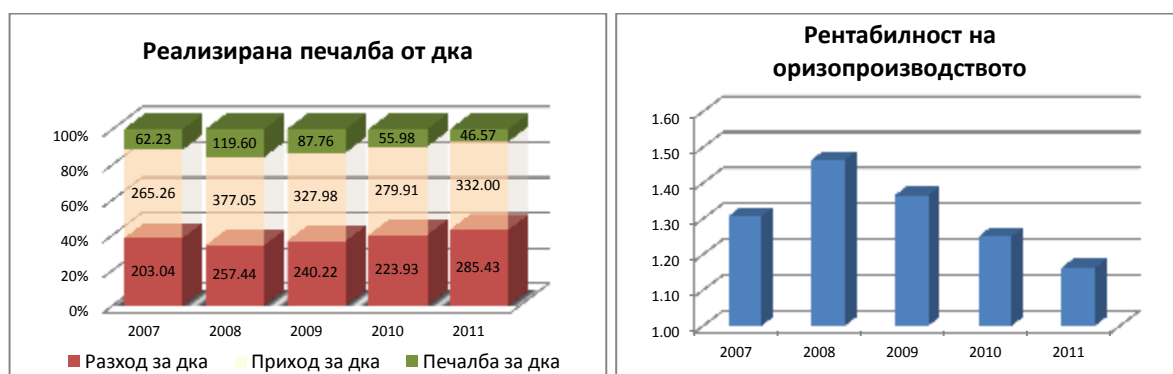
Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Година	Приход за дка лева	Разход за дка лева	Печалба за дка лева	Рентабилност
2007	265,26	203,04	62,23	1,31
2008	377,05	257,44	119,60	1,46
2009	327,98	240,22	87,76	1,37
2010	279,91	223,93	55,98	1,25
2011	332,00	285,43	46,57	1,16

Увеличените разходи при производството на оризова арпа през последните пет години водят до намалена рентабилност на производството – от 1,46 през 2008 г. до 1,16 през 2011 г, а от там и до по-малка нетна печалба за производителите (фиг. 2.6.2-7).

Фиг. 2.6.2-7. Реализирана средна печалба за декар и рентабилност при производството на ориз.

Причините за това са относително постоянните изкупни цени от 450 до 530 лева за тон, отнесени към значителното увеличаване на някои производствени разходи. Например разходите за горива, амортизации и семена значимо увеличават процентната си тежест в общите разходи по производството на оризова арпа от декар (фиг. 2.6.2-8). Докато през 2007 г. най-голям процент от разходите са били за минерални торове и поливна вода, то през 2011 г. разходите за горива са водещи – с 1,5 пъти по-големи от тези за поливна вода.

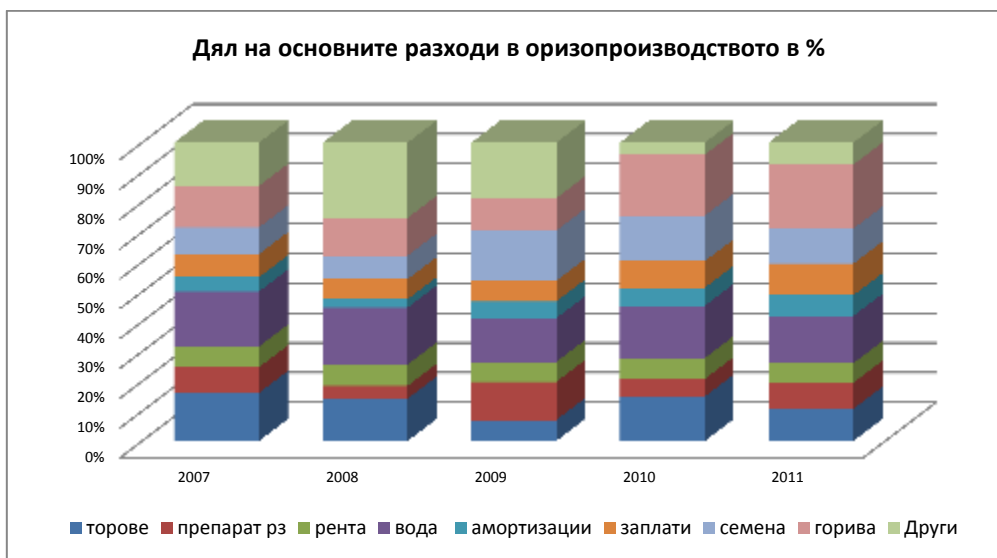

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 2.6.2-8. Тежест на всеки от преките и постоянните разходи в общите разходи по производството на оризова арпа за декар.

Значимо перо при производството на ориз са разходите за напояване. Те са около 17 – 19 % от всички разходи за производство. За един декар от насаждението са нужни средно около 2400 м³ вода. Затова ръстовете или спадовете в производството на ориз у нас силно зависят от цената на водата. До 2009 г. тя се субсидираше от държавата и това е една от причините за увеличеното производство в периода 2006 - 2010 г.

През 2012 г. за оризопроизводството в Защитената зона и прилежащите ѝ територии са били необходими 73,6 млн. м³ вода на обща стойност от 1,8 млн. лева. Бранша отчита лошото състояние в много места на мрежата от напоителни и отводнителни канали. Това е свързано със загуба на воден ресурс и повишаване разходите за напояване. Част от каналите са собственост на „Напоителни системи“ ЕАД, а друга са в общинския фонд.

Направената ретроспекция показва, че региона в който се намира Защитена зона „Оризища Цалапица“ има добра и дългогодишна практика в оризопроизводството. Сектора отбелязва значими и устойчиви положителни тенденции при моментна удвоеност на около 30,7 хил. дка и годишно производство от средно 15,5 хил. тона оризова арпа. Същевременно за отчетените положителни тенденции немалка роля играят и реализираните инвестиции на

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

фирми и земеделски производители в областта на оризопроизводството и преработката на оризова арпа.

2.6.3. ВЛИЯНИЕ НА ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО

Оризищата представляват природен комплекс от периодично заливаеми площи и влажни зони използващи се за оризопроизводство. В по-голяма част от напоителните канали има добре развити макрофитни съобщества, включващи обраствания с папур (*Typha sp.*), тръстика (*Phragmites australis*) и *Sparganium*. В участъците с по-бавно течение и заблатените зони условие за развитие намират някои полупотопени видове – *Potamogeton*, *Lemna* и др. Клетките в които се отглежда ориза са с различно водно ниво и създават условия за обитаване на много тясно специализирани в храненето видове птици.

Същевременно при осъществяване на стопанските дейности е възможно да възникнат противоречиви тенденции и изместване на равновесието между запазване на икономическите интереси от производството на ориз и опазване на биологичното разнообразие. В тази връзка е необходимо да бъдат разработени дългосрочни позитивни стратегии за устойчивото управление на оризищата като стопански площи и територии свързани с опазване на биологичното разнообразие.

2.6.3.1. ПОЛОЖИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ

Halwart & Gupta (2004) установяват, че териториите в които традиционно се отглеждат оризови култури предлагат разнообразие от водолюбив видове птици, включително и много растения, риби, мекотели и ракообразни. Ключова алтернатива на интензивното оризово земеделие е традиционният модел на рибовъдство в оризищата. Установено е, че наличието на риба и други представители на водната фауна в наводнените зони, подпомага контрола на вредителите по ориза, като по този начин се ограничава необходимостта от използване на пестициди. Водните организми подпомагат кръговрата на хранителните вещества, намаляват нуждата от наторяване, водят до възстановяване на плодородието на почвата и предотвратяване на почвената деградация.

Wood et al. (2010), изказва мнението, че традиционните практики свързани с отглеждане на един вид култура всяка година, съпроводени с дълги периоди на

323 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

наводняване, оказват по-голямо положително влияние върху биологичното разнообразие.

Според Ibanez (2010) видовият състав силно зависи от управлението на нивото на водата, тъй като някои видове като дъждосвирцоподобните (*Charadriiformes*) предпочитат плитки води, а други избират по-дълбоки области, например гъскоподобни (*Anseriformes*).

Huner et al. (2002), откриват, че в крайбрежните води на Луизиана, САЩ, дъждосвирцовите са с най-висока численост в области с минимална растителна покривка и частично оводнени, докато други водолюбивы птици най-често се срещат в изцяло оводнени области.

Tourenq et al. (2003) откриват, че през периода на оводняване, птиците използват оризищата, когато са мокро-засети повече отколкото, когато са засети до изсъхване. Практиките за засяване влияят върху обилието на видове птици, хранещи се с растителност, а нивото на водата оказва влияние върху птиците, хранещи се с риба и земноводни.

Cramp & Simmons (1980) изказват твърдение, че големите водни бикове (*Botaurus stellaris*) традиционно са силно свързани с големи масиви от тръстики. Polak (2007), при своето проучване в Полша върху местата за гнездене на големия воден бик, установява, че този вид предпочита да гнезди в ивици от растителност.

Eadie et al. (2008), при своето проучване в Северна Америка установяват, че оризовите семена, останали в полето след прибиране на реколтата, заедно със семената на плевелите и безгръбначните животни, осигуряват храна за няколко групи птици през есента, зимата и ранната пролет. Тяхното проучване е насочено към устойчиво управление на оризищата, които според тях са най-важните местообитания за прелетните и гнездящите водолюбивы видове птици.

Правилното управление на оризищата би било от полза за производителите, чрез подобряване управлението на сламата, намаляване на плевелите и увеличаване на приходите от риболов. Според Elphick (1998), оводнените оризови клетки в Калифорния, САЩ, предлагат значителни ползи за популациите на водолюбивите птици през зимата. В области, които са умишлено оводнени от земеделските производители се наблюдава по-голямо разнообразие от видове водолюбивы птици, в сравнение с области, които се оводняват пасивно, ако това е възможно.

324 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Манипулиране на дълбочината на водата в оризищата, особено в началото на зимата, е предпоставка за увеличаване на консервационната стойност на оводнените полета. Плитката вода дава възможност оризищата да се използват от по-голям брой видове, особено тези, които са с малка дължина на краката. Поддържането на дълбочина от 0,10 до 0,15 м създава условия, както за птици, които използват плитки води, така и за такива, които предпочитат по-дълбоки. Според Lourenco (2009), най-доброто условие за водолюбивите птици, зимуващи в оризищата, е да има мозаечно разпределение от влажни и оводнени полета, с различни нива на вода.

При сравняване на оризищата в Калифорния с полуестествените влажни зони Elphick (2000), установява, че оризищата, ако се управляват правилно, могат да бъдат изключително важно местообитание за водолюбивите птици. При изследване на разнообразието на птици в оризищата през зимата Elphick and Oring (2003), установяват, че оводнените клетки поддържат по-голямо разнообразие на птици от неоводнените.

В редица страни (Китай, Япония, Италия, Франция, САЩ), някои от които световни производителки, се практикува отглеждане на риба в оризищата. В България първи опити са направени през 1945 г., като до 1989 г. има подобни, макар и редки практики.

Предимствата на тези смесени култури е, че рибите унищожават плевелните семена, подобряват газовия режим и наторяват оризовите полетата. Оризищата наподобяват плитки басейни. Полетата които се използват за отглеждане на риба се приспособяват по подходящ начин, като се изграждат отводнителни канали за събиране на рибата поставят се решетки, размера на мрежите зависи от едрината на рибата. Зарибяването на оризища в различните страни е различно и зависи от вегетационния период на ориза и традициите на рибовъдството. Освен шаран в оризищата може да се отглежда бял и пъстър толостолоб. У нас се е практикувало поставянето на укрепнали личинки и малки рибки.

През последните години оризопроизводството в България се модернизира. Отглеждат се качествени и устойчиви сортове, прилагат се торене, химична борба срещу комарите и др. Обикновено обработките и третиранията в оризищата приключват до края на юни. След това в оризовите клетки може да се пусне риба

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

за доотглеждане. Опитът показва, че добивите на риба чрез отглеждане в комбинирани култури, могат да достигнат до 120 кг/дка.

2.6.3.2. НЕГАТИВНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ВЗАИМОВРЪЗКИ

Според Wood et al. (2010), методът и алтернативите свързани с модела ориз – риба, патица – ориз, са в контраст с модерните техники, които чрез свързани режими на водата и употребата на химикали са довели до намаляване на биоразнообразието и в частност на някои видове птици, като лопатарката (*Platalea minor*).

Ibanez (2000) твърди, че фактори, като период на оводняване, човешко безпокойство, използване на изкуствени торове и пестициди, механизирани процеси, управление на структурата на синорите и каналите, също може да се отрази неблагоприятно върху биологичното разнообразие в оризовите култури. Същият автор определя скъсяването на периода на завиряване, пресушаването на зони по време на третиране с пестициди, или интензивното дрениране за подготовка на земята като тенденции с подчертано негативно въздействие върху птиците.

Elphick et al. (2010) установяват, че интензивното селско стопанство намалява процентът и плътността на каналите като дял в общата територия на оризищните площи, което представлява потенциална опасност за много видове животни.

Според Eadie et al. (2008) консервационната значимостта на оризищата, като влажна зона, е застрашена от увеличаване на урбанизацията, конкуренцията при управление на водните ресурси и промяната в технологиите по прибиране на реколтата, водещи до ограничаване на хранителната база за видовете.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ГЛАВА ТРЕТА

ОЦЕНКИ И ЗАПЛАХИ

3.1. ИДЕНТИФИЦИРАНИ ЗАПЛАХИ

Териториалният обхват на Защитена зона „Оризища Цалапица“ попада в район, подложен на силен антропогенен натиск от интензивни човешки дейности, в който основните местообитания са формирани в резултат на човешката дейност и съществуването им до голяма степен зависи от оризопроизводството. Западането на отрасъла би довело до запустяване и до постепенна загуба на подходящи за птиците местообитания. От друга страна интензификацията на производството, свързана с значителна употреба на пестициди, изкуствени торове и други химикали предизвиква негативна промяна в качеството на местообитанията. Опожаряването на тръстиките и стърнищата често води до разширяване на пожарите в ценните за птиците местообитания. Изсичането на дървесната и храстовата растителност около дигите ограничава възможностите на птиците да намират подходящи места за гнездене и почивка. Други заплахи за видовете са свързани с интензивното събиране на жаби и унищожаването на голям брой земноводни при пресушаване на каналите с което се намалява на хранителната база за много видове птици. Поради лесния достъп до територията се наблюдава значително безпокойство на птиците, причинено от незаконен лов на защитени видове, спортен риболов, движение на моторни превозни средства, ежедневните стопански дейности и др. (Приложение IV-18).

Основните типове въздействия включени в Стандартния формуляр на Защитената зона, са свързани с извършваните интензивни стопански дейности (табл. 3.1-1). В много по-голяма степен и на по-голяма площ от проектната територия са отчетени дейности, водещи до негативно въздействие върху целите и предмета на защита.

327 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 3.1-1. Общи въздействия и дейности и засегнат дял от площта на зоната.

Код	Дейност	Интензивност	Въздействие	Дял от общата площ в %
A01	Култивиране	Средна	Положително	100
A02	Промяна на практиката за култивиране	Средна	Отрицателно	5
A03	Косене	Средна	Отрицателно	1
A07	Използване на биоциди, хормони и химикали	Средна	Отрицателно	100
A08	Наторяване	Средна	Отрицателно	100
A09	Напояване	Висока	Положително	100
A04	Паша	Ниска	Неутрално	0
A10	Реструктуриране собствеността на земеделските земи	Висока	Отрицателно	5
A10.01	Отстраняване на плетове и храсти	Средна	Отрицателно	5
A05.01	Животновъдство	Ниска	Неутрално	0
A05.02	Хранене на добитък	Ниска	Неутрално	0
J01.01	Изгаряне	Висока	Отрицателно	80
F01.02	Отглеждане на рибни и черупчести аквакултури	Ниска	Положително	10
F02	Риболов на определени места	Ниска	Отрицателно	1
F02.03	Развлекателен риболов	Ниска	Отрицателно	1
F03.01	Лов	Висока	Отрицателно	30
F03.02.01	Събиране / унищожаване на животни (насекоми, влечуги, земноводни)	Ниска	Отрицателно	5
F03.02.03	Залавяне с капани, отравяне, браконьерство	Висока	Отрицателно	30
F06	Дейности, свързани с лов, риболов и събиращество	Средна	Отрицателно	50
H05.01	Изхвърляне на битови отпадъци и др. твърди отпадъци	Средна	Отрицателно	1
E03.02	Изхвърляне на промишлени отпадъци	Средна	Отрицателно	1
E04.01	Селскостопански структури, сгради в пейзажа	Ниска	Неутрално	0
D01.01	Пътеки, маршрути, велосипедни маршрути	Средна	Неутрално	2
D01.02	Пътища, автомобилни пътища	Ниска	Отрицателно	1
D02.01	Електропроводи	Ниска	Отрицателно	1
G01.03	Моторизирани превозни средства	Ниска	Отрицателно	10

328 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Код	Дейност	Интензивност	Въздействие	Дял от общата площ в %
H01	Замърсяване на водите	Средна	Отрицателно	100
H05	Замърсяване на почвите	Средна	Отрицателно	100
H06.01	Прекомерен шум	Ниска	Отрицателно	20
J02.03	Канализиране и отклоняване на води	Средна	Отрицателно	70
J02.01	Управление на водната или крайбрежна растителност за целите на дренажа	Средна	Отрицателно	15
J02.02	Отстраняване на седименти (кал, тиня, наноси)	Ниска	Отрицателно	15
J02.04.01	Наводняване	Висока	Положително	100
J02	Предизвикани от човека промени в хидравличните условия	Висока	Неутрално	100
J02.15	Други причинени от човека изменения в хидравличните условия	Висока	Отрицателно	30
K01.01	Ерозия	Ниска	Отрицателно	20
K04.05	Увреждане (щети) от диви животни-тревопаасни, вкл. дивеч	Висока	Отрицателно	3

Положителните въздействия са свързани с интензивното развитие на оризопроизводството и останалите застъпени селскостопански култури, които дават облика на ландшафта и формират местообитания с консервационна значимост (фиг. 3.1-1). Тук са включени култивацията и обработването на терена, напояване и наводняването на площите през определен период от вегетационния цикъл на оризовите култури. Интензивността на въздействията е средна до висока и е разпространена на 100 % от площта на зоната. Отглеждането на аквакултури е дейност с ниска интензивност на въздействието, която се отчита в 10 % от територията.

329 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

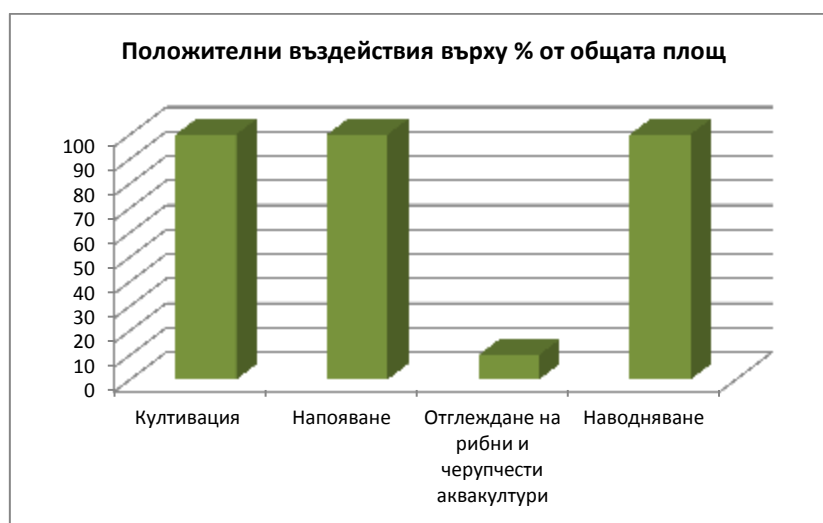

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Фиг. 3.1-1. Положителни въздействия върху целите и предмета на защита в Оризища Цалапица.

Профила и характера на отрицателните въздействия в Защитената зона са значително по-разнообразни (фиг. 3.1-2). Тяхната интензивност също варира, а обхвата им е от 1 до 100 % от площта на зоната.

Фиг. 3.1-2. Отрицателни въздействия върху целите и предмета на защита в Оризища Цалапица.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

3.2. ПРИОРИТИЗАЦИЯ НА ЗАПЛАХИТЕ

Най-обхватно въздействие имат използването на пестициди, торенето, замърсяването на водите и почвите, изгарянето и унищожаването на тръстикова и друга водна растителност – върху 80 до 100 % от площта на Защитената зона. Интензивността на тези въздействия може да се определи като средна до висока.

С най-висока интензивност на негативното въздействие се характеризират дейности като реорганизацията на селскостопанските площи, лова, залагането на капани и браконьерството, лова, изгарянето на тръстикови масиви, увреждане от диви животни. Обхвата на тези въздействия е между 3 и 30 % от площта на зоната, най-висок при прочистването и изгарянето на хелеофитната растителност – 80 %.

Съществуват и по-слаби като въздействие и обхват отрицателни практики свързани с изхвърлянето на отпадъци и нерегламентираните сметища – главно покрай р. Потока, веднага след гр. Съединение, съществуващите пътища и далекопроводи, прекомерния шум и др.

Безпокойството е сериозен проблем особено през размножителния сезон и зимуването, когато **нерегламентираният лов** може да нанесе сериозни щети върху зимуващи видове птици при директен отстрел. Безпокойството от **рибари** през размножителния сезон също представлява проблем особено за колониални видове, като кафявокрилия огърличник. **Иманярството** е с локален характер на територията на Защитената зона и не би повлияло значително върху състоянието на гнездящите или зимуващи птици.

Обитаването на оризищата от **хищници**, като дивата котка, чакала, подивелите кучета, невестулката е заплаха за птиците от природно естество, която може евентуално да повлияе върху птиците негативно при рязко увеличаване на числеността на бездомните кучета и чакалите.

Наличието на **далекопроводи** на територията на Защитената зона е предпоставка за възникването на сблъсъци на птици с компоненти на електропреносната система. По-голямата част от тази инфраструктура представляват далекопроводи, които намалят риска за птиците от загиване при електрически удар.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Най-сериозните заплахи за птиците в Защитена зона „Оризища Цалапица“ са свързани с **управленските стопански практики**, които се прилагат при отглеждането на ориз и други култури. Доказано е негативното влияние на пестициди и инсектициди върху птиците и използването им трябва да бъде много добре контролирано. Други мероприятия, които директно биха навредили на популациите от различни видове птици са пресушаването на канали, опожаряването и разрушаването на дигите. Дигите и каналите са едни от основните места, които се използват от птиците за гнездови субстрат и за място за хранене и тяхното нарушаване или разрушаване имат силно негативно влияние. Проблем е нарушаването на режимите на оводняване на клетките с ориз и каналите, тъй като те предоставят основната храна за птиците. Системното **замърсяване на р. Потока** ще става все по-значима заплаха, тъй като нейните води подхранват част от оводнените зони и замърсените води нарушават баланса в речната екосистема и директно влияят върху развитието на водни организми и растителност, които представляват основна храна за водолубивите видове птици.

Отглеждането на оризови култури в землищата на гр. Съединение и селата Бенковски, Войсил, Цалапица, Радиново, Костиево, свързано с оводняването на значими по площ територии създава благоприятна ландшафтна структура и местообитания от значение за водолубивите птици. Това определя мозаечност и връзка със Защитената зона, предпазвайки я от възникване на изолационни бариери.

332 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

3.3 СЪСТОЯНИЕ НА СИГУРНОСТ НА ПОПУЛАЦИИТЕ НА ВИДОВЕТЕ ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ В ЗЗ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

В рамките на извършените изследвания и анализи е извършено проучване на природозащитното състояние на популациите на видовете птици, предмет на опазване в защитената зона – в т.ч. численост в страната, според стандартния НАТУРА 2000 формуляр, численост от проведените проучвания, процент от националната численост и природозащитно състояние за всеки от видовете, предмет на опазване.

№	Име на вида	Численост в България				Стандартен Natura 2000 формуляр			Численост от проведените проучвания			Процент от националната численост				Състояние на сигурност
		Гнездова популация		Зимуваща популация		Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация		Зимуваща популация		
		min	max	min	max							min	max	min	max	
1	<i>Ixobrychus minutus</i>	1500	4500	0	5	5			8-9			0,2	0,5			Сигурно състояние
2	<i>Egretta garzetta</i>	1400	2000	0	29	1i			22i - 35i		245i					Сигурно състояние
3	<i>Egretta alba</i>	5	25	267	1369			5	1i	83	70i			6,06	31,1	Сигурно състояние
4	<i>Ciconia nigra</i>	300	550	0	6	5i		1	16i - 47i		10i					Сигурно състояние
5	<i>Ciconia ciconia</i>	4956	5672		5	43i		51	2 / 106 - 231i		178i	0,03	0,04			Сигурно състояние

333 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Име на вида	Численост в България				Стандартен Natura 2000 формуляр			Численост от проведените проучвания			Процент от националната численост				Състояние на сигурност
		Гнездова популация		Зимуваща популация		Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация		Зимуваща популация		
		min	max	min	max							min	max	min	max	
6	<i>Plegadis falcinellus</i>	50	150		5			3i			3i					Сигурно състояние
7	<i>Falco cherrug</i>		6	0	5		1		1i-2i	2i		8.3	16.7		20	Намаляваща популация
8	<i>Circus aeruginosus</i>	220	240	20	50	>1i		>1	3	1	42i	1,25	1,36	2	5	Сигурно състояние
9	<i>Circus cyaneus</i>	0	2	16	234			>1	2i	33	5i				14,1	Сигурно състояние
10	<i>Buteo rufinus</i>	650	750	50	100		P	P	2i-4i		2					Намаляваща популация
11	<i>Porzana porzana</i>	100	400			6										Намаляваща популация
12	<i>Porzana pusilla</i>	50	100			3										Намаляваща популация
13	<i>Himantopus himantopus</i>	350	430			8i			100			23,2	28,6			Сигурно състояние
14	<i>Glareola pratincola</i>	140	180			10			70			38,8	50			Сигурно състояние
15	<i>Chlidonias hybrida</i>	220	800					20i			3i					Сигурно състояние

334 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Име на вида	Численост в България				Стандартен Natura 2000 формуляр			Численост от проведените проучвания			Процент от националната численост				Състояние на сигурност
		Гнездова популация		Зимуваща популация		Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация	Зимуваща популация	Миграция	Гнездова популация		Зимуваща популация		
		min	max	min	max							min	max	min	max	
16	Alcedo atthis	1000	2000	1000	10000	1			13	2i		0,6	1,3	0,002	0,2	Сигурно състояние
17	Melanocorypha calandra	3000	5000	1000	1500	10			106	28i		2,1	3,5	1,9	2,8	Сигурно състояние
18	Lanius collurio	300000	700000			10			27-28		579	0,004	0,009			Сигурно състояние

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ ВИДОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

4.1. КЛЮЧОВИ ВИДОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Ключовите видове за управление включват предмета на опазване в Защитената зона. Това са следните видове птици (табл. 4.1-1):

- Видове по чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие - предмет на опазване в Защитената зона са 18 вида и техните местообитания включени в Приложение II на Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици.
- Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие - опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в Приложение II на Директивата за птиците. В Защитена зона „Оризища Цалапица“ са установени 11 вида.

Таблица 4.1-1. Ключови видове птици за управление.

№	Вид	Латинско наименование	По чл.6, ал. 1, т.1 от ЗБР	По чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР
1	Малък воден бик	<i>Ixobrychus minutus</i>	+	
2	Малка бяла чапла	<i>Egretta garzetta</i>	+	
3	Голяма бяла чапла	<i>Egretta alba</i>	+	
4	Черен щъркел	<i>Ciconia nigra</i>	+	
5	Бял щъркел	<i>Ciconia ciconia</i>	+	
6	Блестящ ибис	<i>Plegadis falcinellus</i>	+	
7	Тръстиков блатар	<i>Circus aeruginosus</i>	+	
8	Полски блатар	<i>Circus cyaneus</i>	+	
9	Белоопашат мишелов	<i>Buteo rufinus</i>	+	
10	Голяма пъструшка	<i>Porzana porzana</i>	+	
11	Малка пъструшка	<i>Porzana pusilla</i>	+	
12	Кокилобегач	<i>Himantopus</i>	+	

336 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

		<i>himantopus</i>		
13	Кафявокрил огърличник	<i>Glareola pratincola</i>	+	
14	Белобуза рибарка	<i>Chlidonias hybridus</i>	+	
15	Земеродно рибарче	<i>Alcedo atthis</i>	+	
16	Дебелоклюна чучулига	<i>Melanocorypha calandra</i>	+	
17	Червеногърба сврчка	<i>Lanius collurio</i>	+	
18	Ловен сокол	<i>Falco cherrug</i>	+	
19	Сива чапла	<i>Ardea cinerea</i>		+
20	Зеленоглава патица	<i>Anas platyrhynchos</i>		+
21	Лятно бърне	<i>Anas querquedula</i>		+
22	Качулата потапница	<i>Aythya fuligula</i>		+
23	Обикновен мишелов	<i>Buteo buteo</i>		+
24	Черношипа ветрушка	<i>Falco tinnunculus</i>		+
25	Зеленоножка	<i>Gallinula chloropus</i>		+
26	Обикновена калугерица	<i>Vanellus vanellus</i>		+
27	Малък червеноног водобегач	<i>Tringa totanus</i>		+
28	Голям горски водобегач	<i>Tringa ochropus</i>		+
29	Жълтокрака чайка	<i>Larus cachinnans</i>		+

Допълнително с оглед природозащитния им статус, популационните и индикаторните характеристики, са изведени следните 8 индикаторни вида птици, които са и предмет на опазване в ЗЗ „Оризища Цалапица“ и които следва да бъдат обект на специфичен мониторинг. От гледна точка на природозащитния статус (международен и национален), като приоритетни за управление са идентифицирани видовете ловен сокол („Критично застрашен“ вид, съгласно ЧК на България, включен в категория „застрашен“ в Червеният списък на IUCN), кафявокрил огърличник, кокилобегач, голяма пъструшка, голям воден бик (включени в категорията „Застрашен вид“ в ЧК на България) и малка пъструшка („Критично застрашен“ вид, съгласно ЧК на България). С оглед популационните характеристики, като приоритетни за управление видове са идентифицирани кафявокрил огърличник, кокилобегач и обикновена ветрушка. Първите два вида се среащат на територията на оризищата в численост, която е значителен процент от националната им численост. По отношение на обикновената ветрушка числеността на вида е показателна/индикаторна за състоянието на екосистемата. Наличието и обилието на определените като индикаторни за управление видове позволяват да се оцени състоянието на местообитанията и екосистемата като цяло. Динамиката в популационните характеристики на коментираните видове

337 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

дава възможност за експресна оценка за устойчивостта на Защитената зона, като от своя страна ще подпомогне бързото взимане на управленски решения. Отдиференцираните в таблицата видове до голяма степен отразяват състоянието на основния тип местообитание – оризищните масиви и наличието на комплекс от условия, определящи БПС на видовете, в това число: хомогенност на местообитанията на видовете, разнообразие на местообитанията (липса на монокултури) определящо голямото видово разнообразие, наличие и състояние на ключови за видовете елементи на ландшафта – диги, синури, канали, ивици и групи дървесно – храстова растителност и т.н. До голяма степен избора на видове е определен от гледна точка на позицията, че полагането на усилия за опазването на тези видове ще благоприятства и ще допринесе за опазване на местообитанията на всички видове срещащи се в зоната.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 4.2-2. Индикаторни видове птици.

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
1	Кафявокрил огърличник (<i>Glareola pratincola</i>)	IUCN red List (EU 27) - LC Застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България;	70 гнездящи двойки	Индикатор за хетерогенност на местообитанията; Индикатор за състоянието на екосистемите, в частност оризища; Индикатор за устойчивост на земеделските практики	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството; Монокултурно земеделие; Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; Хищничество; Безпокойство;	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевича и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока; Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона; Създаване на ретензионни

339 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
						<p>обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
2	Кокилобегач (<i>Himantopus himantopus</i>)	IUCN red List (EU 27) - LC Застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България;	100 гнездящи двойки; 114 индивида по време на миграция	Индикатор за хетерогенност на местообитанията; Индикатор за състоянието на екосистемите, в частност оризища; Индикатор за устойчивост на земеделските практики	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности; Промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството; Монокултурно земеделие; Хищничество; Разораване на синури и разрушаване на диги	Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите; Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона;“; Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока; Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№ Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
					<p>зона; Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
3	Голяма пъструшка (Porzana porzana)	IUCN red List (EU 27) - LC Застрашен вид (EN) , съгласно ЧК на България;	Не е регистриран	Индикатор за състоянието на екосистемата, в частност качество на влажните зони (оризища, канали и др.); Индикатор за устойчивост на земеделските практики; Индикатор за качеството на водите	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности; Промяна на земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството; Премахване на растителността от каналите; Влошаване на качествените и количествените показатели на водите.	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Проучване и последващ мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови (Ralidae); Скрининг на

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
						<p>състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимализиране загубите на вода; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
4	Малка пъструшка (<i>Porzana pusilla</i>)	IUCN red List (EU 27) - LC Критично застрашен вид (CR), съгласно ЧК на България;	Не е регистриран	Индикатор за състоянието на екосистемата, в частност качество на влажните зони; Индикатор за устойчивост на земеделските практики; Индикатор за качеството на водите	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности; Промяна на земеделските практики свързани с западане на оризопроизводството; Премахване на растителността от каналите; Влошаване на качествените и количествените показатели на водите.	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; жане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Проучване и последващ мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови (Ralidae); Скрининг на състоянието на хидротехническите съоръжения с

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№ Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
					<p>цел минимализиране загубите на вода; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
5	Голям воден бик (<i>Botaurus stellaris</i>)	IUCN red List (EU 27) - LC Застрашен вид (EN), съгласно ЧК на България;	1 - 2 гнездящи двойки	Индикатор за състоянието на екосистемата, в частност качество на влажните зони (оризища, канали и др.); Индикатор за устойчивост на земеделските практики; Индикатор за нивата на безпокойство	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; Премахване на растителността по напоителните канали; Разораване на синури и диги; Западане на оризопроизводството; Опожаряване на тръстикови масиви; Безпокойство в резултат на селскостопански дейности;	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали; Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – смесени култури от ориз и рибни видове (шаран); Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона; Създаване на ретензионни обеми (малки

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№ Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
					<p>влажни зони) с целогодишно запазен воден слой; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
6	Черен щъркел (<i>Ciconia nigra</i>)	IUCN red List (EU 27) - LC Уязвим вид (VU), съгласно ЧК на България;	до 103 мигриращи индивида; 16 - 47 неразмножаващи се индивида през гнездови сезон	Индикатор за хетерогенност на местообитанията; Индикатор за състоянието на екосистемите, в частност оризища; Индикатор за устойчивост на земеделските практики	Промяна в земеделските практики свързани със западане на оризопроизводството; Монокултурно земеделие; Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; Ранно косене и разораване на масивите с люцерна; Разораване на затревени площи;	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Проект за проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи покрай АМ „Тракия“; Поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали; Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – смесени култури от ориз и рибни видове (шаран); Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
						прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона; Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
7	Ловен сокол (<i>Falco cherrug</i>)	IUCN red List (EU 27) - VU; Критично застрашен вид (CR), съгласно ЧК на България;	2 - 4 индивида целогодишно (без потвърдено гнездене в територията)	Индикатор за състоянието на екосистемите, в частност затревени площи и едногодишни тревни култури; Индикатор за устойчивост на земеделските практики; Индикатор за състояние на трофичните вериги и техните компоненти в качествен и количествен аспект;	Монокултурно селско стопанство; Западане на оризопроизводството; Браконьерски отрсрел на хищни птици; Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. ; Разораване на постоянно затревени площи.	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Проект за проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи покрай АМ „Тракия“; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата; Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високи напрежение; Създаване на полезитни пояси препятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици; Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите; Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива; Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие,

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№ Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
					<p>разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Индикаторен вид	Природозащитен статус	Установена численост в Защитената зона	Индикативност	Заплахи	Свързани мерки в Плана за управление
8	Обикновена ветрушка (<i>Falco tinnunculus</i>)	IUCN red List (EU 27) - LC	23 гнездещи двойки; до 11 мигриращи индивида; до 27 зимуващи индивида	Индикатор за състоянието на екосистемите, в частност затревени площи, едногодишни тревни култури; Индикатор за устойчивост на земеделските практики; Индикатор за състояние на трофичните вериги и техните компоненти в качествен и количествен аспект;	Безпокойство в резултат на селскостопански дейности; Западане на оризопроизводството; Унищожаване на гнездови субстрат (дървета, храсти и комбинации от тях); Тровене; Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; Бракониерски лов; Редуциране на хранителната база за вида.	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Проект за проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи покрай АМ „Тракия“; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата; Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение; Създаване на полезащитни пояси препенятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Проучване насочено към възможностите за включване на оризищните масиви и други видове земеделски земи около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013“

www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ГЛАВА ПЕТА

РЕЖИМИ И ПРЕПОРЪКИ

5.1. РЕЖИМ НА УПРАВЛЕНИЕ НА КЛЮЧОВИТЕ ВИДОВЕ

Ключовите видове за управление включват предмета на опазване в Защитената зона. Това са следните видове птици (табл. 4.1-1):

- Видове по чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие - предмет на опазване в Защитената зона са 18 вида и техните местообитания включени в Приложение II на Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици.
- Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие - опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в Приложение II на Директивата за птиците. В Защитена зона „Оризища Цалапица“ са установени 11 вида.

В табл. 5.1-1 са представени режимите за управление на ключовите видове, определени съгласно заповедта за обявяване на защитената зона и тези допълнително въведени с Плана за управление.

Таблица 5.1-1. Режими за управление на ключовите видове

№	име	Режими съгл. Заповедта за обявяване на защитената зона	Режими въведени с Плана за управление
<i>Видове по чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие</i>			
1.	КАФЯВОКРИЛ ОГЪРЛИЧНИК (<i>GLAREOLA PRATINCOLA</i>)	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида

354 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

2.	КОКИЛОБЕГАЧ (HIMANTOPUS HIMANTOPUS)	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
3	МАЛЪК ВОДЕН БИК (IXOBRYCHUS MINUTUS)	Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена в ПУ за зона В
4	ЗЕМЕРЕДНО РИБАРЧЕ (ALCEDO ATTHIS)	Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена в ПУ за зона В
5	ДЕБЕЛОКЛЮНА ЧУЧУЛИГА (MELANOCORYPHA CALANDRA)	1.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива; 2. Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
6.	ЧЕРВЕНОГЪРБА СВРАЧКА (LANIUS COLLURIO)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
7.	БЯЛ ЩЪРКЕЛ (CICONIA CICONIA)	1.Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност; 2.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
8	ЧЕРЕН ЩЪРКЕЛ (CICONIA NIGRA)	1.Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност. 2.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство	Забрана за ползване на родентициди, въведени с ПУ за зони за зони А и Б

355 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

9	ГОЛЯМА БЯЛА ЧАПЛА (EGRETTA (ARDEA) ALBA)	1.Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност. 2.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство;	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена с ПУ за зона В Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б
10	МАЛКА БЯЛА ЧАПЛА (EGRETTA GARZETTA)	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена с ПУ за зона В
11	ЛОВЕН СОКОЛ (Falco cherrug)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство. 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива	Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б
12	БЕЛООПАШАТ МИШЕЛОВ (BUTEO RUFINUS)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б
13	ТРЪСТИКОВ БЛАТАР (CIRCUS AERUGINOSUS)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена с ПУ за зона В Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б

356 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

14	ПОЛСКИ БЛАТАР (CIRCUS CYANEUS)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б
15	МАЛКА ПЪСТРУШКА (PORZANA PUSILLA)	Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена с ПУ за зона В
16	ГОЛЯМА ПЪСТРУШКА (PORZANA PORZANA)	Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена с ПУ за зона В
17	БЛЕСТЯЩ ИБИС (PLEGADIS FALCINELLUS)	1.Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена с ПУ за зона В
18	БЕЛОБУЗА РИБАРКА (CHLIDONIAS HYBRIDA/STERNA HYBRIDA)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие			
1	СИВА ЧАПЛА (ARDEA CINEREA)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;	Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б

357 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

		дървета) при ползването на земеделските земи като такива.	
2	ЗЕЛЕНОГЛАВА ПАТИЦА (ANAS PLATYRHYNCHOS)	Със Заповедта за обявяване не са въведени конкретни режими за вида	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
3	ЛЯТНО БЪРНЕ (ANAS QUERQUEDULA)	Със Заповедта за обявяване не са въведени конкретни режими за вида	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
4	КАЧУЛАТА ПОТАПНИЦА (AYTHYA FULIGULA)	Със Заповедта за обявяване не са въведени конкретни режими за вида	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
5	ОБИКНОВЕН МИШЕЛОВ (BUTEO BUTEO)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.	Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б
6	ЧЕРНОШИПА ВЕТРУШКА (FALCO TINNUNCULUS)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство; 2.Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.	Забрана за ползване на родентициди, въведена с ПУ за зони А и Б
7	ЗЕЛЕНОНОЖКА (GALLINULA CHLOROPUS)	Паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
8	ОБИКНОВЕНА КАЛУГЕРИЦА (VANELLUS VANELLUS)	Използване на неселективни средства за борба с вредители в селското стопанство	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
9	МАЛЪК ЧЕРВЕНОНОГ ВОДОБЕГАЧ (TRINGA TOTANUS)	Използване на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
10	ГОЛЯМ ГОРСКИ ВОДОБЕГАЧ	Използване на неселективни средства за борба с вредителите в	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида

358 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

	(TRINGA OCHROPUS)	селското стопанство.	
11	СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ЖЪЛТОКРАКА ЧАЙКА (LARUS MICHANHELLIS)	Със Заповедта за обявяване не са въведени конкретни режими за вида	В ПУ не са въведени конкретни режими за вида
ДРУГИ КОНСЕРВАЦИОННО ЗВАЧИМИ ВИДОВЕ			
	Голям воден бик (Botaurus stellaris)	1.Използване на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство; 2.Паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност	Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците, въведена с ПУ за зона В

5.1.1. ЕКОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗОНАТА

5.1.1.1. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ

Защитена зона „Оризища Цалапица“ е част от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 и е обявена съгласно Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици на основание чл.12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие и т. 1 от Решение на Министерския съвет № 122 от 2.III.2007 г. (ДВ, бр. 21 от 2007 г.).

В рамките на проучванията свързани с изготвянето на Плана за управление са установени 115 вида птици от всичко 409 (Bunargo 2009) за територията на България – 28,1 % от орнитофауната на страната. Предмет на защита са 17 вида птици по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие насочен към опазване на местообитания на видовете птици, посочени в Приложение № 2 и 11 вида по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР свързан с опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в Приложение № 2 на ЗБР.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.1.1.2. ЕСТЕСТВЕНОСТ

Територията на Защитената зона включва изцяло антропогенизиран ландшафт свързан със прилагането на интензивни земеделски практики. Единствената исторически формирана естествена зона е р. Потока. Дължината на речния участък в границите на Оризища Цалапица е 9600 м. при средната ширина между 2,5 и 6 м. Поради двустранното андигиране и канализиране, към момента е необходимо реката да се разглежда като силномодифициран воден обект.

Основните местообитания на видовете птици предмет на опазване в Защитената зона са формирани в резултат на човешката дейност и съществуването им е свързано с развитието на оризопроизводството като ключов отрасъл.

5.1.1.3. РЯДКОСТ И ЗНАЧИМОСТ

Защитена зона „Оризища Цалапица“ притежава характеристики които повишават стойността ѝ като значима територия свързана с опазването на видовете птици и техните местообитания.

- Присъствие на видове птици с консервационно значение съгласно Закона за биологичното разнообразие и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици.
- Едно от най-важните гнездови находища на кафявокрилия огърличник (*Glareola pratincola*) в Горнотракийската низина.
- Значителна концентрация на популацията на жълтокраката чайка (*Larus cachinans*).
- Присъствие на ключови, индикаторни видове характеризиращи промените в състоянието на изкуствената екосистема - сем. Дърдавцови (*Ralidae*).
- Важно значение за редица водолюбив видове птици, концентрирани по време на гнездене, миграция и отчасти при зимуване.
- Територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.
- Десет вида птици включени в Червената книга на България.

360 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- 23 вида птици имат европейско природозащитно значение (SPEC).
- Добре запазена влажна зона формирана в резултат на човешка дейности и пряко свързана с развитието на оризопроизводството.

5.1.1.4. УЯЗВИМОСТ

Защитената зона се отличава с висока степен на уязвимост и зависимост от фактори извън природният компонент.

- Съществуването на типичните местообитания свързани с видовете птици предмет на опазване зависят изключително от запазването и развитието на оризопроизводството като ключов отрасъл в региона.
- Икономическата конюнктура в България и стимулирането на земеделието и в частност оризопроизводството.
- Запазване на съотношението оризови полета към други земеделски култури (включително и отглежданите на ротационен принцип) в обхвата на Защитената зона, формиращи мозаечност на различните хабитати и екологичната ценност на екотонните съобщества.
- Прилагането на добри земеделски практики свързани с ограниченото прилагане на пестициди.
- Запазването на някои естествени характеристики на ландшафта като синори, единични и групи дървета при ползването на земеделските земи като такива.
- Недопускане паленето на пасища, тръстикови масиви, крайбрежна водна растителност.
- Зависимост от оптимални водни количества необходими за отглеждането на ориз и поддържането на територията като влажна зона.
- Недопускане появата на воден дефицит в резултат амортизацията на водопреносната мрежа.
- Биогенното натоварване водите на р. Потока, в следствие заустването в нея на отпадъчни води и дифузното оттичане към нея

361 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

на всички вещества, с които се третират обработваемите площи.

5.1.1.5. ТИПИЧНОСТ

Оризищата като изкуствен хабитат са наследници на съществуващите в миналото природни блатни екосистеми по поречието на р. Марица и притоците ѝ. В тази връзка въпреки антропогенния произход на местообитанията Защитената зона носи всички характеристики на типична влажна зона, с характерни представители на флората, фауната и в частност водолюбиви видове птици с консервационна значимост.

5.1.2. ОБЩИ И СПЕЦИФИЧНИ РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ

Оризища Цалапица представляват относително хомогенна урбанизирана територия свързана с отглеждането на селскостопански култури. Ключова роля има оризопроизводството, чийто специфика е формирала характерни влажни хабитати и местообитания населявани от специализирана в хранено орнитофауна.

Анализирайки реалното ползване на земите съществува необходимост от териториално зонироване, като се акцентира върху териториите трайно ангажирани в оризопроизводството, включително площите заети от култури част от ротационния цикъл на ориза, тези в който трайно се отглеждат други стопански култури (зърнено-житни, фуражни, технически) и водните обекти (р. Потока, напоителните и отводнителни канали).

ОБЩИ РЕЖИМИ НАЛОЖЕНИ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“ ПО СИЛАТА НА ЗАКОНИ И ПОДЗАКОНИ АКТОВЕ

- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за водите и действащите Наредби към него.
- Закон за устройство на териториите.
- Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. на МОСВ за обявяване на защитена зона “Оризища Цалапица”, с идентификационен код BG0002086 в землищата на с. Цалапица, община “Родопи”, с. Радиново, с. Войсил, община “Марица”, и Съединение, община Съединение, област Пловдив, с обща площ 36 746,232 дка.;

362 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Одобрени планове за видове и местообитания, които са регистрирани в защитена зона „Оризища Цалапица“ по реда на Наредба № 5 за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове;
- Наредба № 3 за условията и реда за прилагане на мярка 213 "плащания по Натура 2000 и плащания, свързани с директива 2000/60/ЕО - за земеделски земи" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г.;
- Действащи планове за развитие на общини (Родопи, Съединение, Марица);
- Приети общи устройствени планове на общини (Родопи, Съединение, Марица);
- Секторни стратегии, планове и програми, които са свързани с тематиката.

В границите на Защитената зона се запазват всички режими определени в съществуващите нормативни документи. При препокриване на режимите се запазва по-строгия.

- Забрани, въведени със Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. на МОСВ, които се отнасят за цялата територия на защитената зона:

Съгласно Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. на МОСВ за обявяване на защитена зона BG0002086 "Оризища Цалапица" в границите на защитената се забранява:

1. Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност;
3. Използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

Въведените със заповедта за обявяване забрани са задължителни за цялата територия на защитена зона „Оризища Цалапица“.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

СПЕЦИФИЧНИ РЕЖИМИ СВЪРЗАНИ СЪС ЗОНИРАНЕТО И СПЕЦИФИКАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА

Специфичните режими на управление на Защитената зона са представени в табл. 5.1.2-1, където са разписани мерки и дейности и техният обхват на дейност, реализирането на които се очаква да доведе до подобряване състоянието на видовете, предмет на опазване в защитената зона.

- Опазване на природните ресурси: Прилагане на пилотни, демонстрационни мерки свързани с превантивни действия, оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици; Подобряване на благоприятния природозащитен статус (БПС) на консервационно значимите видове; Проследяване в рамките на изпълнението на Плана за управление на популационните характеристики на видовете птици предмет на защита, тяхното разпространение и състоянието на местообитанията им; Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта; Създаване на полезащитни пояси; Създаване на малки влажни зони; Оценка на консервационната значимост на оризищата извън обхвата на Защитената зона.
- Оризопроизводство: Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производството му; Увеличаване на площите заети с отглеждане на ориз; Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство; Подобряването и въвеждането на нови технологиите за отглеждане на ориз.
- Други земеделски практики: Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти; Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие; Увеличаване на биологично разнообразие в изкуствените агробиоценози; Прилагане на добрите земеделски практики; Намаляване процента на необработваемите земи; Периодичен анализ на антропогенния натиск от интензивни човешки дейности.

364 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Рибовъдство: Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки (смесени култури от ориз и рибни видове).
- Ползване на водите: Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води; Мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема.
- Интегрирано управление и обществен интерес: Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитената зона; Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района; Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие; включването на оризищата като туристическа атракция; Образователна дейност с ученици и студенти.

В табл. 5.1.2-1 са дефинирани конкретните специфични режими, с разписани мерки и дейности и техния обхват, с цел подобряване състоянието на видовете, предмет на опазване в защитената зона

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ОСНОВНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ, ПРИЛАГАНЕТО НА КОИТО ДОВЕДЕ ДО ПОДОБРЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО
НА ПРЕДМЕТА НА ОПАЗВАНЕ В ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Табл. 5.1.2-1

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
УПРАВЛЕНИЕ НА КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМИ ВИДОВЕ, ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ (ХАБИТАТИ) И ИНВАЗИВНИ ВИДОВЕ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“										
Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития	Насърчаване на увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите.	Оставянето на стърнища до края на август ще осигури достатъчно количество и качество на храна за птиците.								
	Проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи за птици покрай АМ „Тракия“ (ППП)	Предотвратяване сблъсъка на птици с МПС и ограничаване на смъртността от пътният трафик.								
Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности	Поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали.	Оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици през размножителния период.								
	Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата.	Оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици извън								

366 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		размножителния период.								
	Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване.	Прилагане на пилотни, демонстрационни мерки свързани с превантивни действия, оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици.								
	Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение.	Подобряване на благоприятния природозащитен статус (БПС) на конзервационно значимите видове.								
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг	Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания.	Проследяване в рамките на изпълнението на Плана за управление на популационните характеристики на видовете птици предмет на защита, тяхното разпространение и състоянието на местообитанията им. Индикатор за изпълнението на целите на ПУ.								
	Мониторинг на заплахите за	Периодичен анализ на								

367 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	видовете птици предмет на опазване в Защитената зона.	антропогенен натиск от интензивни човешки дейности, намаляване или увеличаване на пресата от регистрираните към момента заплахи, идентифициране на нови.								
	Проучване и специализиран мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови (<i>Ralidae</i>). Проучване на ключови, индикаторни видове, свързани с оризищата: голяма пъструшка (<i>Porzana parva</i>), малка пъструшка (<i>Porzana pusilla</i>) и кафявокрил огърличник (<i>Glareola pratincola</i>). Проучвания на други консервационно-значими видове (земноводни, влечуги, безгръбначни, гризачи), свързани с оризищата – колонии на червенокоремна бумка,	Видовете са ключови и индикаторни за характеризирани на настъпващите промени в състоянието на екосистемата. Индикатор за изпълнението на целите на ПУ.								

368 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	тритони, водни костенурки, змии, т.нар. „живи изкопаеми“ (<i>Triops sp.</i> , <i>Lepidurus apus</i> , <i>Branchipus sp.</i> , <i>Conchostraca</i>), оризищна мишка и др. Проучване на инвазията и екологичните и стопански щети причинени от нутриятата като инвазивен вид.									
	Актуализиране на събраната информация в националната база данни към НСМБР.	Попълване и актуализиране на съществуващата база – данни към НСМБР.								
	Включване на студенти в мониторинговите дейности.	Участие на студенти в дейностите свързани с мониторинга на видовете птици предмет на опазване, състоянието на техните местообитания, популационните им характеристики, качеството на повърхностните води, съществуващите заплахи в								

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		Защитената зона.								
УСТОЙЧИВО ОПАЗВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА РЕДКИ ВИДОВЕ ПТИЦИ И ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ В ОРИЗИЩАТА В БЪЛГАРИЯ – ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗШИРЯВАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ЗА ПТИЦИ ПО НАТУРА 2000										
Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона.	Създаване на работна група с организациите на оризопроизводителите в България (кооперации, съюз на оризопроизводителите в България) за изграждане на модел за модерно и устойчиво оризопроизводство, съчетано с опазване и възстановяване на ценното биологично разнообразие.								

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности	Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания.	Проучване на биоразнообразието и специално видовете птици с консервационна значимост в оризови масиви извън защитена зона „Оризища Цалапица“. Стартиране на процедура за разширяване на площта ѝ при съществуващи данни за консервационна значимост или включване на оризовите масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони с последващо разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания.								
ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“										
Възстановяване на природни местообитания и местообитания на	Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори.	По този начин ще се увеличат и развият на площите с дървесно-храстова растителност, като се усили граничния екотонен								

371 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
видове или на популации на растителни и животински видове		ефект на екосистемите. Ще се ограничи фрагментацията на антропогенния хабитат чрез включването на естествени съобщества. Очаква се дейността да увеличи биологичното разнообразие основно в граничните зони.								
	Създаване на полезащитни пояси препятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици.	Изграждане на благоприятна среда за гнездене и локална миграция на видовете птици, както и защита на оризовите култури срещу полягане от характерните за региона западни ветрове – намаляване на финансовите загуби на оризопроизводителите.								
	Създаване на ретензионни обеми (микро влажни зони) с целогодишно запазен воден слой.	Създаване на временни и постоянни микро-влажни зони, представляващи хранителна база за видовете птици и важни места за оцеляване на редица видове (риби, земноводни, макробезгръбначни, водна и								

372 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		водолюбива растителност). Те могат да бъдат създадени изкуствено чрез земно изкопни работи с дълбочина мин. 2 м или да са резултат от сезонни разливи при оводняването и отводняването на оризовите клетки или провокираното заливане на празни клетки през пролетно-летния период с плитък воден слой (0,2 – 0,4 м). Така едновременно със създаване на подходящи биотопи, ще се потисне развитието на плевелни видове в неизползваните участъци. Екологичните джобове ще имат комплексно значение и някои от тези малки резервоари могат да се използват от земеделските стопани, като резервен източник за дребно- мащабно напояване през летния период.								

373 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“										
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг	Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване.	Мониторинг на качеството на водата по химични и биологични показатели извън оперативния такъв извършван от Министерството на околната среда и водите. Главната цел е проследяване на органичното натоварване и възможностите за присъствие на опасни и приоритетни вещества в следствие от торенето и химическото третиране на селскостопанските култури.								
	Скрининг и възстановяване на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимизиране загубите на вода и устойчиво ползване на водните ресурси при оризопроизводството – системи за измерване, оценка, проектиране и рехабилитация, проучване на възможности за	Предвиждат се мероприятия които да доведат до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема свързано с минимизиране на загубите и реално заплащане от оризопроизводителите на ползваните водни ресурси -								

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	съхраняване и мултифункционално използване на водните ресурси.	проектиране и рехабилитация на основните напоителни канали с бетонова конструкция; проектиране и рехабилитация на съоръженията регулиращи водните количества – саваци, дюкери, шахти и др.; пилотно монтиране на входни водомерни устройства за измерване на ползвания ресурс и загубите на вода.								
МУЛТИФУНКЦИОНАЛНО СТОПАНИСВАНЕ НА ОРИЗИЩАТА В РАЙОНА НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“										
Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития	При доказана ефективност от предварително проведено проучване и рентабилност да се създаде местна търговска марка.	Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти. Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие.								
Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности	Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевича и люцерна.	Оптимално използване на земеделските земи в рамките на сеитбооборота на ориза. Разработване на агроекологични								

375 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		дейности в тази насока. Увеличено биологично разнообразие в изкуствените агробиоценози.								
	Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – смесени култури от ориз и рибни видове (шаран), полудиви патици и др.	Отглеждане на смесени култури от ориз и рибни видове. Най-широко се използват различни породи шаран, но също така и други рибни видове. Възраждане на съществуващото в миналото оризищно рибовъдство. Съществува доказана симбиоза между отглеждането на шарани и развитието на качествен ориз с позитивен икономически и финансов ефект. Отглеждане на смесени култури от ориз с полудиви патици и гъски, които намаляват щетите от т.нар. „подивяване” на ориза (снижаване на качеството на произведения ориз).								
Възстановяване на	Насърчаване възстановяването	Увеличаване на площите заети								

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
природни местообитания и местообитания на видове или на популации на растителни и животински видове	на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона.	с отглеждане на ориз. Стимулиране на екологосъобразно и устойчиво оризопроизводство в България.								
	Използване на част от територията за интродуцирана на блатното кокиче и други редки, водолубиви видове (опция)	Увеличаване на биологично разнообразие в изкуствените агробиоценози.								
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг	Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз – маркетингово проучване.	Подобряване и въвеждане на нови технологиите за отглеждане на ориз - нови сортове, смесени култури, сеитбооборот и др. Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз.								
ТЕСТВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ И ВКЛЮЧВАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ОПАЗВАНЕТО И УПРАВЛЕНИЕТО НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“										
Поддържащи, направляващи и	Проучване на възможностите и включването на оризищата като	Организиране на местен фестивал на ориза и оризова								

377 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opec.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
регулиращи дейности	туристическа атракция - турове за наблюдение на птици.	къща с музейна част по подобие на другите европейски държави . Продуциране на кратък документален филм за оризопроизводството и биологичното разнообразие в България.								
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг	Образователна дейност с ученици от учебни заведения от населените места в близост до Защитената зона.	Включване на местни училища в опазването и екологичното възстановяване чрез изграждане на училищни разсадници, зелени училища и др.								
	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.	Демонстриране на взаимовръзката между земеделски дейности и биоразнообразие.								
	Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти.	Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие.								
	Включване на обществеността в опазването на биологичното	Организиране на серия от срещи на заинтересованите								

378 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Обхват на действие			График за изпълнение по години				
			Зона А	Зона Б	Зона В	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	разнообразие и екологичното възстановяване	страни за подпомагане капацитета на браншовите организации. Стимулиране на научни разработки (дипломни работи, дисертации, специализирани практически научни изследвания) в района на оризищата.								
	Включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“.	Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“ (тип обществено-държавна комисия, тип „местен парламент“ или др).								

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.2. ЗОНИРАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

За да се отговори на необходимостта от интегрирано управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ е направено зонироване на нейната територия. Предвид антропогенния, относително хомогенен характер отделните зони са обособени като мозаична структура с дефиниции за консервация и управление (фиг. 5.2-1):

- **ЗОНА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО (А):** Представлява основна, базова територия свързана със съществуващите оризища, интензивното оризопроизводство, устойчивото използване на природните ресурси и прилагането на добри земеделски практики.
- **ЗОНА ЗА УСТОЙЧИВО СТОПАНИСВАНЕ И ЗЕМЕДЕЛИЕ (Б):** Тези територии са свързани с трайното отглеждане на различни от ориза земеделски култури – зърнено-житни, технически, фуражни. В тях през последните пет години и повече не е отглеждана оризова култура.
- **ЗОНА НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ КОРИДОРИ (В):** В тази зона са включени участъка на р. Потока, мрежата от канали и формираните мозаични, временни влажни зони.

Принципа на зонироване напълно следва екологичната функция на дефинираните три зони и е изготвен при стриктност на специфичните режими. Основната базова зона (**Зона А – Core area**) е с най-голям площ (26,49 км²) и е проектирана върху съществуващите оризища.

Решения за
по-добър живот

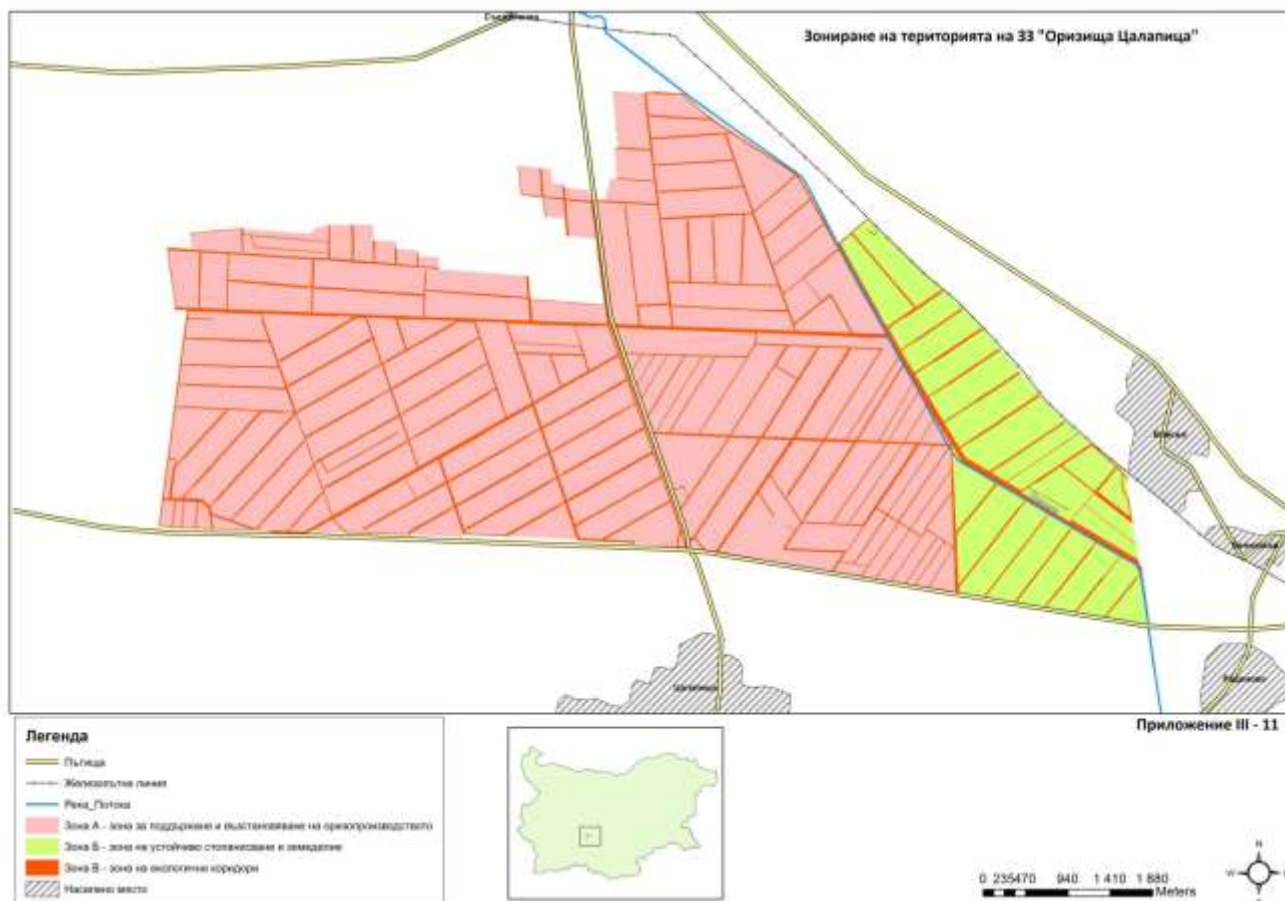
ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 5.2-1. Зониране на територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“

Забележка:

Фиг. 5.2-1 е приложена във формат А3 към картния материал в ПУ.

Обособените топографско разпознаваеми части по зони за управление и връзката им с защитените обекти е дадена в таблица 5.2-1.

381 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 5.2-1. Описание и площ на покритие на първоначално определените зони.

Зона	Описание	Площ, км ²	Географска и топографска обособеност
Зона А	ЗОНА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО	26,49	Основната част от Защитената територия. Включва почти всички имоти в землищата на Съединение и Цалапица.
Зона Б	ЗОНА ЗА УСТОЙЧИВО СТОПАНИСВАНЕ И ЗЕМЕДЕЛИЕ	5,98	Включва имотите в землищата на Радиново и Войсил, малка част от имотите в землищата на Съединение и Цалапица.
Зона В	ЗОНА НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ КОРИДОРИ	2.39	Река Потока и мрежата от канали в Защитената зона.

5.2.1 ЗОНА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ОРИЗОПРОИЗВОДСТВОТО

5.2.1.1. ЦЕЛ

- Създаване на предпоставки за устойчиво икономическо развитие на региона в областта на оризопроизводството.
- Интегрирано управление чрез постигане на консенсус между опазване на водолюбивите птици, техните местообитания и стопанските дейности по оризопроизводството.
- Запазване характера на изкуствената екосистема и комплексно опазване на видове, хабитати и ландшафти, поддържане на съществените стопански дейности свързани с оризопроизводството, свързаното с него биоразнообразие и видовете птици предмет на защита.

5.2.1.2. ПРИОРИТЕТ НА УПРАВЛЕНИЕТО

- Развитие на оризопроизводството.
- Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна.
- Опазването на видове птици предмет на защита, ландшафти, биологичното разнообразие.

382 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.2.1.3.

МЕТОДИ НА УПРАВЛЕНИЕ

- Увеличаване на площите заети с оризопроизводството в територията.
- Прилагане на добрите земеделски практики свързани с оризопроизводството и другите земеделски култури свързани със сеитбооборота.
- Наблюдение на състоянието, провеждане на мониторинг, прилагане на мерки за възстановяване, поддържане, направляване и регулиране съгласно настоящия План.
- Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.
- Рационално използване на водните ресурси свързани с напояването на оризовите култури.

РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ

- Забрана за ползване на родентициди.

5.2.2 ЗОНА ЗА УСТОЙЧИВО СТОПАНИСВАНЕ И ЗЕМЕДЕЛИЕ

5.2.2.1. ЦЕЛ

- Запазване характера на територията свързан с трайното отглеждане на земеделски култури.
- Интегрирано управление чрез постигане на консенсус между опазване на водолюбивите птици, техните местообитания и извършваните стопански дейности.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Възстановяване и поддържане на благоприятното природозащитно състояние на целевите видове и техните местообитания.

5.2.2.2. ПРИОРИТЕТ НА УПРАВЛЕНИЕТО

- Опазването на изкуствените екосистемите.
- Опазването на видове птици предмет на защита, ландшафтните характеристики и биологичното разнообразие.
- Трайно отглеждане на зърнено-житни, фуражни и технически култури в зоната.
- Възстановяване на оризопроизводството в част от територията.

5.2.2.3.

МЕТОДИ И РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ

- Прилагане на добри земеделски практики свързани с отглеждането на житните, фуражните и техническите земеделски култури.
- Наблюдение на състоянието, провеждане на мониторинг, прилагане на мерки за възстановяване, поддържане, направляване и регулиране съгласно настоящия план.
- Прилагане на мерки за постигане на БПС за видовете птици предмет на опазване и подобряване на екологичните условия в местообитанията.

РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ

- Забрана за ползване на родентициди.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.2.3 ЗОНА НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ КОРИДОРИ

5.2.3.1. ЦЕЛ

- Осигуряване на предпоставки за съществуването на територията като влажна зона.
- Предпоставки за формирането на характерни местообитания свързани с видовете птици предмет на опазване.
- Роля при миграцията на рибната фауна, дънните безгръбначни и водолюбивите видовете птици.

5.2.3.2. ПРИОРИТЕТ НА УПРАВЛЕНИЕТО

- Приоритетно управление на водното тяло, в частност река Потока, в съответствие с изискванията на Закона за водите и Рамковата Директива за водите 2000/60/ЕС.
- Качеството на водите и управление на водните ресурси свързани с напояването на земеделските култури.

5.2.3.3. МЕТОДИ И РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ

- Извършване на периодичен мониторинг на химичното и екологичното състояние на водите на р. Потока.
- Провеждане на периодичен мониторинг свързан с наличието на приоритетни и опасни вещества във водите в мрежата от канали, използвани за напояване на земеделските култури.
- Провеждане на периодичен скрининг свързан с техническото състояние на хидротехническите съоръжения с цел минимизиране на загубите на вода.
- Поддържане на биологичното разнообразие и подобряване на екологичните условия.

РЕЖИМИ НА УПРАВЛЕНИЕ

- Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения

385 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

(включително почистване на канали) в рамките на размножителния период за птиците (15 април – 15 юли), освен при извънредни форс мажорни обстоятелства застрашаващи здравето, живота и собствеността на хората (опасност от наводнения и др.) и удостоверени от съответните компетентни власти.

5.3. МЕРКИ СВЪРЗАНИ С ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ВИДОВЕТЕ И ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ

Предотвратяването на процесите свързани с ограничаването на безпокойството и застрашаването на видовете предмет на опазване в Защитена зона „Оризища Цалапица“ и влошаването на условията в техните местообитания е свързано с прилагането на комплекс от мерките и дейности в четири основни насоки.

1. Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития.
2. Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности.
3. Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или на популации на растителни и животински видове.
4. Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг.

Плана за управление предвижда изпълнението на 29 дейности свързани с цялата територия или със специфична териториална насоченост (табл. 5.3-1).

Таблица 5.3-1. Общи и специфични дейности в Плана за управление.

№	Мерки и дейности	Обхват на действие		
		Зона А	Зона Б	Зона В
МЯРКА №1: Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития				
1	Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите.			
2	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на			

386 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Мерки и дейности	Обхват на действие		
		Зона А	Зона Б	Зона В
	информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона.			
3	При доказана ефективност от предварително проведено проучване и рентабилност да се създаде местна търговска марка.			
4	Проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи за птици покрай АМ „Тракия“ (предпроектни проучвания и проектиране).			
МЯРКА №2: Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности				
5	Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока.			
6	Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали.			
7	Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания. Проучвания на възможностите за разширяване на ЗЗ за птици, чрез включване на нови оризища.			
8	Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата.			
9	Проучване на възможностите и включването на оризищата като туристическа атракция - турове за наблюдение на птици.			
10	Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване.			
11	Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение.			
12	Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – смесени култури от ориз и рибни видове (шаран) и стимулиране на мултифункционалното стопанисване на оризищата (потенциално смесено отглеждане на ориз, шаран, полудиви патици, гъски).			
МЯРКА №3: Възстановяване местообитанията на видовете птици, предмет на опазване в ЗЗ				
13	Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона.			
14	Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори.			
15	Създаване на полезащитни пояси препятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици, като част от екологичната мрежа на ЗЗ (дървесни и храстови еко-коридори).			
16	Създаване на ретензионни обеми (малки влажни зони) с целогодишно запазен воден слой (екологични „джобове“), като част от екологичната мрежа на ЗЗ „Оризища Цалапица“ (по смисъла на			

387 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Мерки и дейности	Обхват на действие		
		Зона А	Зона Б	Зона В
	точка 5.6.2.). Местоположението им трябва да е в близост до р. Потока, а оптималните размерите - 5 x 5 x 2 м.			
МЯРКА №4: Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг				
17	Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания, включително проучване и мониторинг на мигриращата и зимуваща орнитофауна.			
18	Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване.			
19	Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона.			
20	Проучване и последващ мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови (<i>Ralidae</i>). Проучване на ключови, индикаторни видове, свързани с оризищата: голяма пъструшка (<i>Porzana parva</i>), малка пъструшка (<i>Porzana pusilla</i>) и кафявокрил огърличник (<i>Glareola pratinsola</i>). Проучвания на други консервационно-значими видове (земноводни, влечуги, безгръбначни, гризачи), свързани с оризищата – колонии на червенокоремна бумка, тритони, водни костенурки, змии, т.нар. „живи изкопаеми“ (<i>Triops sp.</i> , <i>Lepidurus apus</i> , <i>Branchipus sp.</i> , <i>Conchostraca</i>), оризищна мишка и др. Проучване на инвазията и екологичните и стопански щети причинени от нутрията като инвазивен вид.			
21	Актуализиране на събраната информация в националната база данни към НСМБР.			
22	Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз – маркетингово проучване (опция).			
23	Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти.			
24	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.			
25	Включване на студенти в дейностите свързани с мониторинг на видовете птици предмет на опазване, състоянието на техните местообитания, популационните им характеристики, качеството на повърхностните води, съществуващите заплахи.			
26	Образователна дейност с ученици от учебни заведения от населените места в близост до Защитената зона.			
27	Скрининг на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимализиране загубите на вода и устойчиво ползване на водните ресурси при оризопроизводството – системи за измерване, оценка, проектиране и рехабилитация, проучване на възможности за съхраняване и мултифункционално използване на водните ресурси.			
28	Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и			

388 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Мерки и дейности	Обхват на действие		
		Зона А	Зона Б	Зона В
	екологичното възстановяване.			
29	Включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“. Създаване и тестване на система за устойчиво управление чрез включване на заинтересованите страни.			

Забележка: По отношение на т.2 от Мярка №1 *Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона* се предвижда следното:

В ПУ – т.5.6.4 *Устойчиво управление на защитената зона* е предвидено за устойчивото управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ да се създаде неформална структура в която, освен отговорните институции да бъдат включени и местни земеделски стопани. В региона оризопроизводството е свързано с дейността на 13 производители, които обработват оризовите полета в Защитената зона и околните землища. Най-значими са дяловете на Арон – 29 % от общата площ на оризовите полета, СД „Илиеви“ – 19 % (Съединение), ЗК „Единство“ (Костиево) – 12 %, Булксой Интернешънъл (Цалапица) – 10 %. Тези производители обработват 70 % от всички площи свързани с оризопроизводството в проектната територия. Въвличането на местните земеделски стопани в управлението на защитената зона, се предвижда да се осъществи чрез включването им в неформалната структура (тип обществено-държавна комисия, тип „местен парламент“ или др.), в който ще участват регионални институции и местни власти. Първоначално се предвижда организиране на серия от срещи със заинтересованите местни земеделски стопани и избиране на техни представители, които ще участват в организацията за управление на защитената зона. Подобряване информираността на местните общности ще се осъществи, чрез организиране на местен фестивал на ориза (съвместно със Съюза на оризопроизводителите в България) и оризова къща с музейна част по подобие на другите европейски държави (Италия, Испания и др.), създаване на кратък документален филм за оризопроизводството и биологичното разнообразие в България и др.

389 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

СЪОТВЕСТВИЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ В ПЛАНА МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И РЕЖИМИ С МЕРКИТЕ ЗАЛОЖЕНИ В НАЦИОНАЛНА ПРИОРИТЕТНА РАМКА ЗА ДЕЙСТВИЕ (НПРД) ЗА НАТУРА 2000 В БЪЛГАРИЯ, ЗА МНОГОГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ПЕРИОД НА ЕС 2014 – 2020 г.

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
<i>Специфични мерки</i>		
M 28	Сдружаване на собственици/ползватели на водни тела с цел съвместни дейности	Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитената зона
M 44	Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания	<p>Прилагане на пилотни, демонстрационни мерки свързани с превантивни действия, оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици;</p> <p>Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори;</p> <p>Създаване на полезащитни пояси;</p> <p>Създаване на малки влажни зони;</p> <p>Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производството му;</p> <p>Увеличаване на биологично разнообразие в изкуствените агробиоценози;</p> <p>Прилагане на добрите земеделски практики;</p> <p>Периодичен анализ на антропогенния натиск от интензивни човешки дейности;</p> <p>Мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема;</p> <p>Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона. Увеличаване на</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
		<p>площите заети с оризопроизводството в територията; Наблюдение на състоянието, провеждане на мониторинг, прилагане на мерки за възстановяване, поддържане, направляване и регулиране съгласно настоящия План; Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита; Рационално използване на водните ресурси свързани с напояването на оризовите култури; Забрана за премахване на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива; Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност; Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите; Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна. Разработване на агроекологични дейности в тази насока; Проучване на възможностите за поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали. Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания. Проучвания на възможностите за разширяване на ЗЗ за птици, чрез включване на нови оризища. Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване.</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 47	Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми	<p>Подобряване на благоприятния природозащитен статус (БПС) на консервационно значимите видове; Прилагане на добрите земеделски практики; Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита; Забрана за използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство; Забрана за ползване на родентициди; Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците; Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност. Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в източната част на Защитената зона; Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания. Проучвания на възможностите за разширяване на 33 за птици, чрез включване на нови оризища. Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата; Поставяне на гнездилици за хищни птици по стълбовете за високо напрежение.</p>
М 59	Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки.	Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – смесени култури от ориз и рибни видове (шаран) и стимулиране на мултифункционалното стопанисване на оризищата (потенциално смесено отглеждане на ориз, шаран, полудиви патици, гъски и др.).

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 88	Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за устойчиво управление на водни обекти и производство на аквакултури, на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000	Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие; Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района; Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.
М 105	Инвестиции за провеждане на бизнес дейности по опазване на биологичното разнообразие в крайбрежни, морски и влажни защитени зони от мрежата Натура 2000	Увеличаване на площите заети с отглеждане на ориз; Стимулиране на екологичното и устойчиво оризпроизводство; Подобряването и въвеждането на нови технологиите за отглеждане на ориз; Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти; Включване на оризищата като туристическа атракция;
Общи мерки		
М 4	Развитие на програма за консултиране на частни собственици/ползватели на земи/гори за упражняване на практики във връзка със спецификите на управлението в защитените зони от Натура 2000 мрежата.	Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие; Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Но на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 6	Устойчиво управление на отпадъци или биомаса в териториите от мрежата НАТУРА 2000	Подобряването и въвеждането на нови технологиите за отглеждане на ориз; Прилагане на добрите земеделски практики свързани с оризопроизводството и другите земеделски култури свързани със сеитбооборота.
М 7	Насърчаване създаването на „зелени работни места“ около и в териториите от мрежата Натура 2000	Неприложимо
М 8	Насърчаване развитието на "зелена" икономика около и в териториите от мрежата Натура 2000, попадащи в обхвата на ПРСР	Неприложимо
М 9	Пилотни и демонстрационни проекти за насърчаване развитието на зелена икономика около и в териториите от мрежата Натура 2000, извън обхвата на ПРСР	Неприложимо
М 10	Насърчаване преминаването към нисковъглеродна икономика в териториите от мрежата Натура 2000	Прилагане на мерки за подобряване на екологичните условия за местообитанията и видовете предмет на защита.

394 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Но на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 11	Насърчаване на екологощадящото поведение у подрастващите	Образователна дейност с ученици и студенти; Включване на студенти в дейностите свързани с мониторинг на видовете птици предмет на опазване, състоянието на техните местообитания, популационните им характеристики, качеството на повърхностните води, съществуващите заплахи.
М 12	Намаляване на антропогенния натиск върху защитените зони от мрежата Natura 2000 чрез въвеждане на пилотни практики за енергийна ефективност в населените места около и на територията на зоните	Неприложимо
М 13	Предотвратяване на засушаването в местообитания в следствие на климатични промени	Създаване на малки влажни зони; Мероприятия, водещи до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема; Рационално използване на водните ресурси свързани с напояването на оризовите култури; Провеждане на периодичен скрининг свързан с техническото състояние на хидротехническите съоръжения с цел минимизиране на загубите на вода.
М 14	Пазарна подкрепа за реализацията на продукти и услуги, произведени/доставени от територии от мрежата Natura 2000.	Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти; При доказана ефективност от предварително проведено проучване и рентабилност да се създаде местна търговска марка; Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз

395 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
M 15	Организация и провеждане на иновативни екологични събития	Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз
M16	Изготвяне/ актуализиране/ хармонизиране на планове и други стратегически документи	Неприложимо
M 17	Подкрепа за развитие и управление на екосистемни услуги	Насърчаване увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Скрининг на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимализиране загубите на вода и устойчиво ползване на водните ресурси при оризопроизводството – системи за измерване, оценка, проектиране и рехабилитация, проучване на възможности за съхраняване и мултифункционално използване на водните ресурси.
M 18	Развитие на единна картографска основа, включваща и териториите на защитените зони от Натура 2000 мрежата	Неприложимо
M 19	Осигуряване на устойчиво планиране на дейностите в териториите от мрежата Натура 2000.	Периодичен анализ на антропогенния натиск от интензивни човешки дейности; Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района

396 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 20	Разработване/ актуализиране на планове за действие за приоритетни видове	Неприложимо
М 21	Подкрепа за устойчивото ползване на ловните видове птици от Приложение 2 на ЗБР и опазване на неловните видове	Прилагане на добрите земеделски практики свързани с оризопроизводството и другите земеделски култури свързани със сеитбооборота; Забрана за използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство; Забрана за ползване на родентициди; Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения в рамките на размножителния период за птиците; Забрана за палене на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.
М 23	Оценка на влиянието на климатичните промени върху целеви видове и природни местообитания	Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води
М 24	Планиране развитието на зелени форми на туризъм около и на територията от мрежата Натура 2000	Проучване на възможностите и включването на оризищата като туристическа атракция - турове за наблюдение на птици.
М 25	Развитие на управленски подход за 33 от НАТУРА 2000	Оценка на консервационната значимост на оризищата извън обхвата на Защитената зона; Периодичен анализ на антропогенния натиск от интензивни човешки дейности; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 26	Прилагане на управленски подход в 33 от НАТУРА 2000	Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитената зона; Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района; Наблюдение на състоянието, провеждане на мониторинг, прилагане на мерки за възстановяване, поддържане, направляване и регулиране съгласно настоящия План; Актуализиране на събраната информация в националната база данни към НСМБР.
М 29	Развитие на координационни механизми във връзка с управлението на защитените зони от НАТУРА 2000	Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитената зона
М 30	Подобряване и развитие на механизмите за обществени консултации	Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитената зона; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
М 31	Планиране и провеждане на регионални кампании за обществено осведомяване за НАТУРА 2000	Неприложимо
М 32	Планиране и провеждане на национални информационни кампании за представяне на възможностите (ползите), които предоставя мрежата НАТУРА 2000	Неприложимо

398 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
M 33	Планиране и провеждане на поддържащи информационни кампании насочени към заинтересованите страни	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
M 34	Организация и провеждане на годишен национален/международен форум по актуални теми, свързани с НАТУРА 2000	Неприложимо
M 35	Организация и провеждане на годишен национален конкурс за номиниране на най-добри проекти с принос към НАТУРА 2000	Неприложимо
M36	Организиране и провеждане на заседания на срещи на Комитета за наблюдение на НПРД и НИКС	Неприложимо
M 37	Подкрепа за партньорство в управлението на защитени зони от мрежата Натура 2000	Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитената зона
M 38	Режийни разходи на управленските органи	Бюджет свързан оценка на средствата необходими за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности в работния план, конкретните мерки групирани в 6 проекта/теми за периода на действие

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Но на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М39	Изграждане и/или поддържане на съоръженията за обществен достъп до и около защитените зони от мрежата НАТУРА 2000	Неприложимо
М 40	Текущи разходи за персонал на управленските органи	Бюджет свързан с оценка на средствата необходими за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности в работния план, конкретните мерки групирани в 6 проекта/теми за периода на действие
М 41	Подкрепа за създаване на "зелени" работни места в управлението на ЗЗ	Неприложимо
М 42	Подкрепа за финансиране за създаване и оборудване на местни доброволчески групи	Неприложимо
М 50	Изготвяне на планове за действие за инвазивни видове	Неприложимо
М 51	Управление на инвазивни видове	Неприложимо

400 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

План за управление на защитена зона „Оризища Цалапица“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 58	Подкрепа за групи производители, въвеждащи мерки за увеличаване на биоразнообразието	<p>Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство; Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти; При доказана ефективност от предварително проведено проучване и рентабилност да се създаде местна търговска марка; Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване; Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания. Проучвания на възможностите за разширяване на ЗЗ за птици, чрез включване на нови оризища. Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата; Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.</p>
М 61	Еднократни разходи, свързани с мониторинг и проучване	<p>Оценка на консервационната значимост на оризищата извън обхвата на Защитената зона; Периодичен анализ на антропогенния натиск от интензивни човешки дейности; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води; Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района</p>

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 62	Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците в сухоземната част на страната, оценки на състоянието на елементите на зелената инфраструктура	Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания, включително проучване и мониторинг на мигриращата и зимуваща орнитофауна.
М 64	Подготовка и провеждане на мониторинг, оценка и докладване на изпълнението на НИКС и НПРД	Неприложимо

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
-----------------------	--	--

M 65

Мониторинг на състоянието на екосистемите

Проследяване в рамките на изпълнението на Плана за управление на популационните характеристики на видовете птици предмет на защита, тяхното разпространение и състоянието на местообитанията им; Стимулиране на научни разработки и специализирани практически научни изследвания в района; Наблюдение на състоянието, провеждане на мониторинг, прилагане на мерки за възстановяване, поддържане, направляване и регулиране съгласно настоящия План; Извършване на периодичен мониторинг на химичното и екологичното състояние на водите на р. Потока. Провеждане на периодичен мониторинг свързан с наличието на приоритетни и опасни вещества във водите в мрежата от канали, използвани за напояване на земеделските култури; Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания, включително проучване и мониторинг на мигриращата и зимуваща орнитофауна; Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване; Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона; Проучване и последващ мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови (Ralidae). Проучване на ключови, индикаторни видове, свързани с оризищата: голяма пъструшка (Porzana porva), малка пъструшка (Porzana pusilla) и кафявокрил огърличник (Glareola pratincola). Проучвания на други консервационно-значими видове (земноводни, влечуги, безгръбначни, гризачи), свързани с оризищата – колонии на червенокоремна бумка, тритони, водни костенурки, змии, т.нар. „живи изкопаеми” (Triops sp., Lepidurus apus, Branchipus sp., Conchostraca), оризищна мишка и др. Проучване на инвазията и екологичните и стопански щети причинени от нутриятата като инвазивен вид; Скрининг на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимализиране загубите на вода и устойчиво ползване на водните ресурси при оризопроизводството – системи за измерване, оценка, проектиране и рехабилитация, проучване на възможности за съхраняване и мултифункционално използване на водните ресурси.

403 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Но на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 67	Текущ мониторинг на туристическия поток	Неприложимо
М 68	Оценка на въздействието на туристическата дейност в територии по Natura 2000 върху състоянието на екосистемите	Неприложимо
М 72	Надзорни, охранителни и патрулни дейности	
М 73	Развитие на ИКТ приложения в подкрепа управлението на защитените зони от Natura 2000 мрежата	
М 74	Създаване, организация и функциониране на виртуален офис за връзки с медиите за текущо обществено информиране по всички теми, свързани с НАТУРА 2000	Неприложимо
М 75	Разработване на инструментариум за информационно обезпечаване на изпълнението на НПРД и НИКС	Неприложимо

404 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
M 76	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПОС	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
M 77	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ПРСР	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
M 78	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ПМДР	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
M 79	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПДУ	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
M 80	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПРЧР	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 81	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, свързани с НАТУРА 2000, финансирани от програми за териториално сътрудничество	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
М 82	Повишаване на капацитета на заинтересованите страни за планиране и програмиране на развитието и управлението на мрежата НАТУРА 2000	Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие; Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона.
М 83	Развитие на капацитета, знанията и уменията на ЗС за комуникация и участие в постигането на НАТУРА 2000 цели	Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие; Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и включването им в процеса на управление на Защитената зона.
М 84	Обмяна на опит и добри практики, свързани с НАТУРА 2000 в рамките на проекти, финансирани от различни програми и действащи през периода 2014-2020 г.	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
М 85	Разработване и изпълнение на програми за екологично образование с фокус върху НАТУРА 2000 за ученици и студенти.	Образователна дейност с ученици и студенти; Включване на студенти в дейностите свързани с мониторинг на видовете птици предмет на опазване, състоянието на техните местообитания, популационните им характеристики, качеството на повърхностните води, съществу

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Но на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
М 86	Придобиване на умения и постигане на обществена активност и информираност в териториите от НАТУРА 2000, в които действа местна инициативна група (МИГ), прилагаща стратегия за местно развитие.	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.
М 91	Обучение на млади земеделски производители за планиране и развитие на екологосъобразен бизнес в територии, попадащи в НАТУРА 2000.	Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство
М 92	Изграждане на капацитет у заинтересованите страни за развитие и промотиране на устойчив туризъм на територията на защитените зони от НАТУРА 2000, вкл. провеждане на професионални обучения и обучения по ключови компетенции	Включване на оризищата като туристическа атракция
М 93	Обучение на противопожарни отряди и доброволци	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.
М 94	Определяне на посетителския натиск и проучване на нуждите на посетителите	Неприложимо

407 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Natura 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
M 95	Популяризиране на възможностите, които „зеления“ туризъм предлага	Включванет на оризищата като туристическа атракция
M 96	Закупуване на земи, включително компенсация за правото на строеж	Неприложимо
M 97	Изграждане на специфична инфраструктура за съществуващи обекти с цел намаляване на въздействието от тяхната експлоатация върху природозащитното състояние на видове и природни местообитания	Проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи за птици покрай АМ „Тракия“ (предпроектни проучвания и проектиране).
M 98	Изграждане и поддържане на инфраструктура, необходима за възстановяване на природни местообитания и видове	Създаване на временни и постоянни микро-влажни зони, представляващи хранителна база за видовете птици и важни места за оцеляване на редица видове (риби, земноводни, макробезгръбначни, водна и водолюбива растителност)
M 99	Изграждане и поддържане на инфраструктура за текущо наблюдение на местата от управленските органи, съобразно приетите планове за управление на защитените зони и/или други релевантни документи	Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
M 101	Инвестиции за подобряване управлението на отпадъците от селското стопанство	Прилагане на добрите земеделски практики
M 102	Осигуряване на оборудване за управление на ЗЗ	Бюджет свързан с оценка на средствата необходими за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности в работния план, конкретните мерки групирани в 6 проекта/теми за периода на действие
M 103	Инвестиции за намаляване на антропогенното замърсяване около и на територията на защитените зони от мрежата Натура 2000	Бюджет свързан с оценка на средствата необходими за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности в работния план, конкретните мерки групирани в 6 проекта/теми за периода на действие
M 110	Обучение на млади предприемачи за планиране и развитие на екологосъобразен бизнес в територии, попадащи в НАТУРА 2000	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.
M 111	Инвестиции за подкрепа за разработване и осъществяване на по- екологосъобразни алтернативи на проекти с очаквано значително въздействие върху околната среда	Стимулиране на екологичното и устойчиво оризопроизводство

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

No на мярката от НПРД	Име на мярката от НПРД за Натура 2000 в България, 2014 - 2020 г.	Мярка / дейност от плана за управление
M 113	Организиране и провеждане на кампании за промотиране на възможностите за финансиране на проекти, вкл. косвено свързани с НАТУРА 2000, финансирани от ОПРР	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители; Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.

Защитената зона попада в зона с висок риск от изграждане на ветрогенератори по отношение на гнездящи, мигриращи и зимуващи птици (справка: геобаза данни на Крата на зонирването, изработена по позиция 7 „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ на проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”).

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.4. ПРЕПОРЪКИ, ЗАБРАНИ И РЕЖИМИ

5.4.1. ЗАБРАНИ И РЕЖИМИ

ОБЩИ ЗАБРАНИ СЪГЛАСНО ЗАПОВЕД НА МИНИСТЪРА НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ № РД-368 от 16 юни 2008 за обявяване на защитена зона „Оризища Цалапица“.

1. Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
2. Паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност.
3. Използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

Допълнителни забрани въведени с Плана за управление на защитена зона „Оризища Цалапица“.

1. Забрана за ремонт на хидротехническите съоръжения (включително почистване на канали) в рамките на размножителния период за птиците (15 април – 15 юли), освен при извънредни форс мажорни обстоятелства застрашаващи здравето, живота и собствеността на хората (опасност от наводнения и др.) и удостоверени от съответните компетентни власти.
2. Забрана за ползване на родентициди.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.4.2. ПРЕПОРЪКИ

Устойчивото управление на Защитената зона изисква изпълнението на действия насочени както към видовете предмет на опазване, така и към всички останали аспекти формиращи и поддържащи екосистемата на оризищата. В тази връзка са изведени някои препоръки за интегриран подход, който се насърчава да бъдат следвани през периода на действие на Плана за управление.

- Постигане на устойчиво съществуване на приоритетните видове птици и техните местообитания в урбанизирания комплекс на Оризища Цалапица.
- Проучване на възможностите за териториално разширяване на Защитената зона чрез мозаечно включване на други оризища, оставащи извън съществуващата зона с дългосрочна цел.
- Изграждане на географски свързана екологична мрежа от биокоридори и сърцевинни зони чрез интегриране на съществуващите екологични политики свързани с устойчивото управление, селскостопанското планиране и развитието на оризопроизводството в региона.
- Устойчиво използване на водните ресурси при оризопроизводството в региона и намаляване на предпоставките за възникване на воден дефицит.
- Оптимално устойчиво използване на оризищата в района на Защитената зона, насочени към по-голямо производство на разнообразна продукция от единица площ и увеличаване на екологичното разнообразие в агробиocenозите.
- Създаване на система за устойчиво екологично управление на Защитената зона, като управленчески модел и за други зони по НАТУРА 2000 в България чрез включване на заинтересованите страни и обществеността.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.5. ДЕЙСТВИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Действията за постигане на целите свързани с устойчивото управление на Защитената зона изискват изпълнението на комплекс от общи и специфични дейности разписани в таблица 5.3-1.

ОБЩИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЦЯЛАТА ТЕРИТОРИЯ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“.

- Проучване на възможностите и включването на оризищата като туристическа атракция - турове за наблюдение на птици.
- Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение приоритетно за ловен сокол.
- Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие, разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания.
- Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона.
- Проучване и последващ мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови (*Ralidae*).
- Актуализиране на събраната информация в националната база данни към НСМБР.
- Включване на студенти в дейностите свързани с мониторинг на видовете птици предмет на опазване, състоянието на техните местообитания, популационните им характеристики, качеството на повърхностните води, съществуващите заплахи.
- Образователна дейност с ученици от учебни заведения от населените места в близост до Защитената зона.

413 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Повишаване ангажираността и информираността на обществеността в опазването на биологичното разнообразие и екологичното възстановяване.
- Включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“.

СПЕЦИФИЧНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ НАСОЧЕНИ КЪМ ОТДЕЛНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ ЗОНИ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“.

Извън десетте общи в Плана за управление са формулирани 21 специфични мерки и дейности свързани с конкретните особености и цели поставени в трите зони – А, Б и В от територията на оризища Цалапица.

414 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Таблица 5.3-2:

ПЛАН-ГРАФИК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ (ФИНАНСОВИ СРЕДСТВА И ИЗТОЧНИЦИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ)

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
МЯРКА №1: УПРАВЛЕНИЕ НА КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМИ ВИДОВЕ, ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ (ХАБИТАТИ) И ИВАЗИВНИ ВИДОВЕ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“									
Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития	Насърчаване на увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите.	Оставянето на стърнища до края на август ще осигури достатъчно количество и качество на храна за птиците.	15000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
	Проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи за птици покрай АМ „Тракия“ (ППП)	Предотвратяване сблъсъка на птици с МПС и ограничаване на смъртността от пътния трафик.	33000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности	Поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на	Оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици през размножителния период.	17000	ОП „Околна Среда” (биоразнообра					

415 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали.			зие) и др.					
	Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата.	Оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици извън размножителния период.	14000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
	Изготвяне и пилотно прилагане на агроекологични дейности насочени към опазване и поддържане местообитанията на видовете предмет на опазване.	Прилагане на пилотни, демонстрационни мерки свързани с превантивни действия, оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици.	79000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
	Поставяне на гнездилки за хищни птици по стълбовете за високо напрежение.	Подобряване на благоприятния природозащитен статус (БПС) на конзервационно значимите видове.	102000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и	Периодичен мониторинг върху, относителната численост/обилие,	Проследяване в рамките на изпълнението на Плана за управление на популационните	260000	ОП „Околна Среда” (биоразнообра					

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
мониторинг	разпространение на видовете птици предмет на опазване и състоянието на техните местообитания.	характеристики на видовете птици предмет на защита, тяхното разпространение и състоянието на местообитанията им. Индикатор за изпълнението на целите на ПУ.		зие) и др.					
	Мониторинг на заплахите за видовете птици предмет на опазване в Защитената зона.	Периодичен анализ на антропогенен натиск от интензивни човешки дейности, намаляване или увеличаване на пресата от регистрираните към момента заплахи, идентифициране на нови.	93000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
	Проучване и специализиран мониторинг на видовете птици от сем. Дърдавцови (<i>Ralidae</i>). Проучване на ключови, индикаторни видове, свързани с оризищата: голяма пъструшка (<i>Porzana parva</i>), малка пъструшка (<i>Porzana</i>	Видовете са ключови и индикаторни за характеризиране на настъпващите промени в състоянието на екосистемата. Индикатор за изпълнението на целите на ПУ.	180000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					

417 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	pusilla) и кафявокрил огърличник (<i>Glareola pratincola</i>). Проучвания на други консервационно-значими видове (земноводни, влечуги, безгръбначни, гризачи), свързани с оризищата – колонии на червенокоремна бумка, тритони, водни костенурки, змии, т.нар. „живи изкопаеми“ (<i>Triops sp.</i> , <i>Lepidurus apus</i> , <i>Branchipus sp.</i> , <i>Conchostraca</i>), оризищна мишка и др. Проучване на инвазията и екологичните и стопански щети причинени от нутрията								

418 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	като инвазивен вид.								
	Актуализиране на събраната информация в националната база данни към НСМБР.	Попълване и актуализиране на съществуващата база – данни към НСМБР.	51000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
	Включване на студенти в мониторинговите дейности.	Участие на студенти в дейностите свързани с мониторинга на видовете птици предмет на опазване, състоянието на техните местообитания, популационните им характеристики, качеството на повърхностните води, съществуващите заплахи в Защитената зона.	57000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
МЯРКА №2: УСТОЙЧИВО ОПАЗВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА РЕДКИ ВИДОВЕ ПТИЦИ И ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ В ОРИЗИЩАТА В БЪЛГАРИЯ – ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗШИРЯВАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ЗА ПТИЦИ ПО НАТУРА 2000									
Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития	Работа с местни земеделски стопани за подобряване на информираността и	Създаване на работна група с организациите на оризопроизводителите в България (кооперации, съюз на	53000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					

419 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	включването им в процеса на управление на Защитената зона.	оризопроизводителите в България) за изграждане на модел за модерно и устойчиво оризопроизводство, съчетано с опазване и възстановяване на ценното биологично разнообразие.							
Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности	Включване на оризищните масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони и разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания.	Проучване на биоразнообразието и специално видовете птици с консервационна значимост в оризови масиви извън защитена зона „Оризища Цалапица“. Стартиране на процедура за разширяване на площта ѝ при съществуващи данни за консервационна значимост или включване на оризовите масиви около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони с последващо разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания.	158000	ОП „Околна Среда“ (биоразнообразие) и др.					

420 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
МЯРКА №3: ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“									
Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или на популации на растителни и животински видове	Възстановяване и създаване на характеристики на ландшафта – единични и групи от дървесна и храстова растителност, синори.	По този начин ще се увеличат и развият на площите с дървесно-храстова растителност, като се усили граничния екотонен ефект на екосистемите. Ще се ограничи фрагментацията на антропогенния хабитат чрез включването на естествени съобщества. Очаква се дейността да увеличи биологичното разнообразие основно в граничните зони.	198000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
	Създаване на полезащитни пояси препятстващи негативното въздействие на вятъра и субстрат за гнездене на птици.	Изграждане на благоприятна среда за гнездене и локална миграция на видовете птици, както и защита на оризовите култури срещу полягане от характерните за региона западни ветрове – намаляване на финансовите загуби на оризопроизводителите.	380000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие) и др.					
	Създаване на ретензионни обеми (микро влажни зони) с	Създаване на временни и постоянни микро-влажни зони, представляващи хранителна база за видовете птици и	640000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие)					

421 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	целогодишно запазен воден слой.	важни места за оцеляване на редица видове (риби, земноводни, макробезгръбначни, водна и водолубива растителност). Те могат да бъдат създадени изкуствено чрез земно изкопни работи с дълбочина мин. 2 m или да са резултат от сезонни разливи при оводняването и отводняването на оризовите клетки или провокираното заливане на празни клетки през пролетно-летния период с плитък воден слой (0,2 – 0,4 м). Така едновременно със създаване на подходящи биотопи, ще се потисне развитието на плевелни видове в неизползваните участъци. Екологичните джобове ще имат комплексно значение и някои от тези малки резервоари могат да се използват от земеделските стопани, като резервен източник за дребномащабно напояване през летния период.		зие) и др.					

422 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
МЯРКА №4: ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“									
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг	Периодичен мониторинг на качеството на повърхностните води, като част от местообитанията на видовете предмет на опазване.	Мониторинг на качеството на водата по химични и биологични показатели извън оперативния такъв извършван от Министерството на околната среда и водите. Главната цел е проследяване на органичното натоварване и възможностите за присъствие на опасни и приоритетни вещества в следствие от торенето и химическото третиране на селскостопанските култури.	160000	ОП „Околна Среда” (води) и др.					
	Скрининг и възстановяване на състоянието на хидротехническите съоръжения с цел минимизиране загубите на вода и устойчиво ползване на водните ресурси при оризопроизводството – системи за измерване,	Предвиждат се мероприятия които да доведат до устойчиво управление на водните ресурси, като ключов фактор за поддържане на изкуствената екосистема свързано с минимизиране на загубите и реално заплащане от оризопроизводителите на ползваните водни ресурси - проектиране и рехабилитация на основните напоителни канали с бетонова конструкция; проектиране	3200000	ОП „Околна Среда” (води) и др.					

423 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	оценка, проектиране и рехабилитация, проучване на възможности за съхраняване и мултифункционално използване на водните ресурси.	и рехабилитация на съоръженията регулиращи водните количества – саваци, дюкери, шахти и др.; пилотно монтиране на входни водомерни устройства за измерване на ползвания ресурс и загубите на вода.							
МЯРКА №5: МУЛТИФУНКЦИОНАЛНО СТОПАНИСВАНЕ НА ОРИЗИЩАТА В РАЙОНА НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“									
Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития	При доказана ефективност от предварително проведено проучване и рентабилност да се създаде местна търговска марка.	Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти. Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие.	64000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					
Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности	Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна.	Оптимално използване на земеделските земи в рамките на сеитбооборота на ориза. Разработване на агроекологични дейности в тази насока. Увеличено биологично разнообразие в изкуствените агробиоценози.	57000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					

424 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Създаване на комбинирани аквакултури в оризовите клетки – смесени култури от ориз и рибни видове (шаран), полудиви патици и др.	Отглеждане на смесени култури от ориз и рибни видове. Най-широко се използват различни породи шаран, но също така и други рибни видове. Възраждане на съществуващото в миналото оризишно рибовъдство. Съществува доказана симбиоза между отглеждането на шарани и развитието на качествен ориз с позитивен икономически и финансов ефект. Отглеждане на смесени култури от ориз с полудиви патици и гъски, които намаляват щетите от т.нар. „подивяване” на ориза (снижаване на качеството на произведения ориз).	860000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					
Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или на популации на растителни и животински видове	Насърчаване възстановяването на оризопроизводството в територии в които е прекратено през последните 5 и повече години – приоритетно в	Увеличаване на площите заети с отглеждане на ориз. Стимулиране на екологосъобразно и устойчиво оризопроизводство в България.	118000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					

425 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	източната част на Защитената зона.								
	Използване на част от територията за интродуцирана на блатното кокиче и други редки, водолюбивы видове (опция)	Увеличаване на биологично разнообразие в изкуствените агробиоценози.	88000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг	Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз – маркетингово проучване.	Подобряване и въвеждане на нови технологиите за отглеждане на ориз - нови сортове, смесени култури, сеитбооборот и др. Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз.	93000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					
МЯРКА №6: ТЕСТВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ И ВКЛЮЧВАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ОПАЗВАНЕТО И УПРАВЛЕНИЕТО НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА”									
Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности	Проучване на възможностите и включването на оризищата като туристическа атракция - турове за наблюдение на	Организиране на местен фестивал на ориза и оризова къща с музейна част по подобие на другите европейски държави . Продуциране на кратък документален филм за оризопроизводството и	358000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Марка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	птици.	биологичното разнообразие в България.							
Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг	Образователна дейност с ученици от учебни заведения от населените места в близост до Защитената зона.	Включване на местни училища в опазването и екологичното възстановяване чрез изграждане на училищни разсадници, зелени училища и др.	163000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					
	Провеждане на обучителни семинари със земеделските стопани и производители.	Демонстриране на взаимовръзката между земеделски дейности и биоразнообразие.	68000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					
	Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти.	Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие.	- (дублира се с дейност по Проект/Тема № 5)	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					
	Включване на обществеността в опазването на биологичното	Организиране на серия от срещи на заинтересованите страни за подпомагане капацитета на браншовите организации.	92000	ОП „Околна Среда” (биоразнообразие), ПРСР и др.					

427 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цаланица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Мярка от ПУ	Дейност от ПУ	Описание и цели	Приблизителна стойност в лева (без ДДС)	Източник на финансиране	График по години				
					I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	разнообразие и екологичното възстановяване	Стимулиране на научни разработки (дипломни работи, дисертации, специализирани практически научни изследвания) в района на оризищата.		др.					
	Включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“.	Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“ (тип обществено-държавна комисия, тип „местен парламент“ или други механизми).	107000	ОП „Околна Среда“ (биоразнообразие), ОП „Човешки ресурси“ и др.					

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.6. ПРИОРИТЕТНОСТ НА ДЕЙСТВИЯТА И УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Постигането на целите свързани с управлението на Защитена зона „Оризища Цалапица“ изисква изпълнението на всички планирани мерки и дейности. В тази връзка те имат висок приоритет и взаимна обвързаност. От ключово значение е осъществяването на хоризонтална структура на приоритезиране, т.е. всички предприети действия да бъдат част от предложени шест мерки, изпълнението на които ще има значим принос за устойчивото управление на Защитената зона. Тяхната насоченост - **БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ, ЕКОЛОГИЧНИ МРЕЖИ, УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДИТЕ, МУЛТИФУНКЦИОНАЛНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ, ПОДПОМАГАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ**, покриват изцяло фокуса на внимание свързан с опазване на биологичното разнообразие в контекста на запазване начина на ползване на изкуствената екосистема.

5.6.1. БИОРАЗНООБРАЗИЕ

МЯРКА №1: УПРАВЛЕНИЕ НА КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМИ ВИДОВЕ, ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ (ХАБИТАТИ) И ИВАЗИВНИ ВИДОВЕ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

Основна цел:

Постигане на устойчиво съществуване на приоритетните видове птици и други конзервационно значими видове и техните местообитания в урбанизирания комплекс на Оризища Цалапица.

Кратка анотация:

Територията на Оризища Цалапица е разположена в гъсто населен район и е подложена на силен антропогенен натиск от интензивни човешки дейности. Местообитанията и специфичната орнитофауна в Защитената зона са формирани в резултат от човешката дейност и специфичните агроекологични особености свързани с производството на ориз. Във връзка с това благоприятния природозащитен статус (БПС) на конзервационно значимите видове е пряко свързано с развитието на оризопроизводството и свързаните селскостопански

429 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

практики в региона. В зоната са регистрирани или се очаква присъствието на няколко вида редки птици и техните специфични местообитания (обикновено оризища/зеделски земи), които водят скрит начин на живот или са слабо проучени в България (колонии на кафявокрил огърличник/ блатна лястовица, два вида пъструшки). Редица земноводни и влечуги с консервационно значение също остават слабо проучени и вероятно със застрашени популации в района на оризищата (редки колонии на червенокоремна бумка в Южна България, тритони, водни костенурки и др.). От друга страна съществува постоянна преса върху ценните видове и техните местообитания от страна на инвазивни и чужди видове. Най-слабо проучени са екологичните и стопанските щети от инвазията на нутрията в басейна на река Марица. Нутриите са обикновен вид в момента за защитената зона, като обитават каналите на оризищата и непрекъснато разширяват ареала си.

Специфичните дейности:

- Проучване на ключови, индикаторни видове характеризиращи промените в състоянието на екосистемата: голяма пъструшка (*Porzana parva*), малка пъструшка (*Porzana pusilla*), кафявокрил огърличник/блатна лястовица (*Glareola pratincola*).
- Проучване и мониторинг свързан с мигриращата и зимуваща орнитофауна.
- Прилагане на пилотни, демонстрационни мерки свързани с превантивни действия, оптимизиращи жизнената среда и местообитанията на видовете птици като: Насърчаване на увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите; Оставянето на стърнища до края на август ще осигури достатъчно количество и качество на храна за птиците; Поддържане на минимално водно ниво от 0,2 м в рамките на размножителния период на птиците (април – юли) в системата от канали; Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата и други подходящи. Проучване на възможностите за изграждане на защитни мрежи за птици покрай АМ „Тракия“ (предпроектни проучвания и проектиране).

430 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Очаквани резултати:

- Дългосрочна оценка състоянието на консервационно значимите и мигриращи видове, както и на инвазивни проблемни видове.
- Проследяване на настъпващите в Защитената зона екосистемните промени чрез използване на биологични индикатори.
- Оценка на консервационната значимост на оризищата извън обхвата на Защитената зона.
- Постигане на устойчиво управление на Защитената зона чрез запазване облика на изкуствената екосистема, комплексно опазване на видове, хабитати и ландшафти, както и поддържане на стопанските дейности свързани с оризопроизводството.

Прогнозна продължителност на изпълнение:

В рамките на срока на действие на Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ – 3-4 години. Регулярните мониторингови дейности за биологично разнообразие (орнитофауна и др.) трябва да се извършват ежегодно през целия период от 10 години.

МЯРКА №2: Устойчиво опазване и управление на редки видове птици и техните местообитания в оризищата в България – възможности за разширяване на защитените зони за птици по НАТУРА 2000

Основна цел:

Проучване на възможностите за разширяване на защитена зона за птици по НАТУРА 2000 „Оризища Цалапица“ чрез мозаечно включване на други оризища, оставащи извън съществуващата зона с дългосрочна цел - Устойчиво опазване и управление на редки видове птици и техните местообитания в оризищата в България.

Специфичните дейности:

- Проучване на биоразнообразието и специално видовете птици с консервационна значимост в оризови масиви извън защитена зона „Оризища Цалапица“. Стартиране на процедура за разширяване на площта ѝ при съществуващи данни за консервационна значимост или включване на оризовите масиви

431 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

около Защитената зона в слоя на земите с висока природна стойност, съгласно Програма за развитие на селските райони с последващо разработване на агроекологични дейности за тяхното поддържане на база проведени проучвания.

- Създаване на работна група с организациите на оризопроизводителите в България (кооперации, съюз на оризопроизводителите в България) за изграждане на модел за модерно и устойчиво оризопроизводство, съчетано с опазване и възстановяване на ценното биологично разнообразие.

Очаквани резултати:

- Предложение за разширяване на съществуващата защитена зона „Оризища Цалапица“ или предложения за нови защитени зони, свързани с оризовите масиви в Южна България.
- Опазени редки видове птици и техните местообитания, свързани с оризищата.
- Спиране намаляването на загубите на биологичното разнообразие в земеделските земи, опазвайки манипулираните от човека оризищни влажни зони и каналната система, която ги обслужва..
- Стимулиране на екологосъобразно и устойчиво оризопроизводство в България.

Прогнозна продължителност на изпълнение:

В рамките на срока на действие на Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ – 3-4 години.

5.6.2. ЕКОЛОГИЧНИ МРЕЖИ И БИОЛОГИЧНИ КОРИДОРИ

МЯРКА №3: ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

Основна цел:

Изграждане на географски свързана екологична мрежа от екокоридори (биокоридори) и други елементи чрез интегриране на съществуващите екологични политики свързани с устойчивото управление на Защитена зона

432 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

„Оризища Цалапица“ в антропогенния комплекс, селскостопанското планиране и развитието на оризопроизводството в региона.

Кратка анотация:

Територията на оризища Цалапица представлява типичен антропогенен ландшафт свързан с дълготрайно прилагане на селскостопански практики основно в областта на оризопроизводството. В рамките на стандартният сеитбооборот част от оризовите полета периодично се засяват с други култури (житни, люцерна и т.н). Извън ориза, царевичката представлява 16 % от отглежданите култури, люцерната - 18 %, житните култури - 8 %, а слънчогледа - 2 %. На фона на урбанизираната територия, изграждането на сърцевини зони и биологични коридори, включващи естествени хабитати, като дървесни и храстови съобщества, полезащитни пояси, малки влажни зони с постоянен или сезонен характер биха дали изключително позитивен резултат в подобряване на екологичния статус на района и в дългосрочен план до подобряване на благоприятния природозащитен статус на видовете. Фрагментацията на антропогенния хабитат и включването на естествени съобщества ще увеличи биологичното разнообразие основно в граничните зони.

Специфични дейности:

- Увеличаване на дървесната и храстова растителност чрез изграждане на полезащитни пояси от местни видове по границата на Защитената зона, покрай шосейния път между Цалапица и Съединение и други „гранични“ територии, където позволява собствеността на земята или съществуващия сервитут (пътища, канали). Очаквания ефект е създаване на благоприятна среда за гнездене и локална миграция на видовете птици, както и защита на оризовите култури срещу полягане от характерните за региона западни ветрове – намаляване на финансовите загуби на оризопроизводителите.
- Изграждане на т.нар. „екологични джобове“ чрез създаване на временни и постоянни микро-влажни зони, които се явяват хранителна база за видовете птици на територията на Защитената зона и са важни места за оцеляване на редица видове (риби, земноводни, макробезгръбначни, водна и водолюбива

433 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

растителност). Такива микро-влажни зони могат да бъдат създадени изкуствено чрез земно изкопни работи с дълбочина мин. 2 m (успоредно на каналите или като техни уширения) или да са резултат от сезонни разливи при оводняването и отводняването на оризовите клетки или провокираното заливане на празни клетки през пролетно-летния период с плитък воден слой (0,2 – 0,4 м), което едновременно със създаване на подходящи биотопи, ще потисне развитието на плевелни видове в неизползваните участъци. Основа на целогодишни влажни зони може да бъде и системата от канали, главно отводнителните (имат землена структура, не са бетонирани) в които съществува богата макрофитна растителност и разнообразие от зообентосни съобщества. Такива „екологични джобове“ ще имат комплексно значение и някои от тези малки резервоари могат да се използват от земеделските стопани, като резервен източник за дребномащабно напояване през летния период.

- Изграждане на линейни растителни коридори, главно от естествена високотревна и храстова примесена с единични или групи от ниска дървесна растителност (синорни съобщества), свързваща отделните сърцевини зони (дървесно-храстова растителност или влажни зони).

Очаквани резултати:

- Подобряване на качеството на околната среда в региона – главно биологични ресурси и хабитати интегрирани в урбанизирана територия с активно обработвани селскостопански площи.
- Увеличаване на площта на устойчиво управляваните територии свързани с предмета на защита в оризища Цалапица.
- Увеличаване и развитие на площите с дървесно-храстова растителност и усилване на граничния екотонен ефект на екосистемите.
- Подобряване на състоянието на сигурност на видовете птици предмет на защита.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Намаляване разходите за растителна защита и борба с плевелите при рекултивация на временно неизползвани за селскостопански дейности площи.
- Намаляване на негативното ветрово въздействие върху оризови площи, което значително ще намали финансовите загуби на оризопроизводителите.

Прогнозна продължителност на изпълнение:

В рамките на срока на действие на Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ – 6-8 години (залесителните мероприятия изискват дълъг период на отглеждане).

5.6.3. УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРИ

МЯРКА №4: ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ В ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

Основна цел:

Устойчиво използване на водните ресурси при оризопроизводството в региона и намаляване на предпоставките за възникване на воден дефицит.

Кратка анотация:

Демонстрационен проект за интегрирано управление на водите и устойчиво оризопроизводство. Управление на водите свързано с минимизиране на загубите и реално заплащане от оризопроизводителите на ползваните водни ресурси. Технологиите трябва да са свързани с икономии на ресурси. Най-значимо внимание следва да се обърне на правилното управление на водните ресурси с цел оптимизиране на разходите. Изпълнението на пилотни проекти в тази посока ще ограничи възможността за възникване на воден дефицит относно площите свързани с оризопроизводството в дългосрочен план.

Специфични дейности:

- Проектиране и рехабилитация на основните напоителни канали с бетонова конструкция.
- Проектиране и рехабилитация на съоръженията регулиращи водните количества – саваци, дюкери, шахти и др.

435 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Пилотно монтиране на входни водомерни устройства за измерване на ползвания ресурс и загубите на вода.
- Мониторинг на качеството на водата по химични и биологични показатели извън оперативния такъв извършван от Министерството на околната среда и водите. Главната цел е проследяване на органичното натоварване и възможностите за присъствие на опасни и приоритетни вещества в следствие от торенето и химическото третиране на селскостопанските култури.
- Проучване на възможности за мултифункционално използване на водните ресурси, особено на богатите на биогени води, изтичащи от оризищните клетки.

Очаквани резултати:

- Минимализиране на загубите на водни ресурси и привеждане на каналната система в добро хидротехническо състояние.
- Реално заплащане от оризопроизводителите на ползваните водни ресурси.
- Ограничаване на възможността за възникване на воден дефицит относно площите свързани с оризопроизводството в дългосрочен план.
- Оптимизиране на разходите свързани с управлението на водните ресурси (например тези на „Напоителни системи“ АД).
- Подпомагане на управленските решения на местно и национално ниво относно екологичното състояние на водните ресурси чрез подпомагане на съществуващите планове за управление на речните басейни.

Прогнозна продължителност на изпълнение:

В рамките на срока на действие на Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ – 6-8 години (разширени предпроектни проучвания, икономически анализ, техническо проектиране, строително-монтажни работи).

436 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

5.6.4. МУЛТИФУНКЦИОНАЛНО СТОПАНИСВАНЕ НА ОРИЗИЩАТА

МЯРКА №5: Мултифункционално стопанисване на оризищата в района на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“ (демонстрационен проект)

Основна цел:

Оптимално устойчиво използване на оризищата в района на Защитена зона „Оризища Цалапица“, насочени към по-голямо производство на разнообразна продукция (ориз, други култури при сеитбообората, оризишно рибовъдство, отглеждане на полудиви патици и гъски, и др.) от единица площ и увеличаване на екологичното разнообразие в агробиоценозите.

Кратка анотация:

Могат да бъдат стартирани пилотни и демонстрационни проекти за подобряване на технологиите за отглеждане на ориз (нови сортове, смесени култури, сеитбооборот и др.). Отглеждане на смесени култури от ориз и рибни видове (шаран и др.), полудиви патици и гъски (Приложение II-16 и Приложение II-17). Тази практика има значимо приложение в световен мащаб с доказан положителен ефект, даващ възможност за комплексно използване на водните площи за получаване на по-голямо количество хранителни продукти и печалба на единица площ. Едновременно с това се очаква да бъдат намалени разходите свързани с торене и химическо третиране на оризовите култури, като важна първа стъпка към биологичното оризопроизводство.

Специфични дейности:

- Подобряване и въвеждане на нови технологиите за отглеждане на ориз - нови сортове, смесени култури, сеитбооборот и др. Насърчаване възможностите за биологично производство на ориз.
- Проучване на възможностите за въвеждане на местна НАТУРА 2000 марка при производството на земеделски продукти. Популяризиране на връзката местен поминък и биоразнообразие.
- Отглеждане на смесени култури от ориз и рибни видове. Най-широко се използват различни породи шаран, но също така и други рибни видове. Възраждане на съществуващото в миналото

437 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

оризищно рибовъдство. Съществува доказана симбиоза между отглеждането на шарани и развитието на качествен ориз с позитивен икономически и финансов ефект.

- Отглеждане на смесени култури от ориз с полудиви патици и гъски, които намаляват щетите от т.нар. „подивяване“ на ориза (снижаване на качеството на произведения ориз).

Очаквани резултати:

- Увеличаване на приходите на единица обработвана площ.
- Намаляване на разходите за торене и третиране на оризовите култури.
- По-пълно усвояване на природните ресурси в оризищата.
- Диверсифициране на стопанските направления, като по този начин възникването на разходи свързани с едно производство ще доведат до икономии при друго и постигане на краен положителен резултат.
- Увеличено биологично разнообразие в изкуствените агробиоценози.

Прогнозна продължителност на изпълнение:

В рамките на срока на действие на Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ – 4-5 годишен пилотни дейности.

5.6.5. УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

МЯРКА №6: ТЕСТВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ И ВКЛЮЧВАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ОПАЗВАНЕТО И УПРАВЛЕНИЕТО НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА ЗА ПТИЦИ „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“ (ДЕМОНСТРАЦИОНЕН ДЕЙНОСТИ)

Основна цел:

Създаване на демократична структура и система за устойчиво екологично управление на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“, като управленчески модел и за други зони по НАТУРА 2000 в България чрез включване на заинтересованите страни и обществеността.

Кратка анотация:

438 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Ключово значение при устойчивото управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ е създаване на неформална структура в която да бъдат включени:

- РИОСВ Пловдив – ръководна роля.
- Общинските администрации в Общините Родопи, Марица и Съединение.
- ДФ Земеделие Пловдив към Министерството на земеделието.
- Напоителни системи.
- Други организации

Основната роля на тази управленска структура е да бъде бенефициент при подготовката и реализирането на проекти свързани със интегрираното управление на Защитената зона. В България все още липсва ясен институционален модел за управление на защитените зони по НАТУРА 2000.

Специфични дейности:

- Създаване и тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“ (тип обществено-държавна комисия, тип „местен парламент“ или други механизми).
- Включване на обществеността и заинтересованите страни - включване на местни училища в опазването и екологичното възстановяване (изграждане на училищни разсадници, зелени училища и др.); организиране на серия от срещи на заинтересованите страни – подпомагане капацитета на браншовите организации; стимулиране на научни разработки (дипломни работи, дисертации, специализирани практически научни изследвания) в района на оризищата (иновации); организиране на местен фестивал на ориза (съвместно със Съюза на оризопроизводителите в България) и оризова къща с музейна част по подобие на другите европейски държави (Италия, Испания и др.); Кратък документален филм за оризопроизводството и биологичното разнообразие в България.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Очаквани резултати:

- Действаща система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на Защитена Зона за птици „Оризища Цалапица“.
- Усилен капацитет на заинтересованите страни – браншови организации и кооперации.
- Реализирани мерки за включване на обществеността и заинтересованите страни и популяризиране на проблематиката, свързана с оризопроизводството и опазване на биологичното разнообразие.

Прогнозна продължителност на изпълнение:

В рамките на срока на действие на Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ – 4 годишни дейности.

5.7. КОМПЕНСАТОРНИ МЕХАНИЗМИ

При изготвянето на Плана за управление на Защитената зона са разгледани два типа компенсаторни механизми свързани със земеделските стопани – по **мярка 213** и **мярка 214**.

По **мярка 213** "Плащания по Натура 2000 и плащания, свързани с ДИРЕКТИВА 2000/60/ЕО - ЗА ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г. С тази мярка се уреждат условията и редът за прилагане на мярка 213 финансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Подпомагат се земеделски стопани, които стопанисват земеделски земи в Защитени зони по чл. 3, ал. 1, т.1 от Закона за биологичното разнообразие с издадени съгласни чл. 12, ал.6 от ЗБР заповеди за обявяването им, обнародвани в Държавен вестник, не по-късно от 1 януари на годината за кандидатстване за подпомагане. По тази мярка се предвиждат компенсаторни механизми свързани с прилагането на забранителния режим в Защитената зона и произтичащите икономически щети за земеделските стопани. Те са във връзка с:

- Забрани за премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) в земеделски земи.
- Забрана за използването на неселективни средства за борба с

440 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

вредителите в селското стопанство.

По мярка 214 „Агроекологични плащания“ се предвиждат компенсаторни механизми свързани с доброволното въвеждане от земеделските стопани на мероприятия и дейности свързани с опазването, възстановяването и устойчивото управление на Защитената зона.

- Косене на фуражните култури (люцерна) след 1 юни с цел запазване потомството на наземно гнездящите птици приоритетни за опазване видове.
- Прибиране на реколтата от зърнено-житни култури след 1 юли с цел запазване потомството на наземно гнездящите птици приоритетни за опазване видове.
- Увеличаването на периода последващ прибирането на зърнено-житните култури до разораването на площите и оставяне на стърнища до края на август което ще осигури достатъчно количество и качество на храна за птиците.
- Насърчаване на ротацията на ориза в рамките на технологията за производство му с царевица и люцерна.
- Оставяне на стърнища в оризовите площи през зимата.

441 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ГЛАВА ШЕСТА

ОПРЕДЕЛЯНЕ СРЕДСТВАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Главната цел на Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ е **опазване, възстановяване и устойчиво управление на уникалния природен комплекс**. За да бъде постигната са формулирани две специфични цели:

- 1. Опазване и поддържане на местообитанията на целевите видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние.**
- 2. Възстановяване и опазване на местообитанията на видове птици за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.**

6.1. НЕОБХОДИМИ СРЕДСТВА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

На етап изготвяне на План за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ е изготвен бюджет свързан оценка на средствата необходими за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности в работния план, конкретните дейности групирани в 6 мерки за периода на действие. Разработената финансовата рамка, включва разходите по тяхното реализиране за период 5 години и 10 години. По-подробните разбивки на цените по дейности са дадени в Таблица 5.3-2: План-график за изпълнение на мерките и дейностите (финансови средства и източници за финансиране).

442 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Табл. 6.1-1: Общ бюджет с прогнозни суми/финансови средства

№	Мярка	Обща цена за 5 г., лв (без ДДС)	Обща цена за 10 г., лв (без ДДС)	Потенциални източници на финансиране	Забележки
1.	Управление на конзервационно значими видове, техните местообитания (хабитати) и ивазивни видове в ЗЗ за птици „Оризища Цалапица“	750000	901000	ОП „Околна Среда“ (биоразнообразие) и др.	Мярка, изцяло, свързана с биоразнообразие.
2.	Устойчиво опазване и управление на редки видове птици и техните местообитания в оризищата в България – възможности за разширяване на ЗЗ за птици по Natura 2000	211000	211000	ОП „Околна Среда“ (биоразнообразие) и др.	Мярка, свързана с бъдещо разширяване на ЗЗ и включване на нови оризища към нея.
3.	Изграждане на екологична мрежа в ЗЗ за птици „Оризища Цалапица“	610000	1218000	ОП „Околна Среда“ (биоразнообразие) и др.	Приложни възстановителни мерки.
4.	Интегрирано управление и опазване на водните ресурси в ЗЗ за птици „Оризища Цалапица“	1300000	3360000	ОП „Околна Среда“ (води) и др.	Трябва да се съгласува и включи в ПУРБ (към БД ИБР-гр. Пловдив).
5.	Мултифункционално стопанисване на	1280000	1280000	ОП „Околна Среда“ (биоразнообразие),	Демонстрационни дейности с важно

443 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

	оризищата в района на ЗЗ за птици „Оризища Цалапица“ (демонстрационен проект)			ПРСР и др.	значение за биоразнообразие в оризища.
6.	Тестване на система за устойчиво управление и включване на заинтересованите страни в опазването и управлението на ЗЗ за птици „Оризища Цалапица“	788000	788000	ОП „Околна Среда“ (биоразнообразие), ОП „Човешки ресурси“, ПРСР и др.	Важна мярка за управление и устойчивост на ПУ.
	ОБЩО:	4 939 000	7 758 000		

Общите финансови разходи по плана за управление възлизат приблизително на **7 758 000 лв.** (без ДДС) (Седем милиона седемстотин и петдесет и осем хиляди лева) за 10 годишен период.

6.2. ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Възможните източници за финансиране на планираните дейности свързани с устойчивото управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ са следните:

- ➔ Оперативна Програма „Околна Среда“ (биоразнообразие) към МОСВ – основен потенциален донор на средства за мерки 1, 2 и 3 и вероятно също за мярки 5 и 6.
- ➔ Оперативна Програма „Околна Среда“ (води) към МОСВ – потенциален източник на финансови средства за мярка 4 след включване в План за управление на речните басейни (ПУРБ) и съгласуване с БД ИБР-гр. Пловдив.
- ➔ Програма за развитие на селските райони (ПРСР) към Министерство на земеделието и храните - слабо вероятен донор (но конкурсен принцип) за мярка 5 и частично за мярка 6.

444 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- ➔ Оперативна Програма „Развитие на човешките ресурси“ към Министерство на труда и социалната политика – слабо вероятен донор (но конкурсен принцип) за мярка 6.

В допълнение трябва да се спомене и европейския финансов механизъм за околна среда LIFE 2014-2020, по който могат да бъдат потенциално финансирани мерки 1, 2, 3 и 4 при осигуряване на съ-финансиране от 50%. Най-голям потенциал има мярка 2 „Устойчиво опазване и управление на редки видове птици и техните местообитания в оризищата в България – възможности за разширяване на 33 за птици по Natura 2000“, като финансирането не може да се гарантира поради конкурсния принцип, сложните консорциуми и голямото съ-финансиране.

ГЛАВА СЕДМА

МОНИТОРИНГ

7.1. КЛЮЧОВИ ВИДОВЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

Ключови видове за наблюдение са видовете предмет на опазване в територията на Защитена зона „Оризища Цалапица“, природозащитния статус на които зависи от устойчивото ѝ управление.

7.1.1 ВИДОВЕ ПО ЧЛ. 6, АЛ.1, Т. 3 ОТ ЗБР

Предмет на опазване и мониторинг са видове и техните местообитания включени в Приложение II на Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици.

На територията на Защитената зона са установени 17 вида предмет на опазване - Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Белобуза рибарка

445 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

(*Chlidonias hybridus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

7.1.2 ВИДОВЕ ПО ЧЛ. 6, АЛ. 1, Т. 4 ОТ ЗБР

Законовият текст е свързан с опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, посочени в Приложение II на Директивата за птиците. В Защитена зона „Оризища Цалапица“ са установени 11 вида - Сива чапла (*Ardea cinerea*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкenez) (*Falco tinnunculus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Целите които са поставени при изпълнение на мониторинга е да бъде събрана, обработена и анализирана необходимата информация за определяне на природозащитното състояние на видовете и тенденциите в развитие на техните популации.

7.2. ПЕРИОДИКА И МЕТОДИКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МОНИТОРИНГА

7.2.1. МЕТОДИКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МОНИТОРИНГ НА КЛЮЧОВИТЕ ВИДОВЕ

За птиците съществуват добре развити, прилагани отдавна и вече в значителна степен уеднаквени в европейски мащаб мониторингови схеми. От особена важност е обстоятелството, че те се прилагат в България като част от единното им осъществяване в европейски мащаб. Благодарение на това и у нас се прилагат стандартизираните европейски методики, включително протичащото паралелно с останалите страни усъвършенстване на тези методики. Това се дължи на наличието на утвърдени организации, които са национални представители на

446 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

професионално извършващи общоевропейски мониторинг на птиците международни такива. Бидейки природозащитно ориентирани, както международните организации, така и националните им партньори извършват мониторинга не за чисто научни цели, а ориентирано към нуждите на европейските и националните управленчески институции. Това неизбежно води и до прилагането на единен стандарт на национално и европейско ниво, което е още едно предимство на този тип мониторинг.

Съгласно разработените в НСМБР към ИАОС методики за мониторинг на птици подходяща за включване на Плана за управление на Защитената зона е **Мониторинг на птиците в Орнитологично важните места и защитените зони за птици от Националната екологична мрежа (респективно мрежата НАТУРА 2000).**

Предвид изграждане на Националната екологична мрежа и значителното сходство на Орнитологично важните места (ОВМ) със защитените зони по Закона за биологичното разнообразие, прилаганият мониторинг относно видовете птици е идентичен. Този вид мониторинг се извършва ежегодно. Мониторингът на птиците Орнитологично важните места (ОВМ), който се прилага в България след 1989 г., се организира в международен план от BirdLife International и осъществявана от националните партньори на тази организация. Понастоящем стандартната методика за осъществяването му е в процес на усъвършенстване (Bennun and Nagy, 2003), като актуализирането ѝ в България се извършва от БДЗП. Най-общо, методиката се състои в събиране на данни в три основни аспекта:

- Численост на птиците (или на определени видове) в дадената консервационно значима територия.
- Отрицателни въздействия.
- Резултати от природозащитни мерки в пределите на мястото.

Характерното е, че по тази схема се събира информация през всички сезони на годината, макар това да става основно през размножителния сезон и сезона на миграцията. Данните се отразяват в стандартни формуляри (новият вариант на формуляра за България е в процес на разработка от БДЗП) и се въвеждат в Базата

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

данни за ОВМ, която е интегрална част от World Bird Database на BirdLife International.

Като допълнителен метод за наблюдение на конзервационно значимите видове птици се предвижда използването на **Мониторинга на обикновените видове птици, въведен в България през 2004 г.** Основната част от първоначалната орнитологична информация свързана с изготвянето на Плана за управление е събрана използвайки този метод.

Във връзка със значението на Защитената зона за видовете предмет на опазване, през различните етапи от жизненият им цикъл, мониторинга условно е разделен на три части:

- Проучвания на видовете предмет на опазване и техните местообитания през размножителния период
- Проучване на зимуващите видовете, предмет на опазване и техните местообитания през зимния сезон
- Проучване на пролетна и есенна миграция на орнитофауната

ПРОУЧВАНИЯ НА ВИДОВЕТЕ ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ И ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ ПРЕЗ РАЗМНОЖИТЕЛНИЯ ПЕРИОД

Метод: Точково отчитане (Bibby et al. 1992, 1998; Buckland et al. 1993)

Избор на пробни площадки: Проучването обхваща 100% от територията на защитена зона BG0002086, „Оризища Цалапица“. В основната си част пробните площадки представляват полигони, генерирани на база UTM грид 500 x 500 m. (Фиг. 7.2.1-1). Отклонение от посочените размери се наблюдава само по периферните полигони (пробни площадки).

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Фиг. 7.2.1-1. Примерна, индикативна схема на площадките за проучване.

Брой на площадките за проучване: Генерирани около 300 пробни площадки, които ще бъдат обект на проучване в обхвата на целевия район.

Посещения на пробните площадки: Всяка една от пробните площадки обект на проучване е необходимо да бъде посетена 3 пъти по време на размножителния период (април – юли) на изследваните видове птици. Като между 2 последователни посещения на една и съща пробна площадка ще има интервал от поне 14 дни.

Времеви интервал на отчитане: Остава се период на изчакване от 2 мин след достигане на точката за отчитане, след което всички видени и чути птици се регистрират за интервал от 5 мин. Данните се записват в стандартни формуляри. Самите преброявания на птиците трябва да бъдат извършвани между 07.00 h и 10.30 ч при подходящи метеорологични условия (липса на мъгла, силен вятър или валежи).

Отчитане на птиците: За бройна единица в рамките на размножителния период е избрана една гнездяща двойка, като за неин еквивалент се счита:

449 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

1. Възрастна птица, наблюдавана в подходящо за гнезденето ѝ местообитание;
2. Мъжка птица, демонстрираща брачно или териториално поведение;
3. Мъжка и женска птици, разположени близо една до друга;
4. Напуснали гнездото малки, с или без придружаващ родител;
5. Заето гнездо или хралупа (Nikolov & Spasov 2005).

Отчитане характеристиките на местообитанието: Характеристиките на местообитанието се описват като процент от общата площ на пробната площадка. Част от характеристиките на местообитанието се снимат чрез GPS (напр. надморска височина), други се измерват по стандартен начин (височина на тревната покривка), трети се описват окомерно (брой и покритие на растителните етажи: 1. нисък тревен (< 0.3 м); 2. висок тревен (> 0.3 м); 3. нисък храстов (< 1.5 м); 4. висок храстов (> 1.5 м); 5. дървесен; покритие на скали и камънаци и др.). Свалените характеристики на местообитанието се нанасят в стандартни формуляри. Описанието на характеристиките на местообитанията в пробните площадки е препоръчително да стане при пилотно обхождане на пробните площадки по време на тяхното първично локализиране, като по време на последващите посещения се маркират само промени в описаните вече характеристики.

Освен описание на характеристиките на местообитанието като процент от общата площ на пробната площадка, за всеки наблюдаван индивид следва да се посочи типа на местообитанието в което е регистриран.

Камерална работа: Събраната в рамките на теренните проучвания информация и попълнена надлежно в теренните протоколи се интегрира в стандартна електронна форма в MS Access или MS Excel формат.

ПРОУЧВАНЕ НА ЗИМУВАЩИТЕ ВИДОВЕТЕ, ПРЕДМЕТ НА ОПАЗВАНЕ И ТЕХНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ ПРЕЗ ЗИМНИЯ СЕЗОН

450 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Проучването на зимуващите видове се реализира използвайки идентична методика с тази прилагане през размножителния период. Разликите касаят следните компоненти:

Посещения на пробните площадки: Всяка една от пробните площадки обект на проучване е необходимо бъде посетена 1 път по време на зимния период (ноември – декември).

Времеви интервал на отчитане: Остава се период на изчакване от 2 мин след достигане на точката за отчитане, след което всички видени и чути птици се регистрират за интервал от 5 мин. Данните се записват в стандартни формуляри. Самите преброявания на птиците трябва ще бъдат извършвани между 10.30 h и 14.00 ч при подходящи метеорологични условия (липса на мъгла, силен вятър или валежи).

Отчитане на птиците: За бройна единица в рамките на зимния период е избран един екземпляр от съответния вид, като се отчитат всички възрастови форми (нулево годишни, едно годишни и т.н.) и полова принадлежност.

Камерална работа: Събраната в рамките на теренните проучвания информация и попълнена надлежно в теренните протоколи се интегрира в стандартна електронна форма в MS Access или MS Excel формат.

ПРОУЧВАНЕ НА ПРОЛЕТНА И ЕСЕННА МИГРАЦИЯ НА ОРНИТОФАУНАТА

Обхват на видовете: Обект на полеви проучвания на миграцията са реещите се и нереещите се птици, предмет на опазване в зоната. При установяване на други мигриращи конзервационно значими видове те също трябва да бъдат отчитани.

Период на проучване: В обхвата на проучването се обхващат интервали от сезона на пролетна миграция и сезона на есенна миграция. Проследяването на пролетната миграция е в периода март – май, а есенната в периода август – октомври.

Описание на метода: При осъществяването на проучванията върху миграцията се възприема акцента върху представянето по унифициран начин на качествения

451 Стр.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

и количествен състав на мигрантите и основните параметри на прелета им (БДЗП, 2008; Мичев, Профиров, 2010).

Визуалното проучване на миграцията на реещи се птици се провежда чрез преки наблюдения от предварително определени постоянни стационарни точки (наблюдателни точки – НП), през светлата част на денонощието (7:00 – 18:00 ч. астрономическо време). В периода на месец март проучването се осъществява до 17:00 ч. астрономическо време, а в периода на месец октомври - до 16:00 ч. астрономическо време, поради намалената продължителност на деня.

По време на проучването се контролира въздушното пространство в радиус до около 4000 м около НП и се описват всички мигриращи птици, преминаващи през това пространство.

Поради липсата на проучвания на мигриращите птици в рамките на защитена зона BG0002086, „Оризища Цалапица“, липсва ясна информация относно характера на миграцията. Тъй като мястото не е типична територия за преминаване на големи ята реещи се птици, твърде вероятно е техния брой да бъде минимален, за сметка на нереещите се птици. В тази връзка ако метода за проследяване на миграцията посредством наблюдение от стационарна точка не дава добри резултати, следва да се приложи метод за отчитане на мигриращите видове птици посредством прилагането на маршрутен метод. При този метод се избират случайни маршрути, при придвижването по които се осигурява визуално наблюдения на цялата площ на проучваната територия. При използването на маршрутен метод наблюдението се реализира през светлата част на денонощието. В периода март – май проучването се осъществява от 8:00 до 17:00 ч. астрономическо време, а в периода август - октомври от 8:00 до 16:00 ч. астрономическо време, поради намалената продължителност на деня.

При необходимост и преценка на теренните експерти, може да се прилага комбинация от проучване на миграцията от НП и чрез преминаване по маршрут.

Избор на наблюдателна точка: Изборът на наблюдателна точка (НП) за миграция се ръководи от критерия за отлична видимост в дефинирания периметър (минимум 4000 метра, до 7000 м в слой с височина до около 500 м

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

височина над линията на хоризонта) около наблюдателната точка; това означава че:

- НП трябва да е разположена на открито място;
- Да е издигната спрямо околните територии;
- Да не е в съседство (на по-малко от 1000 м) с гори, полезащитни горски пояси или скали, високи сгради, които да пречат видимостта, особено към посоката, от която се очаква да се появяват мигрантите.

Избор на маршрут: При определянето на маршрут, за проучване на миграцията следва да се съблюдава за следните критерии:

- маршрута да позволява покритие на цялата площ на проучваната територия;
- да осигурява покритие на основните типове местообитания на видовете предмет на опазване в зоната;
- да позволява поддържане на относително постоянна скорост при придвижването по него;
- маршрута не следва да преминава през гори и др. територии, които ограничават видимостта и предполагат пропускане на мигранти и неточност в резултатите.

Провежданите проучвания са свързани със събирането на терен на типови данни свързани с метеорологичните условия, период на всяко едно отделно наблюдение, видов състав на мигриращите реещи се птици, количествен състав на мигриращите реещи се птици, височина на полета, хоризонтално отстояние на траекториите на прелитащите ята или единични птици спрямо точката за наблюдение, посока на полета; траектория на полета; вид на полета, друго поведение на мигриращите птици и друга допълнителна информация.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Събраната в рамките на теренните проучвания информация и попълнена надлежно в теренните протоколи се интегрира в стандартна електронна форма в MS Access или MS Excel формат. Всички гореописани данни се попълват във формуляр за работа на терен, информацията от който в последствие се цифровизира и се привързва в ГИС среда.

7.2.2. ПЕРИОДИЧНОСТ НА МОНИТОРИНГА

Съгласно изискванията на методиките разписани в НСМБР към ИАОС наблюденията върху ключовите видове птици по двата избрани метода трябва да се извършват **ежегодно**.

7.2.3. СИСТЕМА ЗА КАЧЕСТВЕН КОНТРОЛ

За да се гарантира коректното събиране на полевата информация, нейното обработване и анализиране, както и начина на докладване е необходимо провеждането на първоначално обучение на експертите орнитолози и ползването на унифицирани протоколи.

Мониторингът на видовете птици предмет на защита в Защитена зона „Оризища Цалапица“ ще бъде съгласуван и координиран с ИАОС.

7.2.4. ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ ФИНАНСОВИ, ТЕХНИЧЕСКИ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МОНИТОРИНГА

За провеждането на мониторинга на видовете и местообитанията по избраните методика - Мониторинг на птиците в Орнитологично важните места и защитените зони за птици от Националната екологична мрежа (респективно мрежата НАТУРА 2000) и Мониторинга на обикновените видове птици са необходими трима експерти – орнитолози, високо специализиран автомобил (един брой). Необходимите финансови средства на едногодишна база са изчислени на 10000 лева.

Решения за
по-добър живот

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

7.3. ИНДИКАТОРИ ЗА УСПЕШНОТО ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА

Индикаторите за успех които са заложили в дългосрочен план при оптимално реализиране на общите цели свързани с Плана за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица“ са:

- Постигнато БПС на популациите на водолюбивите птици и техните местообитания в Защитена зона от Натура 2000 BG0002086 „Оризища Цалапица“, предмет на защита съгласно Директива 2009/147/ЕС. Особено важна индикаторна роля играят следните три вида:
 - ⊕ Кафявокрил огърличник (обикновена блатна лястовица) (*Glareola pratincola*)
 - ⊕ Голяма пъструшка (*Porzana parva*)
 - ⊕ Малка пъструшка (*Porzana pusilla*)
- Разработени и приложени мерки за опазване и подобряване на природозащитния статус на 28 вида птици с консервационно значение (и техните местообитания).

Таблица 7.3-1: Птици с консервационно значение в ЗЗ „Оризища Цалапица“

№	Вид	Латинско наименование	По чл. ал. 1, т.1 от ЗБР	По чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР
1	Малък воден бик	<i>Ixobrychus minutus</i>	+	
2	Малка бяла чапла	<i>Egretta garzetta</i>	+	
3	Голяма бяла чапла	<i>Egretta alba</i>	+	
4	Черен щъркел	<i>Ciconia nigra</i>	+	
5	Бял щъркел	<i>Ciconia ciconia</i>	+	
6	Блестящ ибис	<i>Plegadis falcinellus</i>	+	
7	Тръстикова блатар	<i>Circus aeruginosus</i>	+	
8	Полски блатар	<i>Circus cyaneus</i>	+	
9	Белоопашат мишелов	<i>Buteo rufinus</i>	+	
10	Голяма пъструшка	<i>Porzana porzana</i>	+	
11	Малка пъструшка	<i>Porzana pusilla</i>	+	
12	Кокилобегач	<i>Himantopus himantopus</i>	+	
13	Кафявокрил огърличник	<i>Glareola pratincola</i>	+	

455 Стр.

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

№	Вид	Латинско наименование	По чл. ал. 1, т.1 от ЗБР	По чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР
14	Белобуза рибарка	<i>Chlidonias hybridus</i>	+	
15	Земеродно рибарче	<i>Alcedo atthis</i>	+	
16	Дебелоклюна чучулига	<i>Melanocorypha calandra</i>	+	
17	Червеногърба сврчка	<i>Lanius collurio</i>	+	
18	Сива чапла	<i>Ardea cinerea</i>		+
19	Зеленоглава патица	<i>Anas platyrhynchos</i>		+
20	Лятно бърне	<i>Anas querquedula</i>		+
21	Качулата потапница	<i>Aythya fuligula</i>		+
22	Обикновен мишелов	<i>Buteo buteo</i>		+
23	Черношипа ветрушка	<i>Falco tinnunculus</i>		+
24	Зеленоожка	<i>Gallinula chloropus</i>		+
25	Обикновена калугерица	<i>Vanellus vanellus</i>		+
26	Малък червеноног водобегач	<i>Tringa totanus</i>		+
27	Голям горски водобегач	<i>Tringa ochropus</i>		+
28	Жълтокрака чайка	<i>Larus cachinnans</i>		+

- Ограничена с минимум 50% загубата на биоразнообразие в оризищата като следствие от прилагане на мерките, дейностите и забраните въведени с Плана за управление на Защитената зона.
- Запазени в минимум същата площ на териториите свързани с оризопроизводство.
- Приложени компенсаторни механизми и изплатени средства за земеделските стопани по Мярка 213 и Мярка 214.
- Включване на нови оризища към защитена зона за птици „Оризища Цалапица“ (предложение за увеличаване на защитената зона минимум с 15%)
- Изградена и функционираща екологична мрежа на територията на защитената зона с минимум два основни елемента: (1) горски екокоридори (полезащитни пояси) от дървесно-храстова растителност, и (2) Система от микро-влажни зони („екологични джобове“) по протежение на каналната система.

456 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

- Намалени предпоставки за възникване на воден дефицит в оризищата (минимизирани загуби и ефективен механизъм за устойчиво използване на водните ресурси).
- Разработена и тествана в практиката система за мултифункционално стопанисване на оризищата (сеитбооборот, оптимални сортове, система за заливане и оводняване, смесени култури с шаран, полу-диви патици и др. видове).
- Действаща управленска структура за ЗЗ „Оризища Цалапица“ чрез реално демократично участие на основните заинтересовани страни.
- Повишено обществено съзнание в региона към оризопроизводството и опазването на биологичното разнообразие (може да се докаже с анкети и социологически проучвания).

457 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Приложение I-1: Библиография – 8 стр.

Приложение I-2: Речник на използваните термини – 3 стр.

Приложение II-1: Поземлени имоти включени в границите на Защитена Зона „Оризища Цалапица“ – 76 стр.

Приложение III: Картен материал – 11 стр.

Приложение III-1: Местоположение и граници на защитената зона

Приложение III-2: Начин на трайно ползване

Приложение III-3: Вид собственост

Приложение III-4: Общини

Приложение III-5: Начин на трайно ползване на прилежащите земи

Приложение III-6: Мониторингови пунктове за подземни води

Приложение III-7: Водосбор на река Потока

Приложение III-8: Корине земно покритие 2012

Приложение III-9: Повърхностни водни тела

Приложение III-10: Мониторингова мрежа–физико-химичен мониторинг

Приложение III-11: Зониране на територията на 33 „Оризища Цалапица“

Приложение IV: Доклади към плана за управление

Приложение IV-1: Доклад за стопанисване и ползване на земите – 6 стр.

Приложение IV-2: Доклад – общество и обществени процеси – 32 стр.

458 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Приложение IV-3: Доклад – анализ на стопанските дейности извършвани в защитената зона и прилежащите и територии – 10 стр.

Приложение IV-4: Доклад – климатична характеристика на проектната територия. Регионални и местни особености – 7 стр.

Приложение IV-5: Доклад – геология и хидрогеология (подземни води) – 13 стр.

Приложение IV-6: Доклад – хидрология и хидроморфология (повърхностни води) – 26 стр.

Приложение IV-7: Доклад – хидрохимия на повърхностните води - 13 стр.

Приложение IV-8: Доклад – фитобентосни съобщества в повърхностните води – 6 стр.

Приложение IV-9: Доклад – хидробиологичен анализ на повърхностни води (макрофити) – 10 стр.

Приложение IV-10: Доклад – макробезгръбначни съобщества и определяне на екологичния статус на водоемите в региона – 6 стр.

Приложение IV-11: Доклад – ихтиофауна и определяне на екологичния статус на водоемите в региона – 12 стр.

Приложение IV-12: Доклад – екологичен потенциал на водите на река Потока от гр. Съединение до устие – 8 стр.

Приложение IV-13: Доклад – хабитати и растителност – 5 стр.

Приложение IV-14: Доклад – оризопроизводство в защитената зона и прилежащите и територии – 18 стр.

Приложение IV-15: Доклад – видов състав на водните кончета – 4 стр.

459 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „ОРИЗИЩА ЦАЛАПИЦА“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие
Кохезионен фонд

Приложение IV-16: Доклад – смесени агрокултури от ориз и риби (шаран)– 5 стр.

Приложение IV-17: Доклад – смесени агрокултури от ориз и риби (шаран)– 3 стр.

Приложение IV-18: Доклад – Проучване на орнитофауната на Защитена Зона „Оризища Цалапица“ за нуждите на изготвяне на план за управление – 118 стр.

Приложение V: Фото архив – хидроморфология на река Потока (само в електронен вариант)

Приложение VI: ГИС слоеве и геобаза данни (само в електронен вариант)

460 Стр.

Този продукт е изготвен по проект „Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 „Оризища Цалапица“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, www.ope.moew.government.bg